

Pla territorial del Penedès

Proposta preliminar

Memòria

Crèdits

Director General d'Ordenació del Territori i Urbanisme
Agustí Serra i Monté

Subdirector General d'Acció Territorial i de l'Hàbitat Urbà
Josep Armengol i Tatjé

Cap de l'Àrea de Planificació i Estudis Territorials
fins a maig de 2016
Genís Carbó i Boatell

Coordinador del Pla
Gabriel A. Palacio i Villacampa

Equip redactor

Mobilitat i infraestructures
Marc Ibáñez i Llop

Ordenació del sòl
Victòria Carbonell i Martínez
Gemma Fernández i Miras
Susana Ferraz i Comín
Assumpta Jané i Renau
Pilar Paricio i García
Elisabeth Sau i Raventós
Albert Vaca i Agustí

Sistemes d'informació territorial
Adrià Botey i Pascual
Jordi Martínez i Granell
Albert Vaca i Agustí

Disseny assistit per ordinador
Jordi Martínez i Granell

Índex

1. Preàmbul

1.1. Marc legal del Pla	1.1
1.1.1. Els instruments de planejament territorial	1.1
1.1.2. L'elaboració i tramitació del Pla	1.2
1.2 Contingut del Pla	1.3

2. L'àmbit del Pla

2.1. Medi físic	2.1
2.2. Poblament	2.3
2.2.1. La distribució de la població en el territori	2.3
2.2.2. Un territori policèntric i dual	2.4
2.3. Xarxes i sistemes de comunicacions	2.5
2.3.1. Xarxes viària i ferroviària	2.5
2.3.1.1. Aspectes generals	2.5
2.3.1.2. La Y de pas	2.6
2.3.1.3. La xarxa nodal.....	2.7
2.3.1.4. La xarxa interna estructurant	2.7
2.3.2. El sistema portuari	2.7
2.3.3. El sistema aeroportuari	2.7

3. Escenaris demogràfics i econòmics

3.1. Antecedents	3.1
3.2. Modelització i projecció.....	3.3
3.2.1. Aspectes generals	3.3
3.2.2. El model V15-CAT	3.3
3.2.3. La crisi econòmica	3.7
3.2.4. Les projeccions de l'Institut d'Estadística de Catalunya	3.13
3.3. Escenaris considerats	3.17
3.4. Conclusions a efectes territorials	3.25

4. El sistema territorial d'espais oberts

4.1. Nou enfocament conceptual en el marc de la Llei de territori	4.1
4.1.1. Generació de cartografies de suport a la presa de decisions.....	4.1
4.1.2. Diferenciació conceptual del sòl de protecció	4.1
4.1.3. Reciclatge dels assentaments, amb l'extensió com a excepció	4.2
4.1.4. Preservació dels espais agraris	4.2
4.2. Cartografia de valors	4.3
4.2.1. Valor natural i de localització	4.3
4.2.2. Valor agrícola	4.3
4.2.2.1. Emmarcament	4.3
4.2.2.2. Multifuncionalitat	4.3
4.2.2.3. Agrari o agrícola?	4.4
4.2.2.4. Estratègia general	4.4
4.2.2.5. Valor agrícola per les característiques físiques	4.5
4.2.2.5.1. Valor agrícola per la capacitat agrològica del sòl	4.5
4.2.2.6. Valor agrícola per les característiques socioeconòmiques	4.9
4.2.2.6.1. Aspectes generals	4.9
4.2.2.6.2. Valor agrícola pel rendiment	4.9
4.2.2.6.3. Valor agrícola per la capacitat de relleu generacional	4.10
4.2.3. Valor estratègic	4.13
4.2.4. Valor paisatgístic	4.13

4.3. Cartografia de condicionants	4.14
4.3.1. Aspectes generals	4.14
4.3.2. Inundabilitat	4.14
4.3.3. Risc geològic	4.14
4.3.4. Risc d'incendi forestal	4.15
4.3.5. Risc químic	4.17
4.3.6. Risc de contaminació per nitrats	4.18
4.4. Caracterització relacional de les estructures de paisatge i de patrimoni construït als espais oberts	4.19
4.5. Categorització i subcategorització del sòl de protecció	4.21
4.5.1. Categorització del sòl de protecció	4.21
4.5.2. Sòl de protecció especial	4.21
4.5.3. Subcategorització del sòl de protecció especial	4.21
4.5.3.1. Aspectes generals	4.21
4.5.3.2. Sòl de protecció especial nacional	4.22
4.5.3.3. Sòl de protecció especial regional	4.22
4.5.3.4. Sòl de protecció especial comarcal	4.23
4.5.3.5. Sòl de protecció especial local	4.23
4.5.4. Sòl de protecció territorial	4.24
4.5.5. Subcategorització del sòl de protecció territorial	4.24
4.5.5.1. Sòl d'interès agrícola	4.24
4.5.5.2. Sòl amb potencial interès estratègic	4.24
4.5.5.3. Sòl i elements d'interès paisatgístic	4.24
4.6. Directrius per al planejament urbanístic	4.25
4.6.1. Ordenació i adopció d'objectius urbanístics per unitats de paisatge i/o múltiples d'aquestes	4.25
5. El sistema territorial d'assentaments	
5.1. Nou enfocament conceptual en el marc de la Llei de territori	5.1
5.1.1. Reciclatge dels assentaments, amb l'extensió com a excepció	5.1
5.1.2. Supramunicipalitat com a garantia de l'eficiència del sistema territorial	5.1
5.1.3. L'aposta del Pla	5.2
5.2. Tipus d'assentaments	5.3
5.3. Sistemes plurimunicipals d'assentaments	5.4
5.3.1. Emmarcament	5.4
5.3.2. Identificació i delimitació.....	5.6
5.4. Reconeixement del paper territorial dels nuclis i assimilats	5.9
5.5. Teixits residencials als nuclis	5.23
5.5.1. Emmarcament	5.23
5.5.2. Estratègia general	5.30
5.5.3. Estratègies individualitzades per als àmbits urbans	5.31
5.6. Caracterització relacional de les estructures urbanes	5.33
5.7. Urbanitzacions	5.35
5.7.1. Emmarcament	5.35
5.7.2. Precedents	5.36
5.7.3. Inventari d'urbanitzacions	5.37
5.7.4. Identificació precisa de les urbanitzacions	5.40
5.7.5. Estratègia general	5.48
5.7.6. Estratègies individualitzades	5.51
5.8. Àrees per a activitat econòmica	5.53
5.8.1. Emmarcament	5.53
5.8.2. Estratègia general	5.62
5.8.3. Estratègies individualitzades	5.62
5.9. Equipaments	5.64
5.9.1. Emmarcament	5.64
5.9.2. Distribució per municipis	5.64
5.9.3. Àrees de concentració d'equipaments (ACE)	5.68
5.9.4. Àrees de concentració d'equipaments (ACE) <i>versus</i> àrees bàsiques territorials (ABT)	5.72
5.9.5. Estratègia general	5.73
5.9.6. Estratègies per a la prevenció de dèficits	5.74

5.10. Formulació d'estratègies per sistemes plurimunicipals d'assentaments	5.75
5.11. Directrius per al planejament urbanístic	5.76
5.11.1. Elaboració de plans d'estructura per sistemes plurimunicipals d'assentaments	5.76
5.11.2. Establiment d'àrees d'activitat econòmica supramunicipal	5.76
5.11.3. Establiment d'àrees residencials supramunicipals	5.77

6. El sistema territorial d'infraestructures de mobilitat i transport

6.1. Definició i determinacions bàsiques	6.1
6.1.1. Definició	6.1
6.1.2. Determinacions bàsiques	6.2
6.2. Propostes per a la xarxa viària	6.4
6.2.1. Escenaris	6.4
6.2.2. Autopistes i autovies	6.4
6.2.3. Vies estructurants primàries	6.8
6.2.4. Vies estructurants secundàries	6.9
6.2.5. Vies estructurants suburbanes	6.10
6.2.6. Vies integrades	6.10
6.2.7. Travesseres	6.11
6.2.8. Mobilitat no motoritzada	6.11
6.3. Propostes per a la xarxa ferroviària	6.12
6.3.1. Línies d'altres prestacions	6.12
6.3.2. Línies de mercaderies	6.14
6.3.3. Línies convencionals de passatgers	6.14
6.4. Propostes per al sistema portuari	6.15
6.5. Propostes per al sistema aeroportuari	6.18
6.6. Propostes per al sistema logístic	6.19

1. Preàmbul

1.1. Marc legal del Pla

1.1.1. Els instruments de planejament territorial

El Pla territorial parcial del Penedès, en endavant, el Pla, es redacta d'acord amb la legislació territorial vigent, la qual, entre les estratègies territorials, defineix tres instruments de planejament territorial:

- El Pla territorial general
- Els plans territorials parcials
- Els plans territorials sectorials.

El Pla territorial general de Catalunya comprèn l'àmbit de tot Catalunya, va ser aprovat per la Llei 1/1995, de 16 de març, i no ha estat objecte de revisió. El Pla territorial general s'ha de desenvolupar mitjançant els plans territorials parcials i els plans territorials sectorials.

Els plans territorials sectorials han de comprendre també l'àmbit de tot Catalunya, però, d'acord amb el propi caràcter sectorial, les determinacions es refereixen només a un o alguns aspectes de la realitat territorial: carreteres, espais d'interès natural, equipaments comercials, ..., que són analitzats i projectats en cada cas de manera especialitzada pel departament de la Generalitat responsable de la matèria de què es tracti. El contingut i les determinacions d'aquests plans són els necessaris en cada cas, d'acord amb de la naturalesa de la matèria a planificar.

Els plans territorials parcials han de desplegar les determinacions del Pla territorial general i han de fer-ho amb el major detall que permet la menor extensió del propi àmbit. La legislació vigent aplicable estableix que l'àmbit dels plans territorials parcials és, com a mínim, d'extensió comarcal i pot agrupar unitats comarcals i, eventualment, municipis, i que, en tot cas, s'han d'adoptar els àmbits determinats a aquests efectes pel Pla territorial general.

El Pla territorial general va establir l'any 1995 sis àmbits funcionals territorials per a la formulació dels plans territorials parcials, els quals van ser modificats per la Llei 24/2001, de 31 de desembre, motivada pel reconeixement de l'Alt Pirineu i Aran com a àmbit funcional territorial diferenciat i, posteriorment, per la Llei 23/2010, de 22 de juliol, que va fixar el del Penedès.

D'acord amb aquesta darrera Llei i amb el procediment establert pel Decret 208/2013, de 30 de juliol, que la desplega, els municipis anoiencs de Calaf, Calonge de Segarra, Castellfollit de Riubregós, els Prats de Rei, Pujalt, Sant Martí Seseuioles, Sant Pere Sallavinera i Veciana van manifestar la voluntat de pertinença a l'àmbit funcional territorial de les Comarques centrals en comptes del del Penedès.

Com a resultat d'aquestes modificacions, en l'actualitat, els àmbits de referència per a la formulació dels plans territorials parcials són els vuit següents, amb el detall de les comarques i, en el seu cas, els municipis que, respectivament, inclouen:

- Alt Pirineu i Aran: l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, la Cerdanya, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i la Val d'Aran.
- Comarques centrals: el Bages, el Berguedà, Osona, el Solsonès i els municipis anoiencs de Calaf, Calonge de Segarra, Castellfollit de Riubregós, els Prats de Rei, Pujalt, Sant Martí Seseuioles, Sant Pere Sallavinera i Veciana.
- Comarques gironines: l'Alt Empordà, el Baix Empordà, la Garrotxa, el Gironès, el Pla de l'Estany, el Ripollès i la Selva.
- Camp de Tarragona: l'Alt Camp, el Baix Camp, la Conca de Barberà, el Priorat i el Tarragonès.

- Àmbit metropolità de Barcelona: el Baix Llobregat, el Barcelonès, el Maresme, el Vallès Occidental i el Vallès Oriental.
- Penedès: l'Alt Penedès, l'Anoia –llevat dels municipis de Calaf, Calonge de Segarra, Castellfollit de Riubregós, els Prats de Rei, Pujalt, Sant Martí Sesgueioles, Sant Pere Sallavinera i Veciana–, el Baix Penedès i el Garraf.
- Ponent (Terres de Lleida): les Garrigues, la Noguera, el Pla d'Urgell, la Segarra, el Segrià i l'Urgell.
- Terres de l'Ebre: el Baix Ebre, el Montsià, la Ribera d'Ebre i la Terra Alta.

D'acord amb el caràcter pròpiament territorial, en el sentit de comprensiu dels diversos components de la realitat, la legislació vigent aplicable estableix, per als plans territorials parcials, un contingut temàtic propi, però similar al del Pla territorial general.

Per completar l'instrumental de planejament territorial disponible, cal referir-se, per últim, als plans directors territorials, creats per la Llei 31/2002, de 30 de desembre, de mesures fiscals i administratives. Els plans directors territorials es conceben com a instruments flexibles, ja que tan sols s'estableix, quant a l'àmbit, que aquest sigui plurimunicipal i inferior als dels plans territorials parcials i, quant al contingut, que compreguin, com a mínim, una de les determinacions exigides als plans territorials parcials.

1.1.2. L'elaboració i tramitació del Pla

El Decret 142/2005 regula el procediment d'elaboració, tramitació i aprovació dels plans territorials parcials i dels plans directors territorials, el contingut dels quals sigui assimilable al d'un pla territorial parcial.

En el cas del Pla territorial parcial del Penedès, la Llei 23/2010 i el Decret 208/2013 preveuen la intervenció d'un Grup de treball, integrat per representants del món local i membres de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, que n'ha de contribuir a la formulació.

Cal afegir que el Decret 142/2005 assenyala també que els plans territorials s'han de sotmetre al procediment d'avaluació ambiental d'acord amb la Directiva 2001/42/CE, transposada posteriorment mitjançant la Llei estatal 9/2006, de 28 d'abril, sobre avaluació dels efectes de determinats plans i programes en el medi ambient i la Llei del Parlament de Catalunya 6/2009, de 28 d'abril, d'avaluació ambiental de plans i Programes.

Aquest marc legislatiu ha estat modificat posteriorment i, a Catalunya, la Llei 16/2015, del 21 de juliol, de simplificació de l'activitat administrativa de l'Administració de la Generalitat i dels governs locals de Catalunya i d'impuls de l'activitat econòmica, estableix, a la disposició addicional vuitena, les regles aplicables fins que la Llei del Parlament de Catalunya 6/2009 s'adapti a la Llei estatal 21/2013.

1.2. Contingut del Pla

Atès que no es partia de zero perquè l'àmbit ja estava ordenat territorialment de manera prèvia, els treballs de formulació del Pla es van inaugurar amb la Refosa dels tres plans territorials parcials vigents al Penedès.

Tanmateix, la Refosa s'ha considerat, de bon començament, un simple punt de partença i s'ha anat visualitzant una nova orientació conceptual, metodològica i amb nous continguts del planejament territorial parcia,l emmarcada en els principis de la Llei de territori

Així, el Pla territorial del Penedès ha d'inaugurar una nova etapa del planejament territorial parcia, que, en paraules de l'Honorable Conseller de Territori i Sostenibilitat, podria anomenar-se la versió 2.0, i servir de pauta per a la revisió de la resta de plans d'aquesta mena.

Tot i que, amb conceptes, metodologia i continguts nous, el Pla desenvolupa la proposta espacial que fa a partir dels tres sistemes territorials adoptats anteriorment pel planejament territorial a Catalunya: el d'espais oberts, el d'assentaments i el d'infraestructures de mobilitat i transport, com també del paisatge, entès com a disciplina territorial transversal.

Com a horitzó temporal del Pla, es considera l'any 2031.

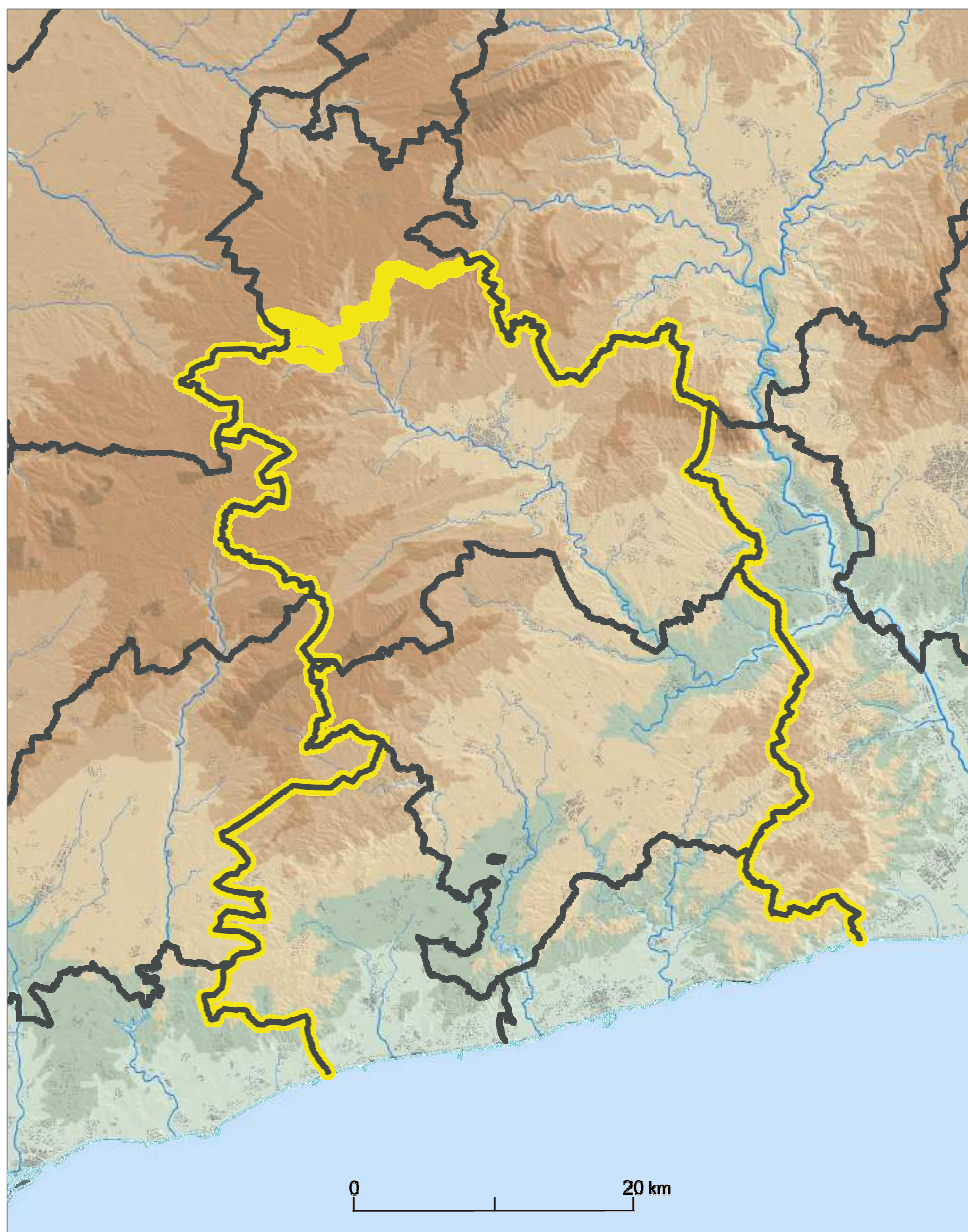
El present document de Proposta preliminar mostra, a partir de l'estat actual dels treballs, l'estructura final a completar i els continguts a desenvolupar. Amb aquesta finalitat, detalla els conceptes, la metodologia i els resultats esperats de les anàlisis i encàrrecs en marxa, i l'aplicació prevista al Pla.

2. L'àmbit del Pla

2.1. Medi físic

El Penedès és un territori de característiques genuïnament mediterrànies en tots els aspectes, en el context de Catalunya i de l'Arc mediterrani peninsular. Integren l'àmbit les comarques de l'Alt Penedès, l'Anoia –llevat dels municipis de Calaf, Calonge de Segarra, Castellfollit de Riubregós, els Prats de Rei, Pujalt, Sant Martí Sèsquieoles, Sant Pere Sallavinera i Veciana–, el Baix Penedès i el Garraf.

El medi físic del Penedès n'ha condicionat el desenvolupament, a causa de la disposició dels principals elements estructurants. L'element estructurador del relleu penedesenc més rellevant el conforma l'existència de dues serralades, d'alçada diversa, que es disposen en direcció nord-est/sud-oest paral·lelament a la línia de costa: la serralada Litoral i la serralada Prelitoral.

MAPA. Altimetria

Altitud

	De 1.000 a 1.400 m
	De 800 a 1.000 m
	De 600 a 800 m
	De 400 a 600 m
	De 200 a 400 m
	De 100 a 200 m
	Fins a 100 m

Informació cartogràfica de base

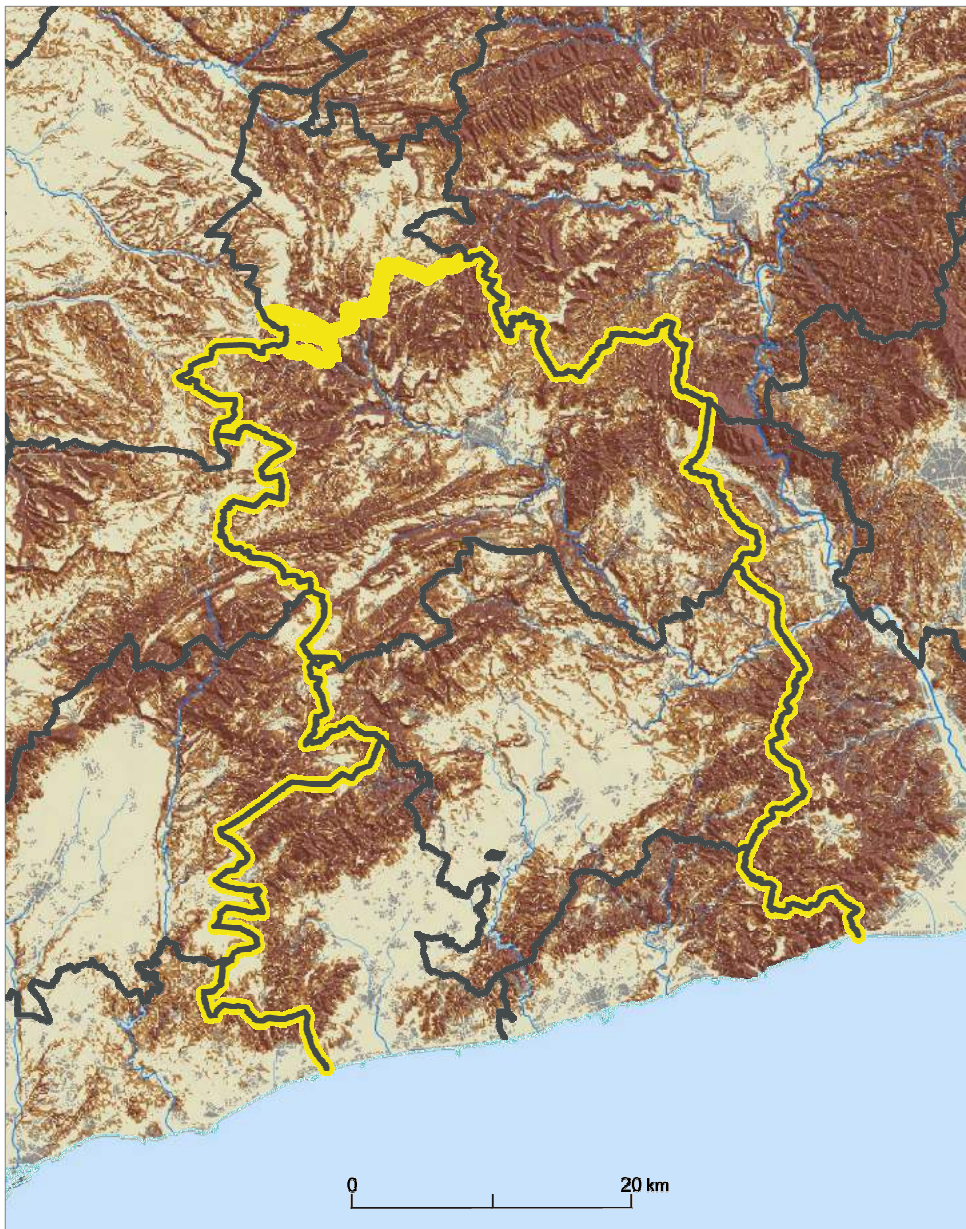
	Límit de l'AFT Penedès
	Límit comarcal
	Curs fluvial
	Espai urbanitzat i/o edificat

Font: Elaboració pròpia a partir D'INSTITUT CARTOGRÀFIC I GEOLÒGIC DE CATALUNYA, *Model digital del terreny*.

La serralada Litoral està representada pel massís del Garraf, que interromp la plana litoral en arribar abruptament fins a la línia costanera. La serralada Prelitoral mostra les elevacions majors i s'estructura, bàsicament, a partir del massís de Montserrat i la continuació amb serres de menor alçada, com les de Rubió, Ancosa i el Montmell. Entre ambdues serralades i entre aquestes i el mar s'estenen, respectivament, dos corredors naturals: la depressió prelitoral i una estreta franja litoral. A l'Anoia penedesenca, la depressió prelitoral entra en contacte amb la depressió central catalana.

Els principals cursos fluvials de la meitat nord (l'Anoia, el riu de Bitlles i el Lavernó) tendeixen a respectar l'orientació de la depressió prelitoral, mentre que la meitat sud, especialment, la plana litoral, es troba creuada per diversos rius i rieres que el travessen en direcció nord/sud (la riera de la Bisbal, el Foix, el torrent d'en Parellada i el torrent de la Piera), i que tenen una marcada variabilitat en el cabal respectiu, amb aparició sobtada i irregular de pluges amb un elevat nivell de precipitació.

Tot i trobar-se en una posició geoestratègica rellevant, la disposició dels elements estructurals ha estat clau en l'articulació del sistema territorial d'assentaments; paral·lelament, el relleu d'aquests mateixos elements en condiona el desenvolupament futur. Així, la proporció relativament elevada de territori amb pendents superiors al 20% ha reduït l'espai apte per a la urbanització i ha obligat l'activitat humana a ocupar de manera intensiva les planes i els corredors.

MAPA. Clinometria

Pendent del terreny

- Superior al 20%
- Entre el 10 i el 20%
- Inferior al 10%

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Curs fluvial
- Espai urbanitzat i/o edificat

Font: Elaboració pròpia a partir D'INSTITUT CARTOGRÀFIC I GEOLÒGIC DE CATALUNYA, *Model digital del terreny*.

2.2. Poblament

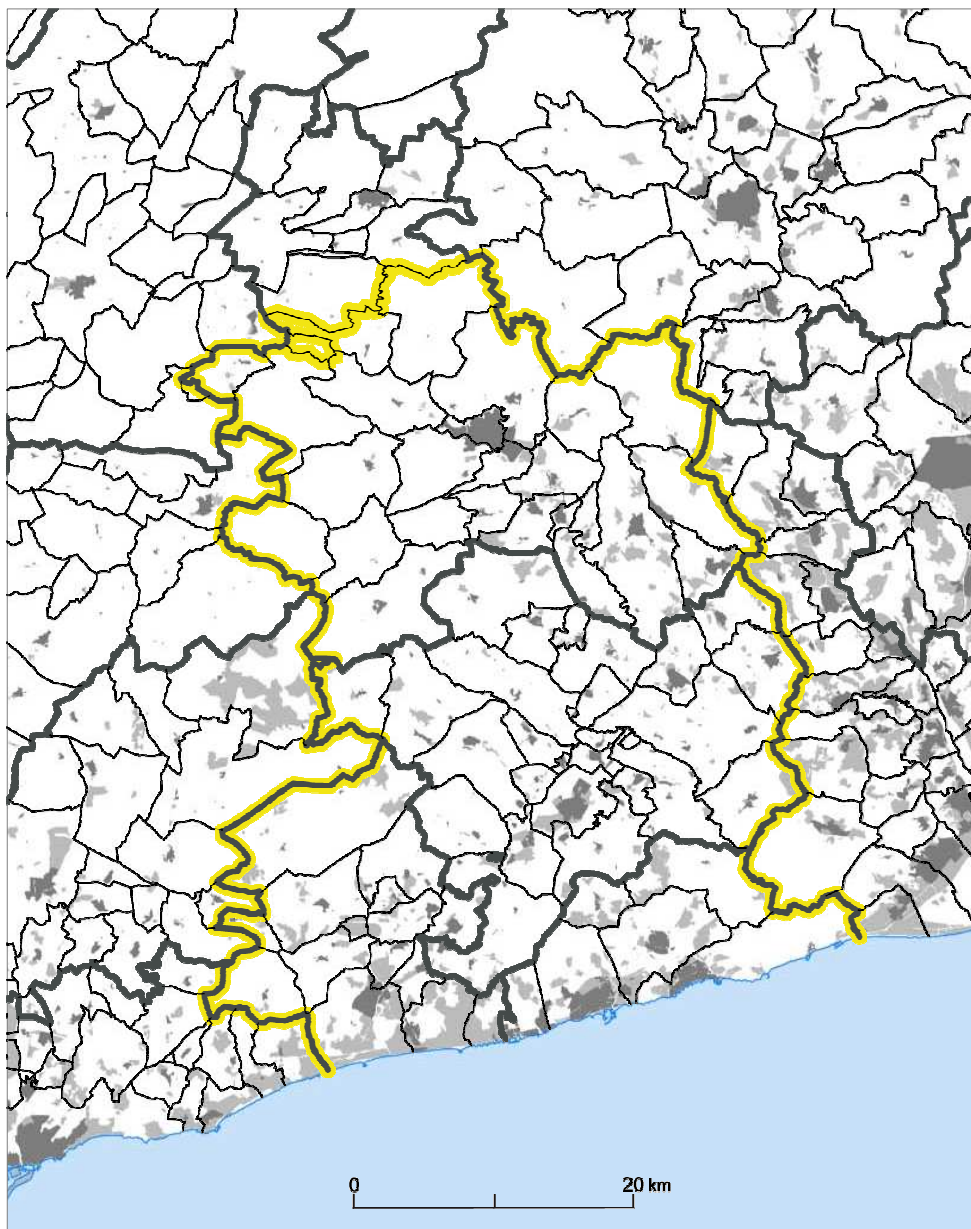
2.2.1. Distribució de la població en el territori

Un dels aspectes més rellevants de l'estudi d'un territori determinat és el de la distribució espacial dels habitants.

L'anàlisi des d'una perspectiva històrica es pot efectuar perquè la població és una de les variables territorials amb sèries estadístiques més extenses en el temps i permet conèixer l'evolució i la dinàmica demogràfica d'un territori, com també la disposició en el corresponent sistema territorial d'assentaments.

Així, en l'anàlisi territorial, població i assentaments esdevenen factors explicatius per a la diagnosi i per a les propostes de planificació.

Al mapa *Localització dels nuclis i àrees urbanes*, es constata com el litoral i la xarxa viària han articulat la localització dels assentaments.

MAPA. Localització dels nuclis i àrees urbanes

Tipologia

- Nuclis
- Altres àrees de sòl urbà, urbanitzable o d'equipaments

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Límit municipal
- Curs fluvial
- Espai urbanitzat i/o edificat

Font: Elaboració pròpia.

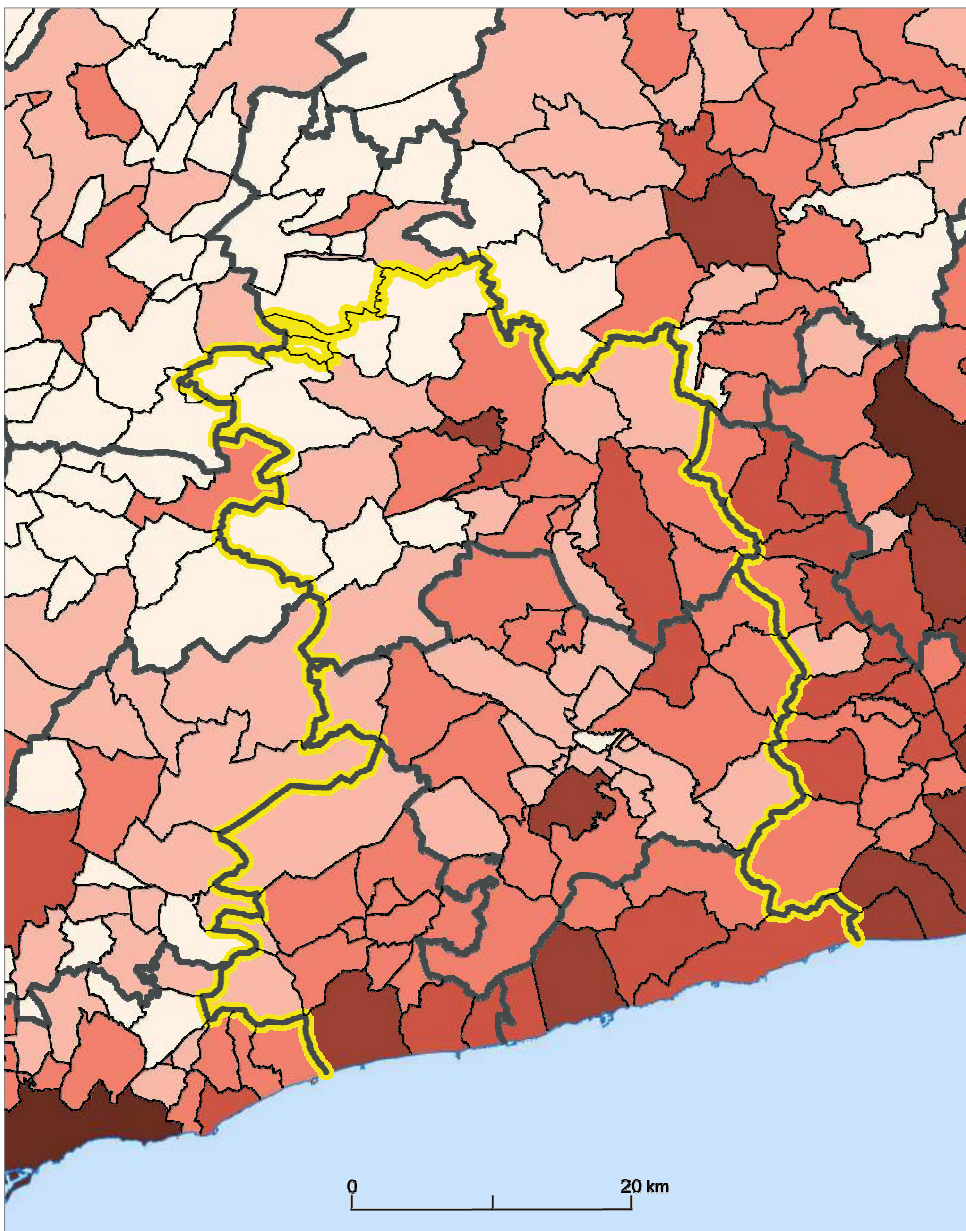
2.2.2. Un territori policèntric i dual

A diferència d'altres àmbits, el Penedès no té una única polaritat central, sinó que disposa d'una sèrie de nodes i subnodes urbans que vertebrin diferents sistemes plurimunicipals d'assentaments, els quals cobreixen la totalitat del territori; consegüentment, aquest té una estructura policèntrica..

Aquest nodes i subnodes ténen grandàries significatives que els permeten fornir funcions i serveis urbans, tant als propis habitants com als del territori que els envolta,

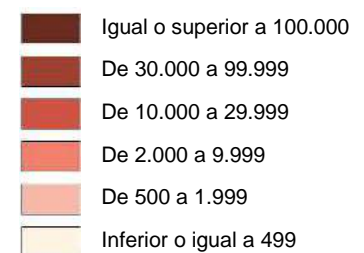
Tal com mostra el mapa *Població municipal*, els nodes més poblats, que constitueixen les polaritats principals, corresponen a les quatre capitals comarcals.

També, s'hi identifiquen els subnodes formats per polaritats subcomarcals, com ara Piera o Sant Sadurní d'Anoia i altres municipis amb dimensió clarament urbana que es concentren a la conurbació igualadina i al litoral.

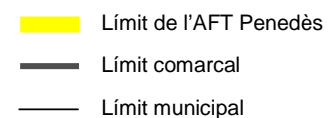

MAPA. Població municipal

Nombre d'habitants

Informació cartogràfica de base

Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Padró municipal de població*, 2010.

2.3. Xarxes i sistemes de comunicacions

2.3.1. Xarxes viària i ferroviària

2.3.1.1. Aspectes generals

Al Penedès, les xarxes de mobilitat terrestre –carreteres i ferrocarrils– presenten una notable complexitat, fruit de la construcció històrica i de les diferents funcions que han anat adquirint en el procés de desenvolupament del sistema territorial d'assentaments.

Així, es poden distingir quatre subsistemes organitzats per elements de xarxa que se superposen els uns als altres sobre una mateixa base territorial.

MAPA. Xarxa viària actual

Tipologia

- Autopista de peatge
- Autovia
- Via bàsica de doble calçada
- Via bàsica de calçada única
- Via comarcal
- Via local

Informació cartogràfica de base

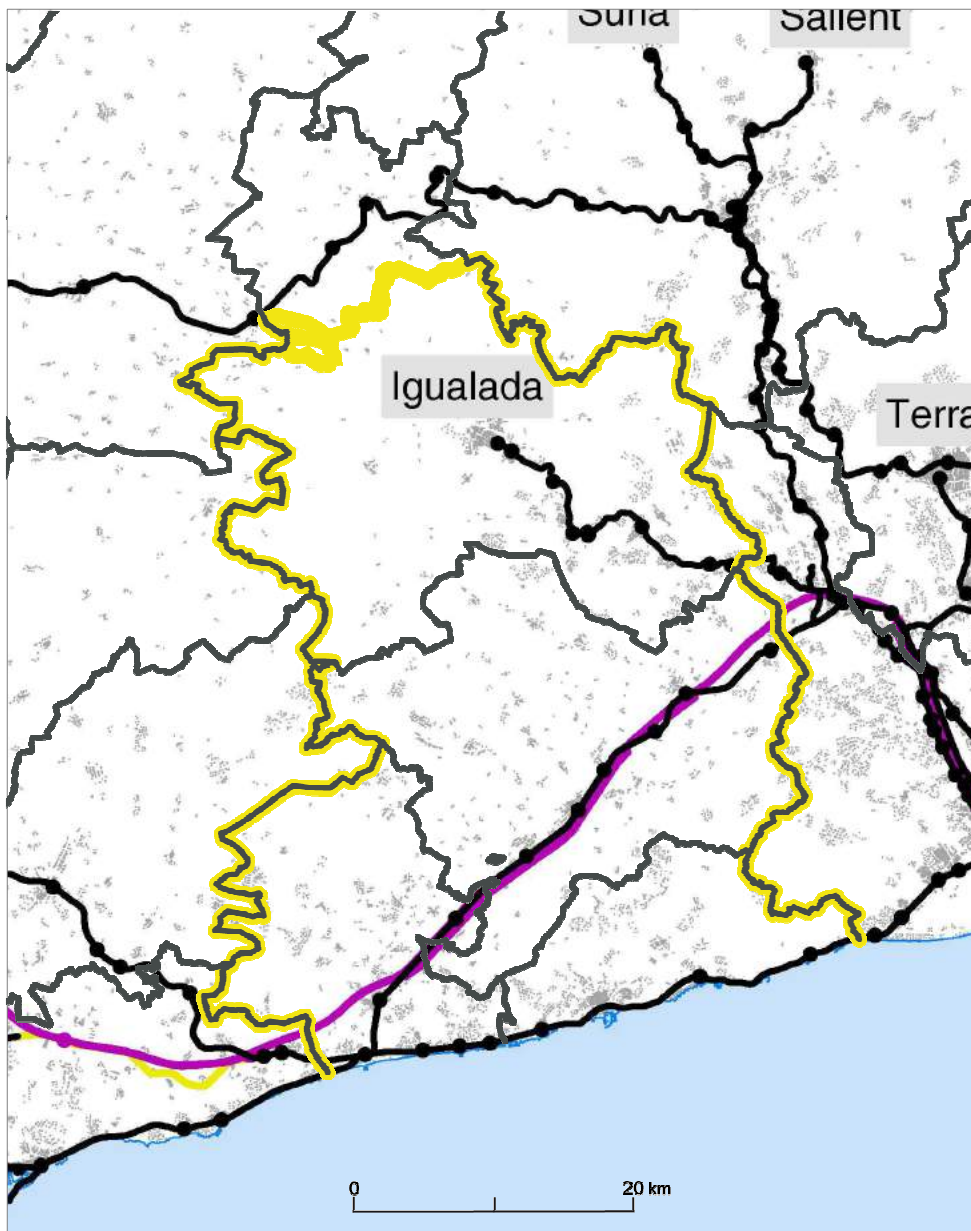
- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Curs fluvial
- Espai urbanitzat i/o edificat

Font: INSTITUT CARTOGRÀFIC I GEOLÒGIC DE CATALUNYA, *Mapa de carreteres de Catalunya*.

2.3.1.2. La Y de pas

El primer subsistema, que pren la forma d'una Y constituïda per les vies de pas de llarg recorregut i uneix el principal pas català dels Pirineus amb el litoral mediterrani i l'interior de la Península Ibèrica, ha estat una constant al llarg de la història. L'evolució històrica d'aquesta Y, pel que fa a la xarxa viària, ha estat la següent:

- A les vies romanes principals, el vèrtex de la Y era a Tarragona.
- A les principals carreteres estatals del Pla de carreteres de 1860 (N-II i N-340); el vèrtex passa a Quatre Camins, tot confluint en el pont de Carles III que travessava el Llobregat.
- A la xarxa d'autopistes de peatge; el vèrtex torna a desplaçar-se cap al sud, al Vendrell.
- La posada en servei de l'autovia A-2 entre Lleida i Martorell desplaça novament el vèrtex al congost de Martorell.

MAPA. Xarxa ferroviària actual

Tipologia

- Línia d'altres prestacions
- Línia convencional
- Tram desafectat

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Espai urbanitzat i/o edificat

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del DEPARTAMENT DE TERRITORI I SOSTENIBILITAT.

Aquest subsistema de la Y de pas també es manifesta avui a la xarxa ferroviària, tot i que les línies d'altres prestacions n'estableixen el vèrtex de la bifurcació (eix Mediterrani-centre de la península) novament a la rodalia de Tarragona.

2.3.1.3. La xarxa nodal

El subsistema infraestructural anomenat aquí xarxa nodal és una estructura sensiblement ortogonal que pot articular els nodes de la xarxa urbana del Penedès amb les comarques veïnes i esdevé una peça fonamental per tal d'avançar en la consolidació d'un model urbà en xarxa del territori català.

Pel que fa al viari, la xarxa està formada per vies molt desiguals pel que fa a característiques de traçat i capacitat.

Quant al ferroviari, la configuració radial-passant d'aquest fa avui difícil establir relacions entre les ciutats nodals del sistema urbà sense passar per l'Àmbit metropolità de Barcelona.

2.3.1.4. La xarxa interna estructurant

Aquest subsistema infraestructural està constituït pels elements que structuren els sistemes urbans i donen coherència a les relacions properes però que són, en molts casos, de gran intensitat.

Pel que fa al viari, aquest seria el cas de les antigues carreteres que han esdevingut carrers i que, sense alternativa, continuen suportant trànsits avui impropis, i els itineraris de caràcter comarcal que avui tan sols es poden seguir de manera eficient per autopistes de pas amb àmbits de servei superiors i difícilment compatibles en les funcions de connexió d'escala mes petita.

Pel que fa al ferroviari, aquest nivell de servei d'escala petita amb infraestructures d'alta capacitat correspon a les xarxes de rodalies, el nivell d'implantació de les quals és molt desigual.

2.3.2. El sistema portuari

El Penedès compta amb un nombre important de ports de mena diversa. De sud a nord, són els següents: Coma-ruga, esportiu; Segur, pesquer i esportiu; Vilanova i la Geltrú, comercial, pesquer i esportiu; Aiguadolç, esportiu; Vallcarca, industrial; Garraf, esportiu i Port Ginesta, esportiu.

Actualment, els ports del Penedès estan sotmesos a una fase de millora de les instal·lacions i d'aprofitament de l'espai.

2.3.3. El sistema aeroportuari

El Penedès no té dins l'àmbit propi cap aeroport comercial. Tanmateix, la proximitat dels de Barcelona i Reus permeten servir la població d'una manera satisfactòria.

D'aeròdroms d'aviació general i esportiva, compta amb el d'Igualada-Òdena.

Pel que fa a heliports, n'hi ha el de l'Hospital Comarcal de l'Alt Penedès, a Vilafranca del Penedès.

3. Escenaris demogràfics i econòmics

3.1. Antecedents

El Pla territorial general de Catalunya, aprovat en 1995, preveia per a 2026 un augment de població a Catalunya d'1,5 milions d'habitants, de manera que es passés dels 6 milions que hi havia llavors a una xifra de 7,5 milions.

Aquesta previsió es basava en un suposat augment important de la natalitat per l'entrada a l'edat de procreació de franges d'edat molt nombroses. Aquesta se situava en el 0,8 % en 1990 i se suposava que, en poc temps, es passaria al 2% i s'assoliria després el 5,5%, suposició associada a la hipòtesi del creixement del PIB a llarg termini d'acord amb una taxa anual del 3,4 al 5%. Així mateix, se suposava que l'aportació migratòria es mouria al voltant del 4,88% anual.

A partir de la xifra de 7,5 milions prevista, el Pla territorial general proposava una distribució per àrees que corregia la xifra que resulta d'aplicar les taxes a la població existent a cada àrea, amb el criteri de disminuir una mica el pes demogràfic en el conjunt de Catalunya de l'Àmbit metropolità de Barcelona i augmentar el de la resta de territoris. Aquesta distribució proposada és la que mostra la taula 3.1.

En el document del Pla territorial general aprovat en 1995, el que després seria l'àmbit de l'Alt Pirineu i Aran estava integrat en gran part –cinc comarques– a l'àmbit de Ponent i la Cerdanya, a les Comarques centrals.

No obstant això, en el document que es va aprovar inicialment hi havia un àmbit constituït pel que després va ser l'Alt Pirineu i Aran, més les comarques del Solsonès, el Berguedà i el Ripollès.

En aquest document inicial, l'àmbit de Ponent (Terres de Lleida) tenia la delimitació actual. Les previsions corresponents a aquests àmbits eren les que palesa la taula 3.2.

Cal notar que el Pla territorial general de 1995 expressa un objectiu de correcció de la tendència i proposa considerables augments sobre aquesta a les Terres de Lleida i a les Terres de l'Ebre i també, encara que en menys proporció, a les comarques de muntanya i a l'Anoia, el Bages i Osona.

Atès el temps transcorregut des de l'aprovació del Pla territorial general, encara no es poden fer valoracions definitives sobre l'èxit de les distribucions de població plantejades a l'horitzó 2026, però sí algunes consideracions sobre l'evolució de la xifra global de la població de Catalunya.

TAULA 3.1. Pla territorial general de Catalunya. Previsions demogràfiques. Àmbits funcionals territorials

Àmbit	Població 2026 (tendencial)	Població 2026 (projecte)	Correcció sobre tendència	
Camp de Tarragona (+ Baix Penedès)	598.940	656.000	+ 57.060	10%
Comarques centrals (+ Anoia penedesenca + Cerdanya)	472.468	577.000	+ 104.532	22%
Comarques gironines	712.753	794.000	+ 81.247	11%
Metropolità de Barcelona (+ Alt Penedès + Garraf)	5.186.089	4.700.000	- 486.089	-9%
Ponent (àmbit actual de les Terres de Lleida + Alt Urgell + Alta Ribagorça + + Pallars Jussà + Pallars Sobirà + Val d'Aran)	363.294	529.000	+ 165.706	46%
Terres de l'Ebre	166.462	244.000	+ 77.538	47%

TAULA 3.2. Pla territorial general de Catalunya. Previsions demogràfiques. Àmbits funcionals territorials inicials diferenciats

Àmbit	Població 2026 (tendencial)	Població 2026 (projecte)	Correcció sobre tendència	
Alt Pirineu i Aran (+ Berguedà + Ripollès + Solsonès)	120.324	160.000	+ 39.676	33%
Ponent (àmbit actual de les Terres de Lleida)	314.814	460.000	+145.186	46%

Font: GENERALITAT DE CATALUNYA, *Pla territorial general de Catalunya*, 1995.

La xifra al voltant dels 6 milions d'habitants que es mantenia des de la dècada dels vuitanta, es va aguantar sensiblement fins a 1996, mentre que en el quinquenni següent –fins a 2001– va donar un salt important i el cens d'aquell any va superar els 6 milions i mig.

Tanmateix, aquest fort augment que tornava a fer versemblant la xifra de previsió global del Pla territorial general, força qüestionada els anys anteriors, no era el resultat de l'increment de la natalitat que preveia el Pla, sinó d'un fortíssim augment dels fluxos immigratoris.

La taula 3.3. mostra les variacions quinquennals en la creació, i pèrdua, de llocs de treball que, de tota manera, dona un increment anual mitjà de +2,26% en el conjunt dels quatre quinquennis considerats.

També, expressa clarament que el fort increment per immigració del quinquenni 1996-2001 va associat a una taxa molt elevada d'increment dels llocs de treball, mentre que es constata que la variació en la taxa de natalitat no ha estat gaire rellevant al llarg del període.

Aquestes dades ens mostren també que, si bé l'estimació global de la xifra de població global per a 2026 podria no estar allunyada del que s'escaigui realment, és pertinent una posada al dia de la determinació dels escenaris demogràfics que cal tenir presents.

Els plans territorials parcials han considerat diferents horitzons temporals: anteriorment, el del Pla territorial de les Terres de l'Ebre aprovat en 2001, va ser l'any 2016; els set plans territorials aprovats entre 2006 i 2010, vigents en el moment de formulació del present document de Proposta preliminar del Pla territorial del Penedès, van treballar amb el mateix horitzó 2026 que el Pla territorial general de 1995; mentre que, finalment, el present Pla pren com a horitzó temporal l'any 2031.

TAULA 3.3. Població, natalitat i llocs de treball. Evolució, 1981 - 2001. Catalunya

	1981	1986	1991	1996	2001
Població	5.956.414	5.978.638	6.059.494	6.090.040	6.506.440
Natalitat (taxa per 1.000 habitants)	11,54	10,09	9,23	8,94	10,30
Llocs de treball	1.907.400	1.819.524	2.255.430	2.204.652	2.979.586
Taxa anual d'increment dels llocs de treball en el quinquenni anterior	- 2,07%	- 0,94%	+ 4,39%	- 0,45%	+ 6,21%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA.

3.2. Modelització i projecció

3.2.1. Aspectes generals

En el planejament territorial, resulta d'utilitat la consideració d'escenaris numèrics que permetin disposar d'una referència sobre diferents variables: tradicionalment, la població, però, també, el mercat de treball i l'habitatge, de les quals deriven implicacions pel que fa al dimensionament de les necessitats de sòl per a activitat econòmica, residència, equipaments i infraestructures.

A continuació, es presenten diversos escenaris obtinguts per l'aplicació de diferents models i metodologies. S'ha de tenir present, però, que es tracta de predimensionaments per tal d'establir hipòtesis de treball i que serà en el desenvolupament del Pla on caldrà establir paràmetres quantitativs més afinats d'acord amb les realitats ambientals, urbanes i de possible dotació d'infraestructures a cada territori.

Llevat de la conveniència que alguns territoris (en especial, algunes comarques dels Pirineus) assoleixin uns mínims crítics de població i llocs de treball que els permetin una dotació adequada d'equipaments, el planejament territorial no es planteja objectius voluntaristes de redistribució de la població per tal de relativitzar una mica els pesos relatius dels diferents àmbits.

Per tant, el Pla no estableix una imatge final del territori corresponent a una determinada distribució de la població, dels llocs de treball i de l'habitatge.

El necessari, i previst, procés continu de seguiment i actualització ha de permetre anar introduint les variacions que calgui a les xifres calculades i a les determinacions proposades, si, per causa de fenòmens imprevisibles avui, les hipòtesis quantitatives o els factors adoptats es demostressin massa allunyats de la realitat.

3.2.2. El model V15-CAT

Per a l'elaboració dels set plans territorials parcials aprovats entre 2006 i 2010, es va prendre com a referència els resultats de les simulacions efectuades amb el model Carrera-Monés o model V15-CAT.

El supòsit de partida d'aquest per definir els escenaris demogràfics del territori és que la variable independent que determina l'evolució demogràfica és la dinàmica de desenvolupament econòmic (evolució del PIB anual) i, més concretament, la part d'aquest desenvolupament que correspongui a l'increment de llocs de treball.

La dinàmica demogràfica té dos components: el creixement vegetatiu (naixements/defuncions) i el saldo migratori (immigració/emigració). El component vegetatiu té unes perspectives condicionades per l'estructura d'edats, i el component migratori –responsable del creixement dels darrers temps– depèn fonamentalment dels llocs de treball que estiguin disponibles per no estar ocupats per les promocions, no prou nombroses, de joves autòctons.

Els llocs de treball que hi ha en cada període són els que entren al mercat per jubilació dels qui els ocupaven i els que són fruit de l'increment motivat pel creixement econòmic. A més excedent de llocs de treball en relació amb els treballadors autòctons, més immigració; a més dèficit de llocs de treball en relació amb els potencials treballadors autòctons, més emigració.

No obstant això, cal matisar aquesta afirmació amb l'increment de la taxa d'ocupació específica (TOE, en acrònim), corresponent al quocient entre la població que treballa i la que està en edat de treballar, que pot disminuir la disponibilitat de llocs de treball. A Catalunya, es pot donar un augment d'aquesta taxa, especialment pel probable increment de la TOE femenina, que encara és prou baixa en relació amb la d'altres països europeus.

El model V15-CAT és una eina que permet elaborar escenaris que relacionen tres variables bàsiques: població, llocs de treball i habitatge. Això, en el temps, per al període considerat de vigència dels plans territorials parcials, i en l'espai, per al conjunt de Catalunya i per als diferents àmbits d'aplicació d'aquests.

El punt diferencial d'aquest model, que el fa singular, és que no considera la població com una variable aïllada o independent, sinó lligada a l'evolució de l'ocupació.

Ateses les possibilitats que dóna per a un coneixement més precís de l'evolució esperada de la població, llocs de treball i habitatges, el punt de partida comú a totes les hipòtesis possibles és la piràmide d'edats.

Tampoc cal oblidar que el creixement econòmic comprèn el creixement en productivitat i el creixement en llocs de treball, però sense menysprear els avenços que hi puguin haver en el primer. Pel tipus d'activitats econòmiques de Catalunya, no és d'esperar un creixement econòmic sense creixement dels llocs de treball.

A l'efecte de relativitzar els resultats, es presenta la taula 3.4, que expressa la sensibilitat del model a diferents hipòtesis. Juntament amb els resultats de la hipòtesi presa com a referència per als set plans territorials esmentats, es detallen les diverses xifres de població, necessitats d'habitatge i taxes de creixement dels llocs de treball que correspondrien a diferents quantitats globals d'increment de llocs de treball a Catalunya.

La hipòtesi d'increment dels llocs de treball és l'element clau dels resultats de l'aplicació del model. No hi ha cap mètode que permeti sustentar fiablement uns supòsits d'evolució econòmica; tanmateix, hi ha algunes referències en què basar-los: els objectius polítics de creixement, el que ha passat durant els darrers anys i el que s'escau als altres països europeus amb què es vol convergir.

Pel que fa a les previsions, que es fan a partir de 2001, cal, doncs, tenir present que es treballa amb una perspectiva de futur de més de vint anys, en els quals, no només s'ha de considerar probable que es produeixin crisis que rebaixin considerablement la taxa mitjana de creixement amb relació als valors que es registren aquests darrers anys, sinó que, en el moment de redacció del Pla, ja s'està efectivament immers en una.

El gràfic 3.1 mostra la variació de la població de Catalunya al llarg dels darrers segles i posa en relleu que cap de les opcions considerades a la forquilla esmentada comporta dinàmiques demogràfiques que no s'hagin escaigut en el passat.

Per a l'obtenció de dades desagregades per àmbits territorials, es pot aplicar també el model a partir de les dades de llocs de treball, població i habitatge corresponents a cadascun dels àmbits. Tanmateix, si es fa així, sempre es mantindrà estrictament la proporcionalitat existent el 2001 entre els diferents àmbits pel que fa a població, treballadors i habitatge, cosa que no és probable que succeeixi, especialment pel fet que alguns àmbits han arribat a un cert exhauriment d'espai i perquè les infraestructures de mobilitat, la disponibilitat del sòl i la valoració d'altres indrets poden millorar les dinàmiques d'implantació en uns altres llocs, trencant-se així la lògica de la proporcionalitat respecte de la situació actual.

Les previsions d'habitatges i llocs de treball resultants del model tenen restriccions físiques d'implantació dins l'Àmbit metropolità de Barcelona. Cal, doncs, procedir a una nova simulació on es tingui en compte aquestes limitacions espacials i la necessitat de repartir a la resta del territori la demanda que aquest àmbit no pot acollir. En coherència amb el criteri de reforçar l'estructura nodal del territori, i amb el benentès que els nodes urbans són els referents per a la localització de l'activitat econòmica –llocs de treball– que motiva l'augment de població i d'habitatges, se seleccionen vint-i-sis nodes corresponents a municipis o a sistemes urbans plurimunicipals molt integrats. Llevat d'alguna excepció, els criteris de selecció han estat els següents:

- Població superior a 10.000 habitants.
- Accessibilitat a la xarxa ferroviària i a autovia o autopista.
- Disponibilitat de sòl per a l'extensió urbana.

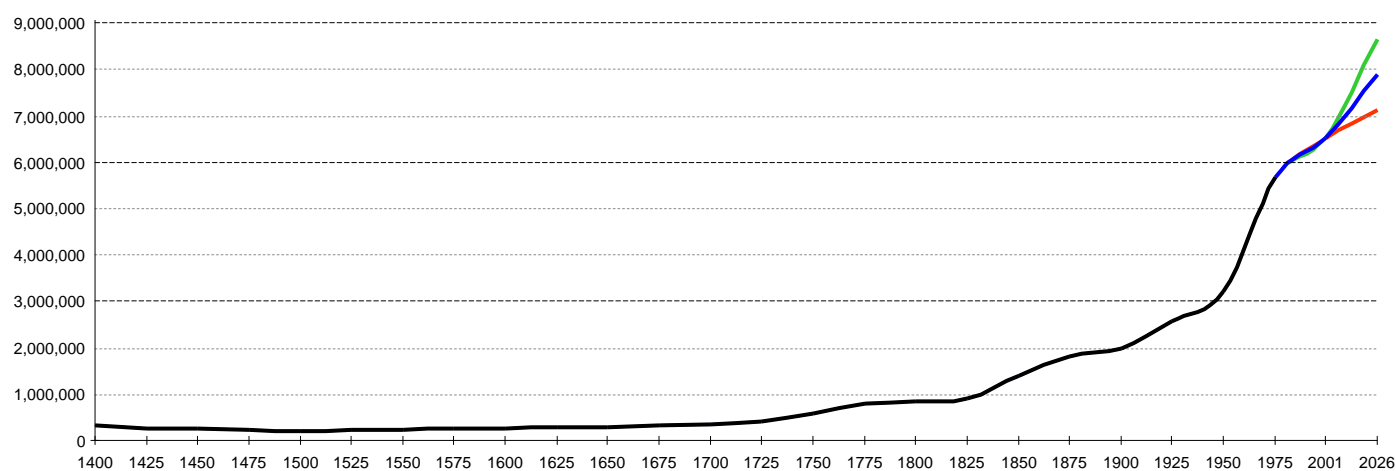
L'atractivitat de cada node per captar llocs de treball i població addicionals es determina d'acord amb dues variables:

- L'entitat com a centre de serveis que es considera sintèticament expressada per la població total/llocs de treball localitzats/població ocupada resident..
- La connectivitat general mitjana amb la resta de nodes de Catalunya seleccionats.

TAULA 3.4. Model V15-CAT. Diferents hipòtesis de futur. Catalunya

Escenari	Δ ocupació	Immigració	Δ població	Δ		Població inicial	Població final	Δ ocupació				
				habitatges principals	Taxa de dependència			2001-2006	2006-2011	2011-2016	2016-2021	2021-2026
Referència	937.173	1.496.445	1.296.960	733.726	50,25%	6.506.440	7.803.400	1,25%	1,25%	1,00%	1,00%	1,00%
0	0	268.885	-115.130	263.799	57,00%	6.506.440	6.391.310	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
1	100.000	398.785	35.172	314.657	55,29%	6.506.440	6.541.612	0,15%	0,15%	0,12%	0,12%	0,12%
2	200.000	528.984	185.587	365.330	55,29%	6.506.440	6.692.027	0,30%	0,30%	0,24%	0,24%	0,24%
3	300.000	659.465	336.105	415.826	54,50%	6.506.440	6.842.545	0,44%	0,44%	0,35%	0,35%	0,35%
4	400.000	790.207	486.713	466.149	53,75%	6.506.440	6.993.153	0,57%	0,57%	0,46%	0,46%	0,46%
5	500.000	921.200	637.405	516.305	53,03%	6.506.440	7.143.845	0,71%	0,71%	0,57%	0,57%	0,57%
6	600.000	1.052.426	788.171	566.299	52,35%	6.506.440	7.294.611	0,84%	0,84%	0,67%	0,67%	0,67%
7	700.000	1.183.874	939.004	616.135	51,69%	6.506.440	7.445.444	0,96%	0,96%	0,77%	0,77%	0,77%
8	800.000	1.315.529	1.089.894	665.817	51,07%	6.506.440	7.596.334	1,09%	1,09%	0,87%	0,87%	0,87%
9	900.000	1.447.383	1.240.838	715.350	50,47%	6.506.440	7.747.278	1,21%	1,21%	0,96%	0,96%	0,96%
10	1.000.000	1.579.424	1.391.828	764.738	49,89%	6.506.440	7.898.268	1,32%	1,32%	1,06%	1,06%	1,06%
11	1.100.000	1.711.643	1.542.860	813.985	49,34%	6.506.440	8.049.300	1,44%	1,44%	1,15%	1,15%	1,15%
12	1.200.000	1.844.030	1.693.929	863.094	48,81%	6.506.440	8.200.369	1,55%	1,55%	1,24%	1,24%	1,24%
13	1.300.000	1.976.577	1.845.029	912.069	48,30%	6.506.440	8.351.469	1,66%	1,66%	1,33%	1,33%	1,33%
14	1.400.000	2.109.277	1.996.158	960.913	47,81%	6.506.440	8.502.598	1,76%	1,76%	1,41%	1,41%	1,41%
15	1.500.000	2.242.121	2.147.309	1.009.629	47,34%	6.506.440	8.653.749	1,87%	1,87%	1,50%	1,50%	1,50%
16	1.600.000	2.375.105	2.298.483	1.058.221	46,88%	6.506.440	8.804.923	1,97%	1,97%	1,58%	1,58%	1,58%
17	1.700.000	2.508.221	2.449.674	1.106.692	46,45%	6.506.440	8.956.114	2,07%	2,07%	1,66%	1,66%	1,66%
18	1.800.000	2.641.462	2.600.880	1.155.044	46,02%	6.506.440	9.107.320	2,17%	2,17%	1,73%	1,73%	1,73%
19	1.900.000	2.774.825	2.752.098	1.203.281	45,62%	6.506.440	9.258.538	2,26%	2,26%	1,81%	1,81%	1,81%
20	2.000.000	2.908.303	2.903.325	1.251.404	45,22%	6.506.440	9.409.765	2,36%	2,36%	1,89%	1,89%	1,89%

Font: GENERALITAT DE CATALUNYA, *Planejament territorial parcial vigent*.

GRÀFIC 3.1. Evolució històrica de la població i hipòtesis demogràfiques segons el model V15-CAT corresponents als escenaris 5 (Δ ocupats = 0,5M), de referència i 15 (Δ ocupats = 1,5M). Catalunya

Font: GENERALITAT DE CATALUNYA, *Planejament territorial parcial vigent*.

TAULA 3.5. Aplicació del model V15-CAT. Escenaris 3 (Δ ocupats = 0,3M), 7 (Δ ocupats = 0,7M) i de referència. Comarques, AFT ampliat i Catalunya

	Escenari 3									
	Població				Mercat de treball			Habitatge		
	Habitants 2001	Habitants 2026	Δ habitants 2001-2026	Immigrants 2001-2026	Ocupats 2001	Ocupats 2026	Δ ocupats 2001-2026	Htg pral 2001	Htg pral 2026	Δ htg pral 2001-2026
Alt Penedès	82.678	109.944	27.266	18.242	38.841	54.571	15.730	28.219	42.807	14.588
Anoia	95.103	133.823	38.720	23.456	45.323	66.317	20.994	32.725	52.871	20.146
Baix Penedès	64.612	105.718	41.106	21.675	28.274	52.205	23.931	23.256	41.898	18.642
Garraf	111.816	159.978	48.162	28.834	51.360	79.694	28.334	40.585	68.019	27.434
AFT ampliat*	354.209	509.463	155.254	92.206	163.797	252.787	88.989	124.785	205.594	80.809
Catalunya**	6.506.440	6.842.545	336.103	659.465	2.979.586	3.279.586	300.000	2.315.855	2.931.990	421.540

	Escenari 7									
	Població				Mercat de treball			Habitatge		
	Habitants 2001	Habitants 2026	Δ habitants 2001-2026	Immigrants 2001-2026	Ocupats 2001	Ocupats 2026	Δ ocupats 2001-2026	Htg pral 2001	Htg pral 2026	Δ htg pral 2001-2026
Alt Penedès	82.678	119.631	36.953	32.747	38.841	61.226	22.385	28.219	45.946	17.727
Anoia	95.103	145.614	50.511	42.107	45.323	74.406	29.083	32.725	56.748	24.023
Baix Penedès	64.612	115.033	50.421	38.910	28.274	58.572	30.298	23.256	44.970	21.714
Garraf	111.816	174.074	62.258	51.763	51.360	89.414	38.054	40.585	73.006	32.421
AFT ampliat*	354.209	554.352	200.143	165.529	163.797	283.619	119.821	124.785	220.670	95.885
Catalunya**	6.506.440	7.445.444	939.002	1.183.874	2.979.586	3.679.586	700.000	2.315.855	2.931.990	616.135

	Escenari de referència									
	Població				Mercat de treball			Habitatge		
	Habitants 2001	Habitants 2026	Δ habitants 2001-2026	Immigrants 2001-2026	Ocupats 2001	Ocupats 2026	Δ ocupats 2001-2026	Htg pral 2001	Htg pral 2026	Δ htg pral 2001-2026
Alt Penedès	82.678	127.419	44.741	44.589	38.841	65.818	26.978	28.219	49.408	21.189
Anoia	95.103	155.094	59.991	57.334	45.323	79.986	34.663	32.725	61.025	28.300
Baix Penedès	64.612	122.522	57.910	52.981	28.274	62.965	34.692	23.256	48.359	25.103
Garraf	111.816	185.406	73.590	70.481	51.360	96.120	44.760	40.585	78.508	37.923
AFT ampliat*	354.209	590.442	236.233	225.386	163.797	304.889	141.092	124.785	237.300	112.515
Catalunya**	6.506.440	7.930.155	1.423.715	1.611.977	2.979.586	3.955.535	975.949	2.315.855	3.152.946	837.091
Catalunya***	6.506.440	7.803.400	1.296.960	1.496.445	2.979.586	3.916.758	937.173	2.315.856	3.049.582	733.726

* AFT ampliat = Penedès més els 8 municipis de l'Anoia nord

** Catalunya modelitzada per comarques

*** Catalunya modelitzada globalment

En el cas del Penedès, els sistemes urbans plurimunicipals considerats són els d'Igualada (integrat, a aquests efectes, pels municipis d'Igualada, Jorba, Òdena, Santa Margarida de Montbui i Vilanova del Camí), el Vendrell (conformat pels de Calafell, Cunit i el Vendrell), Vilafranca del Penedès (que inclou els de la Granada, Olèrdola, Sant Cugat Sesgarrigues, Santa Margarida i els Monjos, i Vilafranca del Penedès), i Vilanova i la Geltrú (que abasta els termes de Cubelles, i Vilanova i la Geltrú).

Al voltant de les xifres d'increment s'adopta una forquilla entre +30% i -30%, que dona un marge de variabilitat dins el qual es preveu que es produeixi el desenvolupament de la població, llocs de treball i habitatges de cada territori en el període 2001-2026.

L'aplicació a cada polaritat seleccionada d'un determinat algoritme permet obtenir un factor repartidor per assignar llocs de treball i habitatges a cada polaritat i per a cadascuna de les variables analitzades: població (POB), població ocupada resident (POR) i llocs de treball localitzats (LTL).

L'escenari de referència correspon a una imatge final de Catalunya l'any 2026 amb, aproximadament, 8 milions d'habitants, unes necessitats de localització d'un milió de nous llocs de treball i properes als 800.000 habitatges principals nous que, tal com es mostra a la taula 3.4, és conseqüència d'uns creixements de l'ocupació amb taxes anuals acumulatives de l'1,25% els dos primers quinquennis i de l'1% els tres següents.

A la mateixa taula 3.4, s'han remarcat en negreta i color blau els escenaris 3 –el que preveu un increment de 300.000 ocupats entre 2001 i 2026– i 7 –el que en preveu 700.000–, dels quals es tractarà més endavant, i, a la taula 3.5, es mostra el resultat final de l'aplicació del model V15-CAT per a aquests dos escenaris i el de referència.

3.2.3. La crisi econòmica

A mitjans de 2008, va començar a manifestar-se a Catalunya una crisi econòmica d'abast global de dimensions inaudites, les conseqüències de la qual, tal com mostren les taules 3.6 i 3.7, i els gràfics 3.3 i 3.4 adjunts, han estat una forta davallada en termes d'ocupació i d'increment inusual de l'atur –al primer trimestre de 2013 es va arribar als nivells d'ocupació del primer trimestre de 2001 i del de 2002, cosa que ha provocat que l'atur s'hagi més que doblat entre meitats de 2008 i primers de 2013, s'hagi gairebé triplicat en el període 2001-2013, i incideixi molt directament en les franges d'edat més joves, que cerquen la primera feina–.

La crisi econòmica, en tant que afecta el mercat de treball, repercuteix negativament en la necessitat d'incorporar nous immigrants per tal de cobrir les necessitats de nova ocupació, tal com succeïa des de mitjans dels anys 90 del segle passat.

Aquesta immigració implicà, com s'ha vist en el present capítol, un creixement demogràfic espectacular, que va permetre passar de 6 a 7,5 milions d'habitants a Catalunya.

Però, aquesta crisi econòmica, no només ha frenat la incorporació de nova immigració, sinó que, per tal d'intentar reequilibrar el mercat de treball d'acord amb les noves circumstàncies, ha expulsat població del país per primera vegada en dècades.

Aquesta primera pèrdua de població durant tres anys consecutius –2013, 2014 i 2015–, després de guanys constants, tal com reflecteixen la taula 3.8 i el gràfic 3.5, s'ha concentrat, bàsicament, en dos col·lectius: en primer lloc i majoritàriament, immigrants recents amb relativament poca qualificació laboral, que han retornat als països d'origen respectius, però, també, joves nascuts i educats al país, i, en general, molt qualificats, els quals, davant l'escassetat d'oportunitats a casa nostra, han optat per emigrar, principalment, a països que no han patit o ja no pateixen la crisi econòmica o que ho fan en un grau molt menor.

Això fa que la crisi econòmica sigui especialment preocupant, perquè, com a mínim, a curt termini, priva Catalunya d'una part del col·lectiu jove més ben preparat. Per tant, ja ha començat a tenir efectes demogràfics al país i, dissortadament, n'haurà de tenir més en el futur proper i mitjà.

Aquest efectes futurs rau en l'esperable moderació i, fins i tot, davallada oberta de creixement vegetatiu que comporta l'expulsió de contingents poblacionals que es troben o s'acosten a l'edat de procrear.

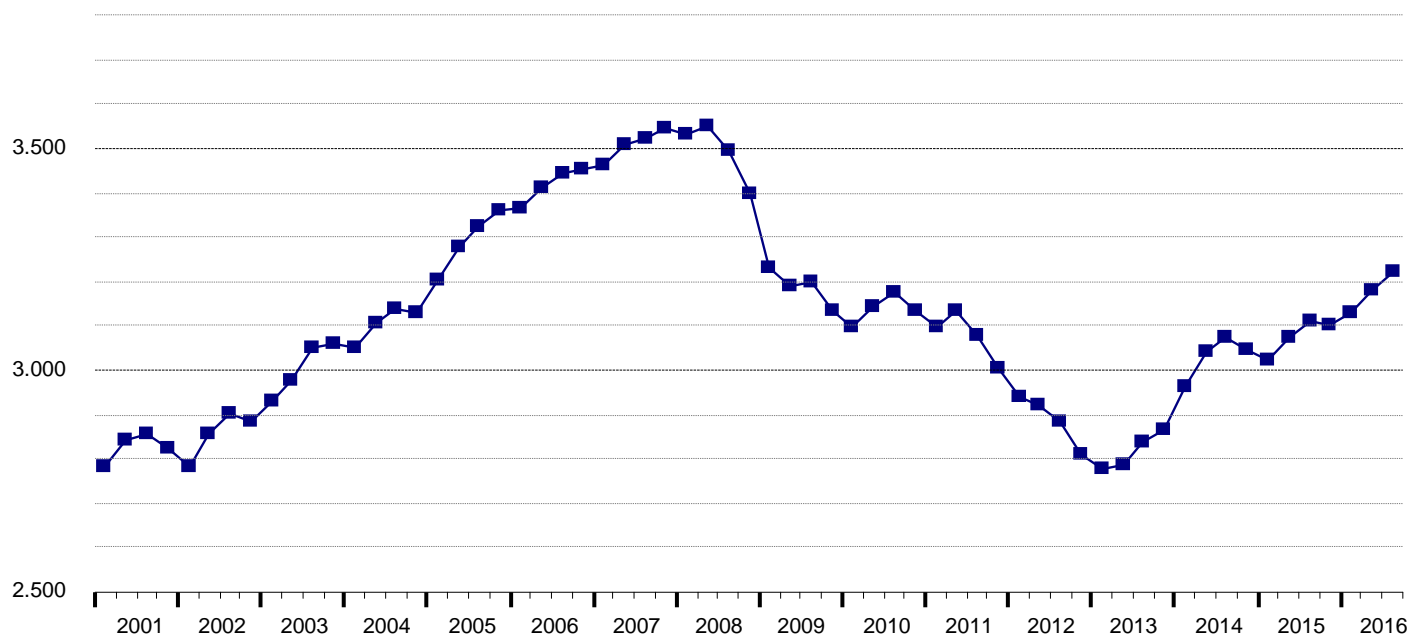
TAULA 3.6. Ocupació. Evolució, 1r. trimestre 2001 - 3r. trimestre 2016. Catalunya

Trimestre	Milers d'ocupats	Trimestre	Milers d'ocupats	Trimestre	Milers d'ocupats	Trimestre	Milers d'ocupats
I/2001	2.783,3	I/2005	3.204,8	I/2009	3.230,2	I/2013	2.775,7
II/2001	2.840,3	II/2005	3.276,6	II/2009	3.189,6	II/2013	2.787,5
III/2001	2.857,4	III/2005	3.323,8	III/2009	3.199,2	III/2013	2.839,7
IV/2001	2.822,4	IV/2005	3.359,2	IV/2009	3.136,4	IV/2013	2.865,1
I/2002	2.784,6	I/2006	3.365,8	I/2010	3.098,9	I/2014	2.960,7
II/2002	2.856,5	II/2006	3.413,9	II/2010	3.141,6	II/2014	3.040,0
III/2002	2.904,6	III/2006	3.443,2	III/2010	3.176,1	III/2014	3.074,8
IV/2002	2.885,8	IV/2006	3.452,0	IV/2010	3.133,5	IV/2014	3.048,1
I/2003	2.929,6	I/2007	3.461,1	I/2011	3.099,5	I/2015	3.023,2
II/2003	2.974,8	II/2007	3.508,7	II/2011	3.135,4	II/2015	3.075,0
III/2003	3.050,2	III/2007	3.525,3	III/2011	3.076,6	III/2015	3.110,9
IV/2003	3.061,1	IV/2007	3.547,3	IV/2011	3.006,8	IV/2015	3.101,9
I/2004	3.048,9	I/2008	3.534,5	I/2012	2.939,9	I/2016	3.127,6
II/2004	3.106,5	II/2008	3.549,7	II/2012	2.920,8	II/2016	3.181,3
III/2004	3.140,3	III/2008	3.495,3	III/2012	2.884,5	III/2016	3.223,9
IV/2004	3.130,1	IV/2008	3.399,0	IV/2012	2.811,4		

Font: Elaboració de l'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA a partir de dades d'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA, *Encuesta de población activa*.

GRÀFIC 3.3. Ocupació. Evolució, 1r. trimestre 2001 - 3r. trimestre 2016. Catalunya

Milers
d'ocupats

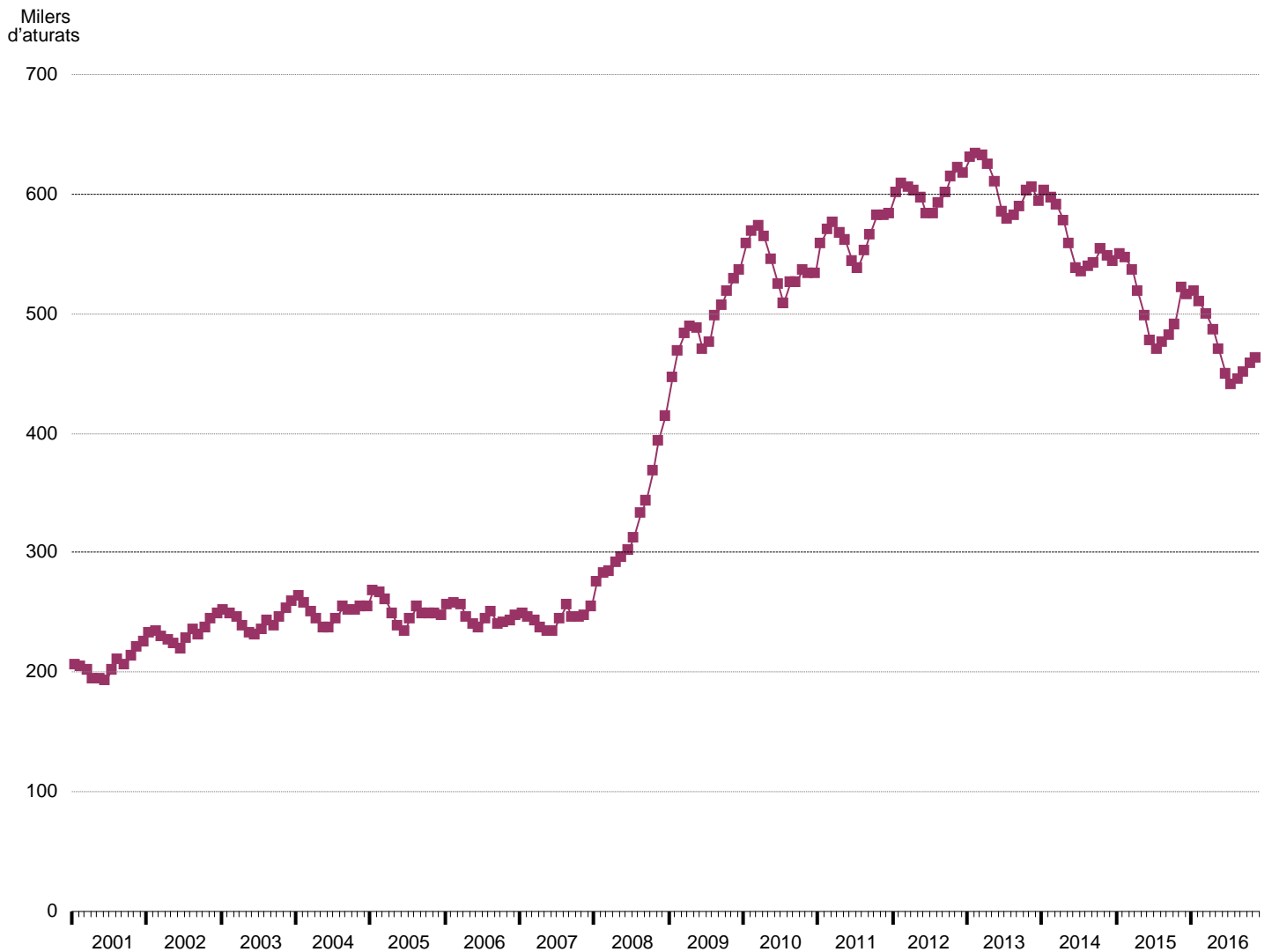

Font: Elaboració pròpia a partir de dades d'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA, *Encuesta de población activa*, elaborades per l'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA.

TAULA 3.7. Atur. Evolució, gener 2001 - novembre 2016. Catalunya

Mes i any	Milers d'aturats	Mes i any	Milers d'aturats	Mes i any	Milers d'aturats
Gener/2005	282,3	Gener/2009	455,8	Gener/2013	661,8
Febrer/2005	280,5	Febrer/2009	479,5	Febrer/2013	665,2
Març/2005	275,0	Març/2009	498,4	Març/2013	664,1
Abril/2005	263,2	Abril/2009	505,3	Abril/2013	657,0
Maig/2005	252,7	Maig/2009	505,0	Maig/2013	642,2
Juny/2005	248,0	Juny/2009	488,2	Juny/2013	617,3
Juliol/2005	259,4	Juliol/2009	495,9	Juliol/2013	610,4
Agost/2005	269,1	Agost/2009	519,1	Agost/2013	611,7
Setembre/2005	266,4	Setembre/2009	531,4	Setembre/2013	620,9
Octubre/2005	262,6	Octubre/2009	543,6	Octubre/2013	633,8
Novembre/2005	263,8	Novembre/2009	555,4	Novembre/2013	638,3
Desembre/2005	262,6	Desembre/2009	561,8	Desembre/2013	624,9
Gener/2006	269,9	Gener/2010	583,9	Gener/2014	633,9
Febrer/2006	273,1	Febrer/2010	597,3	Febrer/2014	629,6
Març/2006	270,6	Març/2010	604,0	Març/2014	624,5
Abril/2006	260,0	Abril/2010	593,7	Abril/2014	611,8
Maig/2006	253,7	Maig/2010	574,7	Maig/2014	592,3
Juny/2006	250,8	Juny/2010	554,3	Juny/2014	570,2
Juliol/2006	258,0	Juliol/2010	539,2	Juliol/2014	568,2
Agost/2006	264,3	Agost/2010	555,9	Agost/2014	571,6
Setembre/2006	255,1	Setembre/2010	557,3	Setembre/2014	575,8
Octubre/2006	256,2	Octubre/2010	566,5	Octubre/2014	587,1
Novembre/2006	257,8	Novembre/2010	564,5	Novembre/2014	581,7
Desembre/2006	260,7	Desembre/2010	562,7	Desembre/2014	575,9
Gener/2007	261,3	Gener/2011	589,6	Gener/2015	582,8
Febrer/2007	257,6	Febrer/2011	602,6	Febrer/2015	581,1
Març/2007	254,7	Març/2011	611,3	Març/2015	571,7
Abril/2007	248,7	Abril/2011	601,5	Abril/2015	553,0
Maig/2007	244,8	Maig/2011	595,3	Maig/2015	531,9
Juny/2007	245,5	Juny/2011	576,4	Juny/2015	510,9
Juliol/2007	255,6	Juliol/2011	570,9	Juliol/2015	501,8
Agost/2007	267,5	Agost/2011	584,6	Agost/2015	506,3
Setembre/2007	258,2	Setembre/2011	600,9	Setembre/2015	513,2
Octubre/2007	258,0	Octubre/2011	615,6	Octubre/2015	523,5
Novembre/2007	259,2	Novembre/2011	615,7	Novembre/2015	521,7
Desembre/2007	265,8	Desembre/2011	614,2	Desembre/2015	515,7
Gener/2008	282,9	Gener/2012	633,2	Gener/2016	518,1
Febrer/2008	290,9	Febrer/2012	641,9	Febrer/2016	510,2
Març/2008	291,6	Març/2012	638,2	Març/2016	500,0
Abril/2008	299,4	Abril/2012	635,7	Abril/2016	486,1
Maig/2008	305,2	Maig/2012	630,9	Maig/2016	470,2
Juny/2008	311,4	Juny/2012	615,6	Juny/2016	450,1
Juliol/2008	322,0	Juliol/2012	614,8	Juliol/2016	441,0
Agost/2008	342,1	Agost/2012	622,9	Agost/2016	445,4
Setembre/2008	354,2	Setembre/2012	632,5	Setembre/2016	451,1
Octubre/2008	378,0	Octubre/2012	646,3	Octubre/2016	458,4
Novembre/2008	402,8	Novembre/2012	652,1	Novembre/2016	463,0
Desembre/2008	423,2	Desembre/2012	647,0		

GRÀFIC 3.4. Atur. Evolució, gener 2001 - novembre 2016. Catalunya

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del DEPARTAMENT D'EMPRESA I OCUPACIÓ.

En conseqüència, no tan sols cal esperar efectes sobre les futures necessitats d'habitatge, equipaments, serveis i espais per a l'activitat econòmica, especialment, a curt termini, sinó que aquests ja s'han començat a manifestar.

Tot i que, especialment pel que fa a l'ús residencial, és difícil separar els efectes de l'esclat de la bombolla immobiliària dels de la baixada de la demanda per raó de les pèrdues de població i de poder adquisitiu, la taula 3.9 i el gràfic 3.6, que presenten l'evolució entre 2000 i el 3r trimestre de 2016 dels habitatges iniciats i dels habitatges acabats, posen de manifest una creixent convergència entre el nivell d'inici d'habitatges i el d'acabament entre 2008 i 2014.

Tot aquest panorama porta a la reconsideració de l'escenari de referència obtingut per l'aplicació del model V15-CAT i el posa en crisi com a l'únic considerat pel planejament territorial.

No obstant tot l'expressat i la virulència dels esdeveniments escaiguts, aquesta no és la primera crisi econòmica que pateix Catalunya i la Història demostra que, al darrera de cadascuna, hi ha hagut una represa que, fins i tot, després d'un cert període de temps, ha situat el país en condicions encara millors.

En efecte, arran de les darreres dades disponibles, es pot dir que la recuperació ja ha començat.

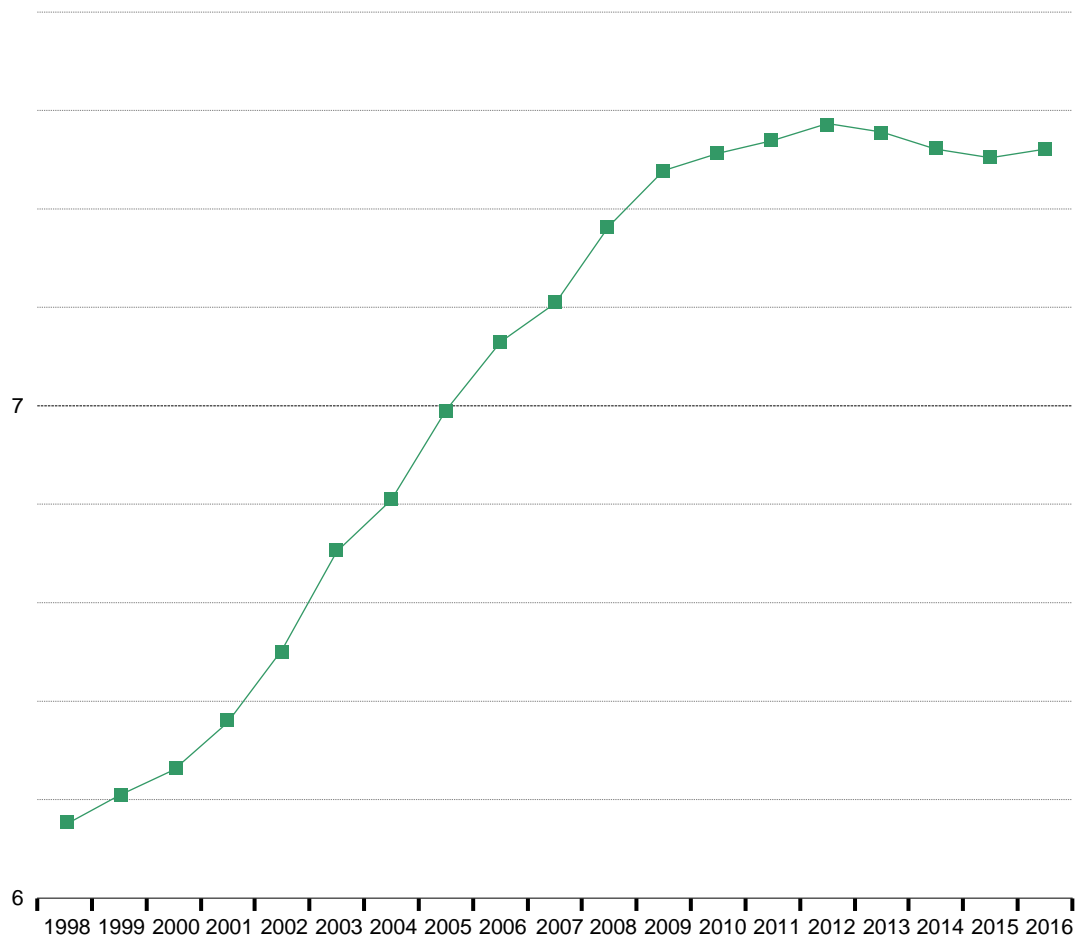
TAULA 3.8. Població. Evolució, 1998 - 2016. Catalunya

Any	Població	Any	Població
1998	6.147.610	2008	7.364.078
1999	6.208.817	2009	7.475.420
2000	6.261.999	2010	7.512.381
2001	6.361.365	2011	7.539.618
2002	6.506.440	2012	7.570.908
2003	6.704.146	2013	7.553.650
2004	6.813.319	2014	7.518.903
2005	6.995.206	2015	7.508.106
2006	7.134.697	2016	7.522.596
2007	7.210.508		

Font: INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Padró d'habitants*, 1998 a 2016.

GRÀFIC 3.5. Població. Evolució, 1998 - 2016. Catalunya

Milions d'habitants

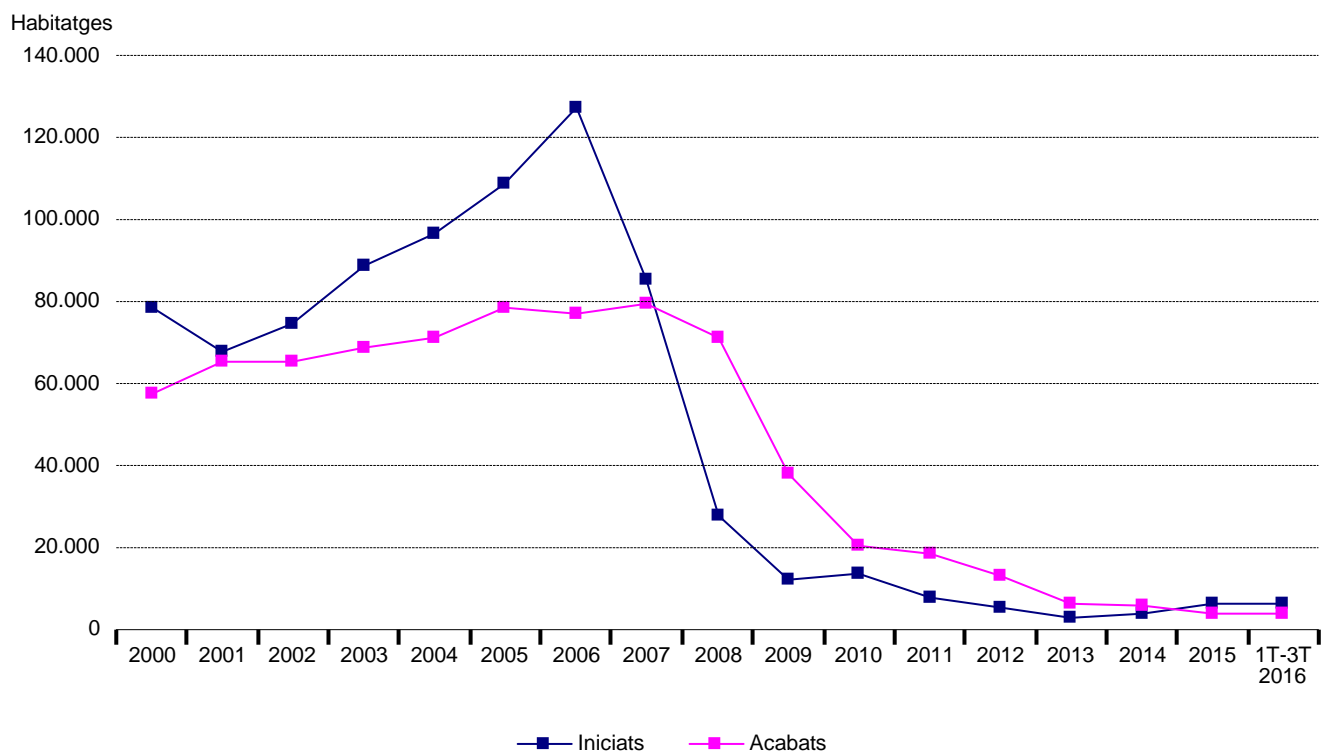
Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Padró d'habitants*, 1998 a 2014.

TAULA 3.9. Habitatges iniciats i acabats, 2000 - 3r trimestre de 2016. Catalunya

Període	Iniciats	Acabats
2000	78.519	57.638
2001	67.794	65.556
2002	74.498	65.538
2003	88.649	68.798
2004	96.481	71.101
2005	108.953	78.397
2006	127.117	77.309
2007	85.515	79.580
2008	27.569	71.007
2009	12.358	37.870
2010	13.523	20.292
2011	7.898	18.704
2012	5.311	13.003
2013	3.036	6.305
2014	3.846	5.624
2015	6.176	4.034
1r a 3r trimestre de 2016	6.282	4.000

Font: Visats i certificats finals d'obra dels col·legis d'aparelladors de Catalunya..

GRÀFIC 3.6. Habitatges iniciats i acabats. Evolució, 2000 - 3r trimestre de 2016. Catalunya

Font: Elaboració pròpia a partir de visats i certificats finals d'obra dels col·legis d'aparelladors de Catalunya..

Així, la virulenta destrucció de llocs de treball inicial registrada durant la segona meitat de 2008 i fins a 2013, en què es va tocar fons amb un mínim de menys de 2,8 milions d'ocupats i un màxim de més de 660.000 aturats, ha donat pas després a una tendència de creixement de l'ocupació i reducció de l'atur, amb xifres, en el 3r trimestre de 2016, de més de 3,2 milions d'ocupats –equivalents als que hi havia a principis de 2005 i de 2009– i al voltant dels 450.000 aturats –un nombre equivalent al de principis de 2009–.

També, pel que fa a la població, després de les esmentades pèrdues de 2013, 2014 i 2015, s'ha registrat un increment en 2016 que situa el nombre d'habitants per sobre del de 2014.

Pel que respecta als habitatges iniciats i els habitatges acabats, després de 2014, bé que incipientment, es trenca la tònica de crisi –iniciada en 2008– per la qual els acabats superen en nombre els iniciats, per tornar a la lògica inversa habitual.

Consegüentment, cal confiar que la recuperació iniciada després de tocar fons –bé que, possiblement, amb alts i baixos– es consolidi i, progressivament, faci deixar enrere la crisi.

3.2.4. Les projeccions de l'Institut d'Estadística de Catalunya

L'Institut d'Estadística de Catalunya –IDESCAT, en acrònim– elabora periòdicament projeccions que constitueixen una activitat estadística oficial.

Per a les matèries pròpies del present apartat, les darreres disponibles són les següents:

- **Projeccions de població 2013-2051 (base 2013)**, que ofereixen dades comarcals fins a 2026 i per al conjunt de Catalunya fins a 2051.

Aquestes darreres projeccions, juntament amb els anteriors amb base 2008, presenten importants diferències de format en relació amb les altres més antigues. Els canvis que s'han introduït en faciliten la comparabilitat amb les projeccions que proporcionen altres oficines estadístiques i organismes oficials, en particular l'INE i l'EUROSTAT.

La data de referència de les poblacions és l'1 de gener de cada any. Aquest és un canvi important en relació amb les poblacions de les anteriors projeccions de l'IDESCAT, que tenien data de referència el 31 de desembre de cada any.

Els escenaris són tres (alt, mitjà i baix), mentre que en les anteriors es presentaven quatre escenaris. S'han elaborat tres hipòtesis (alta, mitjana i baixa) per a cadascun dels components de la projecció: fecunditat, esperança de vida, migració interna, migració amb la resta d'Espanya i migració amb l'estranger.

L'horitzó temporal s'ha ampliat progressivament, però es posa èmfasi en els resultats a curt i mitjà termini.

Les projeccions es basen en el Cens i no en el Padró; per tant, els resultats de les projeccions s'han de comparar amb les estimacions postcensals, que proporcionen, en general, unes xifres més baixes que el Padró, cosa que cal tenir en compte a l'hora de la valoració dels resultats de les projeccions.

Per elaborar les projeccions de població, es fa servir el mètode dels components, que és el que utilitzen la majoria d'oficines estadístiques que fan projeccions de població.

Aquest mètode consisteix a afegir anualment a la piràmide de partida els components del creixement demogràfic projectat: els fluxos de creixement natural (naixements i defuncions) i els fluxos de migració (immigració i emigració).

Amb aquesta finalitat, es projecten, en primer lloc, els indicadors resum (fills per dona, esperança de vida, saldo migratori) i, després, es passa d'aquests indicadors a esdeveniments: naixements, defuncions i migracions, per a cada sexe i per a cadascuna de les edats (excepte els naixements, que s'inclouen tots al grup de 0 anys).

Els models i les tècniques utilitzades en l'elaboració de la mortalitat i la migració són essencialment els mateixos que en les projeccions anteriors.

Les hipòtesis de fecunditat s'han basat en un treball elaborat pel Centre d'Estudis Demogràfics per encàrrec de l'IDESCAT sobre la projecció de la fecunditat de la població catalana per generació i ordre de naixement. S'han considerat tres hipòtesis per a la fecunditat (alta, mitjana i baixa) i tres hipòtesis per a l'esperança de vida (alta, mitjana i baixa).

Pel que fa a la migració, s'ha considerat la migració de Catalunya amb dos territoris: la resta d'Espanya (hipòtesis alta, mitjana i baixa) i l'estranger (hipòtesis alta, mitjana i baixa).

Pel que fa a la caracterització dels escenaris (o la forma de combinar les hipòtesis), les projeccions amb base 2013 – com també les fetes amb base 2008– difereixen notablement de les anteriors, perquè els escenaris són el resultat de combinar components del mateix nivell:

- L'escenari alt preveu una acceleració del creixement en el component migratori i en la fecunditat, alhora que inclou un creixement només moderat de l'esperança de vida. Aquest escenari serveix per situar tant els màxims efectius de població que es poden atènyer plausiblement, com el mínim envelliment demogràfic, ja que combina totes les hipòtesis, que actuen per alentir la tendència a l'envelliment de la població.
 - L'escenari mitjà resulta de la combinació de fecunditat mitjana, esperança de vida mitjana i migració mitjana (amb l'estranger i amb la resta d'Espanya). Aquest escenari pretén reflectir l'evolució del creixement i l'estructura demogràfica a Catalunya que l'IDESCAT considerava més probable en el moment de fer les projeccions, d'acord amb les dades disponibles més recents aleshores.
 - L'escenari baix reflecteix el creixement demogràfic mínim que es podria esperar i representa un extrem en termes de l'envelliment de l'estructura demogràfica, en combinar baixos nivells de fecunditat i migració, amb alts nivells d'esperança de vida.
- **Projeccions de població activa 2015-2051 (base 2015)**, que, també, ofereixen dades comarcals fins a 2026 i per al conjunt de Catalunya fins a 2051, tenen com a base l'*Enquesta de població activa (EPA)* de 2014 i les xifres de població projectada corresponen a les *Projeccions de població 2013-2051 (base 2013)*.

Les projeccions de població activa són el resultat d'aplicar a la piràmide de població projectada uns supòsits sobre el nivell futur de participació laboral de la població en cada sexe i grup d'edat.

L'operació s'actualitza cada cinc anys i la data de referència és l'1 de gener de cada any.

En aquestes darreres projeccions, s'ha seguit una metodologia semblant a la de les immediatament anteriors, que consisteix en utilitzar una font externa per fixar les hipòtesis de participació laboral per sexe i edat quinquennal en un determinat horitzó temporal, mentre que, en els anys intermedis, les taxes s'obtenen per interpolació entre les taxes de l'*Enquesta de població activa (EPA)* observades en el punt de partida de la projecció (2014, en aquest cas) i les taxes objectiu.

Les hipòtesis anteriors s'han revisat per incorporar la informació més recent de l'*Enquesta de població activa (EPA)* dels anys 2010–2014 (període amb importants canvis en el mercat de treball per raó de la crisi econòmica).

A més d'introduir l'efecte dels canvis legislatius sobre l'edat de jubilació i els requisits per accedir a les pensions de jubilació, s'han modificat les taxes d'activitat femenina i s'ha aprofundit en l'anàlisi dels canvis generacionals.

Per reflectir la incertesa en l'evolució de la participació laboral en el període 2015–2051 s'han establert tres hipòtesis, tot prenent com a base l'*Enquesta de població activa (EPA)* de 2014:

- Hipòtesi baixa.
- Hipòtesi mitjana.
- Hipòtesi alta.

A partir de les tres hipòtesis d'evolució de participació laboral s'han generat tres escenaris de població activa:

- Escenari baix d'activitat, que combina la hipòtesi baixa de participació laboral amb l'escenari baix de població.
- Escenari mitjà d'activitat, que combina la hipòtesi mitjana de participació laboral amb l'escenari mitjà de població.
- Escenari alt d'activitat, que combina la hipòtesi alta de participació laboral amb l'escenari alt de població.

La combinació dels escenaris de població i de taxes d'activitat proporciona un ventall de població activa a l'entorn dels valors registrats per l'*Enquesta de població activa (EPA)* de 2014.

Per comarques, la selecció d'un o altre escenari de població activa ha de tenir en compte si l'evolució demogràfica recent de la comarca se situa més a prop de l'escenari de població alt, mitjà o baix.

Les dades estan actualitzades a data abril de 2016.

- **Projeccions de llars de Catalunya 2010–2021 (base 2008)**, que ofereixen dades per al conjunt de Catalunya de 2010 a 2021.

Les projeccions de llars de Catalunya proporcionen informació sobre l'evolució futura del nombre i la grandària mitjana de les llars de Catalunya.

La data de referència és l'1 de gener de cada any.

El mètode emprat és el de les taxes de persones de referència, que és el principal representant dels mètodes estàtics.

La taxa de persona de referència es defineix com la proporció de persones d'un sexe i d'una edat determinada que, en el conjunt de població del mateix sexe i edat, són les persones de referència.

A la pràctica, el model de les taxes de persona de referència s'aplica en les etapes següents:

1. Es projecta la població per sexe i edat.
2. Per a cada grup d'edat i sexe, es projecten les taxes de persones de referència segons les hipòtesis sobre l'evolució futura d'aquestes.
3. Es calcula el nombre de llars segons l'edat i sexe de la persona de referència, tot aplicant les taxes de persones de referència projectades a la població corresponent, també projectada. Com sia que, a cada llar, hi ha una sola persona de referència, el total de llars serà igual a la suma de totes les persones de referència.

Per a aquestes projeccions, s'ha utilitzat la població projectada per l'IDESCAT a l'horitzó 2021, segons l'escenari mitjà, que inclou uns supòsits de fecunditat, esperança de vida i migracions mitjanes. Aquest escenari pretén reflectir l'evolució que es considera més probable de creixement i l'estructura demogràfica a Catalunya, d'acord amb la informació més recent. S'ha introduït una correcció a les dades d'aquest escenari per tal que en el punt inicial de la projecció, l'1 de gener de 2010, la població projectada coincideixi amb les dades més recents de població, que correspon a l'estimació postcensal a 1 de gener de 2010.

Les taxes de persona normalitzada de referència s'han calculat per a 2001 i 2007. Per tal d'estimar-ne els nivells futurs, s'han aplicat dos mètodes:

- Mètode de la taxa constant: és un cas especial del mètode d'extrapolació, que consisteix a mantenir constant la futura taxa de persona de referència. S'ha considerat que les taxes observades en 2007 s'han mantingut constants i es mantenen fins al final de la projecció.
- Mètode normatiu: es proposa una estructura de taxes de persones de referència que s'estima que es podrà assolir a l'horitzó de la projecció. Les taxes aplicades en 2010, inici de la projecció, s'han calculat extrapolant les taxes observades en 2007 i els valors intermedis són el resultat d'interpol·lar entre l'any base i les definides per a 2021. S'ha fet la hipòtesi que les taxes decreixeran i es tornarà a un nivell semblant al registrat en 2001.

No s'ha considerat aplicar un mètode d'extrapolació que tingui en compte l'evolució de les taxes durant el període 2001 i 2007, quan el nombre de llars es va incrementar per damunt del 20%, perquè el context socioeconòmic no sembla propici per a l'augment de la propensió a formar noves llars, especialment en edats joves.

D'acord amb aquestes hipòtesis de les taxes de persona de referència es proposen dos escenaris de projeccions de llars:

- Escenari alt, que pren com a referència les taxes observades en 2007 i es mantenen constants al llarg de tot el període de projecció.
- Escenari baix, que fa disminuir moderadament les taxes en totes les edats i, especialment, en edats joves, perquè es considera que la situació actual farà endarrerir l'edat d'emancipació.

3.3. Escenaris considerats

Per tal de fugir de l'aposta per un escenari únic –que, habitualment, no s'acompleix mai–, s'ha preferit considerar-ne un nombre suficient que permeti establir una forquilla de situacions que minimitzi l'incertesa inherent a aquesta mena d'exercicis de prognosi.

S'ha partit de les projeccions de l'IDESCAT, però, pel que fa a la demografia, s'ha observat –tal com es pot comprovar a la taula 3.10 i al gràfic 3.7– que els resultats d'aquestes per als tres escenaris –baix, mitjà i alt–, el conjunt de Catalunya i 2026 són gairebé coincidents amb els de l'aplicació del model V15-CAT corresponents, respectivament i per als mateixos àmbit i data, als escenaris 3, 7 i de referència –als que ja s'apunta al final del subapartat 3.2.2 del present capítol d'aquesta Memòria i els resultats complets dels quals es reflecteixen a la taula 3.5–.

Cal remarcar que els valors per a 2026 corresponents a l'escenari mitjà de l'IDESCAT (7.456.332 habitants) i l'escenari 7 de l'aplicació del model V15-CAT (7.445.444 habitants) són gairebé coincidents, no tan sols entre si, sinó, també, amb els 7.500.000 habitants previstos per a aquella mateixa data pel Pla territorial general de Catalunya.

La consideració, a més de les projeccions de l'IDESCAT, dels tres escenaris esmentats que resulten de l'aplicació del model V15-CAT es justifica per la consistència conceptual d'entendre la demografia com a conseqüència de l'economia i no pas com a variable independent i per les raons següents:

- Modelitza la població ocupada directament –mentre que l'IDESCAT projecta la població activa, cosa que fa que l'ocupada s'obtingui de manera indirecta– .
- Dóna dades comarcalitzades quan a habitatge principal per a 2026 –quan l'IDESCAT es limita al conjunt de Catalunya i per a 2021, la qual cosa obliga a l'obtenció de dades per a 2026 mitjançant càlculs i no pas directament–.

Altrament, de les projeccions de l'IDESCAT, cal dir que, bé que limitats al conjunt de Catalunya, ofereixen resultats quant a demografia i població activa –a partir de la qual es calcula l'ocupada– per a 2031, no estableixen restriccions físiques a l'acolliment de nova ocupació i nova població i, sobre tot, que el punt de partença té en compte la crisi econòmica.

En canvi, l'aplicació del model V15-CAT no va més enllà de 2026, estableix restriccions físiques a l'acolliment de nous treballadors i nous habitants a l'Àmbit metropolità de Barcelona i no incorpora les repercussions de la crisi econòmica per haver-se dut a terme amb anterioritat a aquesta.

Si, després de l'expressat, es retorna a la taula 3.10 i el gràfic 3.7, es poden comparar els resultats obtinguts amb els diferents models considerats, tant entre si com amb dades estadístiques observades els anys ja transcorreguts.

Igualment, s'evidencia la divergència entre les dades observades en el període ja escaigut i els resultats obtinguts per l'aplicació del model V15-CAT, que mostren una trajectòria permanentment ascendent, fruit de considerar un creixement econòmic continuat –del qual se'n deriva un increment de la immigració i, consegüentment, de la població– i, tal com ja s'ha dit, haver-se efectuat abans que la crisi, econòmica comencés a manifestar-se.

La realitat sempre és complexa i rara vegada, lineal.

Entre les dades observades, es destaca la sèrie d'estimacions postcensals que, a partir de les xifres de naixements, defuncions i migracions de l'any de referència, efectua l'IDESCAT amb la finalitat de proporcionar una estimació dels efectius de població mentre no es disposa de noves dades censals.

Les estimacions postcensals, que corresponen a dos moments diferents –a 1 de juliol i a 31 de desembre– de cada any són substituïdes per les estimacions intercensals quan es disposa de les xifres oficials del nou Cens de població, que es fa cada 10 anys.

Les estimacions postcensals que aquí es presenten corresponen al 31 de desembre de l'any anterior al que hi consta perquè, ja que les dades que provenen tant de les *Projeccions de població 2013-2051 (base 2013)* de l'IDESCAT com de l'aplicació del model V15-CAT són a 1 de gener de l'any que es referencia, s'ha considerat més consistent comparar dades entre les quals només hi ha un dia de diferència, que no que una correspongui al primer dia de l'any en qüestió i l'altra, al darrer.

TAULA 3.10. Població. Modelitzacions segons V15-CAT, projeccions segons IDESCAT i dades observades. Catalunya. Milions d'habitants

Any	Dades obtingudes per modelització o projecció						Dades observades		
	Model V15CAT			IDESCAT (base 2013)			IDESCAT		
	Escenaris		De referència	Baix	Mitjà	Alt	Cens oficial	Estimació postcensal	Padró oficial
	3 (amb □ d'ocupats = 0,3 M)	7 (amb □ d'ocupats = 0,7 M)							
2001	6,51	6,51	6,51				6,34		6,36
2002							6,40		6,51
2003							6,56		6,70
2004							6,69		6,81
2005							6,85		7,00
2006			6,84				6,99		7,13
2007							7,15		7,21
2008							7,30		7,36
2009							7,42		7,48
2010							7,46		7,51
2011			7,16				7,52		7,54
2012							7,52		7,57
2013							7,48		7,55
2014				7,41	7,43	7,46	7,43		7,52
2015				7,33	7,39	7,45	7,42		7,51
2016			7,43	7,25	7,36	7,46	7,45		7,52
2017				7,18	7,34	7,48			
2018				7,12	7,33	7,51			
2019				7,07	7,33	7,55			
2020				7,03	7,34	7,60			
2021			7,67	7,00	7,36	7,65			
2022				6,98	7,37	7,70			
2023				6,95	7,39	7,76			
2024				6,93	7,41	7,82			
2025				6,91	7,43	7,88			
2026	6,84	7,45	7,93	6,89	7,46	7,94			
2027									
2028									
2029									
2030									
2031				6,79	7,58	8,28			

Font: INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Projeccions de població 2013-2051 (base 2013) i Estimacions de població*, i GENERALITAT DE CATALUNYA, *Planejament territorial parcial vigent*.

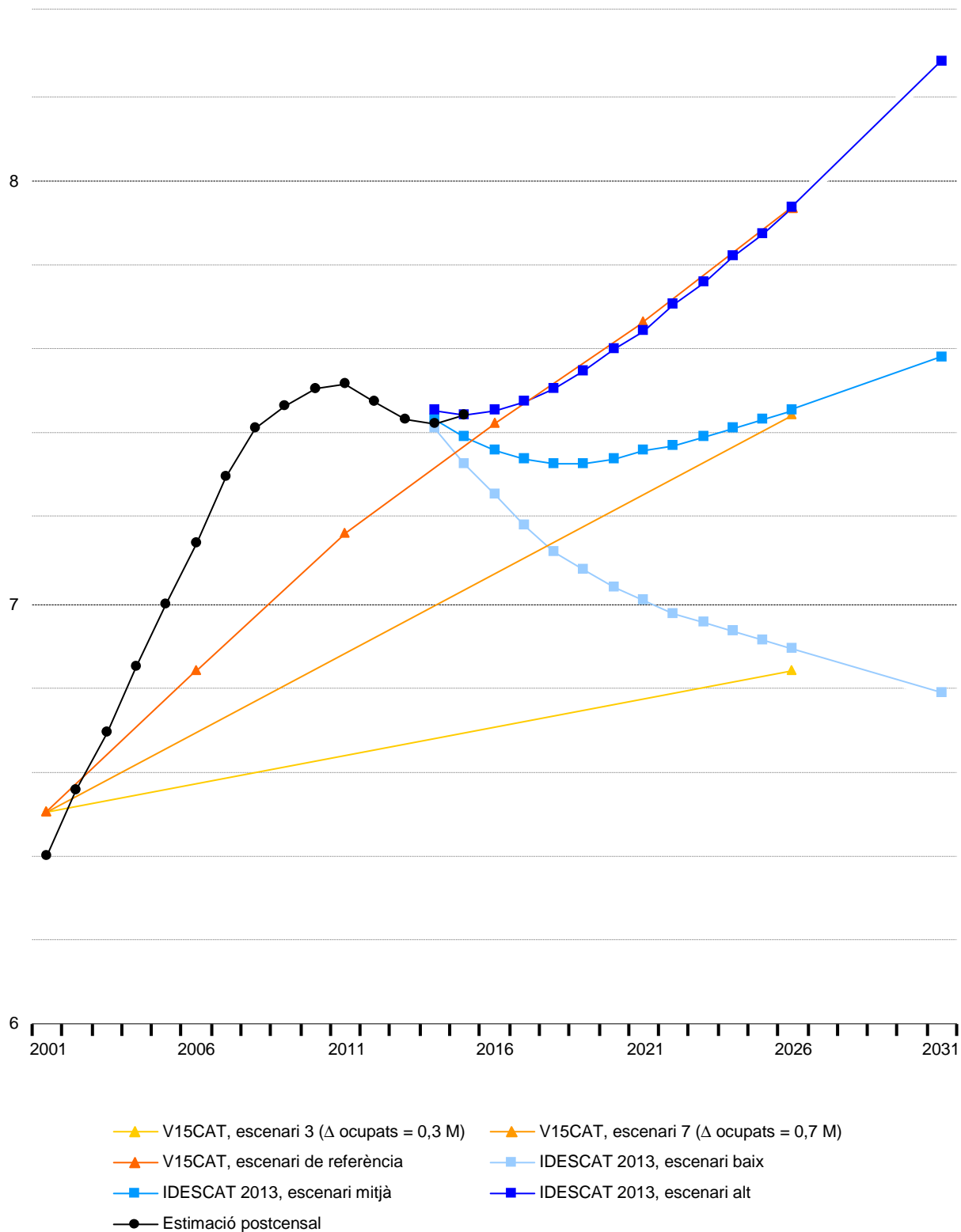
Les projeccions de l'IDESCAT parteixen d'estimacions postcensals, mentre que les del model V15-CAT ho fan –sense explicitar-ne la raó– de la xifra del Padró corresponent a l'any següent al referenciat.

A la taula 3.11, es presenten les dades de població observades corresponents a les estimacions postcensals de 2016, les projeccions de l'IDESCAT per als tres escenaris –baix, mitjà i alt– amb dades desagregades per a 2016, 2021 i 2026, i per al conjunt de Catalunya per a 2031, i els resultats de l'aplicació del model V15-CAT per a 2026 per als escenaris 3, 7 i de referència, amb dades tant desagregades com per al conjunt de Catalunya.

Tanmateix, aquests darrers presenten com a desagregació mínima la comarcal, cosa per la qual es poden agrupar per obtenir les corresponents a l'àmbit funcional territorial (AFT) ampliat, però no a l'estricta del Penedès.

GRÀFIC 3.7. Població. Modelitzacions segons V15-CAT, projeccions segons IDESCAT i dades observades. Catalunya

Milions d'habitants

TAULA 3.11. Població. Dades observades, projeccions segons IDESCAT i modelitzacions segons V15-CAT. Subàmbits, comarques, Penedès, AFT ampliat i Catalunya. Milers d'habitants

	2016		2021	2026		2031
	Estimació postcensal	IDESCAT Escenari baix	IDESCAT Escenari baix	V15-CAT Escenari 3	IDESCAT Escenari baix	IDESCAT Escenari baix
Alt Penedès	105.705	105.090	103.394		102.447	
Anoia penedesenca	112.159	111.467	109.214		107.764	
Baix Penedès	99.123	99.688	98.258		97.707	
Garraf	144.451	142.446	139.317		137.473	
Penedès	461.438	458.691	450.183		445.391	
Alt Penedès	105.705	105.090	103.394	109.944	102.447	
Anoia	117.361	116.745	114.360	133.823	112.844	
Baix Penedès	99.123	99.688	98.258	105.718	97.707	
Garraf	144.451	142.446	139.317	159.978	137.473	
AFT ampliat	466.640	463.969	455.329	509.463	450.471	
Catalunya	7.448.332	7.254.839	7.002.161	6.842.545	6.889.664	6.787.316
	2016		2021	2026		2031
	Estimació postcensal	IDESCAT Escenari mitjà	IDESCAT Escenari mitjà	V15-CAT Escenari 7	IDESCAT Escenari mitjà	IDESCAT Escenari mitjà
Alt Penedès	105.705	106.121	107.032		108.613	
Anoia penedesenca	112.159	112.532	112.957		114.076	
Baix Penedès	99.123	100.962	102.726		105.090	
Garraf	144.451	144.087	145.002		146.928	
Penedès	461.438	463.702	467.717		474.707	
Alt Penedès	105.705	106.121	107.032	119.631	108.613	
Anoia	117.361	117.862	118.304	145.614	119.497	
Baix Penedès	99.123	100.962	102.726	115.033	105.090	
Garraf	144.451	144.087	145.002	174.074	146.928	
AFT ampliat	466.640	469.032	473.064	554.352	480.128	
Catalunya	7.448.332	7.360.077	7.355.928	7.445.444	7.456.332	7.575.606
	2016		2021	2026		2031
	Estimació postcensal	IDESCAT Escenari alt	IDESCAT Escenari alt	V15-CAT Referència	IDESCAT Escenari alt	IDESCAT Escenari alt
Alt Penedès	105.705	106.939	109.987		114.771	
Anoia penedesenca	112.159	113.390	116.035		120.563	
Baix Penedès	99.123	102.009	106.452		113.003	
Garraf	144.451	145.385	149.622		156.496	
Penedès	461.438	467.723	482.096		504.833	
Alt Penedès	105.705	106.939	109.987	127.419	114.771	
Anoia	117.361	118.795	121.602	155.094	126.413	
Baix Penedès	99.123	102.009	106.452	122.522	113.003	
Garraf	144.451	145.385	149.622	185.406	156.496	
AFT ampliat	466.640	473.128	487.663	590.442	510.683	
Catalunya	7.448.332	7.457.197	7.647.719	7.930.155	7.940.083	8.275.366

Per això, per poder-les comparar, les projeccions de l'IDESCAT es presenten agrupades per a ambdós àmbits –l'estricta i l'ampliada–.

Tal com es pot comprovar, per a cada parella d'escenaris amb resultats gairebé coincidents per al conjunt de Catalunya (escenari baix IDESCAT - escenari 3 V15-CAT, escenari mitjà IDESCAT - escenari 7 V15-CAT i escenari alt IDESCAT - escenari de referència V15-CAT), la distribució comarcal –tot i mantenir-se en un mateix ordre de magnitud– ja difereix una mica, essent superiors els valors V15-CAT en un percentatge que oscil·la entre un 7 i un 23% respecte dels valors IDESCAT corresponents.

Les diferències que apareixen poden explicar-se per raons metodològiques i, sobre tot, perquè –tal com ja s'ha expressat al subapartat 3.2.2 del present capítol d'aquesta Memòria– les projeccions de l'IDESCAT no imposen cap restricció física a l'acolliment de nous llocs de treball i nova població, mentre que el model V15-CAT pren en consideració un límit físic a la capacitat d'acollida de l'Àmbit metropolità de Barcelona, especialment, de les comarques que en componen el nucli central, i, per al repartiment territorial de l'escreix que no hi tindria cabuda, fa servir un model gravitatori que vol representar la capacitat d'atracció de sistemes urbans plurimunicipals que reuneixen certes condicions, entre els quals, en el cas del Penedès, hi ha els d'Igualada (conformat, a aquests efectes, pels municipis d'Igualada, Jorba, Òdena, Santa Margarida de Montbui i Vilanova del Camí), el Vendrell (integrat pels de Calafell, Cunit i el Vendrell), Vilafranca del Penedès (que abasta els de la Granada, Olèrdola, Sant Cugat Sesgarrigues, Santa Margarida i els Monjos, i Vilafranca del Penedès), i Vilanova i la Geltrú (que inclou els termes de Cubelles, i Vilanova i la Geltrú).

Pel que respecta a les modelitzacions i projeccions de l'ocupació i l'activitat, no són equiparables, atès que el model V15-CAT se centra en el nombre d'ocupats en 2026, mentre que l'IDESCAT, en el treball *Projeccions de població activa 2015-2051 (base 2015)*, projecta la població activa per a diversos anys, fins a 2026 per als AFT i comarques, i més enllà per al conjunt de Catalunya.

Les dades desagregades observades en les tres darreres operacions censals i les corresponents als tres escenaris considerats a les projeccions de població activa per a 2016, 2021 i 2026, com també les obtingudes per al conjunt de Catalunya per a 2031, es presenten a la taula 3.12.

Per poder relacionar l'activitat i l'ocupació, s'ha confegit la sèrie de l'evolució d'ambdues magnituds en les tres darreres operacions censals i del quocient entre aquestes, expressat percentualment, que reflecteix la taula 3.13.

La taula 3.14 reflecteix les darreres dades observades disponibles, les xifres d'ocupació per a 2026 dels escenaris 3, 7 i de referència del model V15-CAT, i les obtingudes mitjançant una elaboració pròpia efectuada a partir dels resultats de les projeccions de població activa de l'IDESCAT i la relació observada entre població activa i població ocupada, tal com es detalla a continuació.

Els resultats corresponents als tres escenaris del model V15-CAT que es presenten són producte de la simple transcripció dels de la taula 3.5, és a dir, dels que resulten de l'aplicació directa del model amb els paràmetres de creixement econòmic adoptats com a referència en cada cas.

Pel que respecta a l'elaboració pròpia efectuada a partir dels resultats de les projeccions de població activa de l'IDESCAT i la relació observada entre població activa i població ocupada, s'ha procedit a obtenir els valors corresponents a aquesta darrera magnitud segons tres escenaris, obtinguts –de cara a la màxima coherència interna– de les combinacions següents: escenari baix de població activa i relació mínima entre població activa i població ocupada, escenari mitjà de població activa i relació mitjana entre població activa i població ocupada, i escenari alt de població activa i relació màxima entre població activa i població ocupada,

La comparació del nombre d'ocupats obtingut per a 2026 per ambdós mètodes mostren diferències més acusades que quan es tractava de la població; a les raons ja considerades anteriorment en relació amb la població (absència de restricció a l'acolliment de nous ocupats i nous habitants per part de les projeccions de l'IDESCAT en contraposició a la limitació del model V15-CAT de la capacitat física de l'Àmbit metropolità de Barcelona, sobre tot, de les comarques que en configuren el nucli central, i al consegüent repartiment territorial de l'escreix que no hi tindria cabuda mitjançant un model gravitatori basat en la capacitat d'atracció de les nodalitats del territori que presenten unes certes característiques) i al fet que, amb el model V15-CAT, la població és una conseqüència de l'activitat econòmica –mesurada mitjançant l'ocupació–, cal afegir l'increment del marge d'error en haver calculat, en el cas de l'elaboració pròpia efectuada a partir de les projeccions de població activa de l'IDESCAT, els ocupats d'una manera indirecta i amb dades no homogènies, i no pas mitjançant modelització o projecció directa de l'ocupació.

TAULA 3.12. Població activa. Dades observades i projeccions segons IDESCAT per escenaris. Comarques, AFT ampliat i Catalunya

	1996	2001	2011	2016			2021		
	Dades observades	Dades observades	Dades observades	Escenari baix	Escenari mitjà	Escenari alt	Escenari baix	Escenari mitjà	Escenari alt
Alt Penedès	32.632	40.046	57.499	52.714	54.519	56.169	51.454	55.492	58.673
Anoia	39.356	47.736	63.094	57.483	59.448	61.267	56.061	60.417	63.901
Baix Penedès	21.084	29.812	53.621	48.995	50.865	52.568	48.224	52.550	56.040
Garraf	40.747	53.836	81.019	72.917	75.603	78.029	70.323	76.412	81.238
AFT ampliat	133.819	171.430	255.233	232.109	240.435	248.033	226.062	244.871	259.852
Catalunya	2.731.672	3.135.423	4.086.055	3.626.454	3.777.439	3.922.208	3.473.747	3.824.040	4.107.292
	2026			2031					
	Escenari baix	Escenari mitjà	Escenari alt	Escenari baix	Escenari mitjà	Escenari alt	Escenari baix	Escenari mitjà	Escenari alt
Alt Penedès	50.924	56.915	62.235						
Anoia	55.594	62.046	67.923						
Baix Penedès	48.296	54.749	60.886						
Garraf	68.813	77.723	85.832						
AFT ampliat	223.627	251.433	276.876						
Catalunya	3.417.638	3.926.096	4.340.435				3.309.796	3.925.998	4.453.181

Font: INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Estadística de població 1996, Cens de població 2001, Cens de població i habitatges 2011 i Projeccions de població activa 2015-2051 (base 2015)*.

TAULA 3.13. Població activa i població ocupada. Dades observades, 1996, 2001 i 2011, i relació entre ambdues variables. Comarques, AFT ampliat i Catalunya

	1996			2001			2011			Promig
	Ocupats	Actius	Ocupats / actius	Ocupats	Actius	Ocupats / actius	Ocupats	Actius	Ocupats / actius	Ocupats / actius
						Relació màxima			Relació mínima	Relació mitjana
Alt Penedès	28.047	32.632	85,9%	36.717	40.046	91,7%	44.409	57.499	77,2%	85,0%
Anoia	32.259	39.356	82,0%	42.845	47.736	89,8%	45.483	63.094	72,1%	81,3%
Baix Penedès	17.374	21.084	82,4%	26.731	29.812	89,7%	34.600	53.621	64,5%	78,9%
Garraf	32.884	40.747	80,7%	48.547	53.836	90,2%	60.132	81.019	74,2%	81,7%
AFT ampliat	110.564	133.819	82,6%	154.840	171.430	90,3%	184.624	255.233	72,3%	81,8%
Catalunya	2.204.652	2.731.672	80,7%	2.816.488	3.135.423	89,8%	3.033.916	4.086.055	74,3%	81,6%

Font: INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Estadística de població 1996, Cens de població 2001 i Cens de població i habitatges 2011*.

TAULA 3.14. Població ocupada. Dades observades, elaboració a partir de la població activa projectada segons IDESCAT per escenaris i la relació observada entre població activa i població ocupada, i modelització segons V15-CAT. Comarques, AFT ampliat i Catalunya

	1996	2001	2011	2016			2021		
	Estadística de població	Cens de població	Cens de població i habitatges	Elaboració pròpia a partir d'IDESCAT			Elaboració pròpia a partir d'IDESCAT		
				Escenari baix + relació mínima	Escenari mitjà + relació mitjana	Escenari alt + relació màxima	Escenari baix + relació mínima	Escenari mitjà + relació mitjana	Escenari alt + relació màxima
Alt Penedès	28.047	36.717	44.409	40.713	46.318	51.500	39.740	47.144	53.796
Anoia	32.259	42.845	45.483	41.438	48.313	54.990	40.413	49.101	57.354
Baix Penedès	17.374	26.731	34.600	31.615	40.115	47.135	31.117	41.444	50.248
Garraf	32.884	48.547	60.132	54.119	61.767	70.363	52.193	62.428	73.257
AFT ampliat	110.564	154.840	184.624	167.885	196.513	223.988	163.464	200.117	234.655
Catalunya	2.204.652	2.816.488	3.033.916	2.692.660	3.082.208	3.523.241	2.579.274	3.120.233	3.689.499

	2026			2031					
	Model V15-CAT		Escenari de referència	Elaboració pròpia a partir d'IDESCAT			Elaboració pròpia a partir d'IDESCAT		
	Escenari 3	Escenari 7		Escenari baix + relació mínima	Escenari mitjà + relació mitjana	Escenari alt + relació màxima	Escenari baix + relació mínima	Escenari mitjà + relació mitjana	Escenari alt + relació màxima
Alt Penedès	54.571	61.226	65.818	39.331	48.353	57.061			
Anoia	66.317	74.406	79.986	40.076	50.425	60.964			
Baix Penedès	52.205	58.572	62.965	31.164	43.178	54.594			
Garraf	79.694	89.414	96.120	51.073	63.499	77.400			
AFT ampliat	252.787	283.619	304.889	161.644	205.455	250.018			
Catalunya	3.279.586	3.679.586	3.955.535	2.537.613	3.203.505	3.898.926	2.457.540	3.203.425	4.000.204

Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Estadística de població 1996, Cens de població 2001, Cens de població i habitatges 2011* i *Projeccions de població activa 2015-2051 (base 2015)* i de GENERALITAT DE CATALUNYA, *Planejament territorial parcial vigent*.

Finalment, pel que respecta al nombre d'habitatges principals per a 2026, la taula 3.15 reflecteix les darreres dades observades disponibles, els resultats dels tres escenaris del model V15-CAT i els obtinguts mitjançant l'elaboració pròpia dels corresponents a dos escenaris, baix i alt, del treball *Projeccions de llars de Catalunya 2010-2021 (base 2008)* de l'IDESCAT, que tan sols ofereix dades per al conjunt de Catalunya, cosa per la qual aquest és l'únic àmbit territorial susceptible de comparació,

En aquest cas, els resultats reflectits per als escenaris de l'IDESCAT tampoc s'han obtingut d'una projecció directa, sinó, a partir del nombre d'habitatges principals i del nivell mitjà d'ocupació (llars i dimensió mitjana de la llar, respectivament, segons l'IDESCAT) projectats per a 2021, amb un coeficient de correcció, per al càlcul del qual s'han tingut en compte el nivell mitjà d'ocupació projectat per a 2021, i la població projectada per al mateix any i per a 2026,

Tal com es pot comprovar a la taula 3.15 esmentada, quant al conjunt de Catalunya, el nombre d'habitatges principals que resulten de l'escenari baix de l'elaboració feta a partir de les projeccions de l'IDESCAT se situa per sota, no tan sols de tots els escenaris V15-CAT, sinó, també, de la darrera dada censal, cosa que no el fa gaire versemblant, en canvi, el nombre d'habitatges principals corresponents a l'altre escenari, l'alt, se situa entre els obtinguts per l'aplicació del model V15-CAT segons l'escenari 7 i el de referència.

TAULA 3.15. Habitatges principals i nivell mitjà d'ocupació (NMO). Dades observades 2011, i modelitzacions i projeccions 2026. Comarques, AFT ampliat i Catalunya

	Habitatges principals					
	Dades observades, 2011 Cens	Modelitzacions i projeccions, 2026				
		Model V15-CAT			Elaboració pròpia a partir d'IDESCAT	
		Escenari 3	Escenari 7	Escenari de referència	Escenaris llars	
					Baix	Alt
Alt Penedès	40.459	42.807	45.946	49.408		
Anoia	45.084	52.871	56.748	61.025		
Baix Penedès	39.738	41.898	44.970	48.359		
Garraf	58.654	68.019	73.006	78.508		
AFT ampliat	183.935	205.594	220.670	237.300		
Catalunya	2.944.944	2.931.990	2.931.990	3.152.946	2.901.296	3.006.585

	Nivell mitjà d'ocupació (NMO)					
	Dades observades, 2011 Cens	Modelitzacions i projeccions, 2026				
		Model V15-CAT			Elaboració pròpia a partir d'IDESCAT	
		Escenari 3	Escenari 7	Escenari de referència	Escenaris llars	
					Baix	Alt
Alt Penedès	2,62	2,57	2,60	2,58		
Anoia	2,63	2,53	2,57	2,54		
Baix Penedès	2,53	2,52	2,56	2,53		
Garraf	2,48	2,35	2,38	2,36		
AFT ampliat	2,56	2,48	2,51	2,49		
Catalunya	2,56	2,33	2,54	2,52	2,57	2,48

Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Cens de població i habitatges, 2011, Projeccions de població 2013-2051 (base 2013)* i *Projeccions de llars de Catalunya 2010-2021 (base 2008)*, i GENERALITAT DE CATALUNYA, *Planejament territorial parcial vigent*.

Pel que fa al nivell mitjà d'ocupació per al conjunt de Catalunya, el valor corresponent a l'escenari baix de l'elaboració feta a partir de les projeccions de l'IDESCAT és el més elevat, mentre el de l'escenari alt només té per sota el corresponent a l'escenari 3 del model V15-CAT.

3.4. Conclusions a efectes territorials

A l'igual que totes les modelitzacions i projeccions, els resultats reflectits en el present capítol d'aquesta Memòria no tenen com a objectiu l'encert infalible, sinó apuntar cap a on poden adreçar-se la població, l'ocupació i la necessitat d'habitatge principal en unes condicions determinades.

La decisió de considerar diversos escenaris, que, a més, poden reajustar-se, i prendre una forquilla de valors que reflecteixen possibles situacions diferents dóna un marge de seguretat a les determinacions del Pla del qual no disposa l'aposta visionària per un escenari únic.

A més, les xifres considerades són una simple referència i no pas una finalitat en si mateixes, que, independentment del fet que s'esdevinguin i de quan ho facin, no condicionen el veritable objectiu, que és la plasmació del model territorial adoptat, el qual, tal com detallen els capítols següents de la present Memòria, desenvolupa les determinacions del Pla territorial general de Catalunya i es basa en el reforçament de l'estructura nodal dels assentaments, el reciclatge d'aquests –amb l'extensió com a excepció–, l'aposta per la plurimunicipalitat, la conservació dels espais oberts i del paisatge mitjançant la diferenciació conceptual del sòl de protecció, la generació de cartografies de suport a la presa de decisions i la preservació dels espais agraris, i l'aprofundiment en el paper territorial de les infraestructures de mobilitat i transport.

4. El sistema territorial d'espais oberts

4.1. Nou enfocament conceptual en el marc de la Llei de territori

4.1.1. Generació de cartografies de suport a la presa de decisions

La majoria d'estudis, cartografies temàtiques i sistemes d'informació són bàsicament descriptius i, per a la provisió d'arguments orientats a la presa de decisions a l'hora de triar o avaluar ubicacions –i, així, evitar la localització d'actuacions en indrets poc adequats–, el que cal són cartografies de valors.

La gradació de valors, que hom pot trobar en la mateixa estructura dels espais oberts, s'entén com una representació ordenada del sòl.

La divisió dels espais oberts per part del planejament territorial vigent en categories amb un grau de protecció més o menys elevat ja és una gradació, però el Pla proposa anar-hi més enllà amb la subcategorització i la incorporació de cartografies de suport a la presa de decisions, que el planificador i/o l'avaluador puguin fer servir a l'hora de valorar l'aptitud d'una determinada peça de sòl per al propòsit de què es tracti en cada cas.

Igualment, aquestes cartografies –de valors, però, també, de condicionants– de suport a la presa de decisions poden mostrar d'un cop d'ull els àmbits que contenen peces de sòl genèricament més apte que uns altres per a determinades actuacions.

4.1.2. Diferenciació conceptual del sòl de protecció

La complexitat del territori aconsella defugir el maniqueisme, dissortadament generalitzat, del tot o res, segons el qual hi ha uns territoris-santuari en els quals no s'hauria de fer res i uns altres territoris-lumpen on hi cap qualsevol cosa.

Segons aquesta visió i pel que fa, per exemple, al valor natural, en una àrea que en tingués un grau màxim, seria implantable encabir, posem-hi, un observatori astronòmic, encara que fos la millor ubicació mundial per a una instal·lació d'aquestes característiques, mentre que, en una altra àrea amb un grau molt baix, no tindria sentit diferenciar cap àmbit mereixedor de protecció.

Si bé és cert que ni tot és igual ni tot té el mateix valor, no ho és menys que tot té algun valor.

Per això, el Pla proposa una diferenciació conceptual del sòl de protecció, atès que cal identificar tots els valors i/o condicionants que hi concorren per esbrinar la vocació de cada peça del territori.

En aquests moments, sembla pertinent fer un esforç interdisciplinari per debatre, concretar i definir millor quins són els actius territorials estratègics i quines haurien de ser les prioritats en l'ordenació dels espais oberts.

Això pren tot el sentit quan s'entén que aquests són, també, un espai de producció i que convindria fer-ne una relectura en clau econòmica –sostenible, sens dubte– per tal que, a més de considerar-los una infraestructura verda, intrínsecament valuosa, també se'ls reconegui la funció productiva, especialment, en termes de sobirania alimentària i energètica, com també la de prestació de serveis ecosistèmics a la societat –com ara la regulació del clima, la depuració de l'aigua, el control de l'erosió, la prevenció d'inundacions, l'aportació d'espais de lleure o d'espiritualitat, entre altres– o el proveïment de recursos –com els turístics i paisatgístics, per exemple– que van més enllà dels naturals.

Cal tenir en compte que, a banda dels actius territorials pel valor intrínsec, n'hi ha que ho són pel valor funcional o, simplement, per raó de la posició en el marc del projecte territorial.

4.1.3. Reciclatge dels assentaments, amb l'extensió com a excepció

Des que, en 1956, ara fa 60 anys, s'aprovés la primera Llei del sòl, tota la legislació urbanística ha apostat en exclusiva per l'extensió de la ciutat construïda mitjançant l'ocupació de nou sòl.

En tots aquests anys, s'ha classificat molt sòl urbà i urbanitzable, però només una fracció d'aquest s'ha construït, i, encara una proporció menor es troba urbanitzat i a punt per ser edificat.

Consegüentment, sembla que la classificació de tant sòl, que el compromet i condiona, no té gaire sentit, i, en molts casos, el més convenient seria replantejar-se-la.

Per això, ara, neix una etapa en què el creixement de les ciutats i els pobles haurà de ser, principalment, cap endins, mitjançant la transformació dels teixits existents en lloc d'ocupar nou sòl.

Així, aquest enfocament conceptual, que el Pla fa seu, posiciona el reciclatge dels assentaments en primera posició i les noves extensions, com a simple excepció i, d'aquesta manera, el risc d'increment de l'ocupació i artificialització dels espais oberts queda minimitzat en aquest nou escenari.

El desafiament és ara assolir un planejament més definidor d'un projecte de territori, un planejament més projectual dels espais oberts, que, tal com ja s'ha dit, ha de reconèixer les vocacions i els objectius de cada peça del territori.

4.1.4. Preservació dels espais agraris

Tot i que, tal com ha quedat palès al subapartat immediatament anterior, el pes del desenvolupament urbanístic s'ha de produir, com a norma, mitjançant el reciclatge dels teixits urbans i les extensions han de ser excepcionals, les que hagin de tenir lloc s'han de produir gairebé exclusivament sobre espais agraris.

D'altra banda, les àrees per a activitat econòmica de caràcter supramunicipal, ja siguin noves o d'ampliació de les existents, també ocuparan, probablement, espais agraris.

És per tot això que cal garantir que la ocupació excepcional de nou sòl no malmeti els espais agraris de més valor ni, per raó del manteniment dels principis de sostenibilitat i de sobirania alimentària, representi una reducció rellevant de la superfície agrària.

4.2. Cartografia de valors

4.2.1. Valor natural i de localització

De bon començament, el valor natural –tant intrínsec com de connexió– ha estat reconegut i objecte de la màxima protecció per part de tot el planejament territorial elaborat i aprovat a Catalunya.

A aquest, els darrers plans territorials parcials aprovats fins a 2010 van afegir el valor de localització per tal d'aconseguir, a partir dels espais protegits sectorialment, una xarxa completa, complexa i contínua, físicament articulada i ecològicament eficaç.

El Pla manté el reconeixement d'aquests valors i del grau màxim de protecció que mereix –juntament amb els espais del PEIN i/o de la xarxa Natura 2000– el sòl que en gaudeix.

La cartografia de partença és la del sòl de protecció especial del planejament territorial vigent al Penedès en el moment de formulació del Pla, elaborada a partir de diversos estudis de base, a la qual, per tal d'establir-hi una gradació, es preveu incorporar el detall que es descriu a l'apartat 4.5 del present capítol d'aquesta Memòria.

4.2.2. Valor agrícola

4.2.2.1. Emmarcament

Al mateix temps que ho feia amb el valor natural, el planejament territorial elaborat i aprovat a Catalunya ha reconegut, de bon principi, el valor agrari; en aquest sentit, el Pla territorial general de Catalunya, aprovat en 1995, estableix uns criteris generals per a la definició dels espais d'interès agrari i recomana l'elaboració del corresponent pla territorial sectorial, tasca encara pendent a hores d'ara, i, entre les subcategories de sòl de protecció determinades i delimitades pels plans territorials parcials aprovats entre 2006 i 2010, hi ha la de sòl d'interès agrari i/o paisatgístic.

Tanmateix, l'absència de dades generalitzades i, consegüentment, de cartografies que abastin la totalitat de cada àmbit de planificació, tot i els esforços per aconseguir-ne'n, ha impedit un tractament del sòl agrari pel planejament territorial amb la solidesa del dispensat al valor natural.

Per trencar amb aquesta tesitura, el Pla té una consideració especial, dintre dels espais oberts, pels espais agraris i, dintre d'aquests, pels espais agrícoles, l'anàlisi dels quals aborda de manera àmplia per evidenciar-ne les característiques, identificar-ne els valors i, finalment, establir-ne les mesures corresponents per a la protecció, tot tenint en compte l'activitat que s'hi desenvolupa i les funcions que exerceixen en el territori.

No s'ha d'oblidar, però, que els espais agraris són objecte de planificació sectorial per part del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, que ha iniciat l'elaboració de la Llei del sòl d'ús agrari i s'ha compromès a redactar el Pla sectorial dels espais agraris, les determinacions dels quals, un cop aprovats, es preveu incorporar al Pla.

4.2.2.2. Multifuncionalitat

El Pla vol tenir en compte les visions dels diferents actors implicats, com també la multifuncionalitat d'aquests espais.

Es veu la necessitat de protegir-los en major o menor grau, tot tenint en compte la producció que s'hi desenvolupa i, alhora, procurant un territori ordenat, amb un paisatge ric i viu, fruit de la interacció entre l'home i les activitats que s'hi desenvolupen.

També, es tenen en compte la multifuncionalitat de l'activitat pagesa com a generadora de serveis ecosistèmics vinculats a les funcions productives, ja que, a més de generar rendes, també aporta beneficis ambientals i socials.

Tal com es diu, literalment, a l'*Informe Espais agraris. Definició i indicadors per a la seva caracterització*, elaborat en 2015 pel Grup de treball d'espais agraris (GTEA) de la Fundació del Món Rural i Agroterritori, *la multifuncionalitat i la sostenibilitat de l'activitat agrària vénen donades per la capacitat d'assegurar satisfactòriament el vincle entre la producció, la qualitat i la seguretat alimentària, l'equilibri territorial i la preservació del món rural, el manteniment del paisatge i el respecte per les condicions mediambientals, així com per la capacitat de generar serveis específics per a la societat, com la utilització de matèria orgànica urbana prèviament reciclada i compostada, d'aigües residuals urbanes depurades i amb qualitat (aigües regenerades), a més de proporcionar espais per a la recàrrega del nivell freàtic. Una clara participació activa en el metabolisme urbà. A més, cal insistir en el paper multifuncional de l'activitat agrària com un recurs per diversificar l'activitat econòmica de l'empresa agrària, tot donant resposta a les noves demandes que la societat fa dels espais agraris (productes artesanals, espais per al lleure i per a activitats pedagògiques, agroturisme, restauració rural, servei de guiatge, etc.).*

4.2.2.3. Agrari o agrícola?

Actualment, contràriament al que passa amb uns altres espais, com el forestal o el natural, que disposen d'una definició amb caràcter previ a qualsevol intervenció administrativa, i les normes que els defineixen i regulen –la Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya i la Llei 12/1985, de 12 de juny, d'espais naturals, respectivament– mostren una voluntat de conservar-los, encara no s'ha establert el concepte jurídic d'espai agrari.

A manca de concepte jurídic, es pren com a referència la definició que fa l'*Informe Espais agraris. Definició i indicadors per a la seva caracterització* ja esmentat, atès que és fruit del debat i el consens, segons la qual, textualment, *s'entén per espai agrari el conjunt d'espais oberts amb aptitud i vocació productiva d'ús agrícola, ramader o silvícola, que constitueixen ecosistemes transformats per l'explotació i l'ocupació humanes i que són, majoritàriament, destinats a la producció d'aliments i matèries primeres, o susceptibles de ser-hi destinats, i que formen part essencial de la matriu territorial* i en fa la classificació següent:

- Espai agrícola: Aquell que està o és apte per estar conreat i que disposa de la infraestructura necessària per al desenvolupament de l'activitat agrícola.
- Espai ramader: Aquell que està o és apte per estar destinat a pastura, i que inclou les zones de pastura i d'aprofitament pecuari dels boscos, i la infraestructura necessària per al desenvolupament de l'activitat ramadera. Les zones de pastura poden estar constituïdes per zones herbàcies o zones mixtes de matolls i herbes.
- Espai silvícola: Aquell que inclou zones arbustives, arbòries, de matolls i d'herbes, amb aptitud i vocació productiva silvícola com a activitat principal, i que disposa de la infraestructura necessària per al desenvolupament de l'activitat silvícola.

A partir d'això, cal aclarir que, dintre dels espais agraris, el Pla dedica una atenció especial als espais agrícoles per considerar que són els que actualment estan més mancats de protecció i, per tant, són més susceptibles de transformació., mentre que els altres espais agraris (els ramaders –les pastures– i els silvícoles) ja disposen, majoritàriament, de mesures de protecció. Conseqüentment, el Pla es concentra en el tractament del valor agrícola.

4.2.2.4. Estratègia general

La proposta de valoració i gradació del sòl agrícola per a l'elaboració de la cartografia corresponent es fonamenta en els criteris per a la determinació dels sòls agrícoles de qualitat en el marc del treball *Argumentari sobre la importància de la preservació i vertebració del sòl agrícola a Catalunya*, elaborat per l'Institut Cerdà en 2006 per al Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.

Aquesta metodologia opta per un sistema mixt, atès que pren en consideració tant característiques físiques –bàsicament, el valor edafològic– com socioeconòmiques i, atesa la multifuncionalitat dels espais agraris que ja s'ha exposat amb anterioritat, afegeix una modulació a partir de la concurrència d'altres valors, que són els que es detallen a continuació:

- Valor territorial o de posició, pel que respecta a agricultura periurbana, continuïtat de connectors biològics, embolcall d'espais naturals o de domini públic hidràulic i/o proximitat a patrimoni geològic declarat d'interès.
- Valor natural. Malgrat tractar-se *per se* de manera específica i que el planejament territorial a Catalunya sempre ha reconegut el valor natural –tant intrínsec com de connexió– de molts espais agrícoles, als quals, per aquesta raó, els ha dotat de graus elevats de protecció, inclos el màxim, per a aquesta finalitat de modulació del valor agrícola es fa referència a sistemes agrícoles que prestin serveis ecosistèmics (essencialment, en aquests cas, que donen suport a la biodiversitat), com ara els de producció ecològica.
- Valor patrimonial, pel que fa als béns culturals d'interès, camins rurals, i estructures i infraestructures pròpiament agrícoles com els recs, les parcel·lacions històriques o les construccions de pedra seca, entre altres.

A més, també, s'hi inclouen elements d'anàlisi amb un origen diferent, com el SITXELL (Sistema d'informació territorial del sistema dels espais lliures, 2004) de la Diputació de Barcelona i l'*Informe* del Grup de treball d'espais agraris, ja citat, en el qual han participat, entre altres, el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació i el Departament de Territori i Sostenibilitat.

Igualment, es preveu incorporar tot allò que sigui aplicable del treball que es detalla a l'apartat 4.3 del present capítol d'aquesta Memòria, sobre caracterització relacional de les estructures de paisatge i de patrimoni construït als espais oberts fonamentada en l'anàlisi topològica dels elements territorials a partir d'una metodologia novedosa, encarregat a un equip encapçalat per tres prestigiosos investigadors de la Universitat Politècnica de Catalunya.

Un cop es disposi del resultat final de tot plegat, se'n preveu una doble aplicació, plasmada en dos productes diferents:

- La cartografia del valor agrícola i de la gradació d'aquest adreçada a servir de suport a la presa de decisions, que pren forma en els dos nivells següents:
 - Cartografia individualitzada per a cada valor
 - Cartografia global de síntesi de tots els valors considerats
- La inclusió dels espais agrícoles en el sòl de protecció, que, també, es concreta en dos nivells, que són els que es detallen a continuació:
 - Els espais amb un valor agrícola global més elevat, en la categoria de sòl de protecció especial.
 - Tots els altres espais amb valor agrícola, com també la resta d'espais agraris, en la categoria de sòl de protecció territorial.

4.2.2.5. Valor agrícola per les característiques físiques

4.2.2.5.1. Valor agrícola per la capacitat agrològica del sòl

Les característiques físiques del sòl rauen, lògicament, a la base del tractament dels espais agrícoles que fa el Pla i, de totes les variables relacionades amb l'edafologia, s'ha triat la capacitat agrològica.

La capacitat agrològica és una manera d'agrupar els sòls basada en la capacitat d'aquestst de produir, de manera sostenible, els cultius més habituals d'una zona.

Establir la capacitat agrològica d'un sòl equival, per tant, a classificar el sòl d'acord amb la pròpia capacitat de producció i del risc de pèrdua d'aquesta capacitat.

La determinació de la capacitat agrològica del sòl com a variable de síntesi de les propietats edafològiques inclou la valoració de les variables següents:

- pH
- Conductivitat elèctrica de l'extracte 1:5
- Carbonat càlcic equivalent
- Matèria orgànica
- Textura USDA (5 fraccions)
- Capacitat d'intercanvi catiònic (Ca, Mg, Na i K)
- Capacitat de retenció d'aigua als potencials de -33kPa i -1500kPa.

La caracterització de la capacitat agrològica dels sòls permet classificar qualsevol sòl, segons les característiques d'aquest i les del entorn on està ubicat, en una de les vuit (I-VIII) classes establertes al sistema, ideat per Klingebiel i Montgomery en 1961.

Aquestes classes, inicialment definides al *Soil Conservation Service* del Departament d'Agricultura dels Estats Units, han estat adaptades a les nostres condicions pel *Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación* i modificades pel Servei d'Avaluació de Recursos Agraris del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació de la Generalitat de Catalunya.

A la taula *Classes de capacitat agrològica. Descripció*, se'n detallen, una a una, les característiques.

El mapa de classes de capacitat agrològica dels sòls és un dels mapes temàtics que, sistemàticament, complementa els fulls de la sèrie *Mapa de sòls de Catalunya a escala 1:25.000* que publica l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, ICGC en acrònim.

Al mapa *Cartografia de sòls de Catalunya a escala 1:25.000. Full 69-33. Classes de capacitat agrològica. Detall*, es presenta un fragment d'aquest.

TAULA. Classes de capacitat agrològica. Descripció

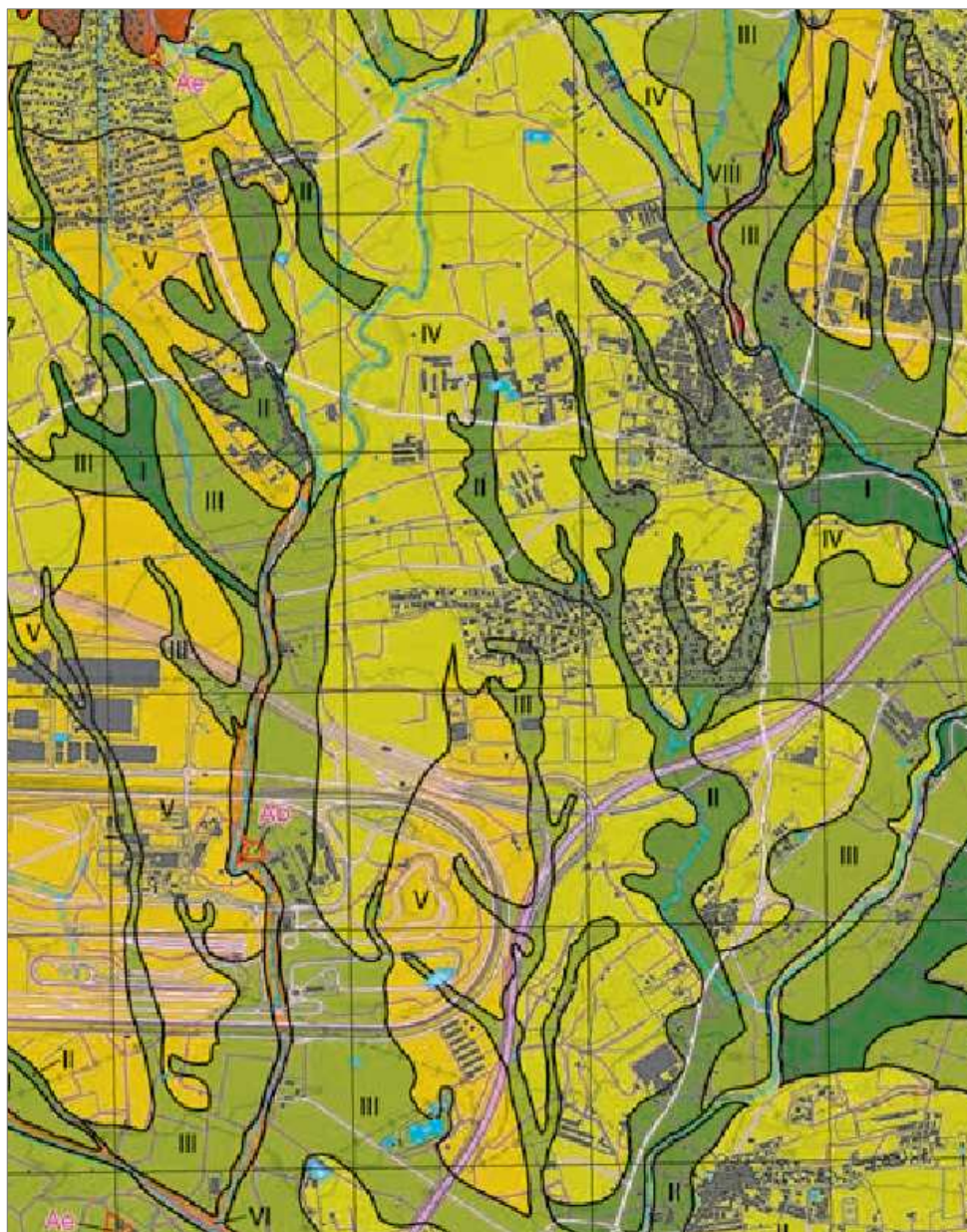
Classe I	Sòls que presenten lleugeres limitacions per a l'ús.
Classe II	Sòls que presenten algunes limitacions per a l'ús, la qual cosa redueix el nombre de cultius que es poden portar a terme o fa necessari algunes pràctiques de conservació.
Classe III	Sòls que presenten importants limitacions per a l'ús, la qual cosa redueix el nombre de cultius que es poden portar a terme o fa necessari aplicar pràctiques especials de conservació.
Classe IV	Sòls que presenten limitacions molt severes per a l'ús, la qual cosa restringeix de manera important els cultius que es poden portar a terme o fa necessari unes pràctiques de maneig i conservació molt acurades.
Classe V	Sòls que presenten poc risc d'erosió, però que presenten altres limitacions difícils d'esmenar, la qual cosa en limita l'ús a prats, usos forestals o reserves naturals.
Classe VI	Sòls que presenten limitacions importants que els fan no aptes per a usos agrícoles i en limiten l'ús a prats, usos forestals o reserves naturals.
Classe VII	Sòls que presenten limitacions molt severes que els fan no aptes per al cultiu i en limiten l'ús a pastures, usos forestals o reserves naturals.
Classe VIII	Sòls i àrees miscel·lànies que presenten tantes limitacions que exclouen totalment l'ús comercial i el limiten al paisatgístic, d'esbarjo, de reserves naturals o de reserves hídriques.

Tot i que l'ICGC en publica 4 fulls anualment, dels corresponents a l'àmbit funcional territorial del Penedès, dissortadament, tan sols han vist la llum els 10 de l'extrem sud, que abasten 80.260 ha de territori penedesenc, inclouen tot el Garraf, gairebé tot el Baix Penedès i la major part de l'Alt Penedès, i es mostren al mapa *Cartografia de sòls de Catalunya a escala 1:25.000. Fulls publicats. Penedès*. Per al territori no cobert per aquests, hi ha dades de base per a la resta de l'Alt Penedès i el Baix Penedès, i els 10 municipis més meridionals de l'Anoia penedesenca.

Tal com ja s'ha dit, el tractament detallat del sòl agrari, en general, i de l'agrícola, en particular, és una de les assignatures pendents del planejament territorial, cosa per la qual no s'ha volgut renunciar a explorar i trobar-hi alternatives.

D'acord amb representants de l'ICGC, i del Servei de Sòls i Gestió Mediambiental de la Producció Agrària del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, s'ha considerat adequat, per raons de termini i de pressupost, el plantejament de l'elaboració de cartografia d'identificació i delimitació de classes de capacitat agrològica del sòl per a tot l'àmbit del Penedès a escala 1:50.000, l'escala de treball pròpia del Pla.

Per això, s'ha encarregat un treball en aquest sentit a l'ICGC, que compta amb el suport tècnic del Servei de Sòls i Gestió Mediambiental de la Producció Agrària del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.

MAPA. Cartografia de sòls de Catalunya a escala 1:25.000. Full 69-33. Classes de capacitat agrològica. Detall

	Classe I
	Classe II
	Classe III
	Classe IV
	Classe V
	Classe VI
	Classe VII
	Classe VIII

Font: INSTITUT CARTOGRÀFIC I GEOLÒGIC DE CATALUNYA, *Mapa de sòls de Catalunya a escala 1:25.000*.

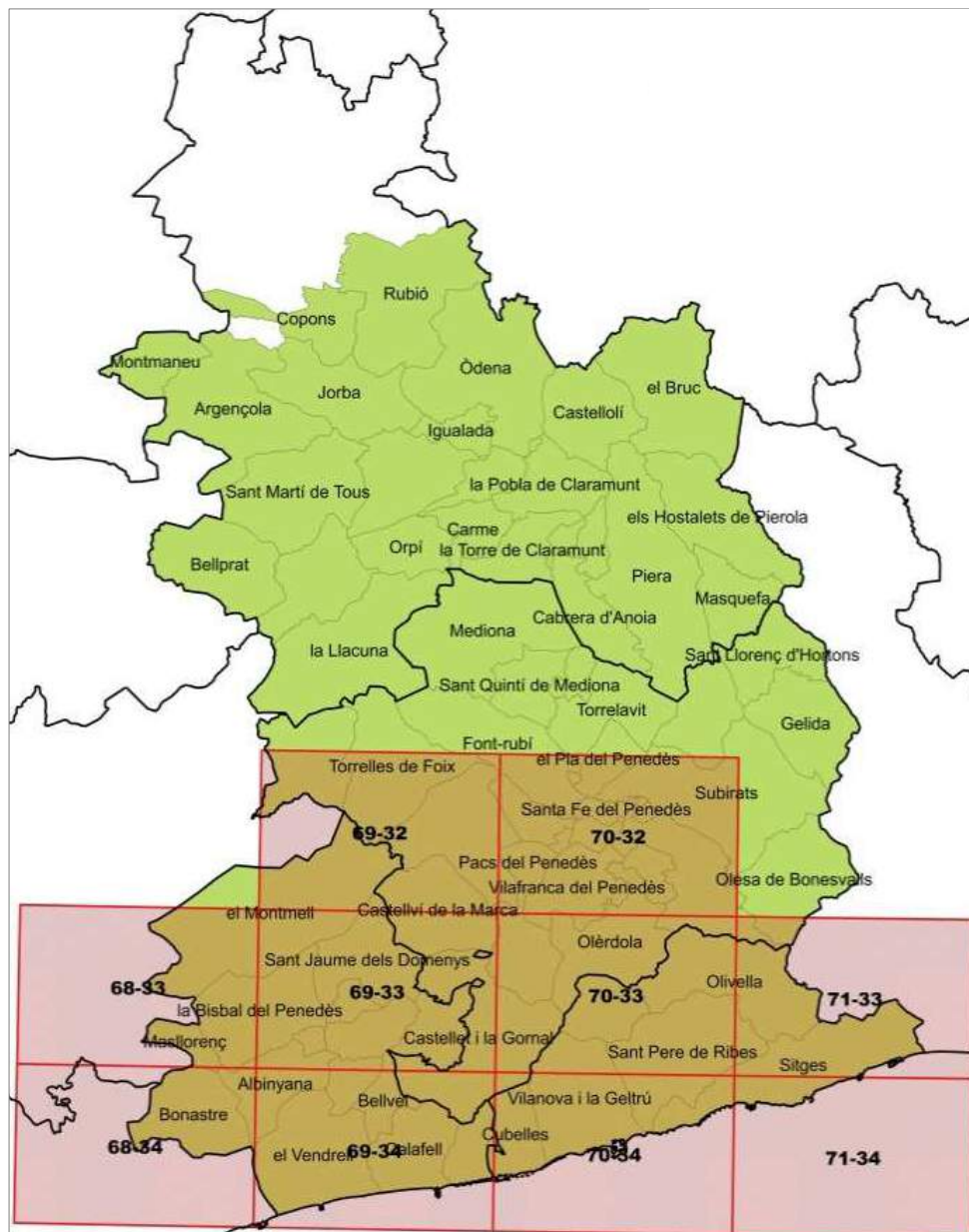
La metodologia de treball preveu la recopilació i anàlisi de la informació prèvia disponible (cartografia de base, ortofotomapes, model digital del terreny, mapes geològics i geotemàtics disponibles, mapes d'usos del sòl i de vegetació, estudis i cartografies de sòls, catàleg de sòls de l'ICGC, etc.) a l'àrea pendent de determinar-ne la capacitat agrològica, que té una superfície total de 94.313 ha.

Les observacions necessàries per executar el mapa de sòls consistiran en escandalls, mini-escandalls, trinxeres, talls i altres. La densitat d'observació serà de 0,01 per hectàrea, el que representa l'estudi d'uns 943 punts.

En paral·lel a les tasques de cartografia de les noves àrees a cartografiar, es procedirà a executar la generalització de la informació de la zona corresponent als 10 fulls del *Mapa de sòls de Catalunya a escala 1:25.000* prèviament cartografiats i publicats per l'ICGC.

Aquest procés ha de permetre la incorporació i fusió de la informació de sòls de les dues àrees que conformen l'àmbit funcional territorial del Penedès, amb independència de l'escala de treball amb la qual van ser produïdes.

El termini previst d'elaboració i lliurament del treball és d'un any.

MAPA. Cartografia de sòls de Catalunya a escala 1:25.000. Fulls publicats. Penedès

Cobertura

- Fulls publicats
- AFT Penedès

Informació cartogràfica de base

- Límit comarcal
- Límit municipal

Font: INSTITUT CARTOGRÀFIC I GEOLÒGIC DE CATALUNYA.

4.2.2.6. Valor agrícola per les característiques socioeconòmiques

4.2.2.6.1. Aspectes generals

De cara a definir les unitats de treball per aplicar les variables i indicadors socioeconòmics que es preveu emprar per a la determinació i gradació del valor agrícola, s'ha partit del *Mapa de cultius* corresponent a 2016 del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.

Aquesta cartografia el producte conreat a cada recinte, unitat corresponent a la superfície contínua del terreny dins d'una parcel·la amb un ús agrícola únic, definit en el Sistema d'informació geogràfica de parcel·les agrícoles –SIGPAC en acrònim– segons la informació continguda en la Declaració única agrària –DUN en acrònim–.

Els diferents conreus, tal com mostra el mapa *Categories agronòmiques*, s'han agregat en 9 categories: hortícola, cereals, farratges, fruita seca, fruita dolça i cítrics, oliverar, vinya, altres conreus i guaret.

Atès que la DUN és una declaració voluntària de cara a la sol·licitud d'ajuts, hi ha alguns espais agrícoles que no es troben inclosos en aquesta cartografia. Tot i que aquests espais són minoritaris en el conjunt de l'àmbit, se'ls ha caracteritzat, també, tot complementant la cartografia anterior amb la cartografia del SIGPAC elaborada a partir de la informació del Cadastre i de la fotointerpretació per a l'assignació d'usos a cada recinte.

A partir del creuament de les dues cartografies, s'ha establert una taula d'equivalències de categories agronòmiques en base a les 9 definides amb anterioritat.

La inclusió de variables i indicadors socioeconòmics que fa el Pla pretén avaluar dos aspectes que es consideren importants a l'hora de la identificació del valor productiu i social dels espais agrícoles, que són els següents:

- El dinamisme del sector agrícola com a generador de recursos econòmics, i capaç de fixar la població en el territori i en aquesta activitat a partir d'indicadors com la rendibilitat del sòl agrícola, el pes de l'ocupació agrària en el territori i altres variables de qualificació de la producció com els distintius de qualitat no generalistes, com és el cas del de Venda de proximitat.
- La tendència de futur de l'explotació quant a continuïtat de l'activitat agrària mitjançant indicadors com la capacitat de relleu generacional, la capacitat d'inversió en l'explotació i les sèries temporals de continuïtat dels conreus.

Les variables i indicadors considerats inicialment poden variar segons la disponibilitat final. Tot i que ja s'ha fet una prospectiva al respecte amb el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, com també amb altres organismes, no es descarta alguna nova dificultat en l'obtenció de dades.

La informació corresponent a algunes de les variables i indicadors de naturalesa socioeconòmica es presenta, sovint, municipalitzada i, en algun cas, comarcalitzada. Per aquest motiu, un dels aspectes metodològics que s'ha previst és el de l'ús d'un factor de correcció per *territorialitzar* la informació disponible per unitats administratives. Així, a l'hora d'incorporar alguna variable o indicador socioeconòmic a un polígon territorial d'espai agrícola, el valor disponible per unitats administratives es multiplica pel coeficient corresponent al % de superfície de la unitat administrativa concreta en el polígon.

Tot i que encara s'està en una fase inicial d'obtenció de dades, a continuació, com a mostra i representació del contingut final, es presenta el tractament del valor agrícola per raó de dos indicadors –el rendiment i la capacitat de relleu generacional–, el darrer dels quals ja s'ha pogut cartografiar.

4.2.2.6.2. Valor agrícola pel rendiment

El rendiment dels polígons agrícoles del Penedès és un primer pas per a l'obtenció de la rendibilitat, basat en la producció (kg/ha) segons la categoria agronòmica del conreu.

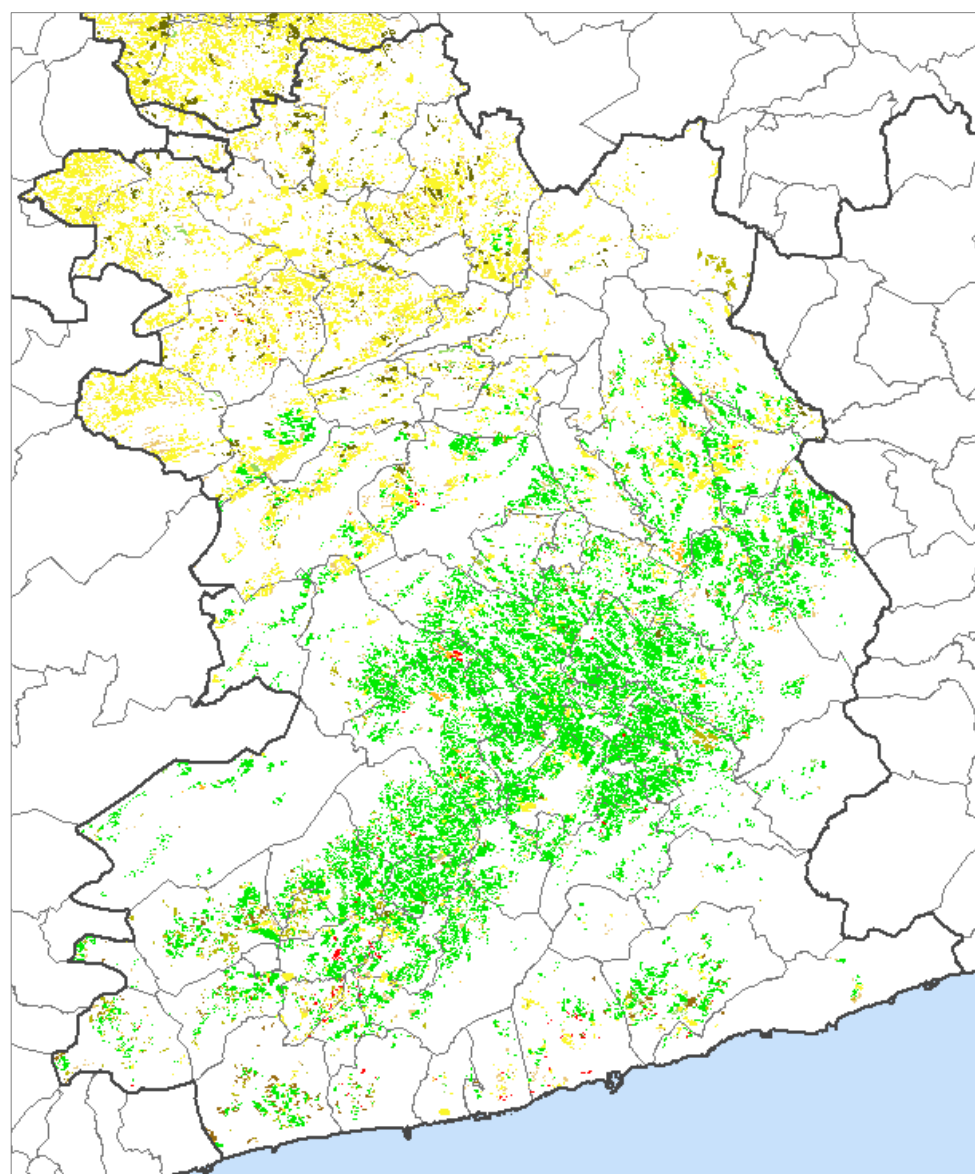
El pas següent consisteix en multiplicar la producció d'una hectàrea (rendiment) pel preu mig calculat per a la categoria agronòmica de què es tracti amb la finalitat d'obtenir-ne la rendibilitat, que és un dels indicadors seleccionats pel Pla per a avaluar el dinamisme agrícola. Els càlculs són d'elaboració pròpia a partir de les dades proporcionades pel Gabinet tècnic del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.

4.2.2.6.3. Valor agrícola per la capacitat de relleu generacional

El relleu generacional, tot i que també pot ajudar a mesurar el grau de dinamisme d'una explotació, s'ha considerat, preferentment, com a indicador de les perspectives de futur de l'activitat en aquella explotació concreta.

L'indicador de relleu generacional utilitzat per la Unió Europea és l'Índex de recanvi, que correspon al percentatge que representa el nombre de titulars d'explotació de fins a 34 anys respecte del nombre de titulars de 55 anys i més.

Les dades, que estan municipalitzades, provenen de l'Institut d'Estadística de Catalunya, a partir del Cens agrari de l'Institut Nacional de Estadística corresponent a 2009.

MAPA. Categories agronòmiques

Categorització

- Hortícola
- Cereals
- Farratges
- Fruita seca
- Fruita dolça i cítrics
- Oliverar
- Vinya
- Altres conreus
- Guaret

Informació cartogràfica de base

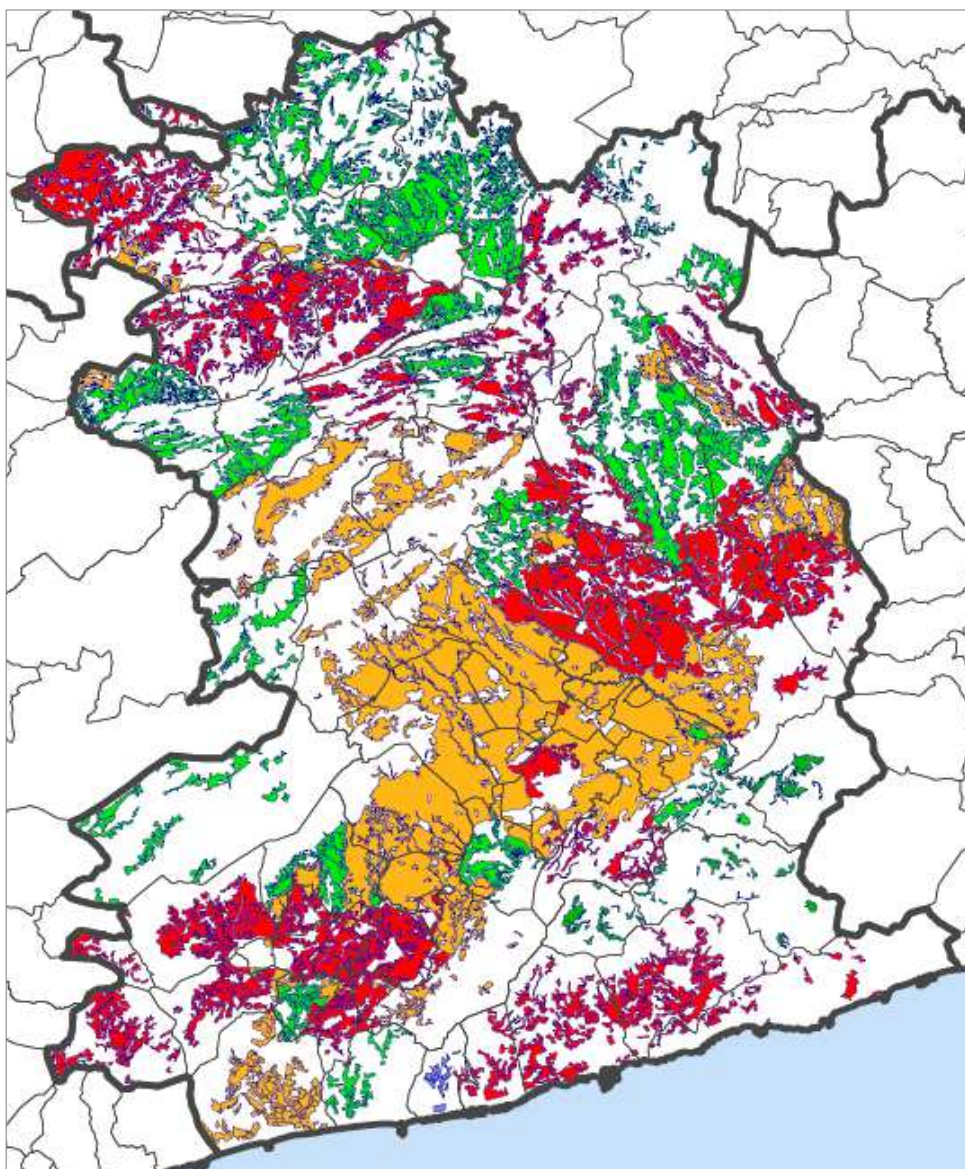
- Límit de l'AFT Penedès
- Límit municipal

Font: DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, RAMADERIA, PESCA I ALIMENTACIÓ, *Mapa de cultius*, 2015..

Cal ser prudent en analitzar aquest indicador, ja que s'han de tenir en compte altres factors com l'estructura agrària, l'abandonament de l'activitat i els fluxos de transmissió de la titularitat de les explotacions agràries. L'índex de recanvi és molt baix, el 6,5 per a l'àmbit del Penedès i del 7,7 per al conjunt de Catalunya, l'any 2009, i mostra una dificultat important per al relleu generacional en l'activitat agrària al nostre país, que troba obstacles relacionats amb l'entorn econòmic, social i cultural de les explotacions.

La transmissió tardana de la titularitat de les explotacions s'endarrereix fins a la defunció en dues tercers parts dels casos per al grup de 55 anys i més, d'acord amb el treball de final de carrera a la Universitat de Vic de Jaume Viure i Ribas, titulat *Estudi del relleu generacional a les explotacions agràries de Catalunya: anàlisi i apunts per a una proposta estratègica*, de juny de 2015. Respecte de l'allargament de la titularitat observat, bé per manca d'incorporació de joves, bé per voluntat del mateix titular, s'ha intentat matisar amb la introducció de la dada dels familiars del titular (cònjuge i fills) que treballin a l'explotació, per edat i sexe, però ha estat impossible, atès que, si bé estava disponible en els censos anteriors corresponents a 1989 i 1999, ha estat eliminada del Cens agrari de 2009.

Malgrat les dificultats, el mapa *Capacitat de relleu generacional a les explotacions agràries* mostra les tendències i la situació de cada un dels polígons agrícoles de l'àmbit del Penedès respecte de la mitjana de l'àmbit, cosa que aporta una certa gradació d'aquest valor.

MAPA. Capacitat de relleu generacional a les explotacions agràries

Índex de recanvi

- Per sota de la mitjana
- Al voltant de la mitjana
- Per sobre de la mitjana
- Molt per sobre de la mitjana
- Sense dades

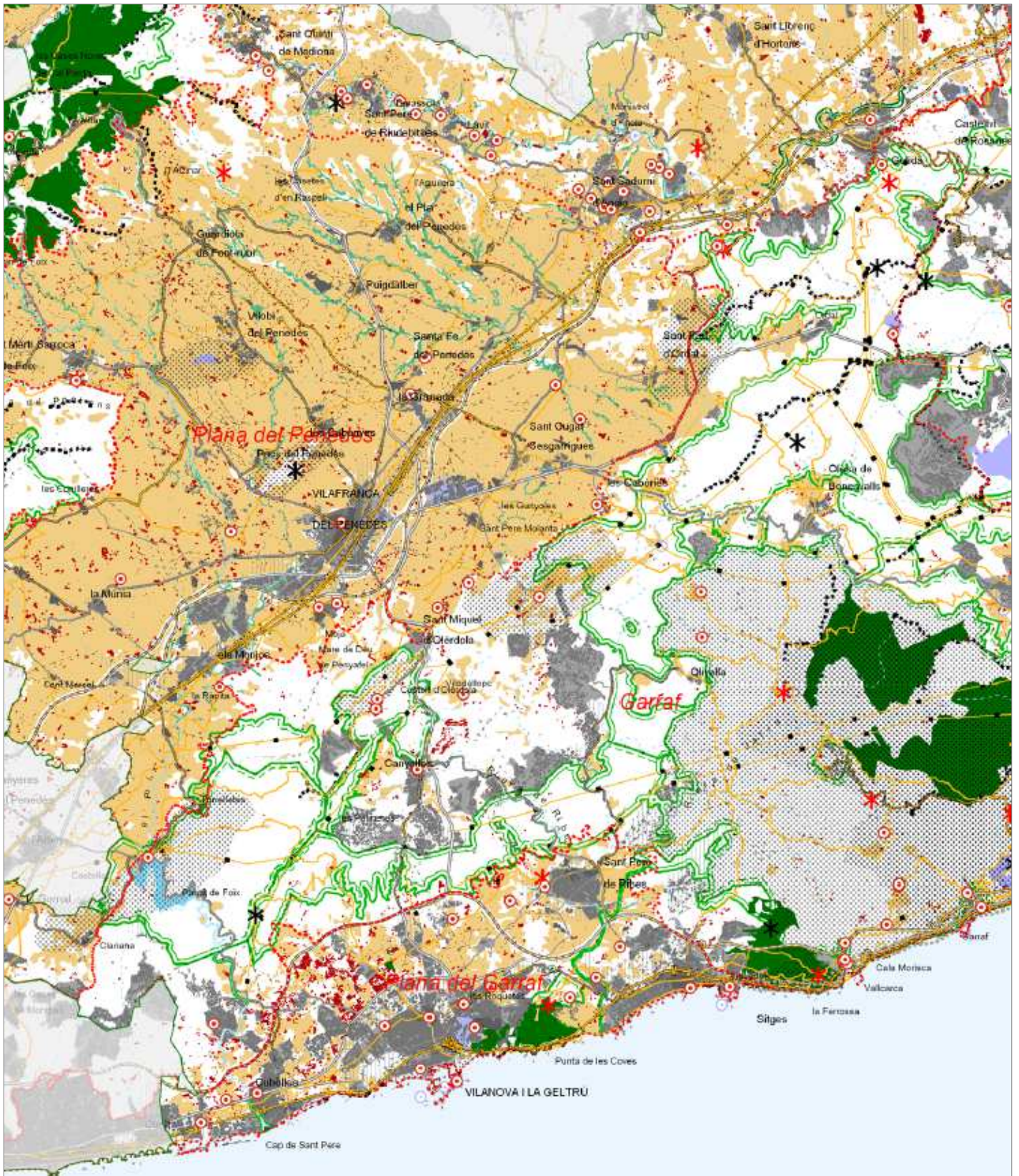
Mitjana del Penedès: 6,5

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit municipal

Font: Elaboració pròpia a partir d'IDESCAT, *Cens agrari*, 2009.

MAPA. Components del paisatge. Alt Penedès i Garraf

4.2.3. Valor estratègic

El valor estratègic, ja reconegut pels plans territorials parcials aprovats entre 2006 i 2010, el confereixen a un sòl determinat raons de localització, connectivitat, topografia o altres condicions que fan que pugui tenir un paper estratègic en el futur en termes d'estructuració territorial, activitat econòmica, equipament o infraestructura.

En tant que recurs valuós i escàs, cal preservar el sòl amb valor estratègic dels usos convencionals, que tenen altres possibilitats de localització menys exigents, i d'aquelles operacions conjunturals i sense un interès estratègic provat.

A la cartografia del valor estratègic i de la possible gradació d'aquest per al suport a la presa de decisions, es preveu incloure el sòl al qual el planejament territorial vigent al Penedès en el moment de formulació del Pla ja li havia reconegut aquest valor, com també tot aquell que resulti de les anàlisis en curs, especialment, les ubicacions d'excel·lència per a l'eventual establiment de noves àrees per a activitat econòmica que localitzi el treball de caracterització relacional d'estructures urbanes a que fa referència a l'apartat 5.6. del capítol 5è d'aquesta Memòria, encarregat a un equip encapçalat per tres prestigiosos investigadors de la Universitat Politècnica de Catalunya.

Igualment, es preveu incloure tot el sòl amb valor estratègic dins una subcategoria pròpia del sòl de protecció territorial.

4.2.4. Valor paisatgístic

De fet, en sentit estricte, no hi ha un valor que se'n pugui dir paisatgístic i sí, en canvi, molts valors diferents que no tan sols es poden trobar en el paisatge, sinó que el componen, entre els quals els ecològics, estètics, històrics, socials, productius, simbòlics, culturals o patrimonials.

Els catàlegs de paisatge, tal com il·lustra el mapa *Components del paisatge. Alt Penedès i Garraf*, els identifiquen, sintetitzen i identifiquen els espais d'interès paisatgístic.

A hores d'ara, el territori del Penedès forma part de tres catàlegs diferents: el de l'Àmbit metropolità de Barcelona, el del Camp de Tarragona i el de les Comarques centrals, però ja s'ha encarregat a l'Observatori del paisatge la formulació d'un Catàleg de paisatge propi del Penedès que vagi més enllà de la simple refosa dels tres vigents que n'afecten l'àmbit, tot integrant totes les dimensions que conformen el valor del paisatge i, igualment, tenint en compte que el paisatge és dinàmic i evoluciona en el temps.

Es considera important potenciar la major implicació dels diferents actors del territori en les polítiques de paisatge, tot buscant la participació, la implicació i el consens, i entenent el paisatge com a bé comú. Es considera que la figura que constitueixen les cartes de paisatge com a document base pot funcionar com a eina de concertació entre els diferents actors.

Es preveu, doncs, que el Pla faci seva i incorpori la cartografia de valors i components del Catàleg de paisatge del Penedès en curs d'elaboració com a cartografia de suport a la presa de decisions, i, també, que incorpori, en una subcategoria pròpia del sòl de protecció territorial, el sòl i els elements d'interès paisatgístic.

RELLEU	
▲	Cims / Files de referència
*	Mirador
.....	Carena / Fons escènic
■	Morfologia singular
■	Valis o congostos
AIGUA	
	Salt d'aigua
—	Barrancs
—	Rius principals
■	Aigua continental
■	Ambit visual
■	Zona humida
	Inundabilitat (retorn 500 anys)
VEGETACIÓ	
●	Arbres monumentals
■	Àrees amb valor natural reconegut
■	Bosc
■	Vegetació de ribera
MODELACIÓ AGRÀRIA	
—	Canal de reg
—	Paravent
///	Camps closos
■	Mosaic agrari
■	Prats
■	Explotació forestal
ASSENTAMENTS URBANS	
●	Nucli urbà prominent
*	Mirador
■	Accés a nucli urbà
■	Assentaments
	Extensió urbana
■	Ambit visual
CONSTRUCCIONS AILLADES	
●	Construcció o element històric cultural
○	Refugis
*	Miradors
▽	Element aïllat
●	Construcció rural
□	Entorn de protecció
INFRAESTRUCTURES LINEALS	
●	Infraestructura hidrològica
●	Pas fronterer
—	Linia alta tensió
—	Camí d'interès
—	Carretera d'interès
—	Carretera amb potencial interès
—	Xarxa ferroviària amb interès
—	Xarxa ferroviària amb potencial interès

4.3. Cartografia de condicionants

4.3.1. Aspectes generals

Al mateix temps que, en la banda positiva, la cartografia de suport a la presa de decisions ha de considerar –tal com ja s’ha vist– els valors del territori, també ho ha de fer, els condicionants que se situen en la banda negativa, en essència, els riscos i les afectacions: la inundabilitat, el risc geològic, el risc d’incendi forestal, el risc químic i el risc de contaminació per nitrats.

4.3.2. Inundabilitat

A Catalunya, l’estacionalitat, la torrencialitat i el temps de resposta de bona part dels rius obliga a ser molt estricte en la prevenció dels efectes negatius de les avingudes fluvials. La Directiva relativa a l’avaluació i gestió dels riscos d’inundació (Directiva 2007/60/CE) i la legislació urbanística existent a Catalunya, insten a promoure actuacions preventives no estructurals, és a dir, a impedir l’ocupació de les zones inundables, cosa molt més econòmica, rendible i efectiva a la llarga que les actuacions estructurals, com obres d’endegament o de defensa, encaminades a protegir de la inundació els béns que ocupen espais de perill i que, fins i tot, poden incrementar el risc aigües avall.

Així, tot i que l’extensió ha de ser l’excepció en el marc de l’aposta del Pla pel reciclatge dels assentaments, els eventuals creixements que proposin els plans d’estructura s’han de basar en la morfologia del paisatge circumdant. Igualment, les normes urbanístiques i les ordenances d’edificació corresponents han d’establir mesures adreçades a minimitzar els efectes d’inundacions eventuals, especialment pel que respecta a la integritat i la seguretat de les persones, tant en l’àmbit de les característiques de les edificacions com en el de la gestió de possibles situacions de risc. Conseqüentment, en l’estat actual de coneixement, la delimitació fina de les zones inundables s’ha de formular, al nivell del planejament urbanístic, cas per cas i a escala més precisa, mitjançant els estudis tècnics de detall pertinents d’acord amb les recomanacions tècniques per als estudis d’inundabilitat elaborades per l’Agència Catalana de l’Aigua. Aquests estudis és obligat de fer-los per a tot planejament general, les revisions d’aquest o les modificacions que classifiquin nou sòl i, també, per a aquelles figures de planejament derivat en què és evident la presència d’un curs d’aigua dins l’àmbit de planejament.

Com a informació de base, la Generalitat de Catalunya, en el marc del Pla especial d’emergències per inundacions a Catalunya (INUNCAT, en acrònim), un pla de protecció civil, va realitzar un esforç important per delimitar a escala regional un primer nivell d’informació orientador de les zones inundables per a diferents períodes de retorn. Es tracta de treballs fets amb una informació de base a escala 1:50.000 i 1:5.000, i les delimitacions efectuades han de ser forçosament ajustades per treballs més detallats.

A la xarxa principal de Catalunya i en el marc de la Planificació d’espais fluvials de Catalunya (PEFCAT, en acrònim), s’han anat efectuant estudis i treballs de detall. La Planificació de l’espai fluvial, entesa com a eina de diagnòsi i gestió, té per objectiu la resolució i ordenació dels diversos conflictes hidràulics, ambientals i morfodinàmics vinculats a la gestió de l’aigua i el medi hídic de l’espai fluvial. La planificació dels espais fluvials inclou treballs multidisciplinaris de molta precisió, que recullen aspectes hidrològics, morfodinàmics i ambientals, tot fent les propostes necessàries per tal d’assolir un doble objectiu: un bon estat ecològic de les masses d’aigua i la minimització del nivell de risc de les poblacions. El marc conceptual de la Planificació de l’espai fluvial es troba en les directives europees, la Directiva marc de l’aigua (Directiva 2000/60/CE) i la ja esmentada anteriorment Directiva relativa a l’avaluació i gestió dels riscos d’inundació (Directiva 2007/60/CE). Metodològicament, la caracterització i diagnòsi del medi físic dona pas a una proposta d’actuacions i, finalment, al Pla de gestió. Els plans de l’espai fluvial abasten la normalització dels cabals, la zonificació amb la corresponent proposta d’usos, les propostes d’actuacions, i els criteris de gestió i intervenció. Aquesta anàlisi aprofundeix en l’estudi dels processos naturals que regeixen el comportament dels rius i la conca, des d’una òptica pluridisciplinària per tal d’oferir, com ja s’ha dit, una visió integral del conjunt de fenòmens hidràulics, morfodinàmics i ambientals dels espais fluvials.

Pel que fa a la gestió del risc –que es defineix com a la combinació de perill i vulnerabilitat –, a partir d’una avaluació preliminar (2012), es van determinar les àrees de risc potencial d’inundació (ARPSI) i es van elaborar els corresponents mapes de perillositat (2014). El Pla de gestió del risc d’inundacions pròpiament es troba en fase de tramitació (2016).

Pel que fa a la xarxa fluvial de tipus torrencial, instal·lada sobre el territori amb grans declivis i poca longitud, drena els relleus dels massissos muntanyencs, tot donant lloc a acumulacions de sediments sobre les que s'encaixen uns cursos fluvials canviants en disposició radial amb forma de ventall. S'activen en episodis d'aiguats intensos de caràcter torrencial, tot arrossegant i transportant gran quantitat de sediments provinents de l'àrea de capçalera. D'acord amb l'Agència Catalana de l'Aigua, que defineix així el sistema de cons de dejecció, són previsible desbordaments dels cursos d'aigua en aquestes zones. Amb tota aquesta informació disponible i després d'eliminar, en aquells àmbits amb superposició d'informació, la de menor detall, s'han representat al mapa Inundabilitat, risc geològic i altres afectacions les zones potencialment inundables de la xarxa fluvial primària de pràcticament tot el territori penedesenc.

El Pla, doncs, interpreta les delimitacions del PEFCAT, l'INUNCAT, de les ARPSI i dels mapes de perillositat, amb caràcter indicatiu i sens perjudici de l'obligació, d'acord amb la normativa vigent, d'elaborar estudis de detall sobre el perill d'inundació per als projectes d'urbanització o edificació, que han de comptar amb el vist i plau de l'Agència Catalana de l'Aigua en la tramitació dels diferents instruments de planejament urbanístic. Aquest darrer ha de tenir molt en compte els criteris tècnics de l'Agència Catalana de l'Aigua a l'hora de zonificar l'espai fluvial en zona fluvial, sistema hídric i zona inundable, que corresponen bàsicament a les línies de cota d'inundació de l'avinguda per a un període de retorn de 10, de 100 i de 500 anys, respectivament: La zona fluvial constitueix la llera o domini públic hidràulic real i engloba tant la llera legal com la zona d'influència immediata d'aquesta, que queda definida per consideracions històriques, geomorfològiques i biològiques, i que es podria catalogar de llera a efectes ecosistèmics. A la franja o franges així determinades, no és aconsellable permetre cap ús, excepte el manteniment de la vegetació. El sistema hídric és un espai de protecció fluvial que s'ha de definir a partir de criteris basats en la consideració de valors ecològics, naturals i espacials associats als cursos fluvials, tot observant, alhora, determinades normes i recomanacions tècniques hidràuliques de prevenció, definides en la planificació hidrològica i concretades sobre el territori pel planejament urbanístic, dintre de les quals s'ha de considerar el risc d'inundació com a factor clau per a la reserva de sòl.

4.3.3. Risc geològic

El risc geològic té molt a veure amb la topografia i amb els pendents acusats. No obstant això, cal estudiar i tenir presents altres factors com el substrat, la climatologia, la cobertura vegetal o les transformacions d'origen antròpic. En general, evitar l'ocupació dels terrenys amb major pendent (pendents superiors al 15-20% comporten ja un cert risc) o les posicions properes al peu d'un vessant molt inclinat, redueix els perills d'esllavissaments i desprendiments, mentre que l'anàlisi de la naturalesa geològica dels substrats permet descartar del procés urbanitzador els terrenys susceptibles d'enfonsament (subsidiències o col·lapses), de ser afectats per fenòmens d'expansivitat en terrenys argilosos o margues o de patir els efectes derivats de l'erosió intensa per l'aigua d'escorrentiu superficial no canalitzada, que obre xaragalls o escorrancs en terrenys tous. En qualsevol cas, els terrenys subjectes a risc geològic que es determinin a partir d'una anàlisi més acurada en el moment de redactar o revisar el planejament urbanístic, s'haurien de mantenir al marge de processos d'urbanització i edificació. La majoria de les zones amb risc geològic, tant d'esfondraments com de moviments de massa, coincideixen amb zones boscoses, d'interès natural i més gran pendent de l'àmbit, per tant, el risc geològic en reforça l'exclusió com a àrees per a l'assentament urbà i d'activitat.

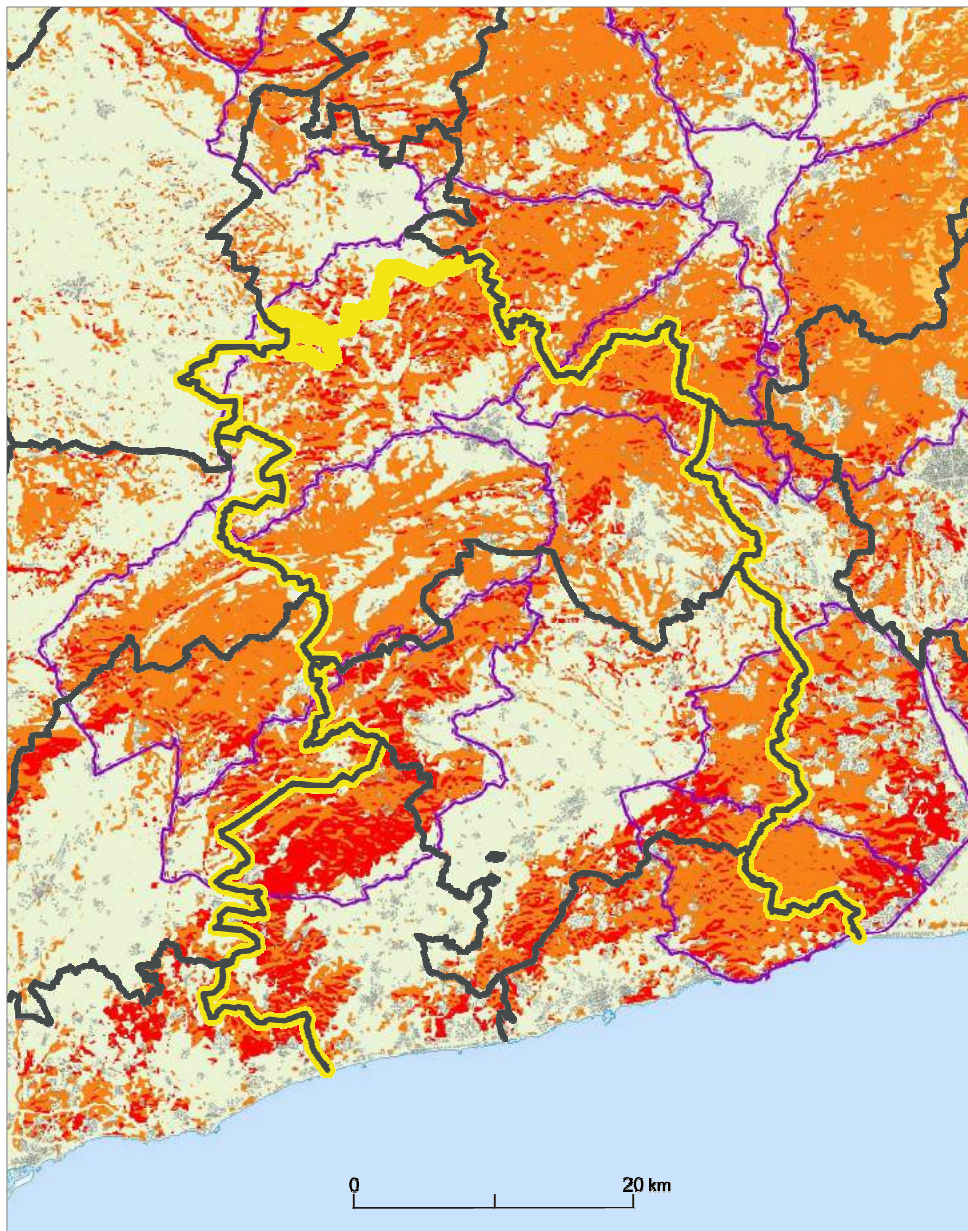
4.3.4. Risc d'incendi forestal

Els incendis representen un risc per al territori, tant pels efectes sobre la població com sobre l'equilibri del medi ambient i el paisatge. Una primera diagnosi a escala de tot Catalunya revela que el 0,27% dels incendis forestal són els causants del 65% de la superfície cremada. La causalitat dels incendis és múltiple i canvia estacionalment –estiu o la resta de l'any–, tot i que les causes són, majoritàriament, intencionades en les dues temporades; després, se situen els causats per l'electricitat atmosfèrica (llamp), els fumadors i els motors, que són més importants a l'estiu, i, en canvi, la crema agrícola o de pastures i els treballs forestals causen incendis més aviat durant la resta de l'any.

El planejament urbanístic ha de tenir en compte el risc d'incendis forestals. No obstant, en aquells àmbits de risc evident com les zones ubicades a dins o a tocar de masses forestals de certa entitat, a més, caldria sotmetre'l al control preventiu de l'administració competent en matèria de prevenció i seguretat en matèria d'incendis, ja sigui per la situació de risc mateixa, ja sigui perquè desvien els recursos disponibles per apagar el foc forestal quan es declara una situació d'emergència.

Igualment, és recomanable que el planejament respecti el caràcter dels espais oberts i reguli els usos del sòl en els límits dels perímetres de protecció prioritària (unitats forestals homogènies definides pel Pla especial d'emergències per incendis de Catalunya –InFoCat, en acrònim–) amb la intenció de garantir zones relativament amples que creïn discontinuïtats en la massa forestal i redueixin la càrrega de combustible per prevenir els incendis de gran abast territorial. En el mateix sentit, cal tenir en compte en la planificació dels espais oberts aquells àmbits identificats com a àrees de baixa càrrega de combustible, ja sigui perquè són punts estratègics de defensa contra incendis associats a maniobres d'extinció, ja sigui perquè són àrees complementàries de gestió per aconseguir una estructura que dificulti la propagació de grans incendis forestals, o ja sigui perquè són o han estat en el passat mosaics agroforestals.

Tot això sens perjudici de l'exigència que les urbanitzacions contigües o properes a zones forestals disposin d'aigua per combatre el foc, de franges perimetrals amb la vegetació esclarissada, i d'accessos suficients i adequats per a l'evacuació en cas d'emergència. El risc no és menyspreable, atès que, a Catalunya, hi ha més de 1.000 urbanitzacions sense continuïtat amb la trama urbana situades a menys de 500 metres d'una superfície forestal. Tanmateix, la concentració de la població en els nuclis i la impossibilitat d'aparició de noves àrees especialitzades d'ús residencial que implica el model territorial que el Pla propugna i aplica mitjançant les pròpies determinacions, evita la presència de nova ocupació humana a l'àmbit forestal i, per tant, l'aparició de noves situacions d'indefensió.

MAPA. Risc d'incendi forestal

Risc bàsic, 2002

- Molt alt
- Alt
- Moderat
- Baix

Protecció prioritària, 2009

- Perímetre de protecció prioritària

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Curs fluvial
- Espai urbanitzat i/o edificat

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del DEPARTAMENT DE TERRITORI I SOSTENIBILITAT.

Un projecte europeu *Firefficient* participat pel Centre tecnològic forestal de Catalunya es troba curs amb l'objectiu de disposar d'un document de síntesi sobre els aspectes rellevants de la gestió del risc d'incendis orientada als planificadors.

4.3.5. Risc químic

La planificació territorial ha de tenir en compte l'existència d'instal·lacions que manipulen substàncies perilloses i que són susceptibles de patir un accident greu (instal·lacions afectades per la Directiva 96/82/CE - Seveso II) i la presència d'infraestructures de mobilitat per les quals es transporta un volum significatiu de mercaderies perilloses. A tal efecte, el planejament urbanístic s'ha de sotmetre als informes i instruccions de les unitats de la Generalitat de Catalunya competents en matèria de seguretat industrial i de protecció civil, respectivament: La primera té per objectiu impedir situar elements vulnerables en zones de risc i poder ubicar les activitats potencialment perilloses en llocs de risc acceptable, cosa que afecta directament la matèria de l'urbanisme. La segona té per objectiu garantir que les emergències puguin ser correctament gestionades, cosa que passa per garantir mecanismes suficients d'alerta, confinament o evacuació de la població.

Pel que fa a seguretat industrial, actualment es disposa d'una guia de criteris per a la planificació del territori situat a l'entorn dels establiments industrials afectats per la legislació d'accidents greus, i diverses instruccions sobre creixements urbans als voltants d'aquests establiments i per a la sol·licitud de l'autorització ambiental que aquests establiments requereixen. L'autoritat competent en seguretat industrial ha establert les franges de seguretat per als diferents establiments industrials i impulsa la realització d'una anàlisi quantitativa de risc (AQR) per a cada establiment susceptible de patir un accident greu amb l'objectiu d'establir les zones de risc individual no acceptable.

Pel que fa a protecció civil, hi ha dos plans especials d'emergències: el Pla d'emergència exterior del sector químic de Catalunya (PLASEQCAT, en acrònim) i el Pla especial d'emergències pel cas d'accidents en el transport de mercaderies perilloses per carretera i ferrocarril a Catalunya (TRANSCAT, en acrònim). D'acord amb els criteris de l'autoritat competent en protecció civil, pel que fa al risc químic en instal·lacions industrials que manipulen substàncies perilloses, no es considera admissible el desenvolupament urbà amb ús residencial o d'equipament a l'interior de la zona d'indefensió envers l'autoprotecció ni a les zones d'intensitat límit a l'exterior, sens perjudici que, mitjançant mesures preventives, es puguin reduir aquestes zones. La viabilitat dels usos industrials resta supeditada al compliment de les mesures d'emergència exigides a la zona d'intervenció. Complementàriament, a les anomenades zones d'intervenció i alerta s'estableixen directrius per garantir un efectiu avís a la població en cas d'accident.

Pel que fa al risc químic en el transport de mercaderies perilloses per carretera i ferrocarril, l'autoritat competent en protecció civil no considera admissible el desenvolupament urbà amb ús residencial o d'equipaments a l'interior de la zona d'indefensió envers l'autoprotecció, sens perjudici que, mitjançant mesures preventives, se'n pugui reduir la dimensió. La viabilitat dels usos industrials resta supeditada a la comunicació del risc per part de l'administració local concreta i les mesures compensatòries previstes. En tots els casos, i això s'ha de remarcar per no generar alarmes sense fonament, les autoritats competents estableixen unes àrees d'afectació indicatives, però aquestes han de ser analitzades i definides cas per cas i a escala de detall.

Respecte del risc químic en el transport de mercaderies perilloses, el Pla el té en compte, però, d'acord amb l'expressat al paràgraf immediatament anterior, defuig els plantejaments estàtics, especialment quan la consideració d'aquest risc no es basa en la presència o absència del mateix, sinó en la mesura temporal a partir d'un llindar; a més, el possible allunyament indiferenciat de les infraestructures dels centres de residència i producció representaria un canvi substancial de model territorial respecte del que el Pla adopta i desenvolupa.

Quant al risc químic derivat de les instal·lacions afectades per la legislació d'accidents greus, la legislació en matèria de seguretat industrial estableix les mesures que el planejament urbanístic ha de considerar per minimitzar-ne els riscos.

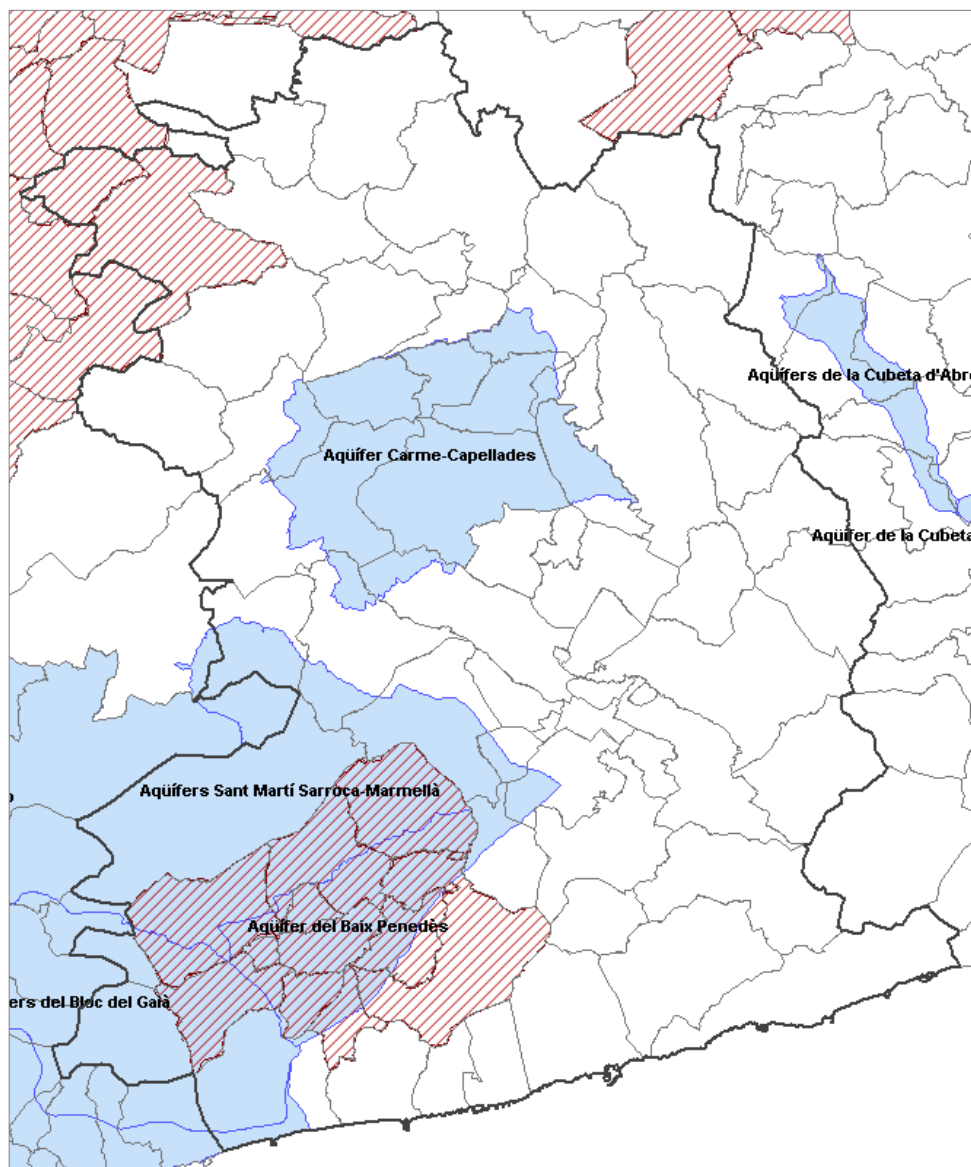
Tanmateix, tant el risc químic en instal·lacions industrials que manipulen substàncies perilloses com el risc químic en el transport de mercaderies perilloses, no són necessàriament constants ni perpetus. En conseqüència, el Pla considera que cal fugir de punts de partença excessivament rígids i prendre les mesures adequades d'acord amb la situació efectiva en cada moment. D'una altra banda, limitar la població d'una determinada àrea a una xifra concreta màxima d'acord amb la capacitat de gestió d'emergències, rau fora del control i de la comesa del Pla; a més, aquesta capacitat de gestió pot variar en el temps, fruit de la disponibilitat de nous recursos, l'adopció de tècniques innovadores o altres circumstàncies.

4.3.6. Risc de contaminació per nitrats

En el marc de les Directives europees, ja siguin directives marc (2000) o bé directives específiques de protecció de les aigües subterrànies contra la contaminació per nitrats (1991 i 2006), a Catalunya, s'han establert zones vulnerables, protocols de seguiment i control, codis de bones pràctiques agràries i programes d'actuació.

L'informe de l'Agència Catalana de l'Aigua (2016) en compliment de la Directiva de 2006 conclou que, malgrat els esforços fets des de diversos àmbits, la concentració de nitrats a les zones vulnerables de Catalunya no havia disminuït de manera significativa des de l'aplicació dels programes d'actuació. En conseqüència, l'òrgan competent, l'Agència Catalana de l'Aigua, tot emparant-se en la Llei 20/2009, de prevenció i control ambiental de les activitats, ha emès una circular en què informa que, a partir de juny de 2016, informa desfavorablement els expedients d'activitats ramaderes que representin un increment en la càrrega de nitrogen en municipis amb excedents i en zones vulnerables.

El Pla apunta cap a reforçar la prevenció en el sentit de preveure una directriu territorial que estableixi la preceptivitat de l'avaluació de l'increment de càrrega de nitrògen associada als nous projectes d'activitats ramaderes en zones vulnerables per contaminació per nitrats, com també els termes de la condicionalitat en l'admissió dels expedients d'acord amb aquesta avaluació.

MAPA. Zones vulnerables per contaminació per nitrats i aqüífers protegits

- Zona vulnerable
- Aqüífer protegit

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit municipal

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del DEPARTAMENT DE TERRITORI I SOSTENIBILITAT.

4.4. Caracterització relacional de les estructures de paisatge i de patrimoni construït als espais oberts

En el marc dels espais oberts i el paisatge, s'ha encarregat el treball *La caracterització relacional de les xarxes de les estructures de paisatge i del patrimoni construït en relació al sistema d'infraestructures de mobilitat, que possibiliti estratègies de protecció i d'activació territorial i econòmica dels espais oberts a l'àmbit del Pla territorial parcial del Penedès*.

Aquest, que està coordinat per Marina Cervera, arquitecta i paisatgista, i aplica una metodologia novedosa fonamentada en l'anàlisi topològica dels elements territorials, ideada per Francesc Magrinyà, enginyer de camins, canals i ports, i doctor en urbanisme, i Josep Mercadé, arquitecte, enginyer de camins, canals i ports, i doctor en urbanisme, compta amb un equip encapçalat per aquests tres investigadors de la Universitat Politècnica de Catalunya.

L'objectiu és el que es posa de manifest en el títol del treball, és a dir, l'establiment d'estratègies de protecció i activació territorial i econòmica a partir dels potencials associats als espais oberts següents:

- Patrimoni construït
- Visibilitats
- Resiliència dels sistemes naturals
- Lleure
- Activitats no compatibles en sòl urbà
- Productiu agrícola.

En particular, es preveu obtenir els resultats que es detallen a continuació:

- La cartografia de vocacions dels espais oberts amb estratègies de protecció (per raó de les vulnerabilitats) i d'activació associades
- La identificació del paper estructurant i vertebrador del sistema viari en relació amb l'accessibilitat als espais oberts i a la llegibilitat del patrimoni i del paisatge
- La cartografia de la percepció del paisatge en relació amb la xarxa viària i hidràulica
- La determinació del potencial de resiliència dels sistemes naturals pel que fa a la generació i transport d'energia, i el cicle de l'aigua
- La identificació de serveis ecosistèmics dels espais oberts, especialment, la valoració dels espais agraris en base al principi de sobirania alimentària i el comerç de proximitat.

La informació específica que s'ha posat a l'abast dels consultors per al desenvolupament del treball comprèn els documents següents:

- Sòl de protecció especial: subcategorització inicial de proposta del Pla
- Camins
 - Inventari de camins de Catalunya, 2009 (dades: 2004), Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya
 - Inventari de camins d'interès territorial de l'Alt Penedès, 2014, Diputació de Barcelona
 - Inventari de camins d'interès territorial de l'Anoia, 2008, Diputació de Barcelona

- Pla zonal 2013, Catàleg de camins, Camp de Tarragona (inclou el Baix Penedès), Diputació de Tarragona
 - Inventari i Pla de camins d'interès territorial del Garraf, 2010, Diputació de Barcelona
 - Inventari de camins del Garraf, 2003, Universitat Autònoma de Barcelona
 - Estudi de l'accessibilitat a l'espai natural dels Colls i Miralpeix, inclòs l'inventari dels camins existents i l'anàlisi de llur titularitat dominical, 2008, Xavier Campillo
 - Mapa dels camins ramaders a Cubelles, 2013
 - Camins i senders turístics, 2009, Diputació de Barcelona
 - Passejant pel Garraf (desplegable d'itineraris per camins turístics), 2015, Diputació de Barcelona / Costa Barcelona / Node Garraf, Agència de desenvolupament
 - Pla de desenvolupament econòmic i social del Garraf, 2014-2020, Capítol 07. Paisatge (inclou l'estratègia del Pla de camins), 2014, Universitat Politècnica de Catalunya
- Cellers enoturístics i en general
 - Cartografia d'aqüífers
 - Cartografia de regadius
 - Cartografia de zones humides
 - Cartografia de conreus: subcategorització pròpia a partir de desdes SIGPAC

Respecte de la cartografia del valor agrícola del sòl que resulti de l'encàrrec del treball en aquest sentit a l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, i la de dinamisme socioeconòmic dels espais agrícoles a completar per part de l'equip redactor del Pla, es posaran a disposició dels consultors tan aviat com estiguin enllestides.

També, s'ha suggerit la utilització de la informació següent, que és d'accés públic i/o se n'assenyala la font entre parèntesi:

- Cartografia de canals, sèquies i recs
- Cartografia dels catàlegs de paisatge de l'Àmbit Metropolità de Barcelona, del Camp de Tarragona i de les Comarques centrals (Observatori del Paisatge de Catalunya), com a punt de partença i mentre no es disposi dels resultats que es vagin obtenint en l'elaboració del Catàleg de paisatge del Penedès, dels quals s'anirà donant coneixement als consultors
- Wikipedra (Observatori del Paisatge de Catalunya)
- Establiments de turisme rural (Departament d'Empresa i Coneixement a Dades obertes GenCat)
- Centres de comerç de proximitat de productes agraris + Productors i centres de comerç adherits al distintiu Venda de proximitat (Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural)
- Mercats estables + Mercats ambulants setmanals (Departament d'Empresa i Coneixement)

D'altra banda, atès que els criteris d'identificació dels punts crítics per a la connectivitat són homogenis entre dos dels tres plans territorials parcials vigents al Penedès en el moment d'el·laboració del Pla, però no amb el tercer, la part final de l'encàrrec del treball de caracterització relacional de les estructures de paisatge i de patrimoni construït als espais oberts, inclou l'anàlisi topològica de les infraestructures i els assentaments per a la identificació de la interacció amb els espais oberts i dels punts crítics per a la connectivitat i la problemàtica en cada cas amb l'objecte de l'actualització i establiment d'estratègies territorials per al manteniment de la connectivitat biològica i territorial. Aquesta anàlisi es requereix tant pel que fa als usos existents com per als previstos.

4.5. Categorització i subcategorització del sòl de protecció

4.5.1. Categorització del sòl de protecció

El Pla estableix dues categories bàsiques en els espais oberts d'acord amb el grau de protecció que els atorga davant les possibles transformacions:

- Sòl de protecció especial
- Sòl de protecció territorial.

4.5.2. Sòl de protecció especial

El Pla atorga protecció especial a aquells espais oberts que considera que són els més adequats per integrar una xarxa permanent –completa, complexa i contínua– que ha de garantir la permanència de la biodiversitat i la continuïtat de l'activitat agrícola en els terrenys més adequats, i vertebrar el conjunt d'espais oberts del territori amb els diferents caràcters i funcions d'aquests.

Bona part de la superfície que ocupen els espais oberts del Penedès ja està sotmesa, per part de la normativa sectorial, a algun tipus de protecció per raó del propi interès natural a l'escala del conjunt de Catalunya, l'Estat o la Unió Europea. A més de reconèixer aquests espais, el Pla atorga la protecció especial a uns altres, que tenen valor natural i/o de localització, com també a aquells que relliguen tant aquests amb els ja protegits sectorialment com tots entre si, per tal d'articular una xarxa que superi el determinant component d'insularitat que pateixen els espais protegits sectorialment.

A més, tal com ja s'ha dit al subapartat 4.2.2.4 del present capítol d'aquesta Memòria, un cop es disposi dels resultats del treball sobre capacitat agrològica del sòl encarregat a l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, es preveu que el Pla atorgui la protecció especial al sòl amb un valor agrícola global més elevat.

4.5.3. Subcategorització del sòl de protecció especial

4.5.3.1. Aspectes generals

La subcategorització del sòl de protecció especial és un exercici que pren com a punt de partida la delimitació del sòl de protecció especial del planejament territorial vigent al Penedès en el moment de formulació del Pla. Es tracta d'una delimitació que recolza en uns estudis de base específics encarregats a equips experts i multidisciplinars, i que va ser sotmesa a dos processos d'informació i participació pública i institucional, i al procediment reglat d'avaluació ambiental. Conseqüentment, es parteix d'un punt sòlid.

La subcategorització inicial admet, lògicament, modificacions i precisions fruit del debat, la participació o de noves dades.

Aquesta delimitació reparteix el sòl de protecció especial vigent en quatre tipologies a partir de la identificació i caracterització dels diferents espais que el componen, segons el paper i funció territorial de cadascun.

Els estudis de base específics esmentats anteriorment ja feien aquesta divisió, si bé ha calgut un exercici d'homogeneïtzació i d'aportació de coherència, ja que, entre aquests estudis, encarregats a equips diferents, es va posar l'èmfasi en criteris diferents, tot i que amb una component comuna que ha permès l'homogeneïtzació esmentada.

L'interès sobre el que es fonamenta la subcategorització del sòl de protecció especial que aquí es presenta, fa referència a l'abast de la importància dels valors que conté cada espai i és un indicador que permet identificar la prioritat que cal donar a la conservació de cada espai, tot ajudant així a la presa de decisions, ja sigui per part del planificador o de l'avaluador de possibles actuacions.

Els criteris de la categorització establerta als estudis de base són els següents, segons cada àmbit d'estudi:

- Alt Penedès i Garraf: Segons si es tracta d'espais d'interès natural, d'àrees ecològiques de reforçament o de connectors ecopaisatgístics
- Anoia: Segons l'estructuració en unitats territorials de protecció íntegra, de protecció parcial o de connexió
- Baix Penedès: Segons l'interès regional, comarcal o local.

A partir de la homogeneïtzació d'aquests criteris, s'han establert les subcategories del sòl de protecció especial que es presenten a continuació, al mapa *Subcategorització del sòl de protecció especial* i al Plànol d'ordenació *A. Model territorial*, les especificitats de les quals es detallen en els subapartats següents.

- Nacional
- Regional
- Comarcal
- Local.

4.5.3.2. Sòl de protecció especial nacional

La subcategoria nacional incorpora els espais amb protecció sectorial (PEIN i/o xarxa Natura 2000), que el planejament territorial a Catalunya ha inclòs sempre d'ofici en el sòl de protecció especial i que són espais amb valors representatius a escala nacional i, fins i tot, supranacional. Aquests són espais inclosos en el Pla d'espais d'interès natural de Catalunya (PEIN), que té la condició de pla territorial sectorial, abasta la totalitat del territori català, va ser aprovat pel Decret 328/1992 i té l'origen en la Llei 12/1985, d'espais naturals, que pot ésser considerada com el marc jurídic bàsic de la protecció de la natura a Catalunya.

Aquesta protecció s'amplia posteriorment amb la Llei 12/2006, de 27 de juliol, de mesures en matèria de medi ambient i de modificació de les lleis 3/1988 i 22/2003, relatives a la protecció dels animals, de la Llei 12/1985, d'espais naturals, de la Llei 9/1995, de l'accés motoritzat al medi natural, i de la Llei 4/2004, relativa al procés d'adequació de les activitats d'incidència ambiental. A l'apartat 4 de l'article 16, s'estableix que la declaració com a zona especial de conservació (ZEC) o com a zona de protecció especial per als ocells (ZEPA) implica la inclusió automàtica de l'espai corresponent en el PEIN. Per tant, tots els espais inclosos a la xarxa Natura 2000, s'afegeixen al PEIN després de la respectiva declaració com a zones d'especial conservació (ZEC) pel Govern.

Aquest espais són els següents: Montserrat, Carbasí, Clariana, Roques Blanques, Riera de la Goda, Sistema prelitoral central, Capçaleres del Foix, el Montmell - Marmellar, Valls de l'Anoia, Massís del Garraf, Costes del Garraf, el Foix, Olèrdola, Muntanyes d'Ordal i Massís de Bonastre (terrestres) i Grapissar de Masia Blanca (marí).

4.5.3.3. Sòl de protecció especial regional

La subcategoria regional la formen els espais amb elevada representativitat pel que fa al conjunt de l'àmbit del Penedès. Els valors que contenen són, per tant, de conservació prioritària, fins i tot, al mateix nivell que els espais de la subcategoria nacional.

Els espais de la subcategoria regional són els que es detallen a continuació: el Puig Aguilera, pels valors geològics i paleontològics; l'Escata del Bruc, per l'estat de conservació, el grau de biodiversitat i la fragilitat; les serres i mosaics agroforestals de les capçaleres dels rius Foix i Gaià, del suest de Pontons, i de la Vall de Sant Marc, per la maduresa de les comunitats que allotgen i el grau de biodiversitat; i els confrontants amb les serres d'Ordal i del massís del Garraf, per la contribució a la biodiversitat.

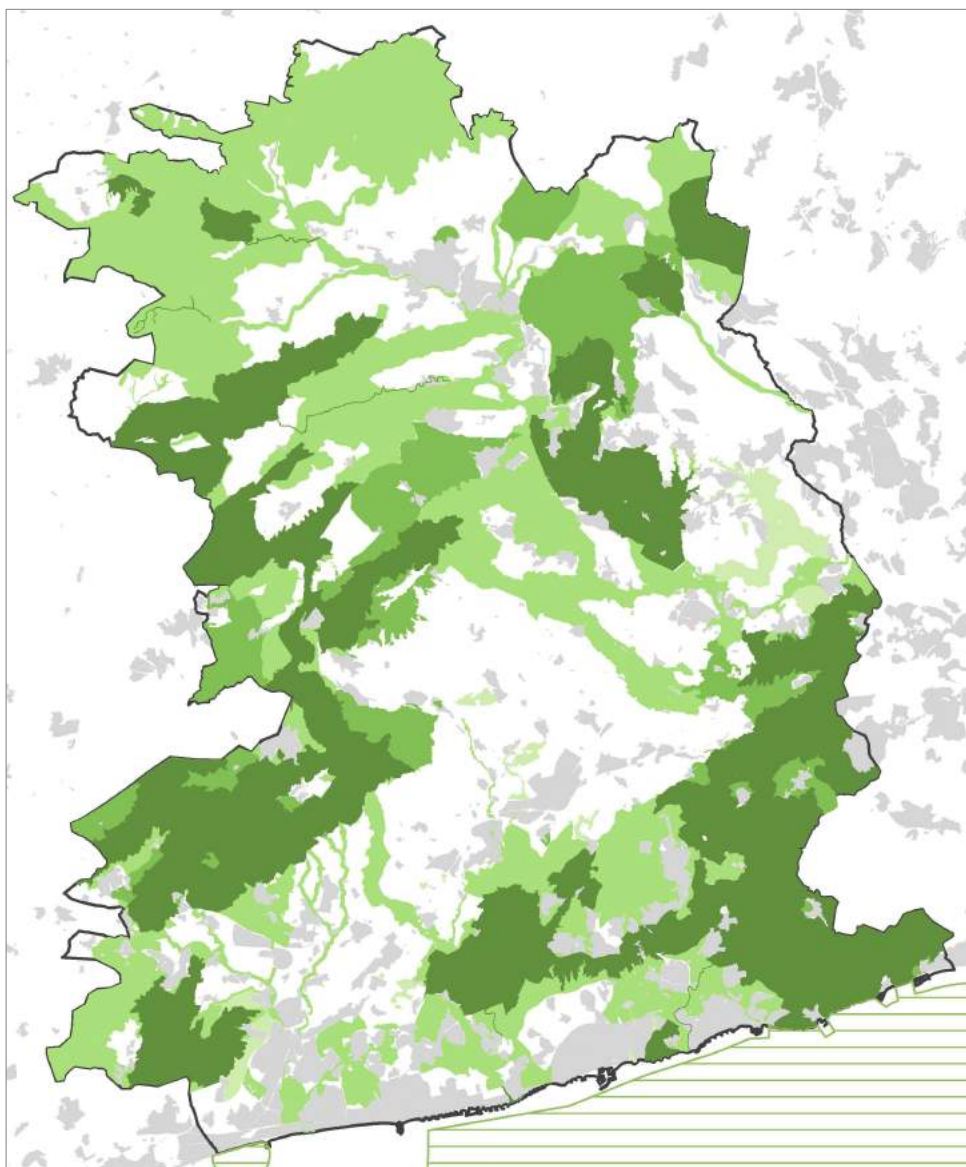
4.5.3.4. Sòl de protecció especial comarcal

Els espais de la subcategoria comarcal estan caracteritzats per la funció complementària dels espais de les subcategories nacional i regional, per la vocació d'espais connectors i, en algun cas, també, per la funció de coixí dels espais de rang superior.

Aquest espais són la Conca alta de l'Anoia i Rubió - Montserrat, les Serres d'Ancosa, Baltà, Pinyol i Miralles –clau per mantenir la continuïtat de la serralada Prelitoral–, els connectors del Riudebitlles i de la riera de Lavernó, i els connectors entre les serres d'Ordal, Olèrdola i el Parc del Foix.

4.5.3.5. Sòl de protecció especial local

Els espais de categoria local són els espais que complementen la xarxa a escala local. Cal esmentar aquí les estratègies de continuïtat d'àmbit local, com la de reserva per espais lliures interns, les condicions per a les zones verdes i les condicions del sòl urbanitzable costaner del Pla director urbanístic del sistema costaner (PDUSC).

MAPA. Subcategorització del sòl de protecció especial

Subcategories segons rang

- Nacional (terrestre)
- Nacional (marí)
- Regional
- Comarcal
- Local

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Sòl urbà o urbanitzable

Font: Elaboració pròpia a partir dels treballs de base del planejament territorial vigent.

4.5.4. Sòl de protecció territorial

El Pla atorga protecció territorial a aquell sòl que no considera necessari que formi part de la xarxa de sòl de protecció especial, però que té valors que motiven una regulació restrictiva de la possible transformació.

Respecte del planejament territorial vigent, el Pla elimina tant la categoria de sòl de protecció preventiva –que fon amb la de sòl de protecció territorial, tot incrementant-li el grau de protecció–, com la inclusió del sòl sotmès a condicionants (riscos i/o afectacions), que, tal com s'ha palesat a l'apartat 4.3, quedarà reflectit en la cartografia de suport a la presa de decisions corresponent.

El Pla distingeix diferents motius pels quals el sòl ha d'ésser considerat sòl de protecció territorial i, en conseqüència, ha de ser preservat o se n'ha de condicionar la transformació a un suficient interès territorial; les subcategories corresponents a aquests, que es detallen en subapartats subsegüents, són les que es relacionen a continuació:

- Sòl d'interès agrícola
- Sòl amb potencial interès estratègic
- Sòl i elements d'interès paisatgístic.

4.5.5. Subcategorització del sòl de protecció territorial

4.5.5.1. Sòl d'interès agrícola

Es preveu que, tal com ja s'ha dit al subapartat 4.2.2.4 del present capítol d'aquesta Memòria, un cop estigui enllestit el treball sobre capacitat agrològica del sòl encarregat a l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, d'una banda, el Pla atorgui la protecció especial al sòl amb un valor agrícola global més elevat i, d'una altra, atorgui la protecció territorial a la resta.

4.5.5.2. Sòl amb potencial interès estratègic

D'acord amb allò ja expressat al subapartat 4.2.3 del present capítol, es preveu incloure en aquesta subcategoria el sòl al qual el planejament territorial vigent al Penedès en el moment de formulació del Pla ja li havia reconegut el potencial interès estratègic, com també tot aquell que resulti de les anàlisis en curs, especialment, les ubicacions d'excel·lència per a l'eventual establiment de noves àrees per a activitat econòmica que localitzi el treball de caracterització relacional d'estructures urbanes a que fa referència a l'apartat 5.6. del capítol 5è d'aquesta Memòria, encarregat a un equip encapçalat per tres prestigiosos investigadors de la Universitat Politècnica de Catalunya.

4.5.5.3. Sòl i elements d'interès paisatgístic

Tal com s'ha avançat al subapartat 4.2.4, es preveu que el Pla faci seva i incorpori la cartografia de valors i components del Catàleg de paisatge del Penedès en curs d'elaboració per part de l'Observatori del paisatge com a cartografia de suport a la presa de decisions. Igualment, a partir d'aquesta cartografia, i si la representació resulta prou clara i en permet una interpretació global acurada, també, es preveu la inclusió del sòl i els elements d'interès paisatgístic en aquesta subcategoria mitjançant la delimitació gràfica corresponent en els Plànols d'ordenació.

4.6. Directrius per al planejament urbanístic

4.6.1. Ordenació i adopció d'objectius urbanístics per unitats de paisatge i/o múltiples d'aquestes

L'aposta per la supramunicipalitat que, tal com es pot comprovar als subapartats 5.1.2, 5.11.1, 5.11.2 i 5.11.3, el Pla fa pel que respecta als assentaments, també regeix quant als espais oberts.

Per tant, en sintonia amb els principis rectors de la Llei de territori, el Pla determina que, per tot el relacionat amb els espais oberts, tant per a l'ordenació d'aquests com per a l'adopció d'objectius urbanístics, el tractament no sigui municipi a municipi, sinó per unitats no administratives de major dimensió, atès que que l'estructura i la funcionalitat dels espais oberts transcendeix, òbviament, l'àmbit municipal.

La legislació actual se centra en l'escala gran (l'escala de treball dels catàlegs de paisatge és la 1:50.000, la mateixa que la del planejament territorial parcial) i en l'anàlisi de l'impacte dels projectes concrets (l'estudi i l'informe d'impacte i integració paisatgística). Sembla arribada l'hora, doncs, d'aprofundir en les escales intermèdies de treball.

Una primera aproximació porta a considerar que les unitats de paisatge que determinen i delimiten els catàlegs corresponents poden ser els àmbits idonis per, alhora, enfortir els elements identitaris i definir els objectius, les vocacions i el projecte de cada territori.

Les unitats de paisatge són les àrees en què el territori té un caràcter semblant, tot prenent com a base l'estudi dels elements naturals, culturals i visuals que configuren el paisatge, com també els més perceptuals i simbòlics que també el defineixen.

La suma de tots els catàlegs, recollida en el *Mapa dels paisatges de Catalunya*, reuneix 135 unitats de paisatge, de les quals 17 formen part, totalment o parcial, de l'àmbit del Penedès, tal com es representa al mapa *Unitats de paisatge*, i que, juntament amb les característiques més rellevants de cadascuna, es relacionen a continuació:

– 0. Alt Gaià

Relleu muntanyós i agrest, de materials predominantment calcaris, amb domini del sòl forestal i amb extenses pinedes de pi blanc, molt contínues, i brolles de romaní. Dos espais de la part oriental de la unitat s'integren en l'àmbit del Penedès. Restes d'un antic patrimoni històric en forma de ruïnes de castells i masies. A la part penedesenca, destaquen els petroglifs dels Ferriols, art rupestre esquemàtic. Pocs espais conreats, bàsicament de cereals de secà i vinya, en escenaris de gran valor estètic. Poblament en nuclis petits, molt poc habitats, situats a l'eix del Gaià, el riu que discorre encaixonat al llarg d'aquesta unitat. D'entre els nuclis més importants, en territori penedesenc, hi ha Belprat, situat a la plana. Grans urbanitzacions residencials en terrenys forestals. D'interès els castells i els llocs representatius del procés medieval de repoblament i la configuració característica que adopten aquí les escasses planes agrícoles.

– 31. Conca d'Òdena

Paisatge més o menys planer, solcat per la xarxa fluvial, amb retalls de vegetació escadussera i els conreus que es mantenen són de secà. Conca d'erosió excavada pel riu Anoia i els afluents d'aquest. La vegetació està molt lligada als camps de cultiu i als cursos fluvials: hi destaquen els alzinars amb sotabosc dens i fragments de vegetació de ribera. Allà on manca la vegetació, el cromatisme és sobri a causa del color ocre dels camps de secà i el color gris dels xaragalls. Presència de galeres (margues blaves) en els talussos, que creen una imatge característica. Important ocupació per part de les infraestructures viàries, els polígons industrials i les àrees de servei. La ciutat d'Igualada destaca com a centre urbà que s'estén i connecta els nuclis urbans més propers. Tradició d'indústries tèxtils i d'adobament de pells (Museu de la Pell i el barri del Rec d'Igualada). Contrast entre una zona organitzada per una àrea plana, oberta i sense cap relleu important i una altra zona amb destacats contrastos entre cingle i plana.

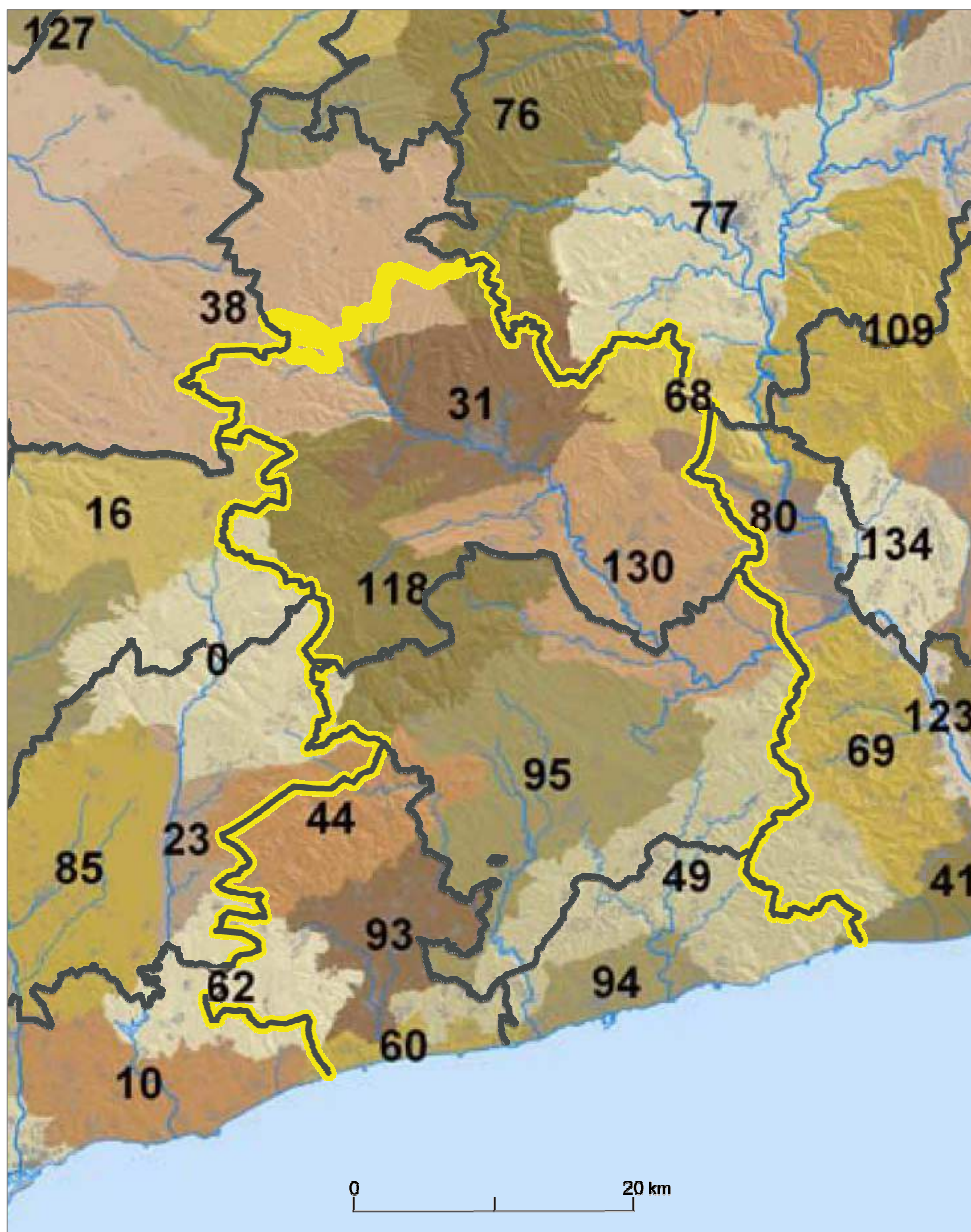
– 38. Costers de la Segarra

La part sud-oriental està integrada en l'àmbit penedesenc. Conjunt d'espais agraris i forestals distribuïts mitjançant una estructura morfològica lineal, amb una vall principal que funciona com a espina dorsal d'un seguit d'altres petites

valls. Als punts més baixos, al fons de la vall, se situen els usos agrícoles, sempre conreus herbacis de secà (ordi i blat); més amunt, als vessants, encara es poden percebre les terrasses de cultius, actualment gairebé totes abandonades i colonitzades per vegetació; i, finalment, a les cotes més altes, les masses lineals de pinedes. El sistema fluvial de l'Anoia presenta un seguit de barrancs, fondalades i xaragalls per les quals s'escolen petits corrents d'aigua que formen la capçalera d'aquest riu. El pendent i el risc d'erosió, principalment a la part sud, condicionen l'existència de bancals amb pedra seca. Poblament bàsicament dispers, amb presència de castells i torres. Presència d'aerogeneradors a la unitat, en part, a la part penedesenca.

– 41. Delta del Llobregat

Gran plana deltaica al sud de Barcelona, travessada per abundants infraestructures lineals d'entrada i sortida a l'àrea metropolitana. Mosaic d'usos diversos i complex, en què es distribueixen els espais deltaics, com ara llacunes i pinedes litorals, els espais agraris rics, amb hortes que proveeixen de verdures de proximitat (amb sistemes complexos de regadiu), i els espais urbanitzats de les poblacions. A destacar l'aeroport del Prat, porta aèria de Catalunya, i els sectors industrials i terciaris. Aquesta unitat, però només està representada en l'àmbit en una superfície molt petita del municipi de Sitges.

MAPA. Unitats de paisatge

Unitats de paisatge

0	Alt Gaià
31	Conca d'Òdena
38	Costers de la Segarra
41	Delta del Llobregat
44	El Montmell
49	Garraf
60	Litoral del Penedès
62	Massís de Bonastre
68	Montserrat
69	Muntanyes d'Ordal
76	Rubió - Castellatallat - Pinós
80	Pla de Montserrat
93	Plana del Baix Penedès
94	Plana del Garraf
95	Plana del Penedès
118	Serres d'Ancosa
130	Valls de l'Anoia

Informació cartogràfica de base

	Límit de l'AFT Penedès
	Límit comarcal
	Curs fluvial

Font: Elaboració pròpia a partir de DEPARTAMENT DE TERRITORI I SOSTENIBILITAT, *Mapa dels paisatges de Catalunya*.

– 44. El Montmell

Serres i turons amb fort pendent, d'aspecte sec i aspre pels materials calcaris i dolomítics, coberts en la major part de matollars, que constitueixen un referent visual des de les planes del Penedès i l'Alt Camp, i des del mar. Patró antic de poblament disseminat, amb riquesa de restes de masies i castells, i alguns pobles abandonats. Algunes planes conreades i grans urbanitzacions extensives a l'interior de la unitat.

– 49. Garraf

Unitat que continua a l'Àmbit metropolità de Barcelona. Relleu de naturalesa calcària i color blanc, amb fort predomini visual del component geològic pel rocam que aflora sovint, i dóna un caràcter inhòspit molt peculiar i forma penya-segats al litoral, foradat pels túnels del tren. Les serres baixes de pendent suau separen la plana del litoral. Majoritàriament orientades a sud, amb vistes sobre el mar, hi predomina el mosaic forestal de brolles i pinedes de pi blanc i es troben algunes taques de conreu a les valls. El poblament tradicional és escàs i dispers, format per petits nuclis i masos, generalment propers a dolines o a petites planes aptes per al conreu. Urbanitzacions de ciutat-jardí disperses ocupen extensos espais. Valor històric de restes prehistòriques localitzades a coves o balnes i d'antics poblaments medievals. Presència de grans pedreres que exploten la roca calcària per fer-ne ciment.

– 60. Litoral del Penedès

Franja de costa baixa i planera amb predomini del sòl urbà, que conforma un continu al litoral i s'allarga en extenses urbanitzacions cap a l'interior. Platges llargues i rectilínies de sorra fina, façana de primera línia de mar despersonalitzada, amb barreja de tipologies diferents i sovint de poca qualitat estètica. Espai molt antropitzat, fragmentat per infraestructures que, en alguns trams viaris i ferroviaris, discorren paral·leles i a poca distància de la costa, tot conformant una barrera difícil de traspasar. Barreja d'urbanitzacions de ciutat jardí, blocs d'apartaments, hotels, càmpings, antics barris mariners i altres edificacions diverses que se succeeixen en l'espai sense ordre aparent ni propòsit determinat. Espais oberts amb conreus en camps petits i fragmentats amb vinya, olivera, garrofer i ametller, amb una notable presència en el Pla de Mar, que constitueix un reducte agrícola en el curs de la riera de la Bisbal.

– 62. Massís de Bonastre

Paisatge mediterrani de secà característic, la meitat oriental està inclosa en l'àmbit del Penedès. Aquest paisatge és valuós des d'un punt de vista estètic per l'harmonia visual del conjunt i, des del punt de vista històric, per la presència de murs de pedra seca, que contribueixen al manteniment de la memòria d'un aprofitament agrícola intensiu del territori, vigent durant molt temps; configurat per un territori de turons baixos amb vistes al mar, coberts de matolls o bosquines, on els sòls més plans s'ordenen en camps de conreu, majoritàriament, de secà, destinats a vinya, olivera i ametllers, a l'entorn de nuclis de població que encara conserven un marcat caràcter rural.

– 68. Montserrat

Relleu abrupte i rostre, de conglomerats grisos amb nombroses agulles o cims individualitzats, amb forta presència en el paisatge i àmpliament reconegut per la singularitat geològica. La part occidental de la unitat penetra en l'àmbit del Penedès. Rica vegetació arcerada en els fondals. Territori tradicionalment poc poblat, tret de les zones baixes, amb molt poques masies i construccions tradicionals. El monestir de Montserrat és el símbol identitari de la unitat, però queda fora del Penedès, que només integra la part sudoccidental de la unitat.

– 69. Muntanyes d'Ordal

Unitat molt poc representada al Penedès, només una petita part al terme de Gelida, confrontant amb l'Àmbit metropolità de Barcelona. Relleu muntanyós de litologia pissarrenca amb successió de carenes de disposició laberíntica i valls que menen majoritàriament cap al riu Llobregat. Clara dominància forestal, sobre tot, de pinedes. Històricament, país de vinyes i de fruiters (préssecs de vinya i cireres), conreus actualment molt reduïts. Unitat força ocupada per multitud d'urbanitzacions barrejades amb les pinedes, inicialment dedicades a segones residències.

– 76. Rubió - Castelltallat - Pinós

Inclusa només una petita superfície de la part sud-occidental de la unitat, es caracteritza per la successió en paral·lel de diferents serralades de muntanya mitjana. Existència de zones de conreu a les valls i zona extensa de boscos a la

muntanya, que, les darreres dècades, han estat afectats per diversos incendis. Petits nuclis de població a les valls i poblament dispers a tota la unitat. Restes d'antigues estructures defensives, com torres o castells. Pervivència de pràctiques agroforestals tradicionals.

– 80. Pla de Montserrat

Fragment enfonsat, respecte del Vallès i el Penedès, de la depressió prelitoral, per on discorre el riu Llobregat. Penetra en l'àmbit penedesenc per la punta nord-occidental. Conjunt de planes a diferent nivell i piemont de la muntanya de Montserrat, fons escènic i senyal d'identitat d'aquest Pla, però fora de l'àmbit. Boscos i bosquines en l'espai forestal i oliveres en l'espai agrícola. Espai força urbanitzat i solcat d'infraestructures amb ciutats compactes, extenses urbanitzacions i polígons industrials i comercials.

– 93. Plana del Baix Penedès

Plana agrícola amb petites serres i turons de pendents molt suaus, fragmentada pel pas d'infraestructures. Predomini de la vinya al nord i, al sud, barreja de conreus herbacis, oliveres, garrofers i ametllers en un mosaic molt variat. Dispersió d'urbanitzacions, polígons industrials, edificacions aïllades i espais intersticials poc ordenats. Elements puntuals de patrimoni històric i arquitectònic medieval i modernista, i patrimoni urbanístic en les trames urbanes i les edificacions dels nuclis antics de les poblacions. Marges i construccions de pedra seca i alguns paratges que conserven l'harmonia del paisatge agrícola tradicional.

– 94 Plana de Garraf

Plana costanera amb suau pendent cap al mar, que és un referent visual pràcticament des d'arreu de la unitat. Litoral de platges i penya-segats. Extenses hortes vora els nuclis, tot aprofitant l'aquífer costaner. Abundància de pedra seca i masos singulars. Nucli antic de Sitges, lleugerament enlairat sobre el mar, icona del paisatge mediterrani, traces medievals del nucli de la Geltrú i equilibri de l'eixample de Vilanova. Abundància de teixits de ciutat-jardí, alguns implantats des d'antic, com Terramar

– 95. Plana del Penedès

Relleu força planer, entre les muntanyes de les serralades prelitoral i litoral, creuat pel migjorn pel corredor d'infraestructures de grans vies (AP-7 i N-340) i ferrocarril, base dels desenvolupaments urbans i industrials. Presència d'un patró agrícola característic, dominat per la vinya, que genera un teixit econòmic específic –a través de la indústria associada del vi i del cava–. Presència de nombroses mostres d'arquitectura rural i tot un seguit de caves i cellers, associada a un poblament de petits nuclis compactes, amb una xarxa extensa de camins rurals.

– 118. Serres d'Ancosa

Depressió més o menys ondulada entre dues serres gairebé paral·leles: al sud-est, més planera i agrícola, secà i vinya, centrada a Sant Joan de Mediona i, al nord-est, més abrupte i forestal, a l'espai de la capçalera del Foix. Pineda de pi blanc i matollar als vessants forestals, i carrascar i roureda de fulla petita als indrets més humits. Congostos excavats a la roca calcària pel Foix i les rieres de Pontons i de Mediona. Important aquífer de Carme - Capellades i nombroses fonts. Urbanitzacions extenses poc cuidades, pobles petits i algunes grans masies disperses. Presència de construccions de pedra seca, sobretot al sector sud.

– 130. Valls de l'Anoia

Territori ondulat que tanca pel nord la plana penedesenca amb el fons escènic del massís de Montserrat. Amb predomini de la vinya al sector central i occidental de la unitat, que li dona un caràcter especial i n'és el tret identitari principal. Acull els principals cellers de cava del país, alguns en edificis modernistes. El riu Anoia, que la travessa de nord a sud, i el riu de Bitlles, junt amb nombrosos torrents tributaris solquen l'espai, sovint encaixats en fondals arbrats. Convivència de zones residencials, industrials, agràries i forestals. Petits veïnats rurals, integrats dins la matriu agrícola, i pobles mitjans com Sant Sadurní, amb el subsòl foradat per multitud de petits cellers, o Gelida, amb el funicular, abans poble d'estiueig. Paradís de l'enoturisme. Grans urbanitzacions residencials, disperses per gairebé tota la unitat. Importància del patrimoni industrial lligat a la fabricació de paper (Museu del Paper i nombrosos molins). Zona de referència des del punt de vista dels jaciments arqueològics.

A l'Observatori del paisatge, que, tal com ja s'ha dit anteriorment, té l'encàrrec d'elaborar el Catàleg de paisatge del Penedès, se li ha fet avinent la necessitat d'esmenar els aspectes següents:

- Cal reunir en una sola les unitats 60. Litoral del Penedès i 94 Plana de Garraf, diferenciades entre si tan sols com a conseqüència de la pertinença originària a àmbits de planificació diferents.
- Cal, també i per la mateixa raó, reunir en una sola les unitats 93. Plana del Baix Penedès i 95. Plana del Penedès.
- Cal resoldre la contradicció que l'espai del PEIN de les Muntanyes d'Ordal, i els nuclis d'Ordal i Sant Pau d'Ordal estiguin situats a la unitat 49. Garraf, mentre que la unitat 69. Muntanyes d'Ordal s'estén gairebé exclusivament pel Baix Llobregat i, dins l'àmbit del Penedès, tan sols inclou una estreta franja del terme de Gelida.

També, se li han transmès algunes reflexions de la sessió del Grup de treball del Pla territorial del Penedès de 21 d'abril de 2015 sobre el sistema territorial d'espais oberts i el paisatge, segons les quals, un primer assistent advertia de no caure en l'esmicolament excessiu i proposava unitats prou grans per tal que tinguessin un sentit; un altre assistent opinava que les unitats de paisatge poden tenir validesa teòrica i científica, però el visitant o l'observador no especialitzat no aprecien ni valoren aquestes subtils i, finalment, un tercer assistent comentava que l'important és si es poden dibuixar peces diferents per a les quals es puguin dir coses diferents, és a dir, en darrera instància, establir normatives diferents, ja que, en cas contrari, les peces esmentades no tindrien utilitat des del punt de vista territorial i urbanístic.

Per això, tot i que cal esperar a disposar tant dels avanços en l'elaboració del Catàleg com de tots els resultats dels treballs en curs i a fer una comprovació prèvia per part de l'Equip redactor del Pla, s'obre la porta, conceptualment, a plantejar la conveniència de fer servir múltiples d'unitats de paisatge per a l'ordenació i l'adopció d'objectius urbanístics en els espais oberts si, finalment, es fa palès que aquestes darreres resulten insuficients i/o inadequades.

5. El sistema territorial d'assentaments

5.1. Nou enfocament conceptual en el marc de la Llei de territori

5.1.1. Reciclatge dels assentaments, amb l'extensió com a excepció

Des de l'aprovació de la primera Llei del sòl en 1956, tota la legislació de regulació d'aquesta matèria, ha basat el desenvolupament urbanístic en una única opció: l'extensió de la ciutat construïda mitjançant l'ocupació de nou sòl.

El resultat, 60 anys després, és ben conegut: molt sòl urbà o urbanitzable, però poc d'aquest construït, o, encara menys, urbanitzat i a punt per ser edificat, de manera que el sòl simplement classificat sense que hagi experimentat cap transformació és l'augment majoritari i en representa les dues terceres parts.

No sembla que tingui sentit la classificació de tantes i tantes hectàrees que comprometen i condicionen el sòl, i que, en molts casos, seria convenient replantejar-se.

D'una banda, és evident que hi ha sòl urbanitzable que podria ser revertit amb relativa facilitat –com ara sectors que encara no s'han reparcel·lat, sectors el planejament dels quals ha caducat o sòl urbanitzable que encara no té planejament derivat, entre altres– i que hi ha força sòl en localitzacions poc sostenibles o amb paràmetres inadequats que convindria reconsiderar.

D'una altra banda, en alguns casos, potser caldria definir una estratègia per poder mobilitzar sòl ja urbanitzat per a usos que actualment no tenen demanda i permetre un canvi a uns altres amb demanda acreditada, mesura que tindria un cost zero i resultaria beneficiosa tant per als sectors de major dinamisme com per al sector de la construcció.

Amb aquesta lògica, els assentaments haurien de restringir-se als teixits existents i les àrees immediates que resultin lògiques i necessàries per completar-ne l'estructura.

Per això, s'inaugura una etapa en la qual les ciutats i els pobles hauran de créixer, principalment, cap endins, tot transformant els teixits existents en lloc d'ocupar nou sòl.

Aquesta conceptualització novedosa, que el Pla fa seva, situa, doncs, el reciclatge dels assentaments en primera línia i les noves extensions, com a excepció; la conjuntura actual amb un menor dinamisme pot interpretar-se com a una oportunitat i contribuir a fer-la més efectiva.

5.1.2. Supramunicipalitat com a garantia de l'eficiència del sistema territorial

En els darrers temps, s'han anat produint arreu diversos fenòmens de desconcentració i descentralització dels centres urbans cap a la perifèria; així, alguns d'aquests han estat originats per la migradesa del terme municipal del nucli central o la proximitat immediata dels termes veïns, per la difusió d'un marcat dinamisme que ha anat irradiant des del node al territori que centra i serveix, per la idoneïtat o major adequació per a determinats usos d'alguns sòls situats més enllà del propi centre, per l'accessibilitat local o per l'encert de determinades iniciatives públiques i privades.

Aquests fenòmens han estat positius perquè han reforçat el paper vertebrador de les polaritats, han contribuït al desenvolupament tant d'aquestes com dels nuclis propers en què han tingut lloc i han incrementat la massa crítica del conjunt.

Dissortadament, alguns altres, bé per estar basats exclusivament en simples oportunitats que es van presentant ara aquí i ara allà de manera conjuntural i sense cap estructura ni anàlisi prèvia al darrere, bé per trobar-se fora de lloc o fora d'escala allà on s'han produït, han tingut efectes negatius, ja que han introduït desordre en el conjunt, han contribuït a la indiferenciació i desestructuració territorial, i han afeblit els nodes vertebradors, que són els que multipliquen més els efectes i obtenen més eficiència –tant per a si mateixos com per als nuclis de l'entorn– de les actuacions que hi tenen lloc.

La suma de bons plans urbanístics i d'intencions correctes des d'una òptica local no constitueixen necessàriament una planificació adequada del conjunt del territori. La isotropia territorial en els desenvolupaments urbanístics, el cafè per a tothom, sempre políticament correcte, no és ni el model més eficient ni el millor des del punt de vista social ni tampoc el més sostenible.

Per això, el Pla considera que, avui, els desenvolupaments urbanístics no poden abordar-se municipi a municipi de manera independent perquè moltes de les problemàtiques d'ordenació urbanística tenen un abast i també una solució territorial, és a dir, d'escala supramunicipal.

5.1.3. L'aposta del Pla

La conseqüència d'aquest nou enfocament conceptual és, per al Pla, tal com es desenvolupa en els apartats subsegüents del present capítol d'aquesta Memòria, la racionalització de les implantacions en general i, en particular, la resposta a algunes problemàtiques concretes, com ara les de les urbanitzacions residencials de baixa densitat i les àrees per a activitat econòmica.

5.2. Tipus d'assentaments

El Pla considera com a assentaments les ocupacions humanes del territori d'una certa substància, preferentment, amb entitat jurídica i/o estadística pròpia, tant si la urbanització i edificació ja són efectives en l'actualitat com si es troben planificades per a un desenvolupament futur; consegüentment, queden fora d'aquesta consideració els masos tradicionals i, de manera general, les altres edificacions aïllades ubicades en els espais oberts.

El Pla reconeix els tipus d'assentaments següents, que recullen les formes fonamentals de l'organització actual del poblament i l'activitat humans:

– Nuclis i assimilats

Els nuclis són assentaments de naturalesa complexa, amb convivència d'una major o menor diversitat d'usos, formats a partir dels nuclis originals de les poblacions i les extensions d'aquests que s'han anat produint amb continuïtat i contigüïtat. Els teixits residencials que s'hi poden trobar poden ser tant d'alta i mitjana densitat com de baixa densitat, que els Plànols d'ordenació diferencien mitjançant dues categories.

S'assimilen als nuclis les implantacions menors que constitueixen els disseminats i les unitats aïllades amb entitat estadística pròpia que formen les explotacions agràries i/o agroindustrials d'una certa dimensió que sovint conjunquen l'ús productiu i el residencial plurifamiliar.

– Urbanitzacions

Les urbanitzacions són assentaments resultants d'implantacions aïllades per al desenvolupament especialitzat de teixits residencials, preeminentment, de baixa densitat, ja es tracti d'habitatges principals i/o de secundaris.

– Àrees per a activitat econòmica

Les àrees per a activitat econòmica són, també, assentaments aïllats especialitzats, però adreçats en aquest cas a l'ús productiu, ja sigui aquest industrial, logístic o terciari (comercial, d'oficines, lúdic, ...).

– Àrees mixtes

Les àrees mixtes són aquelles que conjunquen més d'un ús, majoritàriament, el residencial i el d'activitat econòmica.

– Àrees d'instal·lacions extensives

– Àrees d'equipaments i d'infraestructures ambientals

Les dues categories anteriors inclouen implantacions amb l'ús que indica el nom respectiu, i una dimensió i visibilitat en el territori prou importants per justificar el fet que el Pla les prengui en consideració i les representi als Plànols d'ordenació.

– Àrees de transformació urbana

– Àrees de reserva per a possibles desenvolupaments

Les àrees de transformació urbana són les que tenen assenyalats canvis d'ús, tipologia o altres paràmetres per permetre'n el reciclatge, mentre que les àrees de reserva per a possibles desenvolupaments es corresponen amb els àmbits de sòl urbanitzable no delimitat.

A més, el Pla considera i representa als Plànols d'ordenació els espais següents:

– Àrees costaneres

– Espais lliures i zones verdes interns d'àrees pertanyents a alguna de les categories anteriors

5.3. Sistemes plurimunicipals d'assentaments

5.3.1. Emmarcament

En el model *preindustrial*, la ciutat tradicional es configurava, no només com a àmbit concentrat de residència, sinó, especialment, com a centre de mercat agrícola i artesà d'un *pagus* –amb els pagesos que hi vivien– de dimensió més o menys gran, que la pròpia ciutat –amb els ciutadans que l'habitaven– regia i aglutinava.

Aquest concepte és l'origen de l'existència d'un binomi urbà-rural en el territori, és a dir, de la dialèctica entre dues formes de vida i de relacions contraposades, però complementàries i mútuament dependents.

El model de ciutat seu de la indústria i dels serveis i àmbit de residència massiva va néixer del procés d'industrialització i posterior terciarització.

Aquest procés de concentració, tant del control dels mitjans de producció i de les rendes que aquests generen –intrínsec al sistema econòmic dominant– com de la població en els centres urbans, comportà el creixement d'aquests i la urbanització dels antics nuclis rurals i rau en la gran diferència entre les rendes i els salaris lligats a les feines agrícoles tradicionals i els de les noves activitats, cosa que donà lloc a l'èxode d'uns contingents de població cada cop més grans des del camp i les viles rurals cap a ciutat.

A gran part de l'àmbit funcional territorial del Penedès, el desenvolupament de l'activitat vitivinícola i dels serveis, tant els que hi estan lligats com els que no, prengueren el paper aglutinador i dinamitzador a la indústria fabril, que va començar a implantar-se més tardanament.

En qualsevol cas, el procés de concentració urbana i l'homòleg de producció *fordista* es van anar realimentant l'un a l'altre de manera mútua i alternativa, amb alts i baixos més o menys importants, fins a la gran trontollada del model, motivada per la primera crisi del petroli, el 1973, i accentuada per la segona, la de 1979.

La posterior revisió del model i l'evolució d'aquest cap a un sistema de producció i de relacions *postfordista*, es caracteritza per la globalització de la producció i el consum, lligada a la revolució tecnològica en el camp de la informàtica i les telecomunicacions i al desenvolupament de les biotecnologies.

Aquesta creixent mundialització dels mercats i de la competència fa que la contigüitat espacial no sigui necessària funcionalment i productiva, i és l'origen de la flexibilitat i la difusió territorial dels centres de producció que cada vegada s'han anat fent més comunes arreu.

Al mateix temps, el model de vida urbà s'ha anat estenent per tot el territori i l'adveniment d'un nou model de ciutat ha produït un canvi substancial.

Aquest es caracteritza pel fet que la ciutat no pren cos a partir de la contigüitat física de cases i carrers sinó que es defineix com a un sistema d'interrelacions.

Aquesta ciutat *postindustrial* porta a parlar d'espais amb més o menys intensitat urbana, intensitat que es modifica, no tan sols espacialment sobre el territori, sinó també temporalment, per causa de fenòmens com la segona residència, el turisme o els desplaçaments de cap de setmana o de temporada per raó de lleure.

Tanmateix, aquests models teòrics no tenen límits nítids i la realitat presenta aspectes de tots tres alhora, bé que en graus diferents segons on se situï l'observador.

En efecte, la ruralitat d'una bona part del Penedès, el no esgotament del sistema de producció *fordista*, l'assumpció de valors i modes de vida urbans arreu i la progressiva globalització conviuen dialècticament en el territori.

La progressiva especialització funcional i la pervivència de la xarxa nodal jerarquitzada de polaritats de tradició mediterrània, que centren i serveixen un entorn més rural, ha provocat una interrelació entre assentaments cada cop més intensa, que ultrapassa els límits administratius municipals i –sovint– comarcals, i que ha conduït a l'eixamplament progressiu de

l'àmbit en què hom cobreix les necessitats de residència, treball, estudi, lleure i accés al comerç, als serveis i als equipaments. Aquest és l'àmbit de les àrees funcionals.

De totes les variables que es poden considerar per a la delimitació d'àrees funcionals, la mobilitat laboral obligada, que és la relació entre els dos components més bàsics de la territorialitat humana moderna –residència i activitat– és la més determinant i ha anat creixent en rellevància de manera contínua i ascendent.

A més de l'aplicació de les diferents metodologies de delimitació d'àrees funcionals a partir de les dades de mobilitat laboral obligada dissenyades o adaptades des del propi equip redactor (centralitat, cohesió i cohesió iterativa, àrees de valor de relació màxim i mercats de treball –aquesta darrera amb un nou algoritme que, a diferència de l'original i altres d'alternatius, està dotat de la propietat commutativa, és a dir, que l'ordre d'intervenció no altera els resultats–), el Pla també té en compte per a la interpretació de l'estructura territorial de l'àmbit diferents variables que relacionen la residència amb altres dels components de la territorialitat humana moderna citats.

L'eixamplament progressiu de l'àmbit en què hom cobreix les necessitats de residència, treball, estudi, lleure i accés al comerç, als serveis i als equipaments fa que, d'una banda, la interrelació entre assentaments sigui cada cop més intensa i, de l'altra, des del punt de vista exclusivament funcional, l'àmbit municipal es vegi obertament depassat per donar resposta a moltes de les demandes i reptes que planteja una societat moderna en evolució constant, els integrants de la qual –des dels habitants del centre de la ciutat més gran fins als del mas més remot– comparteixen bàsicament, independentment del lloc de residència, un mateix model de vida, uns mateixos valors i unes mateixes necessitats.

Les diferents funcions urbanes requereixen llinars de població diferents, de manera que, a mesura que es va ascendent a l'escala d'especialització d'aquestes funcions, també augmenta la massa crítica necessària per permetre que l'oferta sigui possible.

Així, els habitants dels nuclis de l'entorn d'una polaritat determinada gaudeixen d'una munió de prestacions que aquesta ofereix i de les quals no disposen al nucli de residència, precisament per no arribar aquest al llinar de població que pot garantir-les.

Igualment, la població dels nuclis que els envolten, s'afegeix a la dels centres urbans, que, d'aquesta manera, en veuen incrementada la massa crítica per a la possible assumpció de noves funcions.

Tot això reforça el paper dels centres polaritzadors com a vertebradors del territori i fornidors de funcions urbanes i, al mateix temps, garanteix la pervivència, amb els valors i personalitat característics, dels nuclis més rurals, que altrament estarien amenaçats de despoblament de manera definitiva, de manera que la millor garantia de viabilitat i permanència del nucli més petits és tenir un centre urbà el més gran possible el més a prop possible.

El treball en xarxa i la formulació dels desenvolupaments en clau de sistema permet assolir una massa crítica i uns estàndards d'eficiència que, per separat, els nuclis no poden aconseguir, perquè el paper i la funció de cada nucli ha d'analitzar-se i formular-se en el context del conjunt al qual pertany.

Per tot això, el Pla identifica diferents sistemes plurimunicipals d'assentaments, cadascun dels quals està conformat per l'agrupació dels nuclis i municipis que mantenen, normalment al voltant d'un node central, una relació preferent i més estreta perquè, en el conjunt, pren forma la territorialitat humana més quotidiana.

Per a la delimitació d'aquests sistemes s'han tingut en compte tant les relacions i afinitats actuals entre els diferents nuclis i municipis que els integren com les que es preveuen en el futur com a conseqüència de l'aplicació de les determinacions del Pla i de la transformació física i relacional del territori que se n'ha de derivar.

En qualsevol cas, es compta sempre amb la voluntat de pertinença de cada municipi, puix que situar algú allà on no es troba còmode no tindria cap sentit, malgrat l'eventual solidesa dels arguments que en justificuessin l'adscripció.

Tanmateix, l'adscripció d'un nucli o municipi a un sistema, que respon a la relació preferent actual o que el Pla preveu o propicia en el futur, no pressuposa que es menystinguin les relacions amb nuclis o municipis que formen part d'altres sistemes.

5.3.2. Identificació i delimitació

A partir de l'estructura funcional actual del territori de base nodal que, tal com ja s'ha dit, el Pla vol reforçar, s'individuen uns grans eixos, cadascun dels quals està constituït pels municipis o les parts de municipis que seria més que desitjable que conformessin àmbits de planejament i de cooperació supramunicipals de manera que, si algun d'aquests no s'hi integrés, el conjunt se'n ressentiria perquè hi mancava un partícip important d'una mateixa realitat.

En canvi, si algun dels que no formen part d'algun dels grans eixos anés per lliure, la cosa no resultaria tan greu, tot i que l'ideal que el Pla propugna és que tots els municipis s'afegissin a algun d'aquests grans eixos de manera que no n'hi quedés cap a fora i es conformessin veritables sistemes plurimunicipals d'assentaments, cadascun amb un eix troncal i una corona.

El mapa *Sistemes plurimunicipals d'assentaments. Grans eixos*, identifica, cadascun amb un color diferent, cinc grans eixos, i deixa en un sol color i sense diferenciar el territori que no forma part de cap d'aquests.

MAPA. Sistemes plurimunicipals d'assentaments. Grans eixos

Unitats territorials

- Eix Conca d'Òdena - Camí Ral
- Eix Valls de l'Anoia - Riudebitlles - Mediona
- Eix Prelitoral
- Eix Litoral

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès

Font: Elaboració pròpia.

D'altra banda, el mapa *Sistemes plurimunicipals d'assentaments. Grans eixos i corones*, adscriu la totalitat de municipis o parts d'aquests a algun sistema, acolorint les corones dels grans eixos en un to més clar, però dins la mateixa gamma.

Volgudament, no es mostren els límits comarcals i municipals, i, a més, en alguns casos, parts diferents d'un mateix municipi se situen a sistemes també diferents, en virtut de la pròpia morfologia i estructura, i de les relacions que hi tenen, atès que l'aposta pel treball supramunicipal en xarxa i per sistemes rau en la voluntat de superar la visió excessivament localista que ha dominat el panorama fins a l'actualitat, sense que això representi una renúncia a la voluntat legítima de manteniment de la personalitat pròpia de cada municipi i/o assentament.

Així, els sistemes plurimunicipals d'assentaments que el Pla identifica i delimita són els següents:

- Sistema Conca d'Òdena - Camí Ral, que s'estén per aquesta Conca i al llarg de l'antic Camí Ral, substituït modernament per la carretera N-II i, més recentment, per l'autovia A-2 com a gran via de comunicació que uneix Catalunya amb la vall de l'Ebre i el centre de la Península.

MAPA. Sistemes plurimunicipals d'assentaments. Grans eixos i corones

Unitats territorials

Sistema Conca d'Òdena - Camí Ral

- Eix Conca d'Òdena - Camí Ral
- Corona de l'Eix Conca d'Òdena - Camí Ral

Sistema Valls de l'Anoia - Riudebitlles - Mediona

- Eix Valls de l'Anoia - Riudebitlles - Mediona
- Corona de l'Eix Valls de l'Anoia - Riudebitlles - Mediona

Sistema Prelitoral

- Eix Prelitoral
- Corona de l'Eix Prelitoral

Sistema Litoral

- Eix Litoral
- Corona de l'Eix Litoral

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès

Font: Elaboració pròpia.

L'eix l'integren els municipis de Capellades, Castellolí, Igualada, Jorba, Òdena, la Pobla de Claramunt, Santa Margarida de Montbui, la Torre de Claramunt, i Vilanova del Camí.

Per un altre costat, la corona la formen els d'Argençola, Bellprat, el Bruc, Carme, Copons, els Hostalets de Pierola, la Llacuna, Montmaneu, Orpí, Rubió, Sant Martí de Tous, Santa Maria de Miralles i Vallbona d'Anoia, tots ells pertanyents a la comarca de l'Anoia.

- Sistema Valls de l'Anoia - Riudebitlles - Mediona, que el Pla vol potenciar com a punt nodal rellevant, localitzat en una posició central entre Igualada, Vilafranca del Penedès i, ja a l'Àmbit metropolità de Barcelona, Martorell.

L'eix el conformen els municipis altpenedesencs de Gelida, Sant Llorenç d'Hortons, Sant Pere de Riudebitlles, Sant Quintí de Mediona, Sant Sadurn d'Anoia i Torrelavit, i els anoiencs de Masquefa i Piera.

La corona inclou els municipis de Mediona, el Pla del Penedès i Puigdàlber, de l'Alt Penedès, i el de Cabrera d'Anoia, que pertany a la comarca amb aquest darrer nom.

Pel que fa al Pla del Penedès i Puigdàlber, fan de frontissa entre aquest sistema i el següent, cosa per la qual també estarien bé en aquest darrer, però el Pla considera que l'adscripció al sistema Valls de l'Anoia - Riudebitlles - Mediona li dóna a aquest una major entitat i contribueix a reforçar-lo.

- Sistema Prelitoral, que agrupa, de l'extrem de llevant a l'extrem de ponent del Penedès, tant el territori més planer localitzat a sobre del gran corredor situat en aquesta posició com l'orogràficament més complex que hi vessa.

L'eix el formen els municipis altpenedesencs d'Avinyonet del Penedès, la Granada, Olèrdola, Sant Cugat Sesgarrigues, Santa Margarida i els Monjos, Subirats i Vilafranca del Penedès, i la part del de Castellet i la Gornal des del límit sudoccidental del Parc del Foix cap al nord i l'est, que inclou el nucli de Castellet; i els municipis pertanyents al Baix Penedès d'Albinyana, l'Arboç, Banyeres del Penedès, la Bisbal del Penedès, Llorenç del Penedès i Sant Jaume dels Domenys, i la part del de Santa Oliva que forma un enclavament separat de la resta d'aquest municipi i que està ocupat totalment per l'àrea de l'IDIADA que s'estén, també, pels termes veïns d'Albinyana, Banyeres del Penedès i la Bisbal del Penedès.

La corona està integrada, a l'Alt Penedès, pels municipis de les Cabanyes, Castellví de la Marca, Font-rubí, Olesa de Bonesvalls, Pacs del Penedès, Pontons, Sant Martí Sarroca, Torreles de Foix i Vilobí del Penedès, i, al Baix Penedès, pels de Bonastre, Masllorenç i el Montmell.

- Sistema Litoral, que abasta el continu urbà que omple la façana costanera penedesenca i el rerepaís més immediat.

L'eix inclou els municipis del Garraf de Cubelles, Sant Pere de Ribes, Sitges, i Vilanova i la Geltrú; els del Baix Penedès de Bellvei, Calafell, Cunit i el Vendrell, i la part del de Santa Oliva que inclou tant el nucli que li dóna nom com els teixits conurbats amb el Vendrell i Bellvei; i la part del municipi altpenedesenc de Castellet i la Gornal des del límit sudoccidental del Parc del Foix cap a l'oest, que inclou els nuclis de la Gornal i les Casetes, aquest darrer i l'àrea d'activitat econòmica confrontant dins el mateix terme, conurbats amb Bellvei sense solució de continuïtat.

La corona incorpora els municipis de Canyelles i Olivella, tots dos pertanyents a la comarca del Garraf.

5.4. Reconeixement del paper territorial dels nuclis i assimilats

El sistema d'assentaments de l'àmbit funcional territorial del Penedès es basa en una xarxa nodal jerarquitzada, heretada de la tradició mediterrània i fruit del devenir de la història, que el Pla vol potenciar a partir de l'estructura territorial actual, tot reforçant el paper dels nodes d'acord amb el propi rang i atenuant la indiferenciació del territori. Cada sistema plurimunicipal d'assentaments conté diferents nuclis i assimilats que, en conjunt, l'estructuren, i, individualment, exerceixen un paper territorial específic dins alguna de les categories que el Pla considera.

Per al reconeixement del paper territorial de cada assentament, s'ha procedit a una reelaboració a partir de l'establert pel planejament territorial vigent en el moment de formulació del Pla, amb les correccions oportunes dels errors detectats; del *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015 de l'Institut Català d'Estadística, que és la versió pròpia per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'Institut Nacional de Estadística; del coneixement del territori per part de l'Equip redactor i d'un primer contrast de la informació així obtinguda amb els representants del món local i els assessors tècnics del Grup de treball del Pla.

El *Nomenclàtor* esmentat conté la llista de les entitats de població inframunicipals dels municipis de Catalunya establerta pels mateixos ajuntaments, d'acord amb les ordres del govern de l'Estat de treballs preliminars corresponents a les diferents operacions censals i de renovació dels padrons municipals d'habitants.

El reconeixement del paper territorial dels nuclis i assimilats que el Pla fa segons les categories que considera, que es mostra al mapa *Estructura nodal. Caracterització dels nuclis i assimilats* i que es pot veure per comarques i municipis a les taules *Nuclis i assimilats. Paper territorial*, és el següent:

 Polaritat territorial. Conformen aquesta categoria els nodes, la influència dels quals no abasta la totalitat de l'àmbit funcional territorial, però que tenen una projecció que supera l'estrictament comarcal.

Són els següents:

- A l'Alt Penedès: Vilafranca del Penedès.
- A l'Anoia: Igualada.
- Al Baix Penedès: el Vendrell.
- Al Garraf: la conurbació de Vilanova i la Geltrú.

Dins la polaritat territorial, ja esmentada, que conforma Vilanova i la Geltrú amb el continu urbà que l'envolta, el Pla reconeix les subcategories següents:

- Subcentre principal, de la qual Vilanova i la Geltrú és l'únic integrant.
- Subcentre, també amb un únic representant, en aquest cas, el nucli de les Roquetes, una part del qual està situada al terme municipal de Vilanova i la Geltrú, i l'altra, al de Sant Pere de Ribes.

 Polaritat subcomarcal. El Pla inclou dins d'aquesta categoria els assentaments que es configuren com a nodes subcomarcals del sistema del qual en formen part.

Són els que es detallen a continuació:

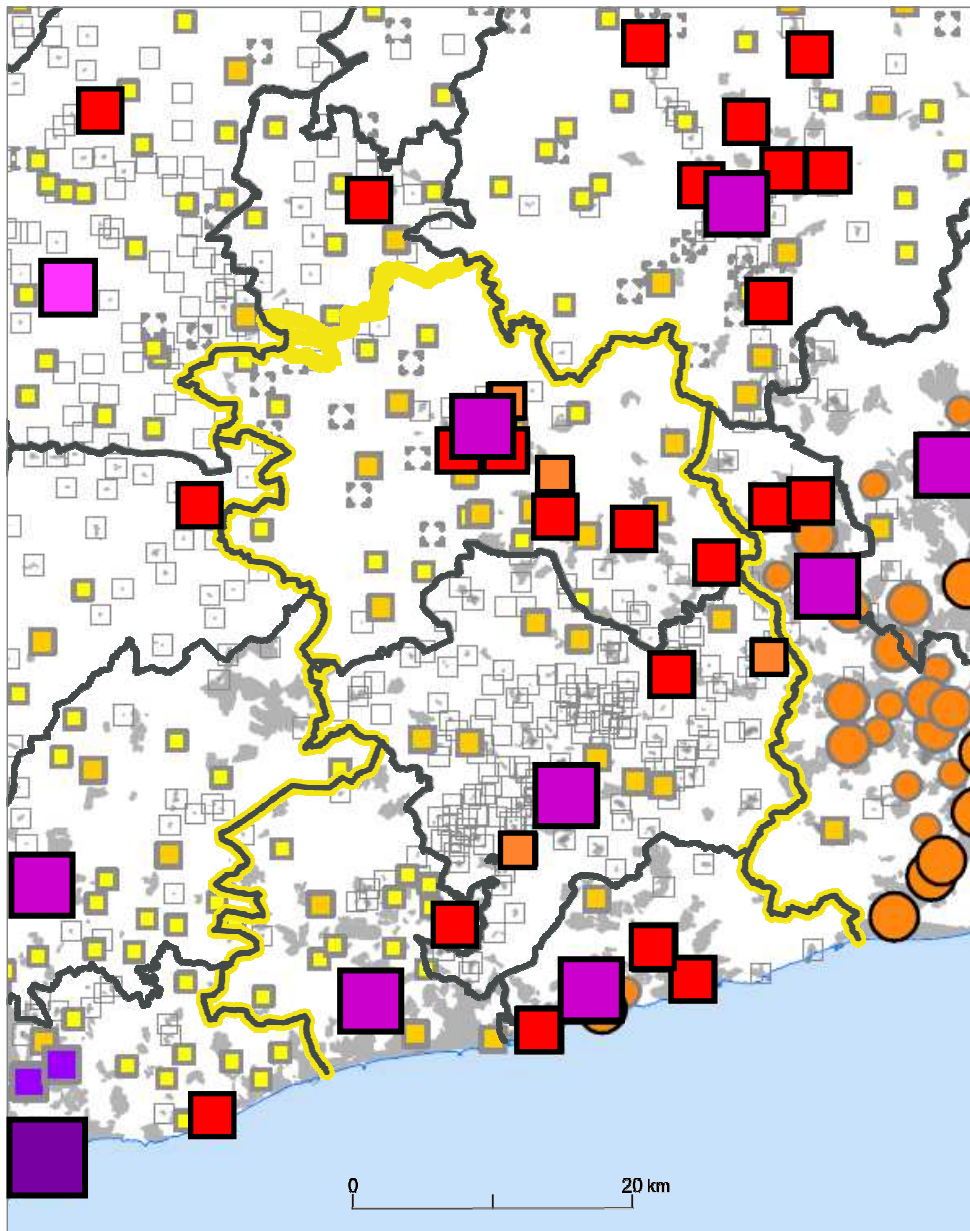
- A l'Alt Penedès: Sant Sadurní d'Anoia.
- A l'Anoia: Capellades, Masquefa, Piera, el Pla d'Òdena (al terme municipal d'Òdena), Sant Maure (al terme municipal de Santa Margarida de Montbui) i Vilanova del Camí.
- Al Baix Penedès: l'Arboç.
- Al Garraf: Cubelles, Sant Pere de Ribes i Sitges.

- Polaritat complementària. Integren aquesta categoria els assentaments de més de 2.000 habitants i amb una posició relativa estratègica, que el Pla preveu que siguin node complementari d'una polaritat de rang superior.

Són els següents: Calafell, Cunit, Gelida, la Granada, Llorenç del Penedès, els Monjos (al terme municipal de Santa Margarida i els Monjos), la Pobla de Claramunt, Sant Pere de Riudebitlles i Sant Quintí de Mediona.

- Nucli estructurant. S'inclouen en aquesta categoria nuclis amb una mida entre 500 i 2.000 habitants, un cert paper estructurant, significació i influència locals, accessibilitat i disponibilitat de sòl.

Són els que es detallen a continuació: Avinyó Nou (al terme d'Avinyonet del Penedès), Banyeres del Penedès, Bellvei, la Bisbal del Penedès, el Bruc, les Cabanyes, Canyelles, Carme, Garraf (al terme de Sitges), els Hostalets de Pierola, Jorba, Lavit (al terme de Torrelavit), la Llacuna, la Múnia (al terme de Castellví de la Marca), Moja (al terme d'Olèrdola), Òdena, Olesa de Bonesvalls, Ordal (al terme de Subirats), el Pla del Penedès, les Peces (al terme d'Albinyana), Sant Cugat Segrarriques, Sant Jaume dels Domenys, Sant Llorenç d'Hortons, Sant Martí de Tous, Sant Martí Sarroca, Sant Pere Molanta (al terme d'Olèrdola), Santa Margarida de Montbui, Santa Oliva, la Torre de Claramunt, Torrelles de Foix i Vallbona d'Anoia).

MAPA. Estructura nodal. Caracterització dels nuclis i assimatats

Paper territorial

- Polaritat regional
- Polaritat territorial
- Polaritat comarcal
- Polaritat subcomarcal
- Polaritat complementària
- Subcentre principal
- Subcentre > 10.000 habitants
- Subcentre < 10.000 habitants
- Nucli conurbat amb polaritat regional
- Nucli estructurant
- Nucli rural
- Petit assentament rural
- Disseminat / aïllat / petit assentament rural

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Espai urbanitzat i/o edificat

Font: Elaboració pròpia.

- Nucli rural. Nodreixen aquesta categoria nuclis amb una dimensió entre 100 i 500 habitants i/o més de 50 habitatges, que, tot i situar-se sovint en proximitat d'un centre urbà i relacionar-s'hi intensament, tenen característiques rurals, com també les capitals dels termes municipals en què cap nucli assoleix aquesta dimensió.
- Petit assentament rural. Integren aquesta categoria els assentaments que, malgrat el patrimoni urbanístic i arquitectònic que representen i, sovint, la importància per la qual destaquen com a elements significatius del paisatge, tenen una dimensió reduïda que no permet incloure'ls dins la categoria anterior.
- ☒ Disseminat / aïllat. S'inclouen dins d'aquesta categoria els assimilats a nuclis corresponents als disseminats i a les unitats aïllades amb entitat estadística pròpia que formen les explotacions agràries i/o agroindustrials d'una certa dimensió que sovint conjunquen l'ús productiu i el residencial plurifamiliar.

TAULA. Nuclis i assimilats. Paper territorial. Alt Penedès (I)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Paper territorial	
Avinyonet del Penedès				
Avinyó Nou	583	-	Nucli estructurant	
Cantallops	249	Compartit amb Subirats	Nucli rural	
les Gunyoles	319	-		
l'Arboçar de Baix	161	-	Petit assentament rural	
l'Arboçar de Dalt		-		
l'Arboçar de les Roques		-		
Cal Fontanals		*		-
Clariana	14	-		
la Garrofa	19	-		
Mas Comtal	*	-		
Sant Sebastià dels Gorgs	75	-		
Cal Padrona	*	-		Disseminat / aïllat
Collblanc	41	-		
les Cabanyes				
les Cabanyes	945	-	Nucli estructurant	
Castellet i la Gornal				
la Gornal	239	-	Nucli rural	
Clariana	135	-		
les Masuques	127	-		
la Caseta Blanca	*	-	Petit assentament rural	
Castellet	59	-		
Sant Marçal	86	-		
Torrelletes	87	-		
les Casetes	93	Conurbat amb Bellvei		-

* Sense dades

TAULA. Nuclis i assimilats. Paper territorial. Alt Penedès (II)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Paper territorial	
Castellví de la Marca				
la Múnia	809	-	Nucli estructurant	
les Cases Noves de Cal Marques	125	-	Nucli rural	
Cal Farines	41	-	Petit assentament rural	
Cal Morgades del Grau	9	-		
el Carrer Fondo	18	-		
les Cases Noves de la Riera i Ribafort	46	-		
les Casetes del Pujol	90	-		
Castellví i Sant Sadurní	*	-		
la Conillera Gran	37	-		
la Conillera Xica		-		
el Coscó	41	-		
el Mas de la Pansa	44	-		
el Maset dels Cosins i Castellví	29	-		
Pedrrers	22	-		
els Albans i Cal Xeret	41	-		Disseminat / aïllat
Cal Janes i el Mas Lluet de Dalt	*	-		
Cal Margarit	46	-		
Ratera	65	-		
Font-rubí				
Guardiola de Font-rubí	455	-	Nucli rural	
l'Alzinar	27	-	Petit assentament rural	
l'Avellà	40	-		
les Cases Noves	25	les Cases Noves del camí de Puigdàlber a la BP-2126		
les Casetes d'en Raspall	70	-		
Coll de la Barraca	6	-		
Font-rubí	0	-		
Font-rubí de Baix	6	les Cases Noves de la BP-2126		
Grabuac	52	-		
Sabanell de Baix	9	-		
Santa Maria de Bellver	12	-		
Cal Semisó	28	-		
Montjuïc	69	-		Disseminat / aïllat
Gelida				
Gelida	5.873	-	Polaritat complementària	
les Cases Noves	47	-	Petit assentament rural	
el Puig	64	-		
Sant Salvador de la Calçada	81	-		
la Valenciana	40	-		
la Granada				
la Granada	2.050	-	Polaritat complementària	

TAULA. Nuclis i assimilats. Paper territorial. Alt Penedès (III)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Paper territorial
Mediona			
Sant Joan de Mediona	772	-	Nucli rural
les Cases Noves de Can Pardo	130	-	
Cal Xamaio	4	-	Petit assentament rural
Can Paixano	37	-	
Can Xombo	16	-	
la Quadra d'Agullàdols	38	-	
Sant Pere Sacarrera	64	-	
Olèrdola			
Moja	1.365	-	Nucli estructurant
Sant Pere Molanta	667	-	Nucli rural
Sant Miquel d'Olèrdola	401	-	
Can Torres	*	-	Petit assentament rural
Ferran	*	-	
Viladellops	41	-	
Cal Segarra	*	-	
la Serreta	*	Compartit amb Vilafranca del Penedès	Disseminat / aïllat
Olesa de Bonesvalls			
Olesa de Bonesvalls	757	Inclou Can Costa, Can Morgades i Can Xacó	Nucli estructurant
Pacs del Penedès			
Pacs del Penedès	244	-	Nucli rural
l'Agrícola	127	-	
l'Abaixador	*	-	Petit assentament rural
Barri de la Rectoria	31	-	
Barri del Salinar	*	-	
el Pla del Penedès			
el Pla del Penedès	1.069	-	Nucli estructurant
Bonavista	24	-	Petit assentament rural
Cal Casanoves	*	-	
les Parellades	50	-	
el Pujollet	20	-	
les Tarumbes	17	-	
Pontons			
Pontons	194	-	Nucli rural
Camp d'Ases	17	-	Petit assentament rural
Can Ponç i els Sovals	30	-	Disseminat / aïllat
Sapera i el Mas de la Riera	42	-	
la Rectoria	23	Conurbat amb Pontons	-

TAULA. Nuclis i assimilats. Paper territorial. Alt Penedès (IV)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Paper territorial
Puigdàlber			
Puigdàlber	499	-	Nucli rural
Bellavista	25	-	Petit assentament rural
el Gorner	15	-	
Sant Cugat Sesgarrigues			
Sant Cugat Sesgarrigues	919	-	Nucli estructurant
les Cases Roges	*	-	Petit assentament rural
Sant Llorenç d'Hortons			
Sant Llorenç d'Hortons	1.641	-	Nucli estructurant
la Beguda Alta	231	Compartit amb Masquefa i St. Esteve Sesrovires (MB)	
Sant Joan Samora	256	-	Nucli rural
la Beguda Baixa	16	-	Petit assentament rural
el Torrentfondo	36	-	
Sant Martí Sarroca			
Sant Martí Sarroca	1.964	Inclou la Roca i la Serra de Dalt	Nucli estructurant
els Hostalets	144	-	Nucli rural
la Rovira Roja	163	-	
la Bleda	73	-	Petit assentament rural
les Cabrunes	0	-	
Can Cruset de la Carrera	58	-	
les Cantarelles	23	-	
la Torre de Vernet	*	-	
Brugueres	31	-	
Cal Miret	56	-	
Cal Sisplau	92	-	Disseminat / aïllat
Can Lleó	48	-	
Can Rigol i el Garrofer	47	-	
Can Sogues	14	-	
la Fassina	41	-	
el Romaní	40	-	
la Serra de Baix	46	-	
la Torre	38	-	
Sant Pere de Riudebitlles			
Sant Pere de Riudebitlles	2.336	-	Polaritat complementària
Sant Quintí de Mediona			
Sant Quintí de Mediona	2.081	-	Polaritat complementària

TAULA. Nuclis i assimilats. Paper territorial. Alt Penedès (V)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Paper territorial
Sant Sadurní d'Anoia			
Sant Sadurní d'Anoia	12.327	-	Polaritat subcomarcal
Can Catassús	140	-	Nucli rural
Can Benet de la Prua	72	-	Petit assentament rural
Can Romeu	*	-	
Espiells	45	-	
la Fàbrica d'en Jordana	*	-	
Monistrol d'Anoia	14	-	Disseminat / aïllat
Mas Esperó	*	-	
Santa Fe del Penedès			
Santa Fe del Penedès	321	-	Nucli rural
Baldús	*	-	Disseminat / aïllat
Santa Margarida i els Monjos			
els Monjos	5.457	-	Polaritat complementària
la Ràpita	1.434	-	Nucli estructurant
Cal Rubió	130	-	Nucli rural
Cal Claramunt	50	-	Petit assentament rural
Muscarola	34	-	
Puigdesser	*	-	
la Rovira	59	-	
Sardinyola	55	-	
Subirats			
Ordal	624	-	Nucli estructurant
Sant Pau d'Ordal	447	-	Nucli rural
Can Cartró	164	-	
Cantallops	59	Compartit amb Avinyonet del Penedès	
Lavern	415	-	Petit assentament rural
Ca l'Avi	97	-	
Can Bas	18	-	
Can Batista	56	-	
Can Pau Xic	*	-	
Can Revella	*	-	
Can Rossell	67	-	
Can Sala	*	-	
el Carrer de Can Rovira	*	-	
el Carrer Nou	*	-	
els Casots	46	-	
Corral del Mestre	*	-	
el Pago	66	-	
el Rebato	*	-	
Torre-ramona	*	-	
la Guàrdia	62	Conurbat amb Sant Pau d'Ordal	-

TAULA. Nuclis i assimilats. Paper territorial. Alt Penedès (i VI)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Paper territorial
Torrellavít			
Lavit	789	Inclou la Pineda	Nucli estructurant
Cal Rossell de la Serra	100	-	Nucli rural
Terrassola	190	-	
el Carrer del Bosc	162	-	
Sabanell	*	-	Petit assentament rural
Can Nadal de la Bogadella	12	-	Disseminat / aïllat
Sant Martí Sadevesa	8	-	
Torrelles de Foix			
Torrelles de Foix	1.036	-	Nucli estructurant
la Berna	34	-	Disseminat / aïllat
Cal Via	23	-	
el Cusconar	55	-	
les Llambardes	37	-	
Mas Bertran	66	-	
el Pany	2	-	
Vilafranca del Penedès			
Vilafranca del Penedès	38.849	-	Polaritat territorial
la Serreta	*	Compartit amb Olèrdola	Disseminat / aïllat
Pere Pau	117	Conurbat amb Sant Pere Molanta	-
Vilobí del Penedès			
Vilobí del Penedès	266	-	Nucli rural
Bellver	313	Conurbat amb Vilobí del Penedès	-
les Guixeres de Baix	295	Conurbat amb Vilobí del Penedès	
les Guixeres de Dalt		Conurbat amb Vilobí del Penedès	

Font: Elaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Nuclis i assimilats. Paper territorial. Anoia (I)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Paper territorial
Argençola			
Argençola	74	-	Nucli rural
Carbasí	19	-	Petit assentament rural
Clariana	44	-	
Contrast	14	-	
Porquerisses	58	-	
els Plans de Ferran	6	-	Disseminat / aïllat
Rocamora	8	-	
Bellprat			
Bellprat	74	-	Nucli rural
el Bruc			
el Bruc	1.190	Inclou el Bruc de Baix i el Bruc de la Parròquia	Nucli estructurant
el Bruc de Dalt		-	Nucli rural
Sant Pau de la Guàrdia	11	-	Petit assentament rural
Cabrera d'Anoia			
Canaletes	104	-	Nucli rural
Can Feixes	8	-	Petit assentament rural
Can Gallego	8	-	
Capellades			
Capellades	5.268	-	Polaritat subcomarcal
la Font de la Reina	*	-	Petit assentament rural
Carme			
Carme	756	-	Nucli estructurant
les Espluges de Carme	7	-	Petit assentament rural
Castellolí			
Castellolí	353	-	Nucli rural
Ca n'Alzina	27	-	Petit assentament rural
els Masets	0	Compartit amb la Pobla de Claramunt	Petit assentament rural
Sant Feliu	22	-	Disseminat / aïllat
Copons			
Copons	256	-	Nucli rural
Sant Pere de Copons	*	-	Petit assentament rural
la Roquera	*	Conurbat amb Copons	-

TAULA. Nuclis i assimilats. Paper territorial. Anoia (II)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Paper territorial
els Hostalets de Pierola			
els Hostalets de Pierola	1.946	-	Nucli estructurant
Can Fontimarc	9	-	Petit assentament rural
Can Marcet	27	-	
Pierola	3	-	Disseminat / aïllat
Igualada			
Igualada	38.751	-	Polaritat territorial
Jorba			
Jorba	518	-	Nucli estructurant
Sant Genís	320	Inclou Ca la Minga i el Rossinyol	Nucli rural
Can Traver	*	-	Petit assentament rural
la Llacuna			
la Llacuna	661	-	Nucli estructurant
Rofes	93	-	Petit assentament rural
Torrebusqueta	15	-	
Masquefa			
Masquefa	5.033	-	Polaritat subcomarcal
la Beguda Alta	290	Compartit amb St. Llorenç d'Hortons i St. Esteve Sesrovires (MB)	Nucli estructurant
Montmaneu			
Montmaneu	91	-	Nucli rural
Òdena			
el Pla d'Òdena	2.760	Abasta Sant Pere, el Pla, Manyoses i Sant Ramon	Polaritat subcomarcal
Òdena	1.570	-	Nucli estructurant
l'Espelt	250	-	Nucli rural
les Casetes d'en Mussons	67	-	Petit assentament rural
el Raval d'Aguilera	41	-	
Can Sabater	37	-	Disseminat / aïllat
Can Soler	26	-	
la Font d'en Masarnau	29	-	
Samuntà	59	-	
Orpí			
Can Bou	65	-	Nucli rural
les Escodines	11	-	Petit assentament rural
Orpí	3	-	Disseminat / aïllat
Santa Càndia	11	-	

TAULA. Nuclis i assimilats. Paper territorial. Anoia (III)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Paper territorial
Piera			
Piera	7.204	-	Polaritat subcomarcal
el Bedorc	247	-	Nucli rural
Ca n'Aguilera	154	-	
Sant Jaume Sesoliveres	179	-	Petit assentament rural
Can Cairot	19	-	
Can Creixell	8	-	
el Carrer de la Rata	*	-	
la Fortesa	44	-	
la Pobla de Claramunt			
la Pobla de Claramunt	2.305	Inclou el Barri de l'Estació i Can Galan	Polaritat complementària
els Masets	4	Compartit amb Castellolí	Petit assentament rural
la Rata	71	Compartit amb la Torre de Claramunt	
Can Solà	*	Conurbat amb la Pobla de Claramunt	-
Sant Andreu	*	Conurbat amb la Pobla de Claramunt	
els Vivencs	104	Conurbat amb la Pobla de Claramunt	
Rubió			
Rubió	72	-	Nucli rural
el Pla de Rubió	118	-	Disseminat / aïllat
Sant Martí de Maçana	39	-	
Sant Martí de Tous			
Sant Martí de Tous	1.035	-	Nucli estructurant
Filloi	11	-	Petit assentament rural
l'Aubereda	27	-	Disseminat / aïllat
Santa Margarida de Montbui			
Sant Maure	8.796	-	Polaritat subcomarcal
Santa Margarida de Montbui	638	-	Nucli estructurant
el Coll del Guix	24	-	Petit assentament rural
el Saió	*	-	
Santa Maria de Miralles			
Pla de Sant Romà (Santa Maria de Miralles)	6	-	Nucli rural
la Torre de Claramunt			
la Torre de Claramunt	1.510	-	Nucli estructurant
la Torre Baixa	123	-	Nucli rural
Vilanova d'Espoia	128	-	
la Rata	*	Compartit amb la Pobla de Claramunt	Petit assentament rural
la Serra	38	-	

Font: Elaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Nuclis i assimilats. Paper territorial. Anoia (i IV)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Paper territorial
Vallbona d'Anoia			
Vallbona d'Anoia	1.417	-	Nucli estructurant
Vilanova del Camí			
Vilanova del Camí	12.261	-	Polaritat subcomarcal

Font: Elaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Nuclis i assimilats. Paper territorial. Baix Penedès (I)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Paper territorial
Albinyana			
les Peces	690	-	Nucli estructurant
Albinyana	359	-	Nucli rural
les Masies del Torrent	16	-	Disseminat / aïllat
l'Arboç			
l'Arboç	5.422	-	Polaritat subcomarcal
les Casetes de Puigmoltó	17	-	Petit assentament rural
la Llacuneta	12	-	
Banyeres del Penedès			
Banyeres del Penedès	1.782	-	Nucli estructurant
les Masies de Sant Miquel	187	-	Nucli rural
Saïfores	63	-	Petit assentament rural
Bellvei			
Bellvei	1.448	-	Nucli estructurant
la Bisbal del Penedès			
la Bisbal del Penedès	1.192	-	Nucli estructurant
l'Ortigós	17	-	Petit assentament rural
Bonastre			
Bonastre	385	-	Nucli rural

Font: Elaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Nuclis i assimilats. Paper territorial. Baix Penedès (i II)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Paper territorial
Calafell			
Calafell	4.919	-	Polaritat complementària
la Platja de Calafell	3.315	Conurbat amb Calafell	-
Segur de Calafell	11.408	Conurbat amb Calafell	
Cunit			
Cunit	11.861	-	Polaritat complementària
Llorenç del Penedès			
Llorenç del Penedès	2.018	-	Polaritat complementària
Masllorenc			
Masllorenc	422	-	Nucli rural
Masarbonès	24	-	Petit assentament rural
el Montmell			
la Joncosa del Montmell	80	-	Nucli rural
Aiguaviva	34	-	Petit assentament rural
Can Ferrer de la Cogullada	8	-	
Sant Jaume dels Domenys			
Sant Jaume dels Domenys	664	-	Nucli estructurant
Cornudella	193	-	Nucli rural
Lleger	242	-	
el Papiolet	114	-	
la Torregassa	226	-	
la Carronya	60	-	Petit assentament rural
l'Hostal	39	-	
Santa Oliva			
Santa Oliva	1.013	-	Nucli estructurant
el Camí dels Molins	117	Conurbat amb el Vendrell	-
la Carretera del Vendrell	42	Conurbat amb el Vendrell	
les Pedreres Baixes	*	Conurbat amb el Vendrell, sense desenvolupar	
Vinyet del Fons			
Sant Jordi	322	Conurbat amb el Vendrell	
el Vendrell			
el Vendrell	28.557	-	Polaritat territorial
Coma-ruga	5.741	**	Polaritat complementària
Sant Vicenç de Calders	147	-	Nucli rural

** Inclou Bonavista 2, la Creu de Coma-ruga, el Francàs, la Masia Blanca, el Pla de Mar, Sant Salvador i el Sanatori

TAULA. Nuclis i assimilats. Paper territorial. Garraf

Àmbit	Població 2015	Observacions	Paper territorial
Canyelles			
Canyelles	1.236	-	Nucli estructurant
Cubelles			
Cubelles	7.266	-	Polaritat subcomarcal
Clot del Bassó - Mota de Sant Pere	1.864	Conurbat amb Cubelles	-
les Salines	660	Conurbat amb Cubelles	
Olivella			
Olivella	26	-	Petit assentament rural
Sant Pere de Ribes			
Sant Pere de Ribes	12.457	-	Polaritat subcomarcal
les Roquetes	12.141	Compartit amb Vilanova i la Geltrú	Subcentre de polaritat territorial
Puigmoltó	122	-	Nucli rural
les Torres	51	-	Petit assentament rural
Vilanoveta	27	Conurbat amb Vilanova i la Geltrú, i les Roquetes	-
Sitges			
Sitges	26.043	-	Polaritat subcomarcal
les Botigues	2.487	Compartit amb Castelldefels (MB)	Polaritat complementària
Garraf	351	-	Nucli rural
Vilanova i la Geltrú			
Vilanova i la Geltrú	65.684	-	Subcentre principal de polaritat territorial
les Roquetes		Compartit amb Sant Pere de Ribes	Subcentre de polaritat territorial
Ibersol	*	Conurbat amb Cubelles	-
Santa Maria de Cubelles	1.903	Conurbat amb Cubelles	

Font: Elaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

5.5. Teixits residencials als nuclis

5.5.1. Emmarcament

D'acord amb el Padró municipal d'habitants de 2015, els 72 municipis penedesencs sumen 464.285 habitants.

La distribució de la població per rang és la que mostren la taula i el gràfic *Distribució de la població per rang, 2015*, en els quals s'observa que els 12 municipis amb més de 10.000 habitants agrupen prop del 71% de la població.

D'altra banda, el pes demogràfic es concentra a quatre grans àmbits urbans –identificats al mapa *Localització dels grans àmbits urbans*–: tres conurbacions (Litoral, Igualada i entorn, i Vilafranca del Penedès i entorn) i una àrea urbana (Sant Sadurní d'Anoia - Piera), el conjunt dels quals reuneix el 76% de la població del Penedès.

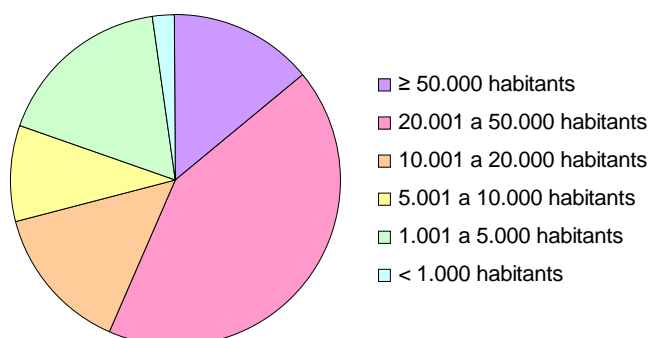
Tal com mostren la taula i el gràfic *Distribució de la població per grans àmbits urbans, 2015*, la conurbació litoral, que ocupa tota la franja costanera des de Sitges al Vendrell, reuneix prop de 211.000 habitants, més del 45% del total; la conurbació igualadina, amb prop de 65.000 habitants, abasta gairebé el 14%; la conurbació de Vilafranca del Penedès, que suma més de 50.000 habitants, representa prop de l'11%; i l'àrea urbana de Sant Sadurní d'Anoia - Piera, que passa dels 27.000 habitants, acull prop del 6% de la població.

TAULA. Distribució de la població per rang, 2015

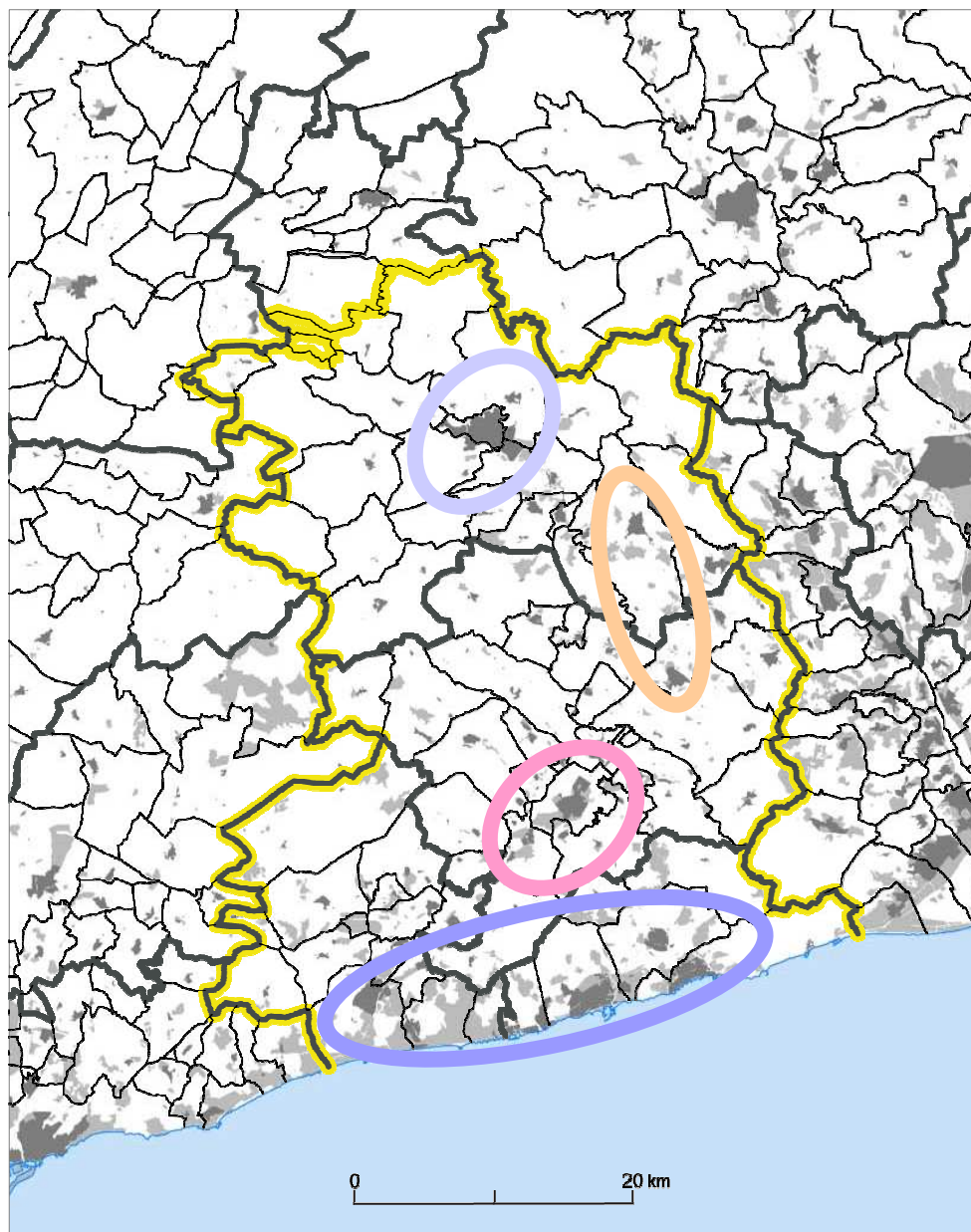
Rang	Nombre de municipis	Població per rang	
		Habitants	%
≥ 50.000 habitants	1	65.684	14,15%
20.001 a 50.000 habitants	6	196.724	42,37%
10.001 a 20.000 habitants	5	66.435	14,31%
5.001 a 10.000 habitants	6	43.349	9,34%
1.001 a 5.000 habitants	35	82.368	17,74%
< 1.000 habitants	19	9.725	2,09%
Penedès	72	464.285	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Padró municipal d'habitants, 2015*.

GRÀFIC. Distribució de la població per rang, 2015

Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Padró municipal d'habitants, 2015*.

MAPA. Localització dels grans àmbits urbans

Grans àmbits urbans

- Conurbació litoral
- Conurbació d'Igualada
- Conurbació de Vilafranca del Penedès
- Àrea urbana de Sant Sadurní d'Anoia - Piera

Nuclis i assimilats

- Nuclis
- Altres àrees de sòl urbà, urbanitzable o d'equipaments

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Límit municipal
- Espai urbanitzat i/o edificat

Font: Elaboració pròpia.

La superfície de sòl classificat com a sòl urbà consolidat, sòl urbà no consolidat, sòl urbanitzable delimitat o sòl urbanitzable no delimitat a tot l'àmbit penedesenc és de 20.285 ha, segons les dades del Mapa urbanístic de Catalunya corresponents a 2015. D'aquest sòl, 10.863 ha, prop del 54%, estan localitzades als grans àmbits urbans identificats anteriorment, entre els quals destaca la conurbació litoral, amb prop del 35%. La taula *Superfície de sòl classificat per grans àmbits urbans, 2015* en mostra el detall.

En relació amb el parc d'habitatges, segons dades de l'Institut Nacional de Estadística corresponents al Cens d'habitatges de 2011, el conjunt del Penedès disposa de 230.579 unitats, de les quals 158.893 són principals, 38.255 són secundàries i 31.734 buides. La major part es concentra a les conurbacions Litoral, d'Igualada i de Vilafranca del Penedès, i l'àrea urbana de Sant Sadurní d'Anoia - Piera. La taula i el gràfic *Distribució de l'habitatge per grans àmbits urbans, 2011* en permeten veure el repartiment.

Durant la segona meitat dels anys 90 del segle passat fins a 2006, com és ben conegut, el sector de la construcció d'habitatges va experimentar un gran *boom*. L'activitat constructiva, va ser impulsada per l'aparició d'importants quantitats de diners al mercat espanyol i pel fort creixement demogràfic degut a la immigració econòmica des dels països del sud.

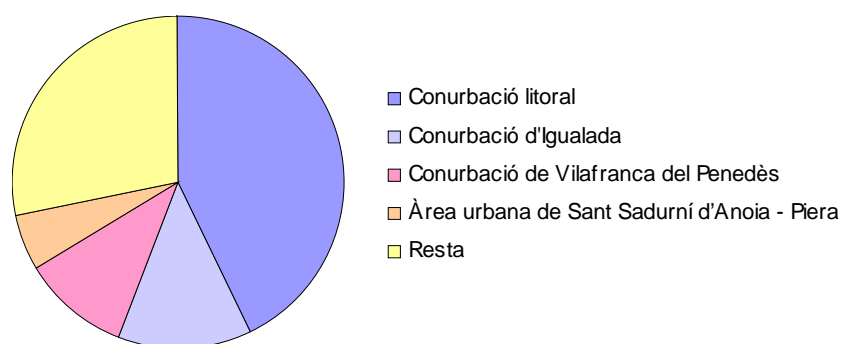
TAULA. Distribució de la població per grans àmbits urbans, 2015

Àmbit	Habitants	Percentatge s/ Penedès
Sitges	28.269	
Sant Pere de Ribes	29.666	
Vilanova i la Geltrú	65.686	
Cubelles	14.420	
Cunit	11.883	
Calafell	24.256	
El Vendrell	36.558	
Conurbació litoral	210.738	45,39%
Igualada	38.751	
Vilanova del camí	12.452	
Santa Margarida de Montbui	9.648	
Òdena	3.623	
Conurbació d'Igualada	64.474	13,89%
Vilafranca del Penedès	39.224	
Santa Margarida i els Monjos	7.332	
Olèrdola	3.518	
Conurbació de Vilafranca del Penedès	50.074	10,79%
Sant Sadurní d'Anoia	12.689	
Piera	14.991	
Àrea urbana de Sant Sadurní d'Anoia - Piera	27.680	5,96%
Total grans àmbits urbans	325.286	76,02%

Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Padró municipal d'habitants, 2015*.

Al 2007, l'activitat constructiva comença a declinar, i durant el 2008 s'inicia una forta crisi en el sector, que es palesa a les taules i gràfics *Dinàmica constructora. Habitatges acabats, 1991-2014. Subàmbits territorials i Penedès i Dinàmica constructora. Habitatges iniciats, 1991-2014. Subàmbits territorials i Penedès*.

GRÀFIC. Distribució de la població per grans àmbits urbans, 2015

Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Padró municipal d'habitants, 2015*.

TAULA. Superfície de sòl classificat per grans àmbits urbans, 2015

Àmbit	Sòl urbà consolidat	Sòl urbà no consolidat	Sòl urbanitzable delimitat	Sòl urbanitzable no delimitat	Sòl urbà o urbanitzable	
	Hectàrees	Hectàrees	Hectàrees	Hectàrees	Hectàrees	Percentatge s/ Penedès
Sitges	620,01	42,37	167,97	2,98		
Sant Pere de Ribes	322,33	74,75	626,11	50,88		
Vilanova i la Geltrú	587,99	56,6	518,59			
Cubelles	273,89		161,77	14,41		
Cunit	443,28	63,17	68,34			
Calafell	1.055,86	12,32	90,66	19,79		
El Vendrell	965,03	6,81	408,89	337,1		
Conurbació litoral	4.268,39	256,02	2.042,33	425,16	6.991,90	34,47%
Igualada	621,84		2,19	12,68		
Vilanova del camí	149,14	15,72	65,80			
Santa Margarida de Montbui	74,99		66,22			
Òdena	158,28	0,71	59,68			
Conurbació d'Igualada	1.004,25	16,43	193,89	12,68	1.227,25	6,05%
Vilafranca del Penedès	375,44	50,35	194,37	66,59		
Santa Margarida i els Monjos	283,31	7,24	19,74			
Olèrdola	304,62	37,89	37,89			
Conurbació de Vilafranca del Penedès	963,37	95,48	252,00	66,59	1.377,44	6,79%
Sant Sadurní d'Anoia	241,18		93,09	23,25		
Piera	795,23	21,01	92,60			
Àrea urbana de Sant Sadurní d'Anoia - Piera	1.036,41	21,01	185,69	23,25	1.266,36	6,24%
Total grans àmbits urbans	7.272,42	388,94	2.673,91	527,68	10.862,95	53,55%

Font: DEPARTAMENT DE TERRITORI I SOSTENIBILITAT, *Mapa urbanístic de Catalunya, 2015*.

Tal com mostren les taules i els gràfics que s'acaben d'esmentar, dels 11.765 habitatges iniciats i els 8.318 acabats a l'àmbit del Pla durant en 2006, es passa als 181 iniciats i els, també, 181 acabats en 2014.

El creixement desproporcionat del sector ha fet que, fins i tot després de vuit anys de crisi, no hagi estat possible absorbir tot el que s'havia construït. Al sector de l'habitatge amb protecció oficial, la producció d'habitatge es va mantenir estable fins a 2013.

Durant el període de 2001 a 2014, segons dades procedents dels expedients visats pels col·legis d'aparelladors, a Catalunya, es van acabar 679.091 habitatges i, al Penedès, 66.705 unitats.

La localització d'aquests nous immobles ha estat principalment als grans àmbits urbans -que, tal com es pot veure a la taula i el gràfic *Distribució de l'habitatge per grans àmbits urbans, 2011*, concentren la major part del parc d'habitatges-, especialment a la costa, encara que, també, a les capitals comarcals.

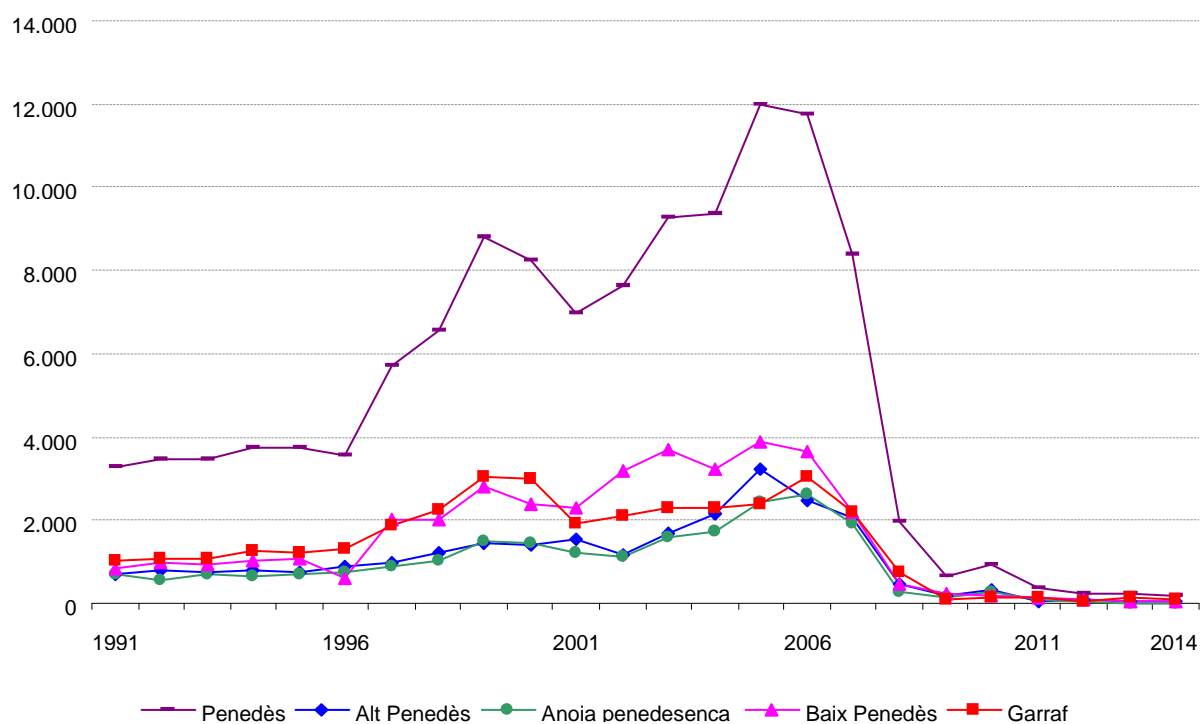
D'altra banda, segons dades de l'Observatori del Territori, l'any 2013, hi havia 5.095 sectors de planejament d'ús residencial a Catalunya en sòl urbanitzable delimitat o sòl urbà no consolidat, amb una superfície total de 33.620 ha i un potencial romanent d'habitatges de 627.938 unitats. Al Penedès, tal com mostra el mapa *Potencial romanent dels sectors de planejament d'ús residencial, 2013*, municipis com el Vendrell, Vilafranca del Penedès, i Vilanova i la Geltrú permeten encara un desenvolupament considerable.

TAULA. Dinàmica constructora. Habitatges iniciats, 1991-2014. Subàmbits territorials i Penedès

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Alt Penedès	694	800	763	774	732	903	961	1.228	1.447	1.423	1.560	1.174
Anoia penedesenca	694	585	689	675	718	728	892	1.048	1.496	1.430	1.203	1.137
Baix Penedès	858	993	937	1.038	1.083	600	1.997	2.012	2.804	2.397	2.309	3.204
Garraf	1.047	1.095	1.097	1.268	1.200	1.323	1.885	2.258	3.040	2.984	1.924	2.125
Penedès	3.293	3.473	3.486	3.755	3.733	3.554	5.735	6.546	8.787	8.234	6.996	7.640
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Alt Penedès	1.706	2.155	3.249	2.469	2.073	453	198	305	38	83	28	37
Anoia penedesenca	1.576	1.723	2.426	2.624	1.907	293	148	293	89	36	19	22
Baix Penedès	3.709	3.208	3.896	3.645	2.218	473	216	207	119	86	36	28
Garraf	2.303	2.277	2.395	3.027	2.179	727	73	124	143	51	153	94
Penedès	9.294	9.363	11.966	11.765	8.377	1.946	635	929	389	256	236	181

Font: Elaboració pròpia a partir de dades procedents dels visats dels col·legis d'aparelladors de Catalunya, 1991 a 2014.

GRÀFIC. Dinàmica constructora. Habitatges iniciats, 1991-2014. Subàmbits territorials i Penedès

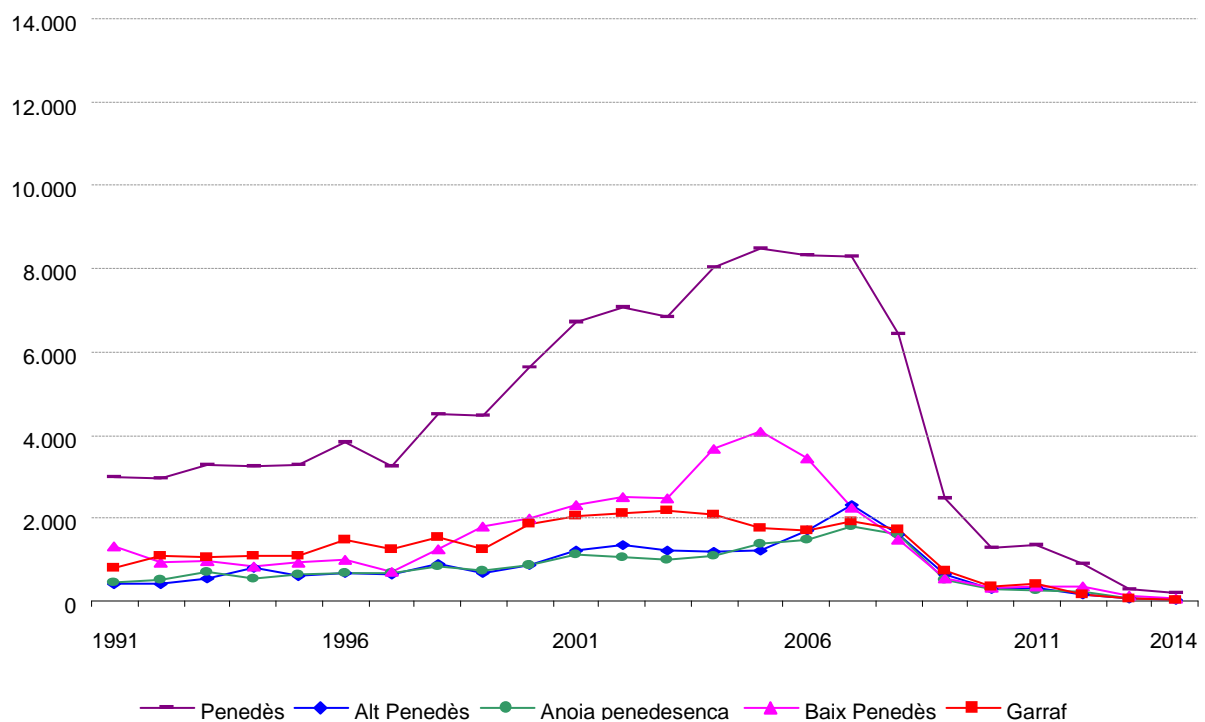
Font: Elaboració pròpia a partir de dades procedents dels visats dels col·legis d'aparelladors de Catalunya, 1991 a 2014.

TAULA. Dinàmica constructora. Habitatges acabats, 1991-2014. Subàmbits territorials i Penedès

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Alt Penedès	422	416	547	793	610	673	634	900	674	867	1.212	1.365
Anoia penedesenca	446	504	718	537	648	665	663	822	749	883	1.120	1.075
Baix Penedès	1.326	932	966	833	929	996	714	1.242	1.789	2.003	2.322	2.512
Garraf	807	1.104	1.045	1.077	1.090	1.489	1.240	1.546	1.254	1.867	2.048	2.116
Penedès	3.001	2.956	3.276	3.240	3.277	3.823	3.251	4.510	4.466	5.620	6.702	7.068
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Alt Penedès	1.221	1.180	1.210	1.712	2.326	1.620	640	298	334	148	50	36
Anoia penedesenca	991	1.084	1.395	1.485	1.798	1.619	529	302	247	236	69	28
Baix Penedès	2.478	3.679	4.095	3.433	2.247	1.478	554	316	366	355	120	75
Garraf	2.172	2.096	1.783	1.688	1.937	1.721	742	367	403	168	62	42
Penedès	6.862	8.039	8.483	8.318	8.308	6.438	2.465	1.283	1.350	907	301	181

Font: Elaboració pròpia a partir de procedents dels certificats finals d'obra dels col·legis d'aparelladors de Catalunya, 2012 a 2014.

GRÀFIC. Dinàmica constructora. Habitatges acabats, 1991-2014. Subàmbits territorials i Penedès

Font: Elaboració pròpia a partir de dades procedents dels certificats finals d'obra dels col·legis d'aparelladors de Catalunya, 2012 a 2014.

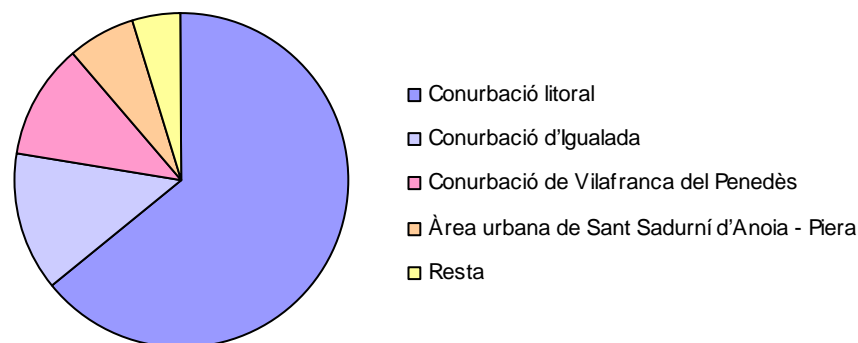
TAULA. Distribució de l'habitatge per grans àmbits urbans, 2011

Àmbit	Principal	Secundari	Buit	Total	
	Nombre	Nombre	Nombre	Nombre	Percentatge s/ Penedès
Sitges	12.240	4.466	2.449	19.155	
Sant Pere de Ribes	11.051	1.471	1.178	13.700	
Vilanova i la Geltrú	26.586	2.816	3.348	32.750	
Cubelles	5.803	3.076	1.721	10.600	
Cunit	5.010	7.587	416	13.013	
Calafell	10.092	13.635	3.254	26.981	
El Vendrell	14.397	12.369	4.260	31.026	
Conurbació litoral	85.179	45.420	16.626	147.225	63,85%
Igualada	15.688	546	3.802	20.036	
Vilanova del Camí	4.495	218	865	5.578	
Santa Margarida de Montbui	3.657	0	665	4.448	
Òdena	1.292	82	256	1.630	
Conurbació d'Igualada	25.132	846	5.588	31.692	13,74%
Vilafranca del Penedès	15.138	820	3.109	19.067	
Santa Margarida i els Monjos	3.657	0	665	4.448	
Olèrdola	1.300	280	121	1.701	
Conurbació de Vilafranca del Penedès	20.095	1.100	3.895	25.216	10,94%
Sant Sadurní d'Anoia	4.782	253	546	5.581	
Piera	5.368	3.187	1.569	10.124	
Àrea urbana de Sant Sadurní d'Anoia - Piera	10.150	3.440	2.115	15.705	6,81%
Total grans àmbits urbans	140.556	50.806	28.224	219.838	95,34%

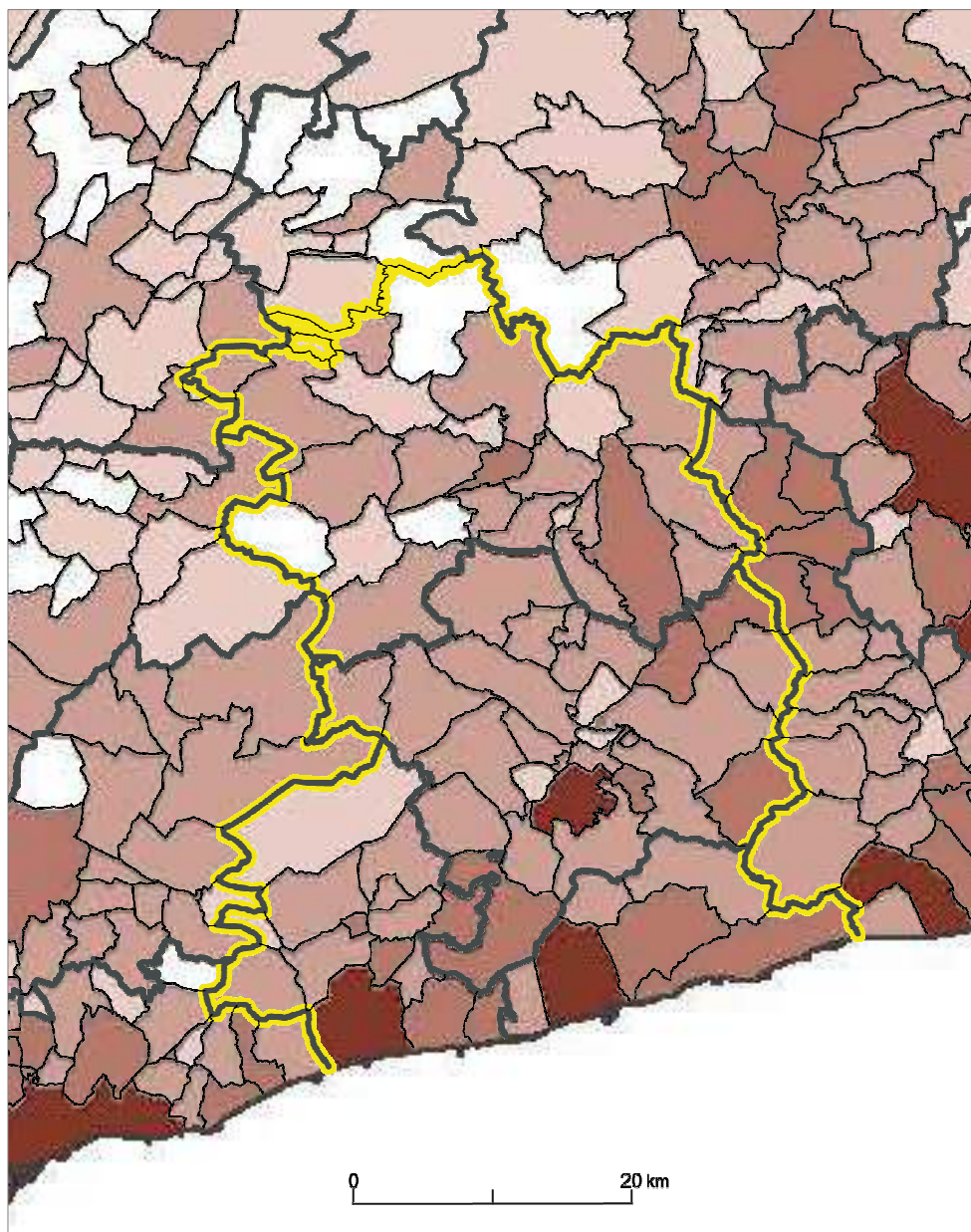
Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA, *Cens d'habitatges, 2011*.

D'acord amb dades de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana, Catalunya disposava en 2011 de més de 80.000 habitatges registrats i sense vendre, la majoria en mans dels bancs.

GRÀFIC. Distribució de l'habitatge per grans àmbits urbans, 2011

Font: Elaboració pròpia a partir d'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA, *Cens d'habitatges, 2011*.

MAPA. Potencial romanent dels sectors de planejament d'ús residencial, 2013

Nombre d'habitatges potencials

- De 5.001 a 20.000
- De 1.001 a 5.000
- De 101 a 1.000
- Inferior o igual a 100
- Sense dades

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Límit municipal

Font: Elaboració de la SECRETARIA D'HABITATGE I MILLORA URBANA del DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ, ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES I HABITATGE, a partir de dades de l'OBSERVATORI DEL TERRITORI.

Tanmateix, els estudis sobre estoc d'habitatge pendent de venda són aproximats i apunten a dades diferents segons la metodologia aplicada en cada cas.

En general, els plans locals d'habitatge detecten que manca una quantificació del parc d'habitatges existent i informació sobre l'estat del parc total, del parc buit, de l'infrahabitatge i de la sobreocupació per tal de fer-ne una anàlisi i una diagnosi i, posteriorment, elaborar una proposta.

Cal, doncs, dur a terme aproximacions més acurades que, ineludiblement, incloguin treball de camp per identificar quins d'aquests habitatges són realment estoc, i esbrinar-ne la localització, la data de construcció i l'estat.

5.5.2. Estratègia general

El creixement desmesurat del sector de la construcció hagut des de 1996 a 2006 que, tal com ja s'ha vist, ha tingut conseqüències negatives, no només per l'esclat de la bombolla immobiliària per causa d'una de les pitjors crisis

econòmiques de les darreres dècades, sino també per l'impacte ambiental i de consum de recursos que aquesta activitat genera. Per això, en aquest context de crisi econòmica i ambiental, cal un canvi de model.

En aquest moment, es disposa encara d'habitatges buits per ocupar i de teixits residencials que es poden completar, densificar i equipar per generar ciutat compacta i intensa, i de reserves de sòl classificat per desenvolupar que permeten donar resposta a les necessitats d'habitatge abans de planificar noves extensions.

El Pla aposta per l'abandonament de l'expansió urbana i prioritza un model de ciutat compacta, inclusiva, sostenible i amigable. Per això, proposa una estratègia general de contenció del creixement per extensió i opta pel reciclatge dels teixits urbans existents. Per donar resposta a la demanda d'habitatge, es disposa, per una banda, dels estocs d'habitatge buit que s'han construït durant l'últim decenni i no han estat venuts, propietat de grans tenidors com ara bancs, fons d'inversió o grans immobiliàries i, d'una altra banda, del parc d'habitatge més antic, que sovint requereix una rehabilitació per tornar a sortir al mercat. Un cop exhaurit el parc d'habitatge construït, encara es pot completar i consolidar els buits urbans abans d'urbanitzar o classificar més sòl.

La metodologia de treball a desenvolupar pel Pla consisteix, per un costat, en identificar el parc d'habitatge buit en propietat dels grans tenidors, com també l'habitatge que requereix rehabilitació i proposar fórmules per retornar-lo al mercat i, per un altre, en detectar els buits urbans per tal de completar i, eventualment, compactar els teixits residencials existents, tot assenyalant estratègies centrades en els grans àmbits urbans, que, en conjunt, concentren el 76% de la població i el 95% del parc d'habitatges, i que, per tant, són els llocs on la qüestió de l'habitatge és més punyent i on calen més les propostes assenyades, sense deixar de banda els àmbits urbans de menor dimensió i el territori rural format per assentaments amb poca població, que tenen unes necessitats molts diferents i que es poden resoldre mitjançant estratègies de reciclatge urbà, de compleció dels teixits existents o de manteniment del propi caràcter.

5.5.3. Estratègies individualitzades per als àmbits urbans

La concreció en els àmbits urbans, especialment en els de major dimensió –les conurbacions Litoral, d'Igualada i de Vilafranca del Penedès, i l'àrea urbana de Sant Sadurní d'Anoia - Piera–, de l'estratègia general plasmada a l'apartat immediatament anterior, a partir d'una quantificació acurada del parc d'habitatges existent, i de l'anàlisi i la diagnosi de l'estat d'aquest, passa per l'assenyalament, en base a criteris sòlids i coherents, de l'estratègia o estratègies més adequades a cada teixit residencial que s'individuï i que pot coincidir o no amb la totalitat del nucli de què es tracti en cada cas.

A continuació, es detallen les diferents estratègies de possible aplicació i el significat de cadascuna.

Rehabilitació de teixits urbans i/o habitatges

Aquesta estratègia fa referència a la renovació de les infraestructures, els equipaments i/o les edificacions que conformen els teixits, i/o els habitatges de determinades zones dels àmbits urbans ja envellides o obsoletes, i proposa posar en valor de nou les àrees debolides. Dels 230.579 habitatges existents en 2011 al Penedès, gairebé el 20% tenen més de 45 anys d'antiguitat i requereixen algun tipus de rehabilitació. La definició d'àmbits d'ARI (àrees de rehabilitació integral) és una eina important per desenvolupar aquest nou paradigma fonamentat de la sostenibilitat i la recuperació del territori i la ciutat existents.

Equipament o reequipament

La major dotació de serveis, equipaments i infraestructures, i la construcció d'espai públic que faciliti la relació entre els ciutadans donen caràcter urbà als assentaments i els fan més habitables. L'equipament o reequipament dels barris i dels centres històrics degradats ajuda al desenvolupament d'aquest model, tant sigui per la creació de nous equipaments com per la restauració d'infraestructures obsoletes i la conversió d'aquestes en equipaments per pal·liar els dèficits existents, de manera que permetin equilibrar i consolidar els àmbits urbans.

Intensificació

Dues de les característiques més destacades dels àmbits urbans són la densitat i la compacitat, es a dir, que els usos i serveis urbans que els conformen es troben en una certa proximitat i això permet afrontar millor els reptes de la sostenibilitat, afavoreix les relacions ciutadanes a l'espai públic i millora l'accessibilitat als serveis. Aquesta estratègia pot incloure,

d'una banda, propostes de densificació per tal d'incrementar el nombre d'habitatges i d'habitants per unitat de superfície i, d'una altra, de compactació, es a dir, de compleció dels buits del teixit urbà existent, els forats intersticials de solars sense edificar i de sòls urbans no consolidats que cal desenvolupar abans de proposar noves extensions. Alhora, aquests sòls poden arribar a ser una important oportunitat de transformació urbana. La definició d'àmbits de PMU i PERI pot ser útil per desenvolupar aquesta estratègia.

Reestructuració

Aquesta estratègia consisteix en la modificació de l'estructura, la configuració dels espais i les xarxes, i la relació entre peces diferents dels teixits urbans que han quedat obsoletes o incompletes i requereixen actuacions que en millorin la funcionalitat. Les noves tecnologies, les formes de producció actuals, els nous reptes ambientals sovint impliquen una adaptació de la morfologia interna dels àmbits urbans.

Transformació

Els processos de transformació són comuns en la història dels àmbits urbans, ja que els canvis socials, econòmics, ambientals i tecnològics obliguen a modificacions de la morfologia, els usos i l'arquitectura que hi són presents, i a l'adequació de les dimensions socials, econòmiques i culturals. En un context com el descrit, aquesta estratègia va encaminada a la millora de la mobilitat mitjançant el desenvolupament i l'accés al transport públic, com també la de l'accés als serveis, les condicions ambientals i la concepció del sector cultural com a motor de la transformació social, i l'optimització dels espais més dotats per a l'ús més adequat, en definitiva, a construir uns àmbits urbans més resilents, sostenibles i amables que superin l'escala estricta de l'assentament o del municipi per enquadrar-se dins un àmbit supramunicipal.

Incorporació d'habitatge nou buit al mercat

Aquesta estratègia va adreçada a l'establiment de polítiques que permetin que, un cop identificat, localitzat i quantificat l'estoc d'habitatge buit, aquest s'incorpori al mercat per donar una resposta adequada a les necessitats de la població i per recuperar-ne la funció social.

Consolidació

Aquesta estratègia és aplicable a teixits ben estructurats i dotats en els quals no és necessari intervenir més enllà de les millores puntuals no estructurals que es puguin anar plantejant.

Restitució al sistema territorial d'espais oberts

L'impuls exagerat del sector de la construcció d'habitatges va contribuir a la classificació de grans extensions de sòl que sovint no tenen viabilitat econòmica i no són sostenibles ni ambientalment ni social. Si el cas ho justifica, el Pla pot proposar la restitució parcial o total d'aquests sòls al sistema territorial d'espais oberts, que pot ser immediata quan els creixements encara no hagin estat desenvolupats per no disposar del planejament derivat o el projecte de reparcel·lació corresponents, o, en cas contrari, diferida a 75 anys, durant els quals els titulars poden gaudir, llegar i transmetre les propietats que posseeixin en aquests teixits.

La combinació de les dues primeres estratègies, especialment si s'hi afegeixen alguna o totes les tres següents, esdevé un instrument poderós per conferir centralitat als teixits urbans que ho necessitin.

5.6. Caracterització relacional de les estructures urbanes

Per al tractament de les estructures urbanes constituïdes per les urbanitzacions, les àrees per a activitat econòmica i els equipaments, que es desenvolupa als apartats 5.7, 5.8 i 5.9, respectivament, del present capítol d'aquesta Memòria, s'ha encarregat el treball *Caracterització relacional de les estructures configurades per les urbanitzacions, les àrees d'activitat econòmica i els equipaments conferidors de centralitat en relació al sistema d'infraestructures de mobilitat, i propostes de renovació urbana per a l'àmbit del Pla territorial parcial del Penedès*.

Aquest, que està coordinat per Marina Cervera, arquitecta i paisatgista, i aplica una metodologia novedosa ideada per Francesc Magrinyà, enginyer de camins, canals i ports, i doctor en urbanisme, i Josep Mercadé, arquitecte, enginyer de camins, canals i ports, i doctor en urbanisme, compta amb un equip encapçalat per aquests tres investigadors de la Universitat Politècnica de Catalunya.

L'objectiu és, mitjançant un conjunt d'eines d'anàlisi espacial per entorns SIG basades en la topologia de la xarxa viària que posa a l'abast la metodologia referida, desenvolupar i donar contingut al procés dissenyat per l'Equip redactor del Pla, pel qual, a partir de la caracterització individualitzada de les estructures urbanes de què es tracti en cada cas, es pugui evidenciar la vocació de cadascuna per, finalment, establir-hi l'estratègia o estratègies més adequades, sempre a escala territorial, d'acord amb l'esquema següent:

Caracterització ⇨ Vocació ⇨ Estratègies

Per una banda, es fa ús dels mètodes d'elaboració pròpia de l'equip d'investigació (Magrinyà et al., 2015; Mercadé et al., 2016) anomenats *upstream visualisation* i *downstream visualisation*.

El primer dóna compte de les relacions de veïnatge, tot privilegiant aquells enclavaments que tenen concentracions elevades d'activitat en proximitat, amb independència que es tracti de mosaics territorials de configuració espacial fragmentada.

El segon permet carregar les conques d'activitat sobre la xarxa viària que les suporta, tot establint l'esquelet vertebrador d'escala regional sobre el qual es manifesten les portes d'accés a les estructures urbanes objecte del treball.

Per altra banda, s'utilitzen les anomenades mesures de centralitat, tot posant un èmfasi especial en l'aportació específica que es deriva de dues mesures, anomenades *closeness* i *betweenness*.

Els mètodes quantitius assenyalats es combinen amb les cartografies convencionals per identificar les vocacions –els potencials endògens– del territori a l'hora de posar en marxa estratègies de transformació urbana.

En aquest sentit, el resultat final consisteix en una caracterització del territori que posi de manifest les esmentades vocacions, amb la finalitat d'establir estratègies d'actuació –l'activació selectiva de les vocacions/aptituds al servei d'un model territorial més sostenible–.

Per a això, en una primera fase, es duu a terme una anàlisi espacial a través de l'elaboració de cartografia de complexitat territorial bolcada sobre els eixos de la xarxa viària de referència mitjançant mètodes quantitius per posar en evidència els aspectes següents:

- La visualització dels enclavaments i del viari estructurant de proximitat: *closeness* (300m, 500m) i *betweenness* (1.000m, 2.000m, 5.000m, 10.000m).
- La complexitat urbana a 1.000m de la xarxa viària i de les estacions ferroviàries: *upstream visualisation* amb indicadors de densitat.
- L'esquelet viari d'escala regional i les portes/conques de l'activitat: *downstream visualisation* amb la definició de la profunditat dels rerepaïsos de la xarxa viària.

A continuació, en una segona fase, s'avaluen les estructures configurades per les urbanitzacions i les àrees d'activitat econòmica, i es comprova l'accessibilitat dels equipaments conferidors de centralitat, per a la qual cosa es considera la

totalitat de la xarxa viària, la xarxa ferroviària i el transport públic a escala penedesenca, com també els ports i els aeroports a escala de tot Catalunya.

Finalment, en una tercera fase, es procedeix a l'assenyalament individualitzat d'estratègies d'actuació a les urbanitzacions i les àrees d'activitat econòmica segons les tipologies establertes per l'Equip redactor del Pla, i de prevenció de dèficits als equipaments conferidors de centralitat.

5.7. Urbanitzacions

5.7.1. Emmarcament

Les urbanitzacions del Penedès, si bé, en origen, podien respondre a l'objectiu d'oferir una segona residència no gaire allunyada dels centres urbans de residència habitual per tal que els propietaris dels habitatges que les anaven ocupant i les famílies respectives poguessin passar llur temps de lleure, ara, tenen un funcionalitat molt més diversa

Orientats originàriament al lleure, la tipologia d'habitatges que hi predomina és l'unifamiliar amb jardí, però moltes urbanitzacions han deixat de ser llocs de segona residència per esdevenir llocs de residència permanent o, si s'han construït fa poc, han mantingut la tipologia, especialment als llocs turístics i als municipis amb algun atractiu que socialment es valora (el paisatge, la tranquil·litat, la qualitat de vida, ...) i han donat resposta al desig de viure en un habitatge unifamiliar aïllat amb jardí.

Moltes urbanitzacions s'han desenvolupat a partir de l'any 1981, any que es considera cabdal, perquè amb la promulgació de la Llei de protecció de la legalitat urbanística, es van començar a aturar les parcel·lacions il·legals dels sòls i a exigir el compliment dels estàndards establerts normativament a l'hora d'iniciar qualsevol procés de transformació de sòl.

En paral·lel, les que han pogut han avançat en els processos de transformació del sòl, amb l'esforç econòmic dels residents, en cas que els serveis haguéssin estat deficitaris en el conjunt de la urbanització.

La diversitat de situacions, en especial en aquelles urbanitzacions que presenten dèficits urbanístics, genera un malestar persistent entre els propietaris afectats i als ajuntaments, i es fa difícil generalitzar solucions, especialment des de la planificació territorial, que no té ni la capacitat per modificar la legislació urbanística que les afecta ni tampoc la de mitjançar entre les parts que puguin estar en conflicte o en desacord per abordar la gestió de la transformació del sòl i assolir uns estàndards mínims d'equipaments i serveis.

Les urbanitzacions estan estigmatitzades i es fa difícil veure-les en positiu, ja que, a més de les dificultats per completar uns dèficits urbanístics històrics i recurrents en moltes d'elles, també hi plana tot un corpus teòric que, en el context actual, encara reforça més aquesta estigmatització: es considera que la tipologia d'habitatge unifamiliar aïllat i amb jardí ocupa massa extensió de sòl en relació als residents (excessiu consum de sòl); que són insostenibles, perquè els residents depenen del vehicle privat (contaminació atmosfèrica i excessiu consum de combustible); que també ho són, d'insostenibles, perquè els ajuntaments no poden afrontar el cost dels serveis per al conjunt de l'extensió que ocupen les urbanitzacions que es troben en el propi terme municipal o bé perquè els residents no poden completar o no es posen d'acord en com afrontar les despeses que els generaria assolir el nivell òptim de serveis.

Altres elements que les distancien del pensament teòric actual són l'ús exclusivament residencial, que s'oposa al concepte de la mixticitat característica de la ciutat compacta o la homogeneïtat social que hi predomina i la posició que ocupen en el terme municipal respectiu, que les allunya d'una hipotètica integració en el teixit social i urbà del municipi.

En tot cas, la majoria d'urbanitzacions hi són per quedar-s'hi.

Les urbanitzacions, a banda de la qualitat dels serveis i dels equipaments, estan sotmeses a la legislació i el planejament territorials i urbanístics.

En tots dos casos, se'n deriven uns condicionants des de cadascun d'ambdós nivells, tot i que, per assolir la plena regularització, és la legislació urbanística la que ha de determinar-ne les possibilitats.

No obstant això, el Pla aborda el tractament de les urbanitzacions perquè, des de les administracions locals afectades, s'ha demanat que es faci i que es proposi la resolució de les problemàtiques existents, la qual cosa mostra el malestar esmentat anteriorment.

Aquest tractament, però, es fa dins el marge de l'àmbit competencial del Pla, a l'escala de treball pròpia del planejament territorial, que no permet el detall de l'escala urbanística.

5.7.2. Precedents

En 2003, la Diputació de Barcelona i, en 2007, l'aleshores Departament de Política Territorial i Obres Públiques, al qual va succeir l'actual Departament de Territori i Sostenibilitat, van encarregar sengles estudis per inventariar i caracteritzar les urbanitzacions existents a diferents àmbits que, en conjunt, abasten la totalitat de Catalunya.

El primer es titula *Els creixements residencials en baixa densitat. Les urbanitzacions a la província de Barcelona* i el segon, *Estudi d'identificació, representació gràfica, interpretació territorial i diagnòsi dels serveis bàsics dels creixements residencials de baixa densitat (urbanitzacions) en els àmbits de Girona, Lleida i Tarragona*, i en són autors Joan Barba, arquitecte, i Montserrat Mercadé, geògrafa.

Aquests estudis defineixen les urbanitzacions com a *aquells àmbits identificables que contenen un loteig del sòl en parcel·les que, una vegada venudes a particulars, permeten construir habitatges unifamiliars aïllats*.

Així, els criteris d'identificació per considerar un teixit de baixa densitat com a urbanització als estudis esmentats són els següents:

- Aïllament geogràfic degut a la distància entre el nucli urbà i la urbanització
- Barreres topogràfiques o canvi radical dels usos en àmbits veïns
- Agrupació i estructura repetitiva com a base de creixement
- Domini de la tipologia d'habitatge unifamiliar aïllat
- Dependència del transport privat rodat

En canvi, aquests estudis exclouen els teixits de baixa densitat que presenten una o vàries de les característiques que es detallen a continuació:

- Formen part d'un nucli de població
- Són eixamples d'un nucli de població
- Són agregats històrics a un nucli de població
- El nucli de població s'ha format a partir d'una aglomeració de teixits de baixa densitat
- Estan separats del nucli de població, però l'accés a peu és inferior a 15 minuts
- La superfície que ocupen és inferior a 1 ha
- Hi ha una estructura administrativa que els reconeix i presenten un volum considerable d'habitatges plurifamiliars
- Són urbanitzacions singulars

D'altra banda, la Llei 3/2009, de regularització i millora d'urbanitzacions amb dèficits urbanístics, aprovada amb la finalitat d'afavorir la finalització de les obres d'urbanització i la dotació dels serveis corresponents amb l'objectiu de millorar la qualitat de vida dels residents, va destinada a les àrees amb les característiques següents:

- Àrees residencials de baixa densitat deslligades de la trama urbana
- Estar integrades de manera majoritària per edificacions aïllades destinades a habitatge unifamiliar
- Presentar situacions de manca d'execució de les obres d'urbanització i de dotació de serveis urbanístics tal com estableix la normativa urbanística o de tenir els esmentats obres i serveis en un estat manifestament precari, que no permeti donar un servei adequat a l'àmbit

- Disposar d'obres d'urbanització que no hagin estat objecte de recepció per part de l'Ajuntament
- Respondre, en la gran majoria, a les que es van desenvolupar entre l'entrada en vigor, el maig de 1956, de la Llei del sòl i ordenació urbana i el novembre de 1981, quan es va aprovar la Llei de protecció de la legalitat urbanística

Finalment, els criteris de caracterització de les urbanitzacions que s'han fet servir per altres instàncies, són els següents:

- Ús exclusivament residencial
- Integració dèbil en els centres urbans
- Baixa profunditat territorial: espais urbans simples, amb un únic tipus de trama urbana, parcel·lació i edificació
- Absència d'espai col·lectiu
- Generalment, sense transport públic
- Disponibilitat de cap o pocs equipaments comunitaris
- Manca d'activitats complementàries a la residencial
- Obligació de desplaçar-se fora de l'àmbit per realitzar qualsevol tipus d'activitat quotidiana
- Generalment, desenvolupament sense planejament i per un únic propietari o promotor

Com a conclusió de tot l'esmentat, es considera una urbanització un teixit urbà (trama de carrers, parcel·les i espais públics) aïllat morfològicament i funcional del nucli o nuclis de població més propers, en què la tipologia dominant és la residencial unifamiliar aïllada i l'accessibilitat queda determinada per l'ús del vehicle motoritzat privat, atesa l'escassa o, majoritàriament, nul·la disponibilitat de transport públic i la dificultat de desplaçar-s'hi a peu o amb bicicleta.

5.7.3. Inventari d'urbanitzacions

A partir dels dos treballs esmentats a l'inici de l'apartat immediatament anterior, la Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme, va elaborar, en 2014, l'anomenat *Inventari d'urbanitzacions de Catalunya*, dut a terme per membres de l'Equip redactor del Pla.

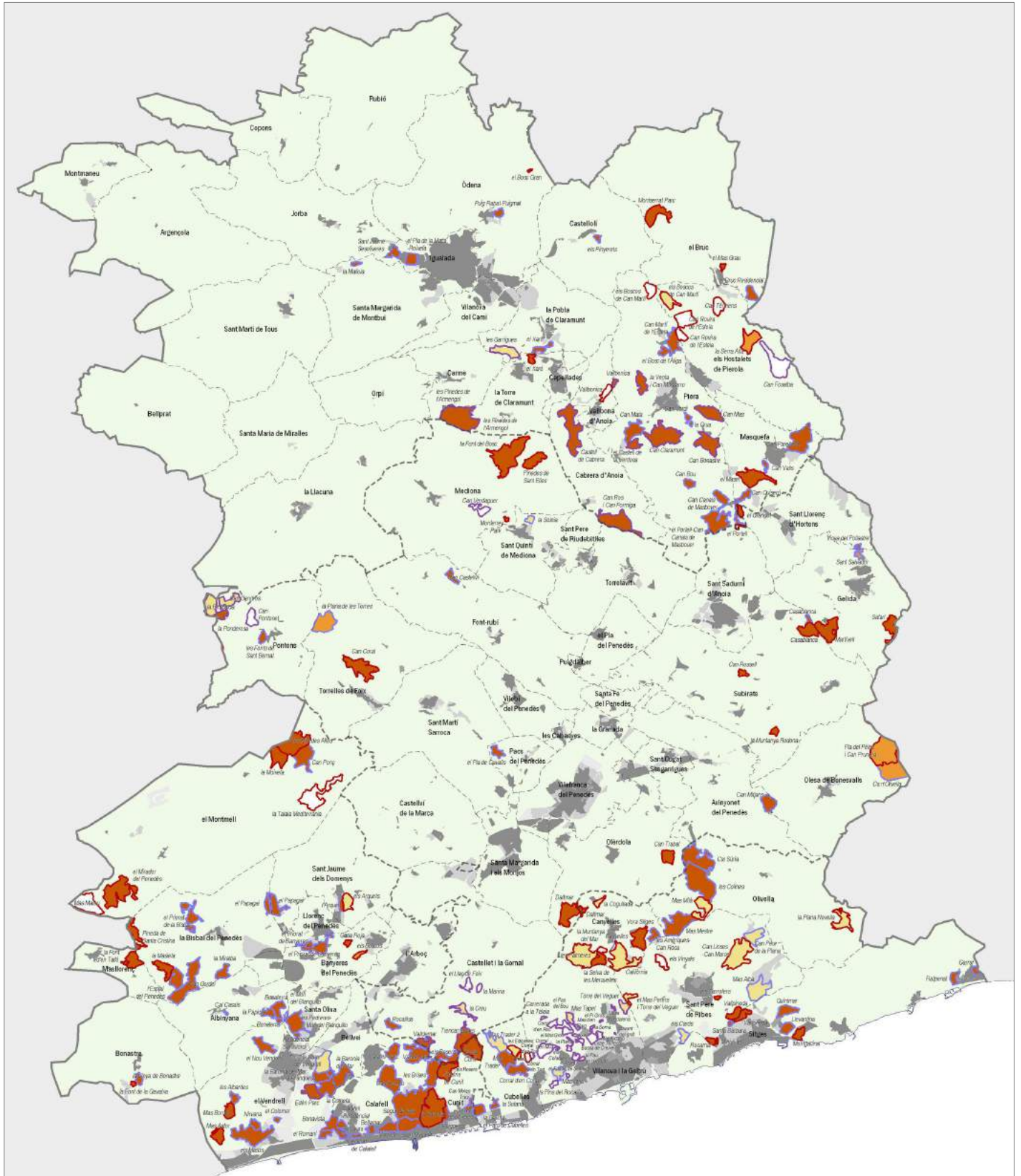
La base triada per començar a discriminar l'univers tan divers de les urbanitzacions va ser la recepció urbanística. Així, s'entén que una urbanització està regularitzada urbanísticament quan ha estat recepcionada per l'ajuntament corresponent. El fet que la urbanització hagi completat aquest acte administratiu pot indicar que, en el moment que es va recepcionar, acomplia els requisits mínims per poder ser gestionada per l'ajuntament o, fins i tot, que s'havia completat tot el procés de transformació del sòl. Una altra cosa és que el pas del temps hagi comportat l'envelliment dels serveis urbanístics o no s'hagin completat en la totalitat que es demana a un sòl urbà.

En la resta de casos, és a dir, quan no ha estat recepcionada, s'entén que la urbanització està pendent de regularització i aquesta situació administrativa pot indicar que, pels motius que sigui, les urbanitzacions no han completat el procés d'urbanització i l'ajuntament corresponent no n'ha pogut fer la recepció.

La quantificació i l'extensió de les urbanitzacions de l'àmbit del Penedès que, a partir dels treballs de base de 2003 i 2007, l'*Inventari* considera i diferencia d'acord amb la corresponent regularització urbanística són les que es mostren a la taula *Urbanitzacions de l'Inventari d'urbanitzacions de Catalunya. Quantificació i superfície*.

D'acord amb aquestes dades, el Garraf (amb 65) el Baix Penedès (amb 63) són les dues comarques amb més urbanitzacions de tot l'àmbit del Pla, dues comarques que, d'altra banda, han estat, durant molts anys, llocs eminentment turístics i d'estiueig, tot i que, a partir de la dècada dels 90 del segle passat, hagin començat a experimentar transformacions derivades de la conversió de segones en primeres residències, atesa la proximitat als centres metropolitans de treball i les millores de les comunicacions que han experimentat.

MAPA. Urbanitzacions de l'Inventari d'urbanitzacions de Catalunya. Classificació del sòl i situació

urbanística

TAULA. Urbanitzacions de l'Inventari d'urbanitzacions de Catalunya.
Quantificació i superfície**Urbanitzacions.
Classificació del sòl segons el Mapa
urbanístic de Catalunya (MUC) amb
revisió per part dels ajuntaments**

	Sòl urbà consolidat
	Sòl urbà no consolidat
	Sòl urbanitzable delimitat
	Sòl no urbanitzable

**Urbanitzacions.
Situació urbanística**

	Recepcionada
	Pendent de recepció
	Sense informació

**Altres assentaments i espais oberts.
Classificació del sòl segons el Mapa
urbanístic de Catalunya (MUC)**

	Sòl urbà consolidat
	Sòl urbà no consolidat
	Sòl urbanitzable delimitat
	Sòl urbanitzable no delimitat
	Sòl no urbanitzable

Informació cartogràfica de base

	Límit de l'AFT Penedès
	Límit comarcal
	Límit municipal

Quantificació (nombre)

	Recepcionades	Pendents de recepció	Total
Alt Penedès	12	23	35
Anoia penedesenca	18	26	44
Baix Penedès	44	19	63
Garraf	19	46	65
Penedès	93	114	207

Superfície (ha)

	Recepcionades	Pendents de recepció	Total
Alt Penedès	397	1.125	1.522
Anoia penedesenca	597	1.382	1.979
Baix Penedès	1.835	1.131	2.966
Garraf	899	979	1.878
Penedès	3.728	4.617	8.345

Font: DIRECCIÓ GENERAL D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI I URBANISME, *Inventari d'urbanitzacions de Catalunya, 2014.*

No obstant això, l'Anoia penedesenca, tot i que no té tantes urbanitzacions com les dues esmentades anteriorment, és la segona comarca en extensió –després del Baix Penedès–, amb prop de 2.000 ha que, de ben segur, corresponen a urbanitzacions que es troben en el límit amb el Baix Llobregat o a redós dels estreps de la Serralada Prelitoral.

El 45% de les urbanitzacions del Penedès es troben recepcionades pels ajuntaments i cal destacar que el Baix Penedès és la comarca que, no tan sols en nombre i en extensió, sinó que també és la que en té més en situació regular que irregular.

Tanmateix, la superfície pendent de regularitzar és elevada a totes les comarques ja que, excepte el Garraf, totes superen les 1.000 ha, i això és especialment significatiu a l'Anoia penedesenca i a l'Alt Penedès, on l'extensió regularitzada és molt baixa en relació amb la total del conjunt d'urbanitzacions.

Les 93 urbanitzacions regularitzades gaudeixen d'una situació molt diferent a la de les que no estan, perquè han estat assumides per l'ajuntament corresponent i es poden arribar a considerar un barri més del municipi amb unes característiques tipològiques i d'extensió que les diferencien de la resta de teixits urbans. Les 114 urbanitzacions no regularitzades no han assolit encara els requisits urbanístics adequats.

El mapa *Urbanitzacions de l'Inventari d'urbanitzacions de Catalunya. Classificació del sòl i situació urbanística* individua i localitza aquestes urbanitzacions, i reflecteix la distribució territorial, si estan recepcionades o no, i el règim urbanístic

atorgat pel planejament general vigent a partir de la informació del Mapa Urbanístic de Catalunya (MUC) corresponent a 2014 o, en algun cas, de l'aportada pels ajuntaments que han observat discordances entre aquest darrer i la realitat urbanística actual, cosa per la qual cal procedir-ne a l'actualització per incorporar els eventuais canvis derivats dels instruments de planejament general urbanístic aprovats i vigents després d'aquella data.

Les urbanitzacions han estat identificades pel planejament general urbanístic i cadascuna de les figures aprovades els ha assignat un règim urbanístic que les regeix. Aquest règim és el que està determinant la transformació del sòl de cada una d'elles.

Al Penedès, es donen les situacions següents:

- Urbanitzacions plenament reconegudes com a sòl urbà consolidat
- Urbanitzacions en sòl urbà consolidat, urbà no consolidat o urbanitzable que han assolit diferents graus de transformació i gestió del sòl
- Urbanitzacions que el planejament urbanístic vigent reconeix com a sòl urbà consolidat, malgrat que els ajuntaments no les han recepcionat
- Urbanitzacions en sòl no urbanitzable que, majoritàriament, no han estat recepcionades pels ajuntaments

5.7.4. Identificació precisa de les urbanitzacions

El Pla territorial incorpora els teixits residencials considerats com a urbanitzacions per l'*Inventari*.

També, n'afegeix alguns altres de baixa densitat que, tot i no tractar-se de nuclis o assimilats, i complir els criteris que defineixen les urbanitzacions, no han estat identificats com a tals per aquest darrer.

Uns i altres inclouen algunes àrees que ocupen terrenys que formen part del sòl de protecció del sistema territorial d'espais oberts, en alguns casos, amb valor elevat i, fins i tot, a dins d'espais del PEIN i/o la xarxa Natura 2000.

Els Plànols d'ordenació que formen part del present document de Proposta preliminar discriminen, en aquesta fase, entre les urbanitzacions de l'*Inventari* i les que no en formen part.

Per això, després d'una primera elaboració, s'ha procedit a la relació d'unes i altres, tan completa com ha estat possible.

Aquesta inclou la identificació i les dades de població del *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015 de l'Institut Català d'Estadística.

La relació esmentada es presenta, per comarques i municipis, a les diferents taules que es reflecteixen, successivament, a les pàgines següents, el títol de les quals vé encapçalat pel mot *Urbanitzacions*.

Tanmateix, mitjançant la superposició de les urbanitzacions de l'*Inventari* al planejament urbanístic que els Plànols d'ordenació del Pla incorporen, es constata que no sempre coincideixen totalment quant a àmbit i/o tipologia.

Igualment, s'ha detectat l'adopció d'alguns noms que no hi corresponen.

Consegüentment, per fixar l'univers d'urbanitzacions que ha de ser objecte de tractament territorial per part del Pla, es fa imprescindible una revisió de les discordances d'acord amb els criteris adoptats per a la definició del concepte d'urbanització i dels topònims identificatius.

TAULA. Urbanitzacions. Alt Penedès (I)

Àmbit	Població 2015	Observacions
Avinyonet del Penedès		
Can Mitjans	112	-
Castellet i la Gornal		
la Creu i els Àngels	15	-
Rocallisa	254	-
els Rosers	271	-
Trenca-roques	*	-
Valldemar	112	Compartit amb Calafell
el Llac de Foix	*	Sòl no urbanitzable
la Marina	*	Sòl no urbanitzable
Font-rubí		
Can Castellví	133	-
Gelida		
Martivell	557	-
Safari	190	-
Sant Salvador	191	-
el Camí de Can Bargalló	*	Sòl no urbanitzable
Mediona		
la Font del Bosc	811	-
Monterrey Park	21	-
Sant Elies	275	-
Can Verdaguer	27	Sòl no urbanitzable
Olèrdola		
Daltmar	646	Compartit amb Canyelles
Can Trabal	387	-
Olesa de Bonesvalls		
Ca n'Olivella	512	-
Pla del Pèlec	417	Compartit amb Vallirana (MB)
Pacs del Penedès		
el Pla de Cavalls i la Serra	350	-

Urbanitzacions incloses a l'*Inventari d'urbanitzacions de Catalunya*

Urbanitzacions no incloses a l'*Inventari d'urbanitzacions de Catalunya*

* Sense dades

Font: Elaboració pròpia a partir de DIRECCIÓ GENERAL D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI I URBANISME, *Inventari d'urbanitzacions de Catalunya*, 2014, i *Mapa urbanístic de Catalunya (MUC)*, 2016, i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

Pla territorial del Penedès**Proposta preliminar**

Memòria 5.42

TAULA. Urbanitzacions. Alt Penedès (i II)

Àmbit	Població 2015	Observacions
Pontons		
Can Cendrós	12	-
les Fonts de Sant Bernat	49	-
la Ponderosa	79	-
la Rimbalda	21	-
Cal Pontonet	*	Sòl no urbanitzable
Sant Llorenç d'Hortons		
el Grandet	196	-
Vinya del Pollastre	39	-
Residencial Can Bargalló	41	Sòl no urbanitzable / Compartit amb St. Esteve Sesrovires (MB)
Sant Quintí de Mediona		
la Soleia	*	-
Subirats		
Can Rossell de la Costa	130	-
Torrelles de Foix		
Can Coral	609	-
la Plana de les Torres	197	-

Font: Reelaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent i de la versió de l'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA d'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor del Padró continu de població a data 1r de gener de 2015*.

TAULA. Urbanitzacions. Anoia (I)

Àmbit	Població 2015	Observacions
el Bruc		
el Bruc Residencial	226	-
Mas Grau	*	-
Montserrat Parc	520	-
Cabrera d'Anoia		
Can Ros i Can Formiga	774	-
Castell de Cabrera	432	-
Capellades		
Ca l'Anton	*	Compartit amb la Torre de Claramunt

Font: Elaboració pròpia a partir de DIRECCIÓ GENERAL D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI I URBANISME, *Inventari d'urbanitzacions de Catalunya*, 2014, i *Mapa urbanístic de Catalunya (MUC)*, 2016, i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya a data 1r de gener de 2015*, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor de l'INSTITUT NACIONAL DE ESTADÍSTICA*.

TAULA. Urbanitzacions. Anoia (II)

Àmbit	Població 2015	Observacions
Carme		
les Pinedes de l'Armengol	25	Compartit amb la Torre de Claramunt
Castelloí		
els Pinyerets	83	-
els Hostalets de Pierola		
els Boscos de Can Martí	53	Compartit amb Piera
la Serra Alta	462	-
Can Fosalba	291	Sòl no urbanitzable
Can Rovira de l'Estela	27	Sòl no urbanitzable
Can Rovira de l'Estela (ampliació)		Sòl no urbanitzable
Can Tèrmens	*	Sòl no urbanitzable
Igualada		
el Pla de la Maça - Roixela	*	-
Sant Jaume Sesoliveres	*	-
Masquefa		
Can Parellada	1.649	-
Can Quiseró	273	-
Can Valls	137	-
el Maset	953	-
Òdena		
el Bosc Gran	16	-
Puigrabat - Puigmal	93	-
Piera		
el Bosc de l'Àliga	240	-
Can Bonastre	1.053	-
Can Bou	202	-
Can Canals de Masbover	1.251	-
Can Claramunt	1.283	-
Can Martí de l'Estela	623	-
Can Mas	847	-
Can Mata	445	-
el Castell de la Ventosa	162	-
la Grua	57	-
Sant Jordi	194	-
Vallbonica	77	Compartit amb Vallbona d'Anoia
la Venta i Can Mossarro	376	-
el Portell (nord)	221	-
el Portell (sud)		Sòl no urbanitzable
els Boscos de Can Martí	7	Sòl no urbanitzable / Compartit amb els Hostalets de Pierola

Font: Elaboració pròpia a partir de DIRECCIÓ GENERAL D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI I URBANISME, *Inventari d'urbanitzacions de Catalunya*, 2014, i *Mapa urbanístic de Catalunya (MUC)*, 2016, i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUT NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

Pla territorial del Penedès**Proposta preliminar**

Memòria 5.44

TAULA. Urbanitzacions. Anoia (i III)

Àmbit	Població 2015	Observacions
la Pobla de Claramunt		
les Garrigues	224	-
el Xaró	212	Compartit amb la Torre de Claramunt
Santa Margarida de Montbui		
la Mallola	73	-
la Torre de Claramunt		
les Pinedes de l'Armengol	1.333	Compartit amb Carme
el Xaró	126	Compartit amb la Pobla de Claramunt
Ca l'Anton	310	Compartit amb Capellades
Camaró	83	-
el Pla de la Torre	68	-
Vallbona d'Anoia		
Vallbonica	*	Parcialment en sòl no urbanitzable / Compartit amb Piera

Font: Elaboració pròpia a partir de DIRECCIÓ GENERAL D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI I URBANISME, *Inventari d'urbanitzacions de Catalunya*, 2014, i *Mapa urbanístic de Catalunya (MUC)*, 2016, i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Urbanitzacions. Baix Penedès (I)

Àmbit	Població 2015	Observacions
Albinyana		
Bonaterra I	-	-
Bonaterra II	630	Inclou Tomoví 1, 2 i 3, sense desenvolupar
el Molí del Blanquillo	66	Compartit amb Santa Oliva
la Papiola	504	-
la Torreta	*	-
la Plana de la Papiola	*	Sense desenvolupar
Banyeres del Penedès		
els Boscos	133	-
Casa Roja	187	-
el Priorat de Banyeres	691	Compartit amb Llorenç del Penedès
Bellvei		
la Baronia del Mar - Mas Canyís	715	Mas Canyís compartit amb Calafell

Font: Elaboració pròpia a partir de DIRECCIÓ GENERAL D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI I URBANISME, *Inventari d'urbanitzacions de Catalunya*, 2014, i *Mapa urbanístic de Catalunya (MUC)*, 2016, i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Urbanitzacions. Baix Penedès (II)

Àmbit	Població 2015	Observacions
la Bisbal del Penedès		
Can Gordei	580	-
l'Esplai del Penedès	321	-
la Masieta	86	-
la Miralba	173	-
el Papagai	181	Compartit amb Sant Jaume dels Domenys
Pineda de Santa Cristina	93	Compartit amb un municipi del Camp
el Priorat de la Bisbal	777	-
Bonastre		
Font de la Gavatxa	19	-
la Vinya de Bonastre	176	-
Calafell		
l'Assumpció - Sant Miquel	*	-
Bellamar	388	-
Bonavista	*	Compartit amb el Vendrell
les Brises - Segur de Dalt	*	-
Calafell Parc	448	-
Calafell Residencial	1.296	-
la Casa Nova de Segur - el Rectoret	*	el Rectoret compartit amb Cunit
Mas Mel	1.707	-
Mas Romeu	666	-
el Prat de Calafell	156	-
Valldemar	*	-
Alorda Parc	95	-
la Bonanova - Mas de la Font	328	-
Mas Canyís	*	Compartit amb Bellvei
les Vil·les	*	-
Cunit		
Can Moles Tres	*	-
Can Torrents - el Rectoret - la Baronia	*	el Rectoret compartit amb Calafell
la Costa de Cunit	*	-
el Fondo dels Cirerers	*	-
els Jardins de Cunit	*	-
Puigpelós	*	-
els Rosers	*	Compartit amb Castellet i la Gornal
Llorenç del Penedès		
el Priorat de Banyeres	289	Compartit amb Banyeres del Penedès

Font: Elaboració pròpia a partir de DIRECCIÓ GENERAL D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI I URBANISME, *Inventari d'urbanitzacions de Catalunya*, 2014, i *Mapa urbanístic de Catalunya (MUC)*, 2016, i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUT NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Urbanitzacions. Baix Penedès (i III)

Àmbit	Població 2015	Observacions
Maslorenç		
la Font d'en Talló	51	-
el Montmell		
Can Ponç	60	-
Castellot de Rodonyà (Mas Mateu)	84	-
el Mirador del Penedès	861	-
la Moixeta	*	-
les Pinedes Altes	122	-
la Talaia Mediterrània	54	-
la Vall de Sant Marc - Cal Codony	*	SUND en PEIN sense desenvolupar
la Vall de Sant Marc - Masia Ventosa	*	SUD en PEIN sense desenvolupar que inclou alguns masos disseminats
Sant Jaume dels Domenys		
l'Arquet	306	-
els Arquets	152	-
el Papagai	391	Compartit amb la Bisbal del Penedès
Santa Oliva		
les Pedreres - el Molí del Blanquillo	1.693	el Molí del Blanquillo compartit amb Albinyana
Residencial Sant Jordi	*	-
el Vendrell		
Bonavista - el Romaní nord	*	Bonavista compartit amb Calafell
el Colomer	*	-
la Creu del Vendrell	*	Sense desenvolupar
Edèn Parc	*	-
Mas Astor	191	-
Mas Borràs nord	*	-
Mas Borràs sud	298	-
els Masos - els Garrofers	1.600	-
Nirvana	*	-
el Nou Vendrell	*	-
Oasi nord-oest	*	-
Oasi nord-est	*	-
Oasi sud - la Baronia del Mar	*	la Baronia del Mar compartit amb Bellvei
el Romaní sud	*	-
Mas Belot	*	Sense desenvolupar

Font: Elaboració pròpia a partir de DIRECCIÓ GENERAL D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI I URBANISME, *Inventari d'urbanitzacions de Catalunya*, 2014, i *Mapa urbanístic de Catalunya (MUC)*, 2016, i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUT NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Urbanitzacions. Garraf (I)

Àmbit	Població 2015	Observacions
Canyelles		
les Amèriques	76	-
Can Roca	106	Compartit amb Sant Pere de Ribes
Califòrnia	1.330	-
la Cogullada	106	-
Daltmar	71	Compartit amb Olèrdola
la Muntanya del Mar	*	-
Nou Canyelles	138	-
les Palmeres	989	-
la Selva de les Maravelles	*	-
Vora Sitges	323	-
Cubelles		
Corral d'en Cona	383	-
les Estoreres	93	-
la Gavina - el Parc de Cubelles	264	-
Mas Trader 1	1.552	-
Mas Trader 2		-
el Ricreu		-
la Solana	135	-
Corral d'en Tort	77	Parcialment en sòl no urbanitzable / Compartit amb Vilanova i la Geltrú
Olivella		
Cal Surià		-
les Colines		-
Mas Mestre	3.265	-
Mas Milà		-
la Plana Novella		-
Sant Pere de Ribes		
Can Lloses - Can Marcer	309	-
Can Pere de la Plana - Pineda Parc	303	-
els Cards	271	-
els Garrofers	21	-
Mas Alba	296	-
el Mas Perers	50	-
Torre del Veguer	9	Compartit amb Vilanova i la Geltrú
Minivil·les	*	-
Rocamar	440	-
Vallpineda	1.227	Compartit amb Sitges
els Vinyals	79	-
Can Roca	106	Compartit amb Canyelles
els Colls - Casa del Mar	412	-
el Mas d'en Serra	1.272	-

Font: Elaboració pròpia a partir de DIRECCIÓ GENERAL D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI I URBANISME, *Inventari d'urbanitzacions de Catalunya*, 2014, i *Mapa urbanístic de Catalunya (MUC)*, 2016, i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Urbanitzacions. Garraf (i II)

Àmbit	Població 2015	Observacions
Sitges		
Garraf II	959	-
Llevantina	*	-
Montgavina	*	-
Quintmar	*	-
Ratpenat	601	-
Santa Bàrbara	*	
Vallpineda	**	Compartit amb Sant Pere de Ribes
Miralpeix	*	-
Vilanova i la Geltrú		
el Fondo de Somella	*	-
el Mas Tapet	*	-
el Pau de l'Hostal	*	-
Camí del Corral de Carro	*	-
Torre del Veguer	*	Compartit amb Sant Pere de Ribes
Mas Roquer - el Corral d'en Milà	*	Mas Roquer inclou els Coladors el Corral d'en Milà parcialment en sòl no urbanitzable
Bassa de Creixell	*	Sòl no urbanitzable
Casalot de Creixell	*	Sòl no urbanitzable
Corral d'en Roc nord	*	Sòl no urbanitzable
Corral d'en Roc sud - el Mas d'en Ricard	*	Sòl no urbanitzable
Corral d'en Tort	*	Sòl no urbanitzable / Compartit amb Cubelles
el Fondo de Fraig	*	Sòl no urbanitzable
el Marge Llarg	*	Sòl no urbanitzable
Mas d'en Puig	*	Sòl no urbanitzable
Mas Gros	*	Sòl no urbanitzable
Mas Joliu	*	Sòl no urbanitzable
Mas Viada	*	Sòl no urbanitzable
Masia Xicarró est	*	Sòl no urbanitzable
Masia Xicarró oest	*	Sòl no urbanitzable
el Pas del Bou - el Garrofer de les Mosques	*	Sòl no urbanitzable
el Pi Gros	*	Sòl no urbanitzable
Pins del Rocallís	*	Sòl no urbanitzable
Torrent del Limonet	*	Sòl no urbanitzable
la Collada - els Sis Camins	*	-

Font: Elaboració pròpia a partir de DIRECCIÓ GENERAL D'ORDENACIÓ DEL TERRITORI I URBANISME, *Inventari d'urbanitzacions de Catalunya*, 2014, i *Mapa urbanístic de Catalunya (MUC)*, 2016, i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

5.7.5. Estratègia general

El procés dissenyat per l'Equip redactor del Pla per al tractament, a l'escala territorial pròpia del Pla, de les urbanitzacions i altres estructures urbanes comença per la caracterització individualitzada d'aquestes, continua per posar en evidència la vocació de cadascuna i, finalment, acaba per assenyalar-li l'estratègia o estratègies més adequades entre les tipologies establertes, tal com s'ha fet avinent a l'apartat 5.6. del present capítol d'aquesta Memòria, en el qual ja s'ha referit l'encàrrec d'un treball en aquest sentit a un equip encapçalat per tres prestigiosos investigadors de la Universitat Politècnica de Catalunya a partir d'una metodologia pròpia novedosa.

Prèviament, per membres de l'Equip redactor del Pla que van participar activament en la definició i elaboració de l'*Inventari* a què s'ha fet referència en els dos apartats immediatament anteriors al present, ja s'havia plantejat una primera aproximació a la caracterització de les urbanitzacions a partir de la semaforització per franges de valors (essent el verd el més favorable i el vermell, el menys) de diverses variables disponibles a l'*Inventari*, alguns exemples de la qual es mostren a la taula *Urbanitzacions de l'Inventari d'urbanitzacions de Catalunya. Primera aproximació a la caracterització a partir de la semaforització de dades per franges de valors. Exemples.*

Aquesta visió s'ha incorporat al contingut del treball encarregat, per al desenvolupament del qual s'ha prescrit el tractament de les dades de totes les variables que es consideren útils i tenen disponibilitat immediata o a curt termini, i que, agrupades segons la font corresponent, es detallen a continuació:

***Inventari d'urbanitzacions de Catalunya, 2014* de la Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme**

– Dimensió

Graduació a partir de les 35 ha de mitjana de les urbanitzacions de Catalunya.

TAULA. Urbanitzacions de l'Inventari d'urbanitzacions de Catalunya. Primera aproximació a la caracterització a partir de la semaforització de dades per franges de valors. Exemples

Dimensió	
Petita (menys de 20ha)	
Mitjana (entre 20 i 40ha)	
Gran (més de 40ha)	
Pendent superior al 20%	
Menys del 20% de la urbanització	
Entre el 20 i el 70% de la urbanització	
Més del 70% de la urbanització	
Règim urbanístic del sòl	
Sòl urbà consolidat segons planejament general posterior a 2002	
Sòl urbà consolidat segons planejament general anterior a 2002	
Sòl urbà no consolidat	
Sòl urbanitzable delimitat + sòl urbanitzable no delimitat	
Sòl no urbanitzable segons planejament general posterior a 2002	
Sòl no urbanitzable segons planejament general anterior a 2002	
Estatus de la gestió urbanística	
Revisada pel nou planejament aprovat d'acord amb la Llei 2/2002	
Pendent de revisió del planejament general d'acord amb la Llei 2/2002	
Pendent de compleció del planejament derivat	
Pendent de compleció del planejament derivat	
Revisada pel nou planejament aprovat d'acord amb la Llei 2/2002	
Pendent de revisió del planejament general d'acord amb la Llei 2/2002	

– Pendent

Graduació segons el percentatge de sòl de la urbanització amb pendent igual o superior al 20% –límit establert pel Pla territorial general de Catalunya i la Llei d'urbanisme per a la construcció d'habitatges–.

– Règim urbanístic del sòl

Caracterització d'acord amb el règim del sòl establert pel planejament urbanístic general vigent.

– Estatus de la gestió urbanística

Caracterització d'acord amb la situació urbanística de cada urbanització en referència al planejament urbanístic general vigent.

– Valor com a espai obert

Graduació d'acord amb la categoria de protecció del sòl que ocupen, en cas d'urbanitzacions ubicades en el sistema territorial d'espais oberts.

– Valors dels espais oberts circumdants

Graduació d'acord amb els diferents valors –naturals, de connexió, de posició, agraris, paisatgístics, ...– dels espais oberts que envolten cada urbanització.

Equip redactor del Pla

– Equipaments

Graduació d'acord amb la disponibilitat a cada urbanització dels equipaments conferidors de centralitat que es defineixen i es tracten a l'apartat 5.9 del present capítol d'aquesta Memòria.

Observatori del Territori

– Consolidació

Caracterització d'acord amb el grau de consolidació de cada urbanització.

El Servei de l'Observatori del Territori de la Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme té disponibles a hores d'ara dades prou actualitzades per a les urbanitzacions corresponents a sectors de planejament.

També, es preveu que tingui enllestida a curt termini la mateixa informació, en curs d'elaboració a instàncies de l'Equip redactor del Pla, per a la resta d'urbanitzacions, corresponents a altres situacions.

Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya de l'Institut Català d'Estadística

– Població

Graduació d'acord amb les dades de població a data 1r de gener de 2015.

Tanmateix, tot i que el *Nomenclàtor* s'elabora d'acord amb les ordres del govern de l'Estat de treballs preliminars corresponents a les diferents operacions estadístiques, la llista de les entitats de població inframunicipals de Catalunya l'estableixen els mateixos ajuntaments i, consegüentment, hi ha una certa manca d'homogeneïtat.

Igualment, el *Nomenclàtor* no reflecteix les dades de població de la totalitat d'urbanitzacions, encara que sí de la immensa majoria.

A més de totes aquestes, per a la caracterització de les urbanitzacions, el treball encarregat ha de considerar les següents, que resulten de l'aplicació de la metodologia pròpia que fa servir, com també altres criteris de sostenibilitat que, eventualment, puguin anar sorgint en el procés d'elaboració:

- Accessibilitat a la xarxa viària i ferroviària
- Accessibilitat a nuclis urbans
- Accessibilitat al transport públic

5.7.6. Estratègies individualitzades

La concreció de l'estratègia general plasmada a l'apartat immediatament anterior conclou, tal com ja s'ha expressat, amb l'assenyalament a cada urbanització de l'estratègia o estratègies més adequades a la caracterització i vocació pròpies.

A continuació, es detallen les diferents estratègies de possible aplicació i el significat de cadascuna; aquestes estratègies s'alineen amb la idea base de transformar els teixits existents i reciclar allò ja construït, atès que es parteix de la premissa que les urbanitzacions presenten un to urbà baix en relació amb la ciutat compacta, tot entenent com a to urbà els serveis, equipaments i infraestructures de què, en general, disposa la població resident a aquesta darrera.

Reconeixement com a nucli

Aquesta estratègia s'ha d'aplicar a urbanitzacions que confrontin amb un nucli o amb una àrea contínua d'altra mena que sigui adjacent al nucli i que ja hagin completat el procés d'urbanització, amb independència del grau de consolidació assolit i de la tipologia predominant, que, en general, és la d'habitatge unifamiliar aïllat.

Equipament o reequipament

Aquesta estratègia s'ha d'aplicar a urbanitzacions que no disposen de serveis, equipaments, comerços i/o infraestructures, la dotació d'aquests és clarament insuficient o l'estat no assoleix uns estàndards mínims de qualitat. La construcció de nou espai públic facilita la relació entre els residents i dona un caràcter més urbà a les urbanitzacions que ara en són deficitàries, cosa que les fa més habitables, al temps que es generen nous espais de centralitat.

Intensificació

L'estratègia d'intensificació pot incloure, d'una banda, propostes de densificació per tal d'incrementar el nombre d'habitatges i d'habitants per unitat de superfície i, d'altra, de compactació, es a dir, de compleció dels buits del teixit urbà existent i dels forats intersticials dels solaris sense edificar, especialment si això facilita l'aparició de zones de comerç i serveis. Actuacions d'aquesta mena poden representar un valor afegit social i arribar a ser una important oportunitat de transformació urbana. Amb l'increment de la densitat i la compacitat, els usos i serveis urbans es troben en una proximitat major als residents, cosa que permet afrontar millor els reptes de la sostenibilitat, afavoreix les relacions ciutadanes a l'espai públic i millora l'accessibilitat als serveis. La definició d'àmbits de PMU i PERI pot ser útil per desenvolupar aquesta estratègia, que també permetria la diversificació morfològica i social de les urbanitzacions en que s'apliqués. Tanmateix, cal contrastar l'aplicació teòrica d'aquesta estratègia, que comporta un increment de la demanda dels serveis bàsics per l'augment d'habitants que implica, amb el dimensionament i la capacitat de subministrament de les xarxes d'aquests serveis, i l'eventual capacitat d'ampliació, per evitar que, amb la voluntat de resoldre un problema, se'n generi un altre.

Reestructuració

Aquesta estratègia consisteix en la modificació de l'estructura, la configuració dels espais i les xarxes, i la relació entre peces diferents que requereixen actuacions que en millorin la funcionalitat. La reestructuració pot prendre cos amb la millora del to urbà i l'accessibilitat de la urbanització al nucli o nuclis més propers mitjançant la recuperació d'eixos i/o elements de valor estructural, tant els propis dels assentaments com els dels espais oberts –per exemple, els eixos de connexió territorial, els camins tradicionals, els espais fluvials o altres espais vegetats–.

Centralitat

L'estratègia de centralitat té com a objectiu generar polarització en els teixits existents per atreure fluxos i persones a partir de funcions i activitats urbanes. Per aconseguir-ho es tracta de dotar-los d'una intensitat urbana mínima que, o bé s'ha perdut, o bé –més habitualment– no ha existit mai en el procés de formació de l'espai urbanitzat. Per això, cal la introducció d'una certa complexitat urbana mitjançant la concentració en el punt o punts més adequats en cada cas d'equipaments, comerços i/o altres establiments d'activitat econòmica i serveis. Aquesta estratègia pren ple sentit en municipis en els quals els nuclis tinguin poca entitat perquè el creixement s'ha concentrat a les urbanitzacions, de manera que la població resident en aquestes darreres és superior.

Consolidació

L'estratègia de consolidació és aplicable a teixits ben estructurats i dotats en els quals no és necessari intervenir més enllà del desenvolupament dels sòls urbans no consolidats, la compactació i/o les millores puntuals no estructurals que es puguin anar plantejant. Aquesta estratègia reforça l'objectiu del Pla que l'extensió urbana sigui l'excepció.

Específica

En l'eventualitat que alguna urbanització presenti característiques i/o problemàtiques molt singulars, cal dissenyar solucions concretes a la mida de la situació mitjançant l'establiment d'una estratègia específica per a cada cas.

Restitució al sistema territorial d'espais oberts

Aquesta estratègia es pot plantejar en urbanitzacions o parts d'urbanitzacions que no tenen viabilitat i/o no són sostenibles ni ambientalment ni social perquè es troben en una o més de les circumstàncies següents:

- Urbanitzacions o parts d'urbanitzacions que encara no han estat desenvolupades per no disposar del planejament derivat o el projecte de reparcel·lació corresponents aprovats.
- Urbanitzacions o parts d'urbanitzacions amb un nivell de consolidació baix, generalment acompanyat de processos de degradació elevada.
- Urbanitzacions o parts d'urbanitzacions, sovint allunyades o molt allunyades dels nuclis i de les xarxes bàsiques d'infraestructures de mobilitat i transport, el sòl de les quals es troba afectat per la planificació i/o la normativa territorial, urbanística, ambiental i/o sectorial, que li reconeix un valor específic de protecció i/o li imposa alguna limitació al desenvolupament, com ara protecció especial, PEIN i/o xarxa Natura 2000, pendent igual o superior al 20% –en el qual, d'acord amb la normativa vigent, no s'admet l'edificació– o risc d'inundació, entre altres.

Si el cas ho justifica, el Pla pot proposar la restitució total o parcial d'aquests sòls al sistema territorial d'espais oberts, que pot ser immediata o diferida a 75 anys, durant els quals els titulars poden gaudir, llegar i transmetre les propietats que hi posseeixin.

5.8. Àrees per a activitat econòmica

5.8.1. Emmarcament

Des de l'esclat de la revolució industrial, la localització de l'activitat econòmica en el territori ha respost a diferents lògiques i conjuntures.

D'un temps ençà, el món es troba immers en un procés de canvi i, cada cop més, està esdevenint un espai de fluxos en comptes de ser-ho de llocs.

Els actors econòmics i les administracions s'enfronten, doncs, al desafiament d'una renovació dels sectors productius que els permeti assolir nivells tecnològics i d'innovació superiors com a garantia de la pròpia supervivència en un món globalitzat.

Tot i que, en aquesta nova tesitura, la competència és cada cop més gran, paral·lelament, les oportunitats creixen a la mateixa velocitat, de manera que els sectors madurs donen pas a experiències individuals d'èxit, amb les quals es posa de manifest el poder de la innovació aplicada al desenvolupament de nous productes en sectors considerats tradicionals.

En aquest nou marc global, els sectors econòmics i els àmbits territorials tradicionalment potents poden afeblir-se progressivament per raó de la major competència internacional, cosa per la qual cal estimular el desenvolupament de l'excel·lència, alhora que assegurar els equilibris territorials, ambientals, socials i econòmics.

El model imperant des de ja fa temps es basa en la seriació, és a dir, la imitació i la repetició, especialment pel que fa a les àrees per a activitat econòmica, de les quals cada municipi ha fet per tenir-ne una com a mínim dins el propi terme, ubicada en espais suburbans amb usos exclusius, generalment aïllats de la trama urbana tradicional; aquest cas per a tots, sempre políticament correcte, però, s'ha demostrat d'escassa utilitat i eficiència.

Aquest paradigma, doncs, ja està esgotat i, ara, el que cal és que cada territori potenciï la pròpia vocació productiva per augmentar-ne la competitivitat, tot evolucionant cap a un nou model de cooperació i especialització, que implica l'optimització de la implantació en el territori de les àrees per a activitat econòmica, i l'adopció de polítiques adequades.

Entre aquestes, destaquen les polítiques d'aglomeració, que són les destinades a treure el màxim profit del capital social i físic del territori mitjançant el reforçament de les economies d'urbanització –les vinculades a les inversions públiques, la disponibilitat de serveis públics, la dimensió del mercat i els factors d'innovació endògens–, de les economies en xarxa i de les economies derivades de les infraestructures.

Igualment importants són les polítiques *cluster* adreçades a potenciar l'especialització productiva, i els sistemes de les petites i mitjanes empreses, com també les polítiques de suport a les empreses que adopten estratègies de valor compartit, i les polítiques de diversitat, que afavoreixen la construcció de relacions entre producte, productor i territori que afegeixen valor a aquell producte.

Amb tot això, el que es persegueix és aconseguir unes àrees per a activitat econòmica, industrial, logística i/o terciària en sentit ampli, que siguin 3S, acrònim de *sustainable, smart and specialized*, o sigui, sostenibles, intel·ligents i especialitzades:

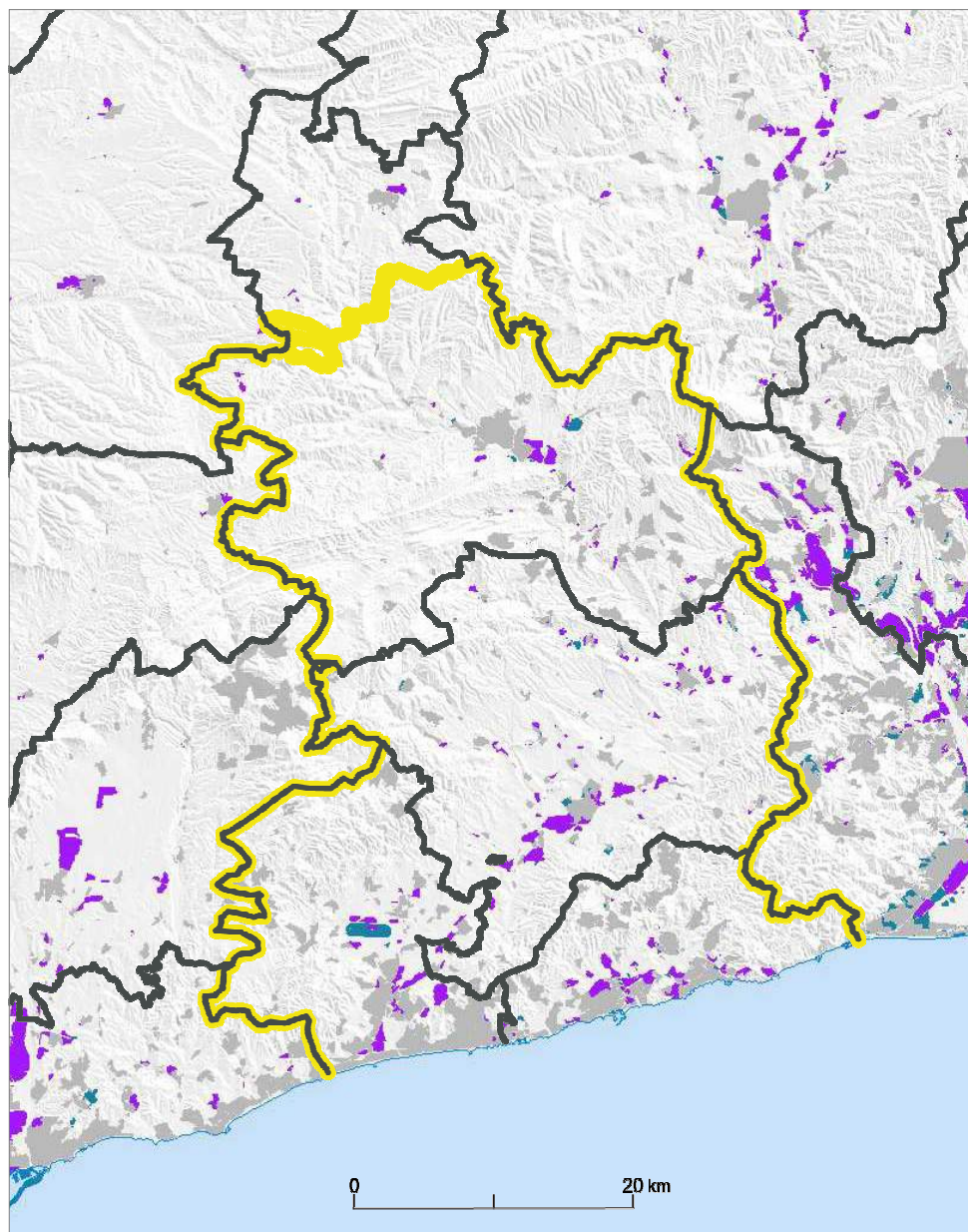
- Sostenibles, és a dir, que, entre altres coses, disposin d'una mobilitat adequada i d'un model energètic el més net, descentralitzat i econòmic possible.
- Intel·ligents o, el que és el mateix, que gaudeixin de tots els elements que configuren l'entorn tecnològic actual.
- Especialitzades, és a dir, que, a més del predomini d'una branca d'activitat, cada àrea compti amb el suport necessari per al desenvolupament de *clusters*, formació del capital humà i R+D+I.

Tanmateix, les especificitats territorials i sectorials que intervenen en la definició de les lògiques de localització aconsellen defugir les polítiques uniformes, pròpies del model imperant ja esgotat descrit anteriorment.

En canvi, el model de desenvolupament alternatiu que el Pla propugna parteix, lògicament, d'una visió territorial global, tant des del punt de vista físic com de l'estratègic, que, a més, permet abordar aspectes rellevants de la sostenibilitat com ara la mobilitat, l'accés amb transport públic o els subministraments d'energia i d'aigua, entre altres, amb una major eficiència, tot evitant la dispersió de les àrees per a activitat econòmica en el territori per garantir unes funcionalitat i racionalitat més elevades en l'ús d'aquest recurs escàs.

Tal com es detalla a l'apartat 5.11.2. *Establiment d'àrees d'activitat econòmica supramunicipals* del present capítol d'aquesta Memòria, les àrees per a activitat econòmica supramunicipals han de representar un pas cabdal en la racionalització i optimització dels processos d'ocupació i transformació del sòl, atès que tendeixen a la concentració i eviten tant la dispersió com la banalització del territori.

En qualsevol cas, l'adopció de polítiques alternatives ha de partir de l'anàlisi i valoració de la situació present. El mapa *Àrees per a activitat econòmica i mixtes. Localització*, detallades per comarques i municipis, les taules titulades *Àrees d'activitat econòmica i mixtes identificades a partir del planejament territorial vigent* mostren les àrees per a activitat econòmica existents a hores d'ara.

MAPA. Àrees per a activitat econòmica i mixtes. Localització

Tipologia de teixits

- Àrees per a activitat econòmica industrial, logística i/o terciària
- Àrees d'equipaments, instal·lacions extensives o infraestructures
- Àrees d'ús residencial exclusiu o predominant: nuclis, urbanitzacions o altres teixits de baixa densitat

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal

Font: Elaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent.

TAULA. Àrees d'activitat econòmica, mixtes i d'instal·lacions extensives. Alt Penedès (I)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Tipus de teixit
Avinyonet del Penedès			
la Carrerada	*	-	Àrea d'activitat econòmica
les Cabanyes			
la Plana d'en Florit	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Castellet i la Gornal			
les Planes	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Sector 14 (est)	*	-	
Sector 14 (oest)	*	-	
Pol. ind. les Casetes	*	-	
Castellví de la Marca			
SUD ind. 1-a	*	-	Àrea d'activitat econòmica
SUD ind. 2	*	Sense desenvolupar	
SUD ind. 3-b (el Castell Pujades)	*	-	
Gelida			
Can Joncoses	*	Sense desenvolupar	Àrea d'activitat econòmica
Can Panyella	*	-	
Can Valls	*	-	
la Gelidense	*	-	
Guarro Casas	*	-	
Plans de la Ferreria	*	-	
la Granada			
les Antenes	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Ctra. d'Igualada	*	-	
els Fondos de l'Estació (est)	*	-	
els Fondos de l'Estació (oest)	*	-	
la Teuleria	*	-	
Mediona			
Pol. ind. Can Xombo	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Olèrdola			
la Bòbila	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Pol. ind. Ctra. BV-2119 (Clot del Pujolet)	*	Compartit amb Vilafranca del Penedès	
Pol. ind. Clot de Moja	*	-	
Pol. ind. Sant Pere Molanta	11	Compartit amb Sant Cugat Sesgarrigues i Vilafranca del Penedès	
Pacs del Penedès			
Plana de Can Valls	*	-	Àrea d'activitat econòmica
la Xarmada	3	-	

* Sense població registrada

No s'inclouen els àmbits d'activitat econòmica ubicats dins la trama urbana ni els que allotgen una sola empresa.

TAULA. Àrees d'activitat econòmica, mixtes i d'instal·lacions extensives. Alt Penedès (II)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Tipus de teixit
el Pla del Penedès			
Zona industrial	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Sant Cugat Sesgarrigues			
Pol. ind. les Cases Roges	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Pol. ind. la Masia	*	-	
Pol. ind. Sant Pere Molanta (nord-est - Cinc Ponts)	*	Compartit amb Olèrdola i Vilafranca del Penedès	
Sant Llorenç d'Hortons			
Can Pujades - el Torrentfondo - Can Serra	*	-	Àrea d'activitat econòmica
la Casa Gran	*	-	
Pol. ind. el Torrentfondo	*	-	
Pol. ind. el Torrentfondo II	*	Sense desenvolupar	
Ca n'Almirall - Pi Gros	*	-	Àrea mixta
Sant Martí Sarroca			
Zona industrial la Serra de Baix	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Zona industrial la Serra de Dalt	*	-	
Sant Pere de Riudebitlles			
Molí d'en Vinyals	*	-	Àrea d'activitat econòmica
les Planes	*	-	
les Planes Noves	*	-	
els Vinyets	*	-	
Sant Quintí de Mediona			
els Fogars	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Sant Sadurní d'Anoia			
Can Ferrer del Mas	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Ctra. de Piera	*	Ampliació de Can Ferrer del Mas / Sense desenvolupar	
el Molí d'en Guineu	*	Compartit amb Subirats	
Parc de les Caves	*	Sense desenvolupar	
Santa Fe del Penedès			
el Pont	*	Sense desenvolupar	Àrea d'activitat econòmica
Santa Margarida i els Monjos			
Casa Nova	*	-	Àrea d'activitat econòmica
el Pla de l'Estació	*	-	
Subirats			
el Molí d'en Guineu	*	Compartit amb Sant Sadurní d'Anoia	Àrea d'activitat econòmica
Pas de Piles	*	-	
Pol. ind. Can Bas	*	-	
Pol. ind. Lavernó	*	-	

TAULA. Àrees d'activitat econòmica, mixtes i d'instal·lacions extensives. Alt Penedès (i III)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Tipus de teixit
Torrelavit			
Cartonatges Font - Ca l'Espardenyer	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Polígons 6 i 7 (el Maset)	*	-	
Torre del Guano	*	-	
Torrelles de Foix			
Zona industrial	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Vilafranca del Penedès			
Av. Barcelona (nord)	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Av. Barcelona (sud)	*	-	
Av. Tarragona	*	-	
els Cirers	*	-	
Domenys I	*	-	
Domenys II	*	-	
Domenys III	*	Sense desenvolupar	
les Fonts	*	-	
Marges Alts	*	Sense desenvolupar	
Pol. ind. Ctra. BV-2119 (Clot del Pujole)	*	Compartit amb Olèrdola	
Pol. ind. Sant Pere Molanta (sud)	*	Compartit amb Olèrdola i Sant Cugat Sesgarrigues	
Pol. ind. Sant Pere Molanta (inclou PAU 19 Ctra. de Barcelona)	*	Compartit amb Olèrdola i Sant Cugat Sesgarrigues	
Porroig	*	Sense desenvolupar	
Pous d'en Rossell	*	-	
Vilobí del Penedès			
la Fassina Nova	*	-	Àrea d'activitat econòmica

Font: Elaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Àrees d'activitat econòmica i mixtes. Anoia (I)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Tipus de teixit
el Bruc			
Bòbila Esteve i Bòbila Elies	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Cal Castellet	*	-	
Capellades			
Pas de l'Aigua (Can Manel i Can Violant)	*	-	Àrea d'activitat econòmica
la Barquera	*	-	
Polígon 3	*	-	Àrea mixta

Font: Elaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Àrees d'activitat econòmica, mixtes i d'instal·lacions extensives. Anoia (II)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Tipus de teixit
Carme			
Sector 3 (Cal Moner)	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Sector 5a	*	-	
Castellolí			
Can Parera	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Pla del Marino	*	Sense desenvolupar	
Parc Motor Castellolí	*	-	Àrea d'instal·lacions extensives
Copons			
Zona industrial	*	-	Àrea d'activitat econòmica
els Hostalets de Pierola			
Camp de la Serra	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Mas d'en Pi	*	-	
Igualada			
les Comes	*	-	Àrea d'activitat econòmica
el Rec	*	-	
Jorba			
Cal Blasi	*	-	Àrea d'activitat econòmica
la Llacuna			
Zona industrial	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Masquefa			
Can Bonastre	*	-	Àrea d'activitat econòmica
el Clot del Xarel·lo	*	-	
la Pedrosa	*	-	
Montmaneu			
el Clot i el Solà	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Òdena			
Industrial nord	*	Sense desenvolupar	Àrea d'activitat econòmica
Pla de la Masia	*	-	
Pla de les Gavarreres	*	-	
Piera			
Ind. jardí Ca n'Aguilera	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Ind. jardí carrer Ricard Canals	*	Sense desenvolupar	
Sector ind. el Bedorc	*	-	
Sector ind. Can Cairot	*	-	
Sectors ind. Piera 1 i 2	*	-	

TAULA. Àrees d'activitat econòmica, mixtes i d'instal·lacions extensives. Anoia (i III)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Tipus de teixit
la Pobla de Claramunt			
Paperera Romaní	*	PMU sense redactar	Àrea d'activitat econòmica
els Plans d'Arau I i II	3	-	
Pol. ind. la Rata	*	-	
les Socarrades	*	-	
Sant Martí de Tous			
els Escots	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Santa Margarida de Montbui			
Plans de la Tossa	*	-	Àrea d'activitat econòmica
la Torre de Claramunt			
Pol. ind. la Torre de Claramunt	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Vallbona d'Anoia			
la Plana	*	-	Àrea d'activitat econòmica
el Querol	*	-	
Vilanova del Camí			
Pla de Rigat	*	-	Àrea d'activitat econòmica

Font: Elaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Àrees d'activitat econòmica i mixtes. Baix Penedès (I)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Tipus de teixit
Albinyana			
Pol. ind. les Peces	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Aqualeon	*	-	Àrea d'instal·lacions extensives
Pista de proves de l'IDIADA	*	Compartit amb Banyeres, la Bisbal i Santa Oliva	
l'Arboç			
Cal Vies	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Cristaleria Española, SA i Camí Xic	*	-	
Logis Intermodal Penedès**	*	Compartit amb Banyeres del Penedès i St. Jaume dels Domenys	
Pol. ind. el Foix	*	-	

** Inclou sectors Ctra. de Banyeres i Terracuques

Font: Elaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Àrees d'activitat econòmica, mixtes i d'instal·lacions extensives. Baix Penedès (II)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Tipus de teixit
Banyeres del Penedès			
Ctra. del Vendrell	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Defiber - Plana de Cal Mata	*	-	
Logis Intermodal Penedès	*	Compartit amb l'Arboç i St. Jaume dels Domenys	
el Poet	*	-	
Pista de proves de l'IDIADA	*	Compartit amb Albinyana, la Bisbal i Santa Oliva	Àrea d'instal·lacions extensives
Bellvei			
els Masets	*	-	Àrea d'activitat econòmica
la Bisbal del Penedès			
Pol. ind. l'Albarnar - les Planes Baixes	*	Pol. ind. l'Albarnar compartit amb Santa Oliva	Àrea d'activitat econòmica
el Bosquet	*	Compartit amb Llorenç del Penedès	
Pista de proves de l'IDIADA	*	Compartit amb Albinyana, Banyeres i Santa Oliva	Àrea d'instal·lacions extensives
Calafell			
Parc empresarial Calafell	*	-	Àrea d'activitat econòmica
la Graiera - Calafell	*	-	Àrea d'instal·lacions extensives
Cunit			
Pla de Cunit	*	-	Àrea mixta
Can Moles Dos	*	-	
Can Moles Tres	*	-	
Llorenç del Penedès			
el Bosquet	*	Compartit amb la Bisbal del Penedès	Àrea d'activitat econòmica
l'Empalme	*	Compartit amb Sant Jaume dels Domenys	
la Rigola	*	-	
Sant Jaume dels Domenys			
l'Empalme	*	Compartit amb Llorenç del Penedès	Àrea d'activitat econòmica
Logis Intermodal Penedès	*	Compartit amb l'Arboç i Banyeres del Penedès	
Santa Oliva			
Laboratori de l'IDIADA	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Pol. ind. l'Albarnar	*	Compartit amb la Bisbal del Penedès	
Masia Alegret	*	-	
Molí d'en Serra	*	-	
Torrent del Lluc	*	-	
Pista de proves de l'IDIADA	*	Compartit amb Albinyana, Banyeres i la Bisbal del Penedès	Àrea d'instal·lacions extensives

TAULA. Àrees d'activitat econòmica, mixtes i d'instal·lacions extensives. Baix Penedès (i III)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Tipus de teixit
el Vendrell			
Ctra. de Tarragona	*	-	Àrea d'activitat econòmica
els Còdols	*	Sense desenvolupar	
la Cometa	*	-	
la Creu de Coma-ruga 1 i 2	*	-	
Edèn Parc nord	*	Sense desenvolupar	
les Mates	*	-	
la Muntanyeta	*	Sense desenvolupar	
Oasi centre	*	Sense desenvolupar	

Font: Elaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Àrees d'activitat econòmica, mixtes i d'instal·lacions extensives. Garraf (I)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Tipus de teixit
Canyelles			
Zona industrial	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Cubelles			
Pol. ind. les Salines	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Sant Pere de Ribes			
Parc d'oci	*	Majoritàriament sense desenvolupar	Àrea d'activitat econòmica
Pol. ind. Vilanoveta, ampliació (SUPP 10)	*	Sense desenvolupar	
Pol. ind. Vilanoveta, pol. 1	*	-	
Pol. ind. Vilanoveta, pol. 2	*	-	
Pol. ind. Vilanoveta, pol. 3 (PMU 6)	*	-	
Sector industrial variant C-246	*	Sense desenvolupar	
Sector tecnològic Can Puig	*	Sense desenvolupar	
Sitges			
Camí de la Fita	*	Sense desenvolupar	Àrea d'activitat econòmica
Camí de Mas Alba	C	-	
Mas Alba Ponent	*	Sense desenvolupar	
Parc de les Arts	*	-	
Pou Perdut	*	-	
Vallcarca	0	-	

Font: Elaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

TAULA. Àrees d'activitat econòmica, mixtes i d'instal·lacions extensives. Garraf (i II)

Àmbit	Població 2015	Observacions	Tipus de teixit
Vilanova i la Geltrú			
Masia d'en Barreres I	*	-	Àrea d'activitat econòmica
Masia d'en Barreres II	*	-	
Masia d'en Frederic	*	-	
Masia del Notari	*	-	
Pol. ind. les Roquetes, subsectors I, II i III	*	-	
Pol. ind. les Roquetes, subsectors IV i V	*	-	
Sector la Plana	*	-	
Sector Marquès	*	-	
Torrent de Santa Magdalena	*	-	
Eixample nord	*	-	Àrea mixta

Font: Elaboració pròpia a partir del planejament territorial vigent i d'INSTITUT CATALÀ D'ESTADÍSTICA, *Nomenclàtor estadístic d'entitats de població de Catalunya* a data 1r de gener de 2015, versió per a Catalunya del *Nomenclàtor* de l'INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA.

5.8.2. Estratègia general

Per al tractament, a l'escala territorial pròpia del Pla, de les àrees per a activitat econòmica i altres estructures urbanes, l'Equip redactor del Pla ha dissenyat un procés que s'inicia amb la caracterització de cadascuna d'aquestes, continua per esbrinar-ne la vocació i, finalitza amb l'assenyalament de l'estratègia o estratègies més adequades entre les tipologies que ha establert amb aquesta finalitat.

Això s'ha palesat a l'apartat 5.6. del present capítol d'aquesta Memòria, en el qual ja s'ha donat coneixement de l'encàrrec d'un treball amb aquest objectiu a un equip encapçalat per tres prestigiosos investigadors de la Universitat Politècnica de Catalunya a partir d'una metodologia pròpia novedosa.

5.8.3. Estratègies individualitzades

A continuació, es detallen les diferents estratègies de possible aplicació i el significat de cadascuna.

Identificació de localitzacions d'excel·lència

L'anàlisi topològica del treball suara esmentat pot posar en evidència localitzacions que, a hores d'ara, no contenen cap àrea per a activitat econòmica, però que reuneixen unes condicions d'excel·lència per a l'eventual establiment de noves àrees d'aquesta mena.

En aquest cas, se'n preveu la inclusió en el sòl de protecció territorial amb potencial interès estratègic per tal que cap iniciativa amb una altra finalitat que pot ubicar-se en un altre lloc impedeixi el malbaratament d'una localització tan singular i contribueixi a la banalització del territori.

Extensió

Aquesta estratègia és aplicable a àrees per a activitat econòmica amb unes ubicació i característiques d'excel·lència, i disponibilitat de sòl adequat en contigüitat, on, en cas necessari, té més sentit el creixement de l'àrea en qüestió que la implantació d'una nova inconnexa en una altra localització amb condicions no tan desitjables.

Reequipament

Aquesta estratègia és aplicable en cas que els equipaments existents a l'àrea per a activitat econòmica siguin obsolets i/o no responguin a les necessitats actuals, cosa per la qual en cal el reciclatge de les instal·lacions o el sòl que ocupen per destinar-los a usos més adequats, com ara –sobre tot a les àrees per a activitat econòmica de dimensió suficient– centres per a la formació contínua del capital humà de l'àrea, o locals per a reunions i/o convencions, especialment útils en el cas de formar part d'algun *cluster*, hotels i altres.

Reestructuració

Aquesta estratègia consisteix en la modificació de l'estructura, la configuració dels espais i les xarxes, i la relació entre peces diferents que han quedat obsoletes o incompletes i requereixen actuacions que en millorin la funcionalitat. Les noves tecnologies, les formes de producció actuals, els nous reptes ambientals sovint impliquen una adaptació de la morfologia interna de les àrees per a activitat econòmica.

Transformació

L'estratègia de transformació és aplicable quan els canvis socials, econòmics, ambientals i tecnològics obliguen a modificacions de la morfologia, els usos i l'arquitectura que hi són presents, i a l'adequació de les dimensions socials, econòmiques i culturals.

En un context com el descrit, aquesta estratègia va encaminada a la millora de la mobilitat mitjançant el desenvolupament i l'accés al transport públic, i l'optimització dels espais més dotats per a l'ús més adequat, en definitiva, a construir unes àrees per a activitat econòmica més resilient, sostenible i amable que superin l'escala estricta de l'assentament o del municipi per enquadrar-se dins un àmbit supramunicipal.

Consolidació

Aquesta estratègia és aplicable a teixits ben estructurats i dotats en els quals no és necessari intervenir més enllà de les millores puntuals no estructurals que es puguin anar plantejant.

Específica

En l'eventualitat que alguna àrea per a activitat econòmica presenti característiques i/o problemàtiques molt singulars, cal dissenyar solucions concretes a la mida de la situació mitjançant l'establiment d'una estratègia específica per a cada cas.

Restitució al sistema territorial d'espais oberts

Aquesta estratègia es pot plantejar en àrees per a activitat econòmica o parts d'aquestes que no tenen viabilitat i/o no són sostenibles ni ambientalment ni social perquè es troben en una o més de les circumstàncies següents:

- Àrees per a activitat econòmica o parts d'aquestes que encara no han estat desenvolupades per no disposar del planejament derivat o el projecte de parcel·lació corresponents aprovats.
- Àrees per a activitat econòmica o parts d'aquestes amb un nivell de consolidació baix, generalment acompanyat de processos de degradació elevada.
- Àrees per a activitat econòmica o parts d'aquestes, sovint allunyades o molt allunyades dels nuclis i de les xarxes bàsiques d'infraestructures de mobilitat i transport, el sòl de les quals es troba afectat per alguna limitació al desenvolupament.

Si el cas ho justifica, el Pla pot proposar la restitució total o parcial d'aquests sòls al sistema territorial d'espais oberts, que pot ser immediata o diferida a 75 anys, durant els quals els titulars poden mantenir-ne l'activitat, llegar i transmetre les propietats que hi posseeixin.

5.9. Equipaments

5.9.1. Emmarcament

Les definicions d'equipament són variades, però totes tenen un criteri comú: un equipament dóna servei a la població. També, els equipaments mateixos són variats. Poden ser espais coberts o a l'aire lliure, però sempre específics, adequats al tipus de prestació i servei que donen a la població. Els tipus d'equipaments són igualment diversos, des dels més bàsics, com la sanitat i l'educació, fins a altres més especialitzats, com els culturals.

Per al tractament dels equipaments, es parteix de les dades corresponents a 2013 de la *Base de dades d'equipaments de Catalunya*, que es troba dins el Catàleg de dades GENCAT, el qual està gestionat pel Departament d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència.

Els equipaments triats per a l'anàlisi i la posterior formulació d'estratègies, són els fonamentals per donar qualitat de vida a la població i que, alhora, poden ser atractors d'usuaris d'altres municipis diferents d'aquell en què estan situats, per això es parla d'equipaments conferidors de centralitat.

Quan, en endavant, es faci referència a equipaments, s'ha d'entendre que es tracta d'aquests darrers, que corresponen a les 16 tipologies específiques següents, agrupades pels 4 grans tipus generals per raó de la matèria i el departament o organisme de la Generalitat competent:

- Salut
 - Centre d'assistència primària (CAP)
 - Hospital
 - Centre de salut mental
- Ensenyament
 - Universitat
 - Centre de Formació professional de grau superior
 - Centre de Formació professional de grau mig
 - Centre de Batxillerat
 - Escola oficial d'idiomes
 - Conservatori de música
- Cultura
 - Museu
 - Arxiu
 - Biblioteca
 - Teatre
- Esport
 - Piscina coberta
 - Pavelló esportiu
 - Pista d'atletisme

L'escala inicial d'anàlisi ha estat la municipal i, en fases posteriors i a partir dels resultats obtinguts, la supramunicipal.

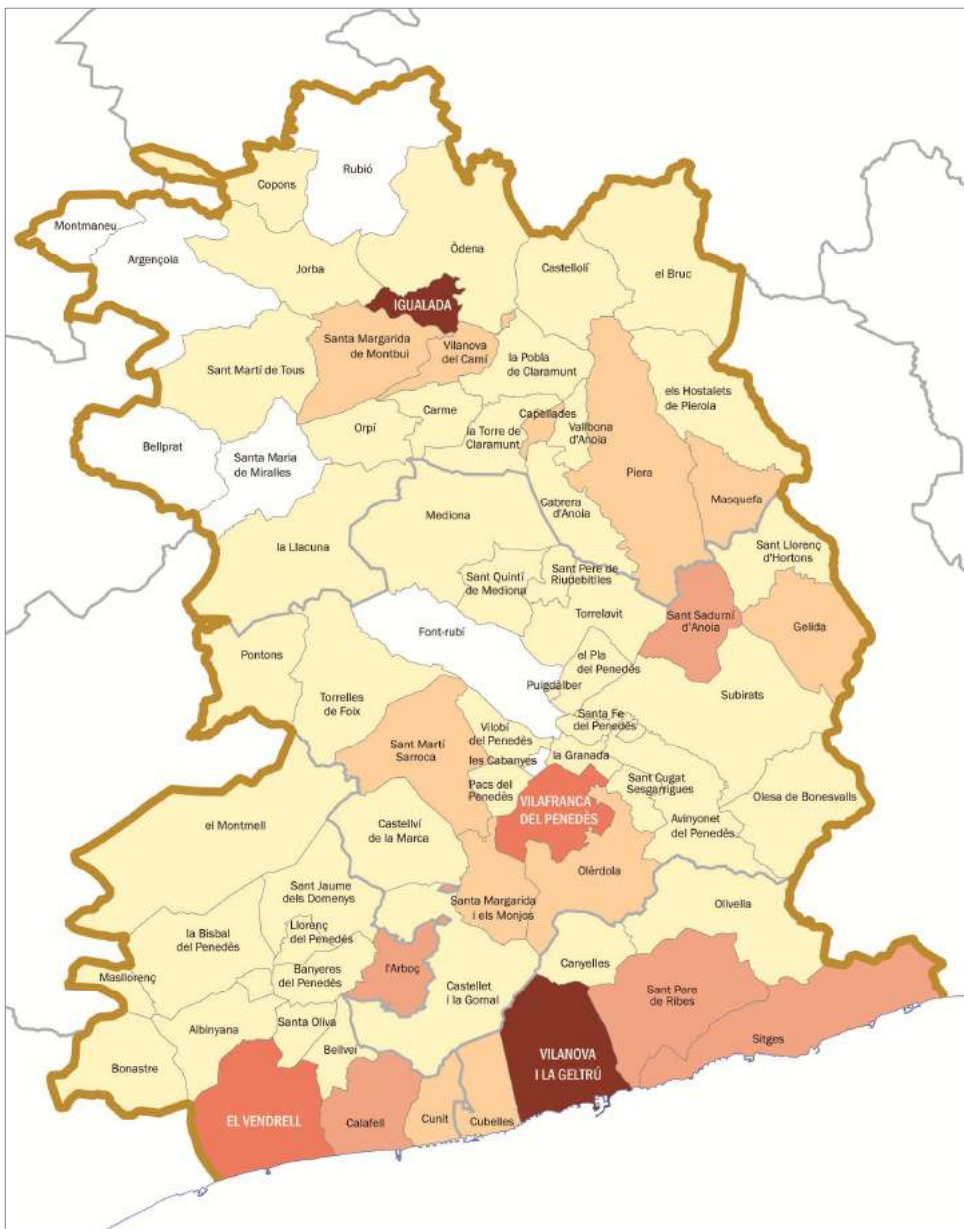
5.9.2. Distribució per municipis

L'àmbit del Penedès, integrat per 72 municipis, disposa de 367 equipaments per servir una població de 464.285 habitants, cosa que representa una mitjana de 5,09 equipaments per municipi i una ràtio de 0,79 equipaments per cada 1.000 habitants.

El repartiment dels equipaments per municipis és heterogeni i depèn de factors com ara el nombre d'habitants, la posició en el territori –que li confereix una major o menor accessibilitat–, les característiques econòmiques i el grau de nodalitat del municipi.

Els 12 municipis penedesencs de més de 10.000 habitants concentren 243 equipaments, un 66% del total, i 328.843 persones, un 71% de la població de l'àmbit, mentre que els 60 municipis restants, que tenen menys de 10.000 habitants cadascun, agrupen 124 equipaments, un 34% del total, i 135.442 persones, que són un 29% de la població penedesenca. Al primer grup de municipis, predomina el percentatge de població sobre el dels equipaments, mentre que, al segon grup, és a l'inversa, amb predomini de la proporció d'equipaments sobre la de població, és a dir, que els municipis més petits estan quantitativament més ben dotats que els més grans i que els equipaments estan ubicats no tant d'acord amb el nombre d'habitants del municipis, sinó més aviat per aconseguir una major cobertura territorial de proximitat.

El mapa *Equipaments. Distribució per municipis segons el nombre* mostra la concentració d'equipaments en alguns municipis. Així, el major nombre d'equipaments existent en un sol municipi correspon als 44 ubicats a Vilanova i la Geltrú, seguits dels 40 localitzats a Igualada, els 36 localitzats a Vilafranca del Penedès i els 34 del Vendrell, és a dir que les capitals de comarca agrupen el nombre d'equipaments més elevat.

MAPA. Equipaments. Distribució per municipis segons el nombre

Nombre d'equipaments

- De 40 a 44
- De 30 a 39
- De 10 a 19
- De 4 a 9
- D'1 a 3
- Sense cap equipament

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Límit municipal

Font: Elaboració pròpia a partir de GENERALITAT DE CATALUNYA, Base de dades d'equipaments de Catalunya, 2013.

TAULA. Equipaments. Distribució per municipis i tipologia, 2013

Tipus d'equipament	Nombre de municipis que en disposen
Salut	
Centre d'assistència primària (CAP)	64
Hospital	5
Centre de salut mental	5
Ensenyament	
Universitat	4
Centre de Formació professional de grau superior	8
Centre de Formació professional de grau mig	11
Centre de Batxillerat	20
Escola oficial d'idiomes	4
Conservatori de música	2
Cultura	
Museu	20
Arxiu	12
Biblioteca	23
Teatre	13
Esport	
Piscina coberta	12
Pavelló esportiu	28
Pista d'atletisme	4

Font: Elaboració pròpia a partir de GENERALITAT DE CATALUNYA, *Base de dades d'equipaments de Catalunya, 2013*.

A l'extrem contrari, es troben 7 municipis, un 10% del total, que no disposen de cap equipament de les tipologies considerades. Són els següents: les Cabanyes, i Font-rubí, a l'Alt Penedès, i Argençola, Bellprat, Montmaneu, Rubió i Santa Maria de Miralles, a l'Anoia penedesenca.

La taula *Equipaments. Distribució per municipis i tipologia, 2013* fa palès el nombre de municipis que disposen de cada tipus d'equipaments, mentre que el mapa *Equipaments. Distribució per municipis i tipologia, 2013. Detall* en recull la permenorització municipi a municipi.

Així, les tipologies més repartides pel territori són les vinculades amb la salut, en concret, els centres d'atenció primària (CAP), ja que un 89% dels municipis en tenen un com a mínim.

En segon lloc, es troben els pavellons esportius, dels quals disposen un 39% dels municipis.

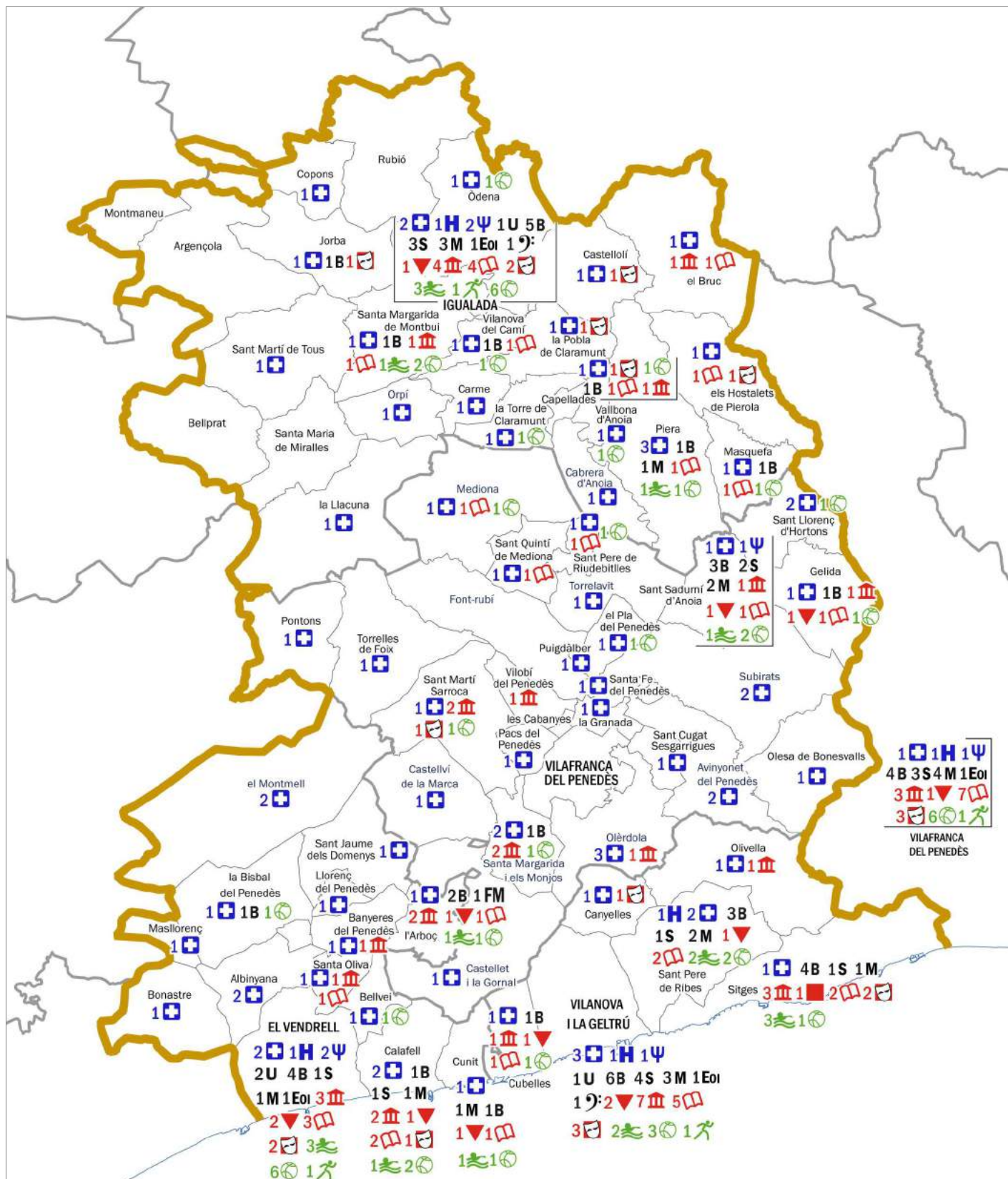
Propera és la proporció de municipis que disposen de biblioteca, un 32%, seguida d'un 28% dels municipis amb centre de Batxillerat.

Les tipologies més concentrades en pocs municipis són els hospitals i les universitats, atesa la condició d'equipaments especialitzats i d'àmbit supramunicipal.

Respecte del nombre total d'equipaments de l'àmbit, els culturals (museu, arxiu, biblioteca i teatre) són els més abundants: 114, que representen un 31% dels equipaments.

Els vinculats amb la salut (centres d'assistència primària, hospitals i centres de salut mental) es troben en segon lloc, amb un 25% del total, 92 equipaments en valor absolut.

MAPA. Equipaments. Distribució per municipis i tipologia, 2013. Detall

Font: Elaboració pròpia a partir de GENERALITAT DE CATALUNYA, Base de dades d'equipaments de Catalunya, 2013.

La branca de l'ensenyament és on s'han estudiat més tipologies específiques d'equipaments (universitats, centres de Formació professional de grau superior i de grau mig, centres de Batxillerat, escoles oficials d'idiomes i conservatoris de música), i, en total, representa un 24%.

Els equipaments per a activitats esportives (piscina coberta, pavelló esportiu i pistes d'atletisme), en són 72 i representen un 20% del global.

Els equipaments culturals solen concentrar-se als municipis amb més nombre d'habitants i, sovint, són impulsats pels ajuntaments, però aquest impuls sol ser major quan la ubicació és a municipis petits.

En el cas dels equipaments vinculats amb la salut, els centres d'atenció primària hi predominen, amb un 87% i la majoria de municipis en disposen, essent el nombre d'habitants del municipi el que determina quants CAPs ha de tenir. Els municipis petits solen disposar d'un consultori mèdic que presta servei uns determinats dies a la setmana. Per altra banda, els hospitals i els centres de salut mental estan ubicats a les ciutats grans, ja que, per la pròpia especialització, han de donar servei a un major nombre de població, uan part de la qual es desplaça des de municipis més o menys propers.

Els equipaments de l'àmbit de l'ensenyament més abundant són els centres de Batxillerat, amb un 48%, i estan ubicats a les ciutats amb més població.

Quant als equipaments esportius, la tipologia més abundant és la dels pavellons esportius, que representen un 68% dels equipaments dedicats a l'esport.

D'una altra banda, la lectura global d'aquest mapa visualitza unes àrees geogràfiques on no hi ha equipaments o bé n'hi ha un, que sol coincidir amb el centre d'atenció primària. Aquestes àrees estan situades als extrems de l'àmbit, en especial els contigus a les comarques del Tarragonès, l'Alt Camp, la Conca de Barberà i la Segarra. Els municipis que engloben tenen característiques rurals, amb una economia bàsicament agrícola i poc nombre d'habitants, i són els més allunyats de les capitals comarcals.

Tal com ja s'ha dit, entre aquests municipis n'hi ha 7 que no tenen cap equipament de les tipologies escollides, entre els quals, el que té un nombre menor d'habitants és Bellprat, amb 74 persones. Alguns d'aquests municipis estan integrats per diverses entitats, nuclis o zones residencials, algunes de les quals, urbanitzacions. Bona part d'aquests teixits estan allunyats entre si, cosa que dificulta la ubicació d'equipaments i els residents habituals, un total de 3.127, s'han de desplaçar a altres municipis més o menys propers en recerca de la tipologia d'equipament que els sigui necessària.

Per una altra banda, al darrer mapa referit, destaca un seguit de municipis contigus entre si on s'ubiquen un nombre important d'equipaments de tipologia diversa i que es poden agrupar en 4 àrees.

5.9.3. Àrees de concentració d'equipaments (ACE)

A les 4 àrees suara esmentades, a les quals se les anomena àrees de concentració d'equipaments –ACE, en acrònim– i se les identifica pel nom del municipi o municipis de cadascuna amb més equipaments localitzats, els municipis que les integren concentren un nombre més elevat d'equipaments (el municipi amb menys, en disposa de sis) que els municipis limítrofs, bona part dels quals tenen característiques més rurals.

Equipaments de salut

- Centre d'assistència primària
- Hospital
- Centre de salut mental

Equipaments d'ensenyament

- Universitat
- Centre de Formació professional de grau superior
- Centre de Formació professional de grau mig
- Centre de Batxillerat
- Escola oficial d'idiomes
- Conservatori de música

Equipaments culturals

- Museu
- Arxiu
- Biblioteca
- Teatre

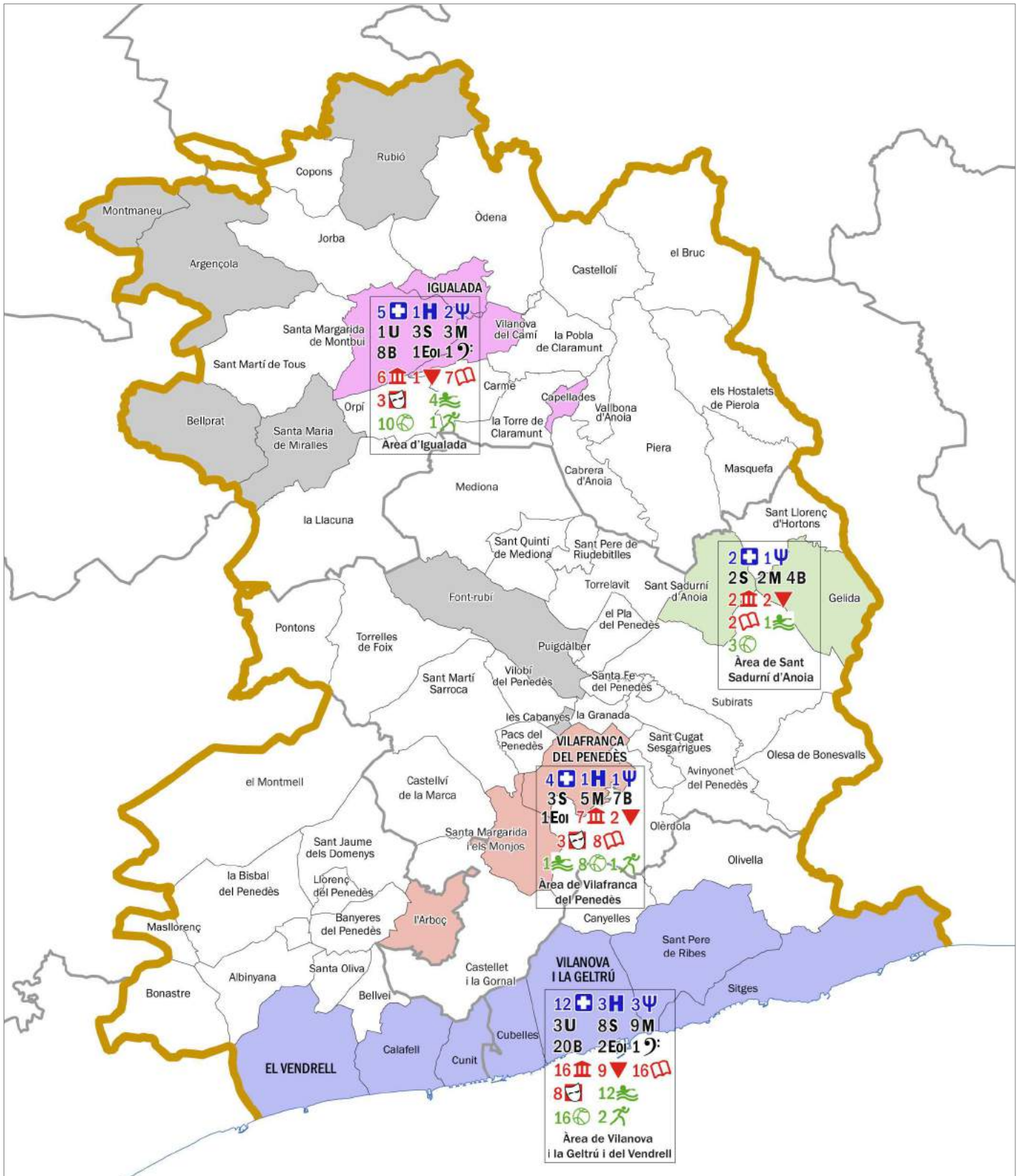
Equipaments esportius

- Piscina coberta
- Pavelló esportiu
- Pista d'atletisme

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Límit municipal

MAPA. Equipaments. Distribució per àrees de concentració d'equipaments (ACE) i tipologia, 2013.

Detall

Àrees de concentració d'equipaments (ACE)

- ACE de Vilanova i la Geltrú - el Vendrell
- ACE d'Igualada
- ACE de Vilafranca del Penedès
- ACE de Sant Sadurní d'Anoia

Municipis que no formen part d'àrees de concentració d'equipaments

- Municipis sense equipaments
- Altres municipis

Equipaments de salut

- Centre d'assistència primària
- Hospital
- Centre de salut mental

Equipaments d'ensenyament

- Universitat
- Centre de Formació professional de grau superior
- Centre de Formació professional de grau mig
- Centre de Batxillerat
- Escola oficial d'idiomes
- Conservatori de música

Equipaments culturals

- Museu
- Arxiu
- Biblioteca
- Teatre

Equipaments esportius

- Piscina coberta
- Pavelló esportiu
- Pista d'atletisme

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Límit municipal

La totalitat de la façana marítima de l'àmbit queda englobada dins una única ACE, la de Vilanova i la Geltrú - el Vendrell, una important àrea de centralitat de caràcter industrial i turístic, que és la que concentra més equipaments, un total de 140 repartits entre els 7 municipis que la componen.

A l'entorn d'Igualada, es configura una segona ACE integrada pels 4 municipis que conformen aquesta conurbació.

TAULA. Àrees de concentració d'equipaments (ACE). Nombre de municipis i d'equipaments, 2013

Àmbit	Nombre de municipis	Nombre d'equipaments
ACE de Vilanova i la Geltrú - el Vendrell	7	140
ACE d'Igualada	4	57
ACE de Vilafranca del Penedès	3	52
ACE de Sant Sadurní d'Anoia	2	21
Total d'ACE	16	270

Font: Elaboració pròpia a partir de GENERALITAT DE CATALUNYA, *Base de dades d'equipaments de Catalunya, 2013*.

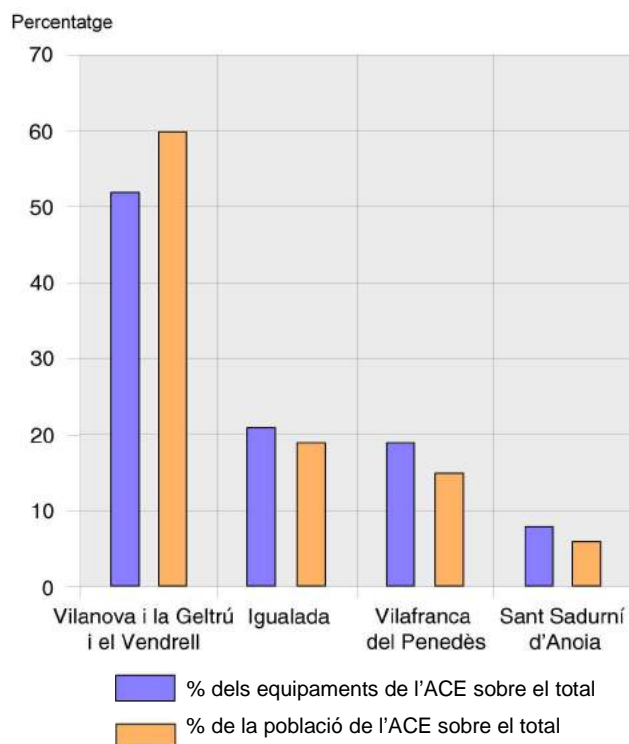
Entre les dues anteriors, es dibuixa una altra ACE, formada per Vilafranca del Penedès i dos municipis de l'entorn immediat. Vilafranca és un centre de servicis com a capital de la comarca de l'Alt Penedès, dada relacionada amb la bona cobertura d'equipaments a la població, amb una ràtio de 0'99 equipaments per cada 1.000 habitants.

La quarta ACE és la de Sant Sadurní d'Anoia, la de menor dimensió quant a extensió i població i, també, la que compta amb un menor nombre d'equipaments localitzats: 21. La taula *Àrees de concentració d'equipaments (ACE). Nombre de municipis i d'equipaments, 2013* mostra les característiques d'aquestes àrees.

Les quatre àrees de concentració d'equipaments referides agrupen un total de 270 equipaments, que representen un 74% del total i estan concentrats en un 22% dels municipis, on resideix un 75% de la població de l'àmbit. En general, a dins de cada ACE, els municipis amb una proporció d'equipaments més elevada també són els de major nombre de població.

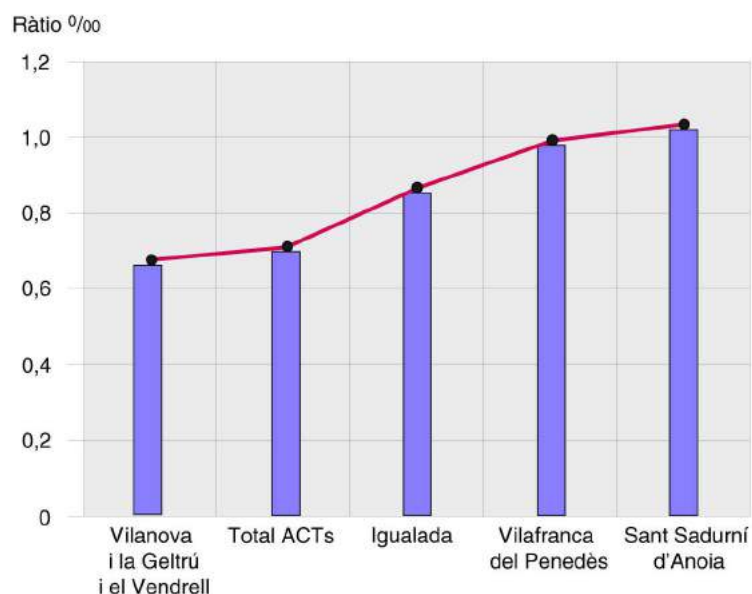
El mapa *Equipaments. Distribució per àrees de concentració d'equipaments (ACE) i tipologia, 2013*. *Detall* permenoritza la dotació d'equipaments existent a cada ACE per tipologies. Una lectura general d'aquest visualitza que totes les àrees disposen de la majoria d'equipaments estudiats. L'excepció és l'equipament hospitalari, dons l'ACE de Sant Sadurní d'Anoia no en té cap i el mateix passa amb l'equipament universitari, del qual tampoc en disposen ni l'ACE referidani la de Vilafranca del Penedès.

GRÀFIC. Àrees de concentració d'equipaments (ACE). Relació entre el percentatge d'equipaments i el de població

Font: Elaboració pròpia a partir de GENERALITAT DE CATALUNYA, *Base de dades d'equipaments de Catalunya*, 2013 i INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Padró d'habitants*, 2015.

GRÀFIC. Àrees de concentració d'equipaments (ACE). Ràtio del nombre d'equipaments per cada 1.000 habitants

Font: Elaboració pròpia a partir de GENERALITAT DE CATALUNYA, *Base de dades d'equipaments de Catalunya*, 2013 i INSTITUT D'ESTADÍSTICA DE CATALUNYA, *Padró d'habitants*, 2015.

La relació entre les proporcions d'equipaments i de població a cada àrea, que es mostra al gràfic *Àrees de concentració d'equipaments. Relació entre el percentatge d'equipaments i el de població*, indica un cert predomini de les proporcions d'equipaments sobre les de població a tres de les Àrees de concentració. L'excepció és la de Vilanova i la Geltrú - el Vendrell.

D'una altra banda, el gràfic *Àrees de concentració d'equipaments. Ràtio del nombre d'equipaments per cada 1.000 habitants* indica si la relació entre nombre d'equipaments i la població és equilibrada, on la ràtio 1 representaria l'equilibri perfecte. La ràtio del conjunt configurat pel total de les àrees de concentració d'equipaments és de 0'77 equipaments per cada 1.000 habitants.

De manera individualitzada, l'única amb una ràtio superior a 1 és la de Sant Sadurní d'Anoia, amb 1'05 equipaments per cada 1.000 habitants.

A l'extrem contrari, es troba la de Vilanova i la Geltrú - el Vendrell amb 0'66 equipaments per cada 1.000 habitants, per sota de la mitjana, cosa que podria indicar que aquesta seria l'ACE amb una menor atracció de població de municipis exteriors a l'àrea en recerca d'equipaments.

La ràtio de l'ACE de Vilafranca del Penedès és propera a 1, exactament, de 0'99 equipaments per 1.000 habitants. Aquest valor indicaria un bon equilibri entre equipaments i població resident i, en la mateixa línia, se situaria l'ACE d'Igualada, amb una ràtio de 0'86 equipaments per cada 1.000 habitants.

5.9.4. Àrees de concentració d'equipaments (ACE) versus àrees bàsiques territorials (ABT)

El Pla territorial general de Catalunya defineix el que anomena àrees bàsiques territorials –ABT, en acrònim– amb l'objectiu d'establir l'àmbit territorial funcional mínim per poder oferir un llindar de població, també mínim, perquè hi pugui haver el nivell més senzill de tipus d'equipament d'un sector qualsevol. Aquestes àrees, que no tenen estructura administrativa pròpia, són de referència indicativa per als plans territorials sectorials, que les han de recollir, però en poden ajustar la delimitació o agrupar-les,

El mapa *Àrees de concentració d'equipaments (ACE) versus àrees bàsiques territorials (ABT)* compara unes i altres, i es pot comprovar que els municipis que conformen les àrees de concentració d'equipaments (ACE) no sempre coincideixen amb els que formen part de les 19 àrees bàsiques territorials (ABT) de l'àmbit.

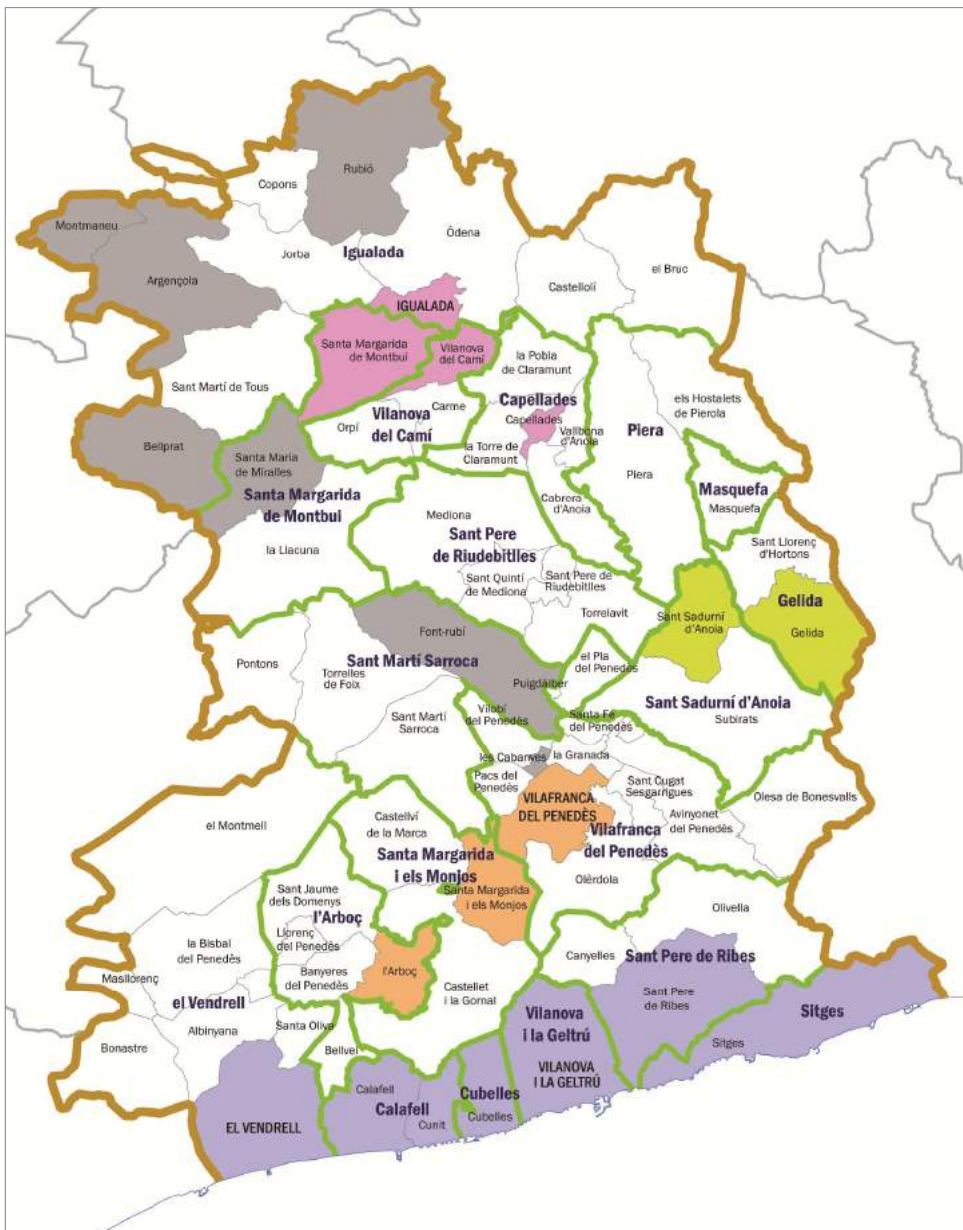
Algunes de les ABT queden incloses totalment dins d'una de les ACE, com és el cas de l'ACE de Vilanova i la Geltrú - el Vendrell, que inclou totalment 4 ABT: la de Vilanova i la Geltrú, la de Cubelles, la de Calafell i la de Sitges, amb un total de 90 equipaments, que representen un 64% dels equipaments disponibles a l'ACE, per servir 144.512 habitants, el que correspon a un 69% del total de la població de l'ACE (210.736 habitants). Per tant, propo del 65% dels equipaments i gairebé un 70% de la població d'aquesta ACE ho són, alhora, de les 4 ABT incloses. Les altres tres ACE no inclouen la totalitat dels municipis de cap ABT, però sí que en poden incloure algun.

La relació entre el nombre total d'equipaments i de població per a cada ABT, inclosa total o parcialment dins una ACE, indica que la ràtio global és de 0'76 equipaments per cada 1.000 habitants. Amb valors superiors a aquesta, hi ha les de 7 ABT; en canvi, a 8 ABT, les ràtios són inferiors. Per sobre de la ràtio d'1 equipament per cada 1.000 habitants hi ha 3 ABT.

En el grup de les que superen la ràtio, cal destacar l'ABT de Sant Sadurní d'Anoia, amb 1'08 equipaments per cada 1.000 habitants, i les d'Igualada, també amb 1'08, i l'ABT d'Arboç amb 1'02.

Altres ABT tenen unes ràtios properes a 1, com és el cas de l'ABT del Vendrell, la més elevada dins aquest grup, amb 0'96 equipaments per cada 1.000 habitants, la de Vilafranca del Penedès, amb 0'94, la de Capellades, amb 0'93, i la de Geli-da, amb 0'92.

Contràriament, les ABT amb les ràtios més baixes, estan incloses dins l'ACE de Vilanova i la Geltrú - el Vendrell. Aquestes ABT tenen ràtios inferiors a 0'50 equipaments per cada 1.000 habitants, com és el cas de la de Cubelles, amb una ràtio de 0'42, la Sant Pere de Ribes, amb 0'53, i la de Calafell, amb 0'58 equipaments. Un comportament similar el té l'ABT de Vilanova del Camí, situada a dins a l'ACE d'Igualada, amb una ràtio de 0'45.

MAPA. Àrees de concentració territorial (ACE) versus àrees bàsiques territorials (ABT)

Àrees de concentració d'equipaments (ACE)

- ACE de Vilanova i la Geltrú - el Vendrell
- ACE d'Igualada
- ACE de Vilafranca del Penedès
- ACE de Sant Sadurn d'Anoia

Municipis que no formen part d'àrees de concentració d'equipaments

- Municipis sense equipaments
- Altres municipis

Àrees bàsiques territorials (ABT)

- Piera Nom d'ABT
- Límit d'ABT

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Límit municipal

Font: Elaboració pròpia a partir de GENERALITAT DE CATALUNYA, *Base de dades d'equipaments de Catalunya, 2013* i *Pla territorial general de Catalunya*.

5.9.5. Estratègia general

D'acord amb l'expressat a l'apartat 5.6. del present capítol d'aquesta Memòria, per al tractament dels equipaments a l'escala territorial pròpia del Pla mitjançant el procés dissenyat per l'Equip redactor del Pla, es compta amb l'encàrrec d'un treball amb aquesta finalitat a un equip encapçalat per tres prestigiosos investigadors de la Universitat Politècnica de Catalunya a partir d'una metodologia pròpia novedosa.

En aquest cas, es parteix de la selecció dels equipaments conferidors de centralitat existents al Penedès, als quals s'han referit els subapartats immediatament anteriors a aquest, i de la ubicació precisa d'aquests per a la caracterització de cada equipament mitjançant la comprovació de l'accessibilitat terrestre corresponent.

5.9.6. Estratègies per a la prevenció de dèficits

El Pla, a partir dels resultats de la fase de caracterització, preveu l'establiment d'estratègies per a la prevenció de dèficits, adreçades als departaments o organismes de la Generalitat o d'altres administracions competents en cada tipus d'equipament.

L'objectiu d'aquestes estratègies és que la cobertura dels equipaments sigui adequada, és a dir, que doni resposta a les necessitats de la població i que la distribució territorial sigui equilibrada.

Consegüentment, es té present, especialment, la població que resideix a les àrees perifèriques als municipis més dotats d'equipaments, a nuclis petits o disseminats que hi estan allunyat o a municipis amb molts nuclis de població dispersos pel propi terme i que, d'acord amb els resultats de la caracterització basada en l'anàlisi topològica de la fase prèvia, es comprovi que tenen mancances quant a l'accessibilitat als equipaments.

La resposta més immediata a la solució de la prevenció de dèficits en àmbits poc servits i amb baixa accessibilitat als existents en uns altres àmbits és la implantació de nous equipaments.

Tanmateix, això no sempre és possible, perquè el cost econòmic de la dotació d'equipaments és elevat i s'ha de tenir en compte que cal superar un llindar de població mínim adequat segons el tipus d'equipament.

Per això, l'ús plurimunicipal dels equipaments existents sembla l'estratègia més raonable i generalitzable; pel que fa a alguns tipus d'equipaments, això ja és així, però, pel que respecta a alguns altres els esportius, sovint, tenen l'ús reservat als residents al municipi on està ubicat l'equipament.

Així, el Pla proposa que els equipaments es planifiquin i es gestionin de manera que es tingui en compte la realitat territorial i se superi l'àmbit del terme municipal quan sigui necessari per poder servir millor els habitants de l'entorn, encara que resideixin en municipis diferents.

Per altra part, la gestió i prestació dels serveis que donen els equipaments es poden fer a través de formes associatives supramunicipals, com ara mancomunitats, consorcis, convenis i altres figures jurídiques.

Aquesta aposta per la supramunicipalitat forma part dels principis rectors del planejament territorial en el marc de la Llei de territori.

5.10. Formulació d'estratègies per sistemes plurimunicipals d'assentaments

El Pla considera que els sistemes plurimunicipals d'assentaments són l'àmbit idoni per a l'establiment de fórmules de cooperació en les matèries pròpies del desenvolupament territorial.

Aquestes fórmules poden adoptar les figures jurídiques (mancomunitats, convenis, consorcis, cessió de competències als consells comarcals o altres) que es creguin més adients per a la finalitat concreta corresponent a cada cas.

Per això, en comptes d'assenyalar una estratègia a cada assentament en singular, el Pla proposa formular-ne unes altres de més gran abast per al conjunt de cada sistema plurimunicipal d'assentaments, d'acord amb la posició i l'estructura d'aquest; el paper territorial de cada nucli o assimilat; la caracterització, la vocació i l'assenyament de les estratègies a les urbanitzacions, àrees d'activitat econòmica i equipaments conferidors de centralitat que resultin del treball de caracterització relacional d'estructures urbanes; i la projecció de futur que el Pla hi preveu.

MAPA. Sistemes plurimunicipals d'assentaments

Unitats territorials

Sistema Conca d'Òdena - Camí Ral

- Eix Conca d'Òdena - Camí Ral
- Corona de l'Eix Conca d'Òdena - Camí Ral

Sistema Valls de l'Anoia - Riudebitlles - Mediona

- Eix Valls de l'Anoia - Riudebitlles - Mediona
- Corona de l'Eix Valls de l'Anoia - Riudebitlles - Mediona

Sistema Prelitoral

- Eix Prelitoral
- Corona de l'Eix Prelitoral

Sistema Litoral

- Eix Litoral
- Corona de l'Eix Litoral

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès

Font: Elaboració pròpia.

5.11. Directrius per al planejament urbanístic

5.11.1. Elaboració de plans d'estructura per sistemes plurimunicipals d'assentaments

Atès que el Pla tria els sistemes plurimunicipals d'assentaments per a la formulació d'estratègies, que han de conferir un ús del territori més racional, eficient i sostenible que fer-ho assentament a assentament o municipi a municipi, és coherent que els plans urbanístics, i, en particular, els plans d'estructura també s'elaborin prenent els sistemes plurimunicipals d'assentaments com a unitats idònies d'anàlisi i proposta.

Consegüentment, el Pla propugna que així sigui i que s'explorin les fórmules d'incentivació adients per fer-ho possible, com ara l'increment del poder de decisió en matèria urbanística als municipis que optin per participar en l'elaboració de plans d'estructura d'escala supramunicipal que incloguin els termes respectius, en comparació amb els que decideixin redactar-los en solitari, exclusivament per al propi terme municipal.

5.11.2. Establiment d'àrees d'activitat econòmica supramunicipals

Encara que, tal com ja s'ha dit, l'aposta del Pla és pel reciclatge dels assentaments existents, de manera que l'extensió sigui l'excepció i no la norma, la supramunicipalitat és singularment rellevant pel que fa a la creació, quan sigui necessari, de noves àrees d'activitat econòmica i, si escau, l'extensió i/o potenciació de les existents, especialment si, per raó de la dimensió o la idoneïtat de la ubicació, els efectes transcendeixin l'àmbit del municipi o municipis dels quals formin part els terrenys.

La iniciativa de desenvolupament de l'àrea, que pot afectar terrenys d'un o de diversos municipis, requereix l'acord, idealment, de tots els municipis compresos dins l'eix del sistema plurimunicipal d'assentaments de què es tracti i dels de la corona corresponent que hi vulguin participar, acompanyat de l'establiment de fórmules que permetin una distribució equitativa dels beneficis i càrregues resultants de l'actuació.

No obstant això, es pot admetre que aquells municipis que vulguin tirar endavant l'actuació en terrenys situats al propi terme, ho facin de manera independent, sempre que el planejament urbanístic corresponent ho permeti i que la proposta consideri, a títol indicatiu, tant la previsió d'un futur desenvolupament urbanístic en els sòls veïns dels altres municipis, com que es formulï una ordenació coherent, lògica i autosuficient del sector de planejament, encara que sigui limitat a un sol municipi.

Tot i que no és l'ideal del Pla, els municipis de l'eix del sistema corresponent que ho estimin oportú poden renunciar a participar-hi. D'altra banda, els de la corona d'aquest que així ho vulguin poden demanar la incorporació a l'actuació i hi han de ser admesos. A aquests efectes, tots els municipis del sistema han de ser informats de les iniciatives d'actuacions d'interès supramunicipal.

Les actuacions d'implantació o extensió d'àrees d'activitat econòmica s'han de concretar en els instruments d'ordenació urbanística adequats que siguin necessaris.

L'objectiu bàsic d'aquesta forma de cooperació és la consecució d'àrees d'activitat econòmica d'una certa magnitud que les faci competitives, i redueixi l'ocupació del sòl i la dispersió d'activitat sobre el territori.

Altres conseqüències beneficioses que se'n deriven són les següents:

- Evitar l'esquitxada d'artefactes i l'atomització dels teixits especialitzats, i, com a conseqüència, la banalització del territori
- Disminuir el consum de sòl i de recursos energètics
- Optimitzar l'ús de les infraestructures de mobilitat i transport
- Minimitzar l'impacte ambiental i paisatgístic

- Aprofitar les economies d'escala per abaratir els costos de producció i compartir les iniciatives de formació del capital humà
- Concertar els esforços en la promoció, comercialització i manteniment de cada àrea
- Potenciar les interdependències i la solidaritat intermunicipal

No obstant això, l'aposta del Pla per l'establiment d'aquestes grans àrees supramunicipals no nega la possibilitat d'implantació de petits parcs locals d'activitat de proximitat en els nuclis que ho necessitin i encara no en disposin.

5.11.3. Establiment d'àrees residencials supramunicipals

Tot l'esmentat a l'apartat immediatament anterior sobre l'establiment d'àrees d'activitat econòmica supramunicipals és d'aplicació també per a les àrees residencials.

A més, per tal que la construcció d'habitatges amb protecció oficial, a la qual s'han de destinar les cessions d'aprofitament urbanístic d'ús residencial d'acord amb el que assenyala la normativa vigent aplicable, pugui portar-se a terme en promocions de dimensió adequada, poden posar-se en comú quantitats dineràries resultants de les cessions o de l'alienació d'aquestes, procedents de diferents municipis i destinar-se a la construcció d'habitatge amb protecció oficial localitzat en un d'aquests municipis.

Per al desenvolupament de l'actuació, els municipis interessats poden adoptar la fórmula de cooperació més adequada a les característiques de l'actuació, dins la qual ha de quedar justificada de manera fefaent la destinació efectiva del valor de les cessions a la provisió d'habitatges amb protecció oficial.

Atesa la dificultat que comporta la implantació d'habitatge protegit a alguns municipis per raó la insuficiència de serveis tècnics municipals i comarcals, poden establir-se fórmules de cooperació amb la Generalitat de Catalunya mitjançant l'Institut Català del Sòl per facilitar-ne la necessària gestió.

6. El sistema territorial d'infraestructures de mobilitat i transport

6.1. Definició i determinacions bàsiques

6.1.1. Definició

El Pla considera com a infraestructures de mobilitat i transport la xarxa viària, la xarxa ferroviària, el sistema portuari, el sistema aeroportuari, el sistema logístic i els intercanviadors nodals associats als anteriors.

En conseqüència, fa propostes de nous traçats i de millores a les xarxes viària i ferroviària. De la mateixa manera, el Pla incorpora propostes relatives a les àrees logístiques i de serveis associades a aquestes xarxes, com també a les que formen part del sistema portuari i el sistema aeroportuari de l'àmbit del Penedès.

Les propostes del Pla en matèria d'infraestructures es formulen tenint en compte la planificació existent, sectorial i territorial, que afecta l'àmbit del Pla.

Els documents vigents que el Pla té en consideració en matèria d'infraestructures de mobilitat i de transport i amb els quals busca i manté les coherències necessàries són els següents:

- Directrius nacionals de mobilitat.
- L'anomenat Pla general d'infraestructures i serveis de la mobilitat de Catalunya, que constitueix una compilació dels dos plans següents:
 - Pla d'infraestructures del transport de Catalunya, 2006-2026 (PITC).
 - Pla de transports de viatgers de Catalunya, 2008-2012 (PTV), que ha de ser substituït pel Pla de transports de viatgers de Catalunya, 2020 (PTVC, 2020), en tramitació.
- Plan de infraestructuras, transporte y vivienda, 2012-2024 (PITVI), del Ministeri de Foment.
- Pla de ports de Catalunya, 2007-2015.
- Pla d'inversió de Ports de la Generalitat, 2014-2017
- Pla d'aeroports, aeròdroms i heliports de Catalunya, 2009-2015, i els plans directors derivats.
- Pla del sistema logístic de Catalunya, 2003-2025
- Pla estratègic de CIMALSA, 2008-2015.
- Pla estratègic de la bicicleta a Catalunya, 2008-2012 (PEB).
- Pla director urbanístic per al desenvolupament d'infraestructures viàries ferroviàries i logístiques a les comarques de l'Alt i el Baix Penedès.
- Pla director urbanístic per a la concreció i delimitació de la reserva del sòl per a l'establiment de l'Eix transversal ferroviari.
- Pla director urbanístic per a la concreció i delimitació de la reserva de sòl per a l'establiment de la línia orbital ferroviària.

A més, pel que fa a l'Alt Penedès i el Garraf, cal afegir-hi els documents següents, elaborats per l'Autoritat del Transport Metropolità (ATM Àrea de Barcelona):

- Pla director d'infraestructures del transport col·lectiu de la Regió metropolitana de Barcelona, 2011-2020 (PDI).
- Pla director de mobilitat de la Regió metropolitana de Barcelona (pdM).

6.1.2. Determinacions bàsiques

El Pla determina la tipologia següent per a les actuacions que proposa en matèria d'infraestructures:

- Element de nova implantació (amb color magenta als Plànols d'ordenació).
- Element existent que cal condicionar (amb color cian), per al qual s'admet l'execució puntual de nova infraestructura.
- Tram o corredor en estudi (amb línia de punts), quan es tracta d'una alternativa dependent d'un escenari concret o és objecte d'un debat encara no conclòs.
- Connexió en estudi (amb línia delimitada per sengles fletxes), per expressar una connectivitat entre dos punts quan encara no es disposa de cap traça elaborada.
- Element existent que es conserva (amb color gris).

En tots els casos, el Pla assenyala les traces i àrees de sòl associades a les xarxes d'infraestructures amb diversos graus de precisió, segons es tracti d'elements projectats o, simplement, de propostes localitzades.

I és que la concreció funcional i la delimitació precisa corresponen als projectes sectorials específics i al planejament urbanístic que les compregui dins l'àmbit propi, sens perjudici que, en cas d'elecció d'una alternativa diferent de la proposada o reflectida pel Pla, aquesta es justifiqui en termes d'estructura i integració territorials.

En aquest sentit, el Pla adopta la tipologia següent per a la definició funcional del sistema territorial d'infraestructures:

- Xarxa viària

Es defineixen cinc tipologies de vies:

- Autopistes i autopistes. Són les vies segregades amb enllaços a diferent nivell i amb una secció de 2+2 carrils, com a mínim, que el Pla recull pel fet de tractar-se de vies existents o proposa d'acord amb previsions viàries de caràcter general ja definides.
- Vies estructurants primàries. Són les que tenen un paper estructurant de primer ordre a l'àmbit del Pla. Aquestes vies, si es justifica en els plans sectorials i els projectes de traçat, poden tenir secció d'autovia 2+2, però també poden tenir seccions inferiors. En tot cas, es preveu que aquestes vies siguin majoritàriament segregades.
- Vies estructurants secundàries. Són les que tenen un paper estructurant a l'àmbit del Pla de menor nivell que les anteriors. Són majoritàriament no segregades i de secció 1+1, si bé poden tenir alguns trams segregats i de secció superior per causa de les circumstàncies específiques que s'hi puguin donar.
- Vies estructurants suburbanes. Són les que vertebraran sistemes urbans plurimunicipals i tenen, per tant, nombroses connexions amb la xarxa local d'aquests sistemes. La funció estructurant pot ser d'ordre primari o secundari, amb independència de la secció, que pot ser variable –nombre de carrils, tronc central segregat o no, existència de laterals, ...– d'acord amb les condicions físiques i els requeriments de l'entorn.
- Vies integrades. Són les que, amb independència de la longitud de recorregut, tenen un grau d'integració elevat amb la topografia i les activitats del territori. Comprenen la major part de les que es poden denominar locals, capil·lars o paisatgístiques.

TAULA. Jerarquia viària del Pla

Tipus	Funcionalitat territorial	Funcionalitat viària
Autovies i autopistes	Escala transnacional i catalana	Trànsit de pas i interàmbits
Vies estructurants primàries	Escala catalana i de cohesió territorial	Connectivitat entre polaritats. Reforçament de la xarxa de ciutats
Vies estructurants secundàries	Escala comarcal i de cohesió dels sistemes urbans	Accessibilitat estructurant comarcal. Connectivitat entre les polaritats i el propi entorn
Vies estructurants suburbanes	Escala de cohesió dels sistemes urbans	Vertebració dels sistemes urbans
Vies integrades	Escala supramunicipal	Accessibilitat microterritorial

Font: Elaboració pròpia.

– Xarxa ferroviària

Es defineixen dues categories:

- Línies d'altas prestacions. Línies amb prescripció de projecte per a velocitat alta, és a dir, superior a 220 km/h, independentment de l'amplada de via.
- Línies convencionals. Comprenen la resta de línies, igualment, de manera independent de l'amplada de via.

6.2. Propostes per a la xarxa viària

6.2.1. Escenaris

A meitats de 2016, membres dels governs de l'Estat central i de la Generalitat de Catalunya van anunciar la decisió de no renovació de la concessió d'algunes autopistes.

D'una banda, l'aleshores Ministra de Foment en funcions, Ana Pastor, ho va manifestar en referència a l'autopista AP-7, la concessió de la qual s'acaba en 2019.

I d'una altra banda, l'Honorable Conseller de Territori i Sostenibilitat, Josep Rull, va fer el propi amb les concessions de les autopistes C-32 al Maresme i C-33, que finalitzen en 2021.

També, es va mostrar partidari que s'implanti la vinyeta a les autopistes catalanes per superar els peatges actuals, i fer el sistema més sostenible i equitatiu per al territori.

Es tracta d'un sistema de tarifa plana per mitjà d'un cànon anual que paguen les persones que volen circular amb el seu vehicle per aquestes vies –que es demostra amb un adhesiu enganxat al parabrisa d'aquest darrer– i que ja funciona en altres països europeus com Àustria o Suïssa.

Per tant, amb un horitzó proper, es comença a perfilar un escenari sense peatges, ja sigui per l'ús lliure de les autopistes que se n'alliberin, ja sigui per la implantació de la vinyeta.

Tanmateix, les intencions manifestades encara no s'han plasmat, cosa per la qual, ahores d'ara, no s'ha de descartar un altre escenari amb peatges, en què tot continuï com fins ara.

Consegüentment, les propostes del Pla en matèria d'infraestructura viària responen a alguna de les tipologies que es detallen a continuació:

- Les actuacions independents de l'escenari
- Les actuacions que depenen de l'escenari, entre les quals, al seu torn, es poden distingir els tipus següents:
 - Les actuacions que responen a l'escenari sense peatges
 - Les actuacions que responen a l'escenari amb peatges.

6.2.2 Autopistes i autovies

El Pla recull en aquest epígraf les actuacions que preveuen la nova implantació o el condicionament de vies existents fins a dotar-les de característiques tècniques d'autopista o autovia, sempre i quan hi hagi algun estadi de projecte definitivament aprovat que així ho prevegi (com a mínim a nivell d'estudi informatiu) o es doni continuïtat a trams existents.

Les actuacions independents de l'escenari són les que es detallen a continuació:

- Reordenació dels nusos principals a l'autopista AP-7

Un cop ja completat el tercer carril al tram del Penedès, el Pla territorial proposa la intervenció sobre els nusos principals d'aquesta autopista mitjançant la millora dels enllaços a l'Alt Penedès i la proposta de dos de nous al Baix Penedès, on no n'hi ha cap al llarg de molts quilòmetres (des del dels Monjos, encara a l'Alt Penedès, els primers són a la Bisbal del Penedès, ja a l'autopista A-2, i a Coma-ruga, a l'encreuament amb l'autopista Pau Casals, la C-32).

Els dos nous nusos que es proposen són els següents:

- Nus d'accés al LOGIS Intermodal Penedès

L'expansió industrial i logística prevista al Baix Penedès, a la zona de l'Arboç i Banyeres, fa que la situació actual sigui poc funcional. Per això, el Pla territorial assenyala com a punt de reordenació viària la zona d'autopista entre l'àrea de servei del Penedès i el nucli de Banyeres, on es planteja la disposició d'una nova sortida que doni servei a aquesta part de la comarca i al LOGIS Intermodal Penedès.

La consecució efectiva d'aquest nou enllaç i la coordinació interna a través de Banyeres del Penedès la desenvolupa el Pla director urbanístic per al desenvolupament d'infraestructures viàries, ferroviàries i logístiques a les comarques de l'Alt Penedès i el Baix Penedès, aprovat definitivament el 25 d'octubre de 2012.

- Nus d'enllaç amb la carretera C-51, en un punt de gran accessibilitat als teixits residencials i d'activitat econòmica de l'encontre entre els termes municipals del Vendrell, Albinyana, Santa Oliva i Bellvei.
- Condicionament de l'autovia A-2 a l'entorn d'Igualada com a tram de connexió de l'itinerari de la carretera C-37, eix Diagonal, ja sigui en tronc comú o mitjançant calçades laterals.
 - Continuació del Quart cinturó (B-40)

Aquesta proposta es presenta aquí perquè, conceptualment, és independent dels escenaris considerats, encara que el traçat que acabi sent l'escollit pot considerar-se que s'emmarca més bé en un escenari o en l'altre.

Bàsicament, d'acord amb els treballs, en curs, del Pla director urbanístic d'infraestructures de la ròtula de Martorell - Abrera, els traçats possibles són dos:

- L'alternativa 1, amb la continuació del Quart cinturó amb la baixada amb direcció nord-sud per l'anomenat vial SEAT fins a la sortida de Martorell de l'autopista AP-7, cosa que significa que la totalitat de la traça quedi situada a fora de l'àmbit del Penedès.
- L'alternativa 2, amb la continuació del Quart cinturó amb la baixada amb direcció nord-sud en territori altpenedesenc, però que el Pla director urbanístic d'infraestructures referit no dibuixa, atès que queda fora de l'àmbit d'actuació d'aquest.

La darrera traça proposada per algun instrument de planificació vigent en coherència amb l'alternativa 2 suara esmentada és la continuació del Quart cinturó com a autovia A-7 del Pla territorial metropolità de Barcelona (aprovat en 2010), que recull la del Ministeri de Foment i situa la baixada amb direcció nord-sud gairebé completament en el terme municipal de Sant Llorenç d'Hortons.

Tanmateix, els equips redactors del Pla director urbanístic d'infraestructures de la ròtula de Martorell - Abrera i del present Pla territorial del Penedès, i el Servei de Planejament i Disseny d'Infraestructures de Mobilitat consideren que la continuació del Quart cinturó estudiada per aquest darrer Servei amb la baixada amb direcció nord-sud situada més cap a ponent, aproximadament en el límit entre els termes municipals de Sant Llorenç d'Hortons i Sant Sadurní d'Anoia, compleix les mateixes funcions i, per tant, és perfectament equivalent a l'alternativa 2.

A més, no presenta els possibles inconvenients manifestats per alguns membres i assessors tècnics en sessions del Grup de treball del Pla territorial del Penedès i fa innecessària la nova via de caràcter més local que, com a carretera 1+1, caldria proposar entre Abrera, Masquefa / la Beguda Alta i el Clot del Xarel·lo (tot enllaçant amb l'autovia A-2, la carretera C-54 / B-224 i la carretera BV-2249) en el cas de l'alternativa 1 o entre Masquefa / la Beguda Alta i el Clot del Xarel·lo (tot enllaçant amb la carretera C-54 / B-224 i la carretera BV-2249) en el cas de l'alternativa 2.

Per això, tal com mostren els mapes *Xarxa viària proposada. Tipologia* i *Xarxa viària proposada. Actuacions*, i els Plànols d'ordenació, el Pla recull aquesta darrera traça de la continuació del Quart cinturó com a autovia A-7 fins a Sant Sadurní d'Anoia i l'enllaç corresponent amb l'autopista AP-7.

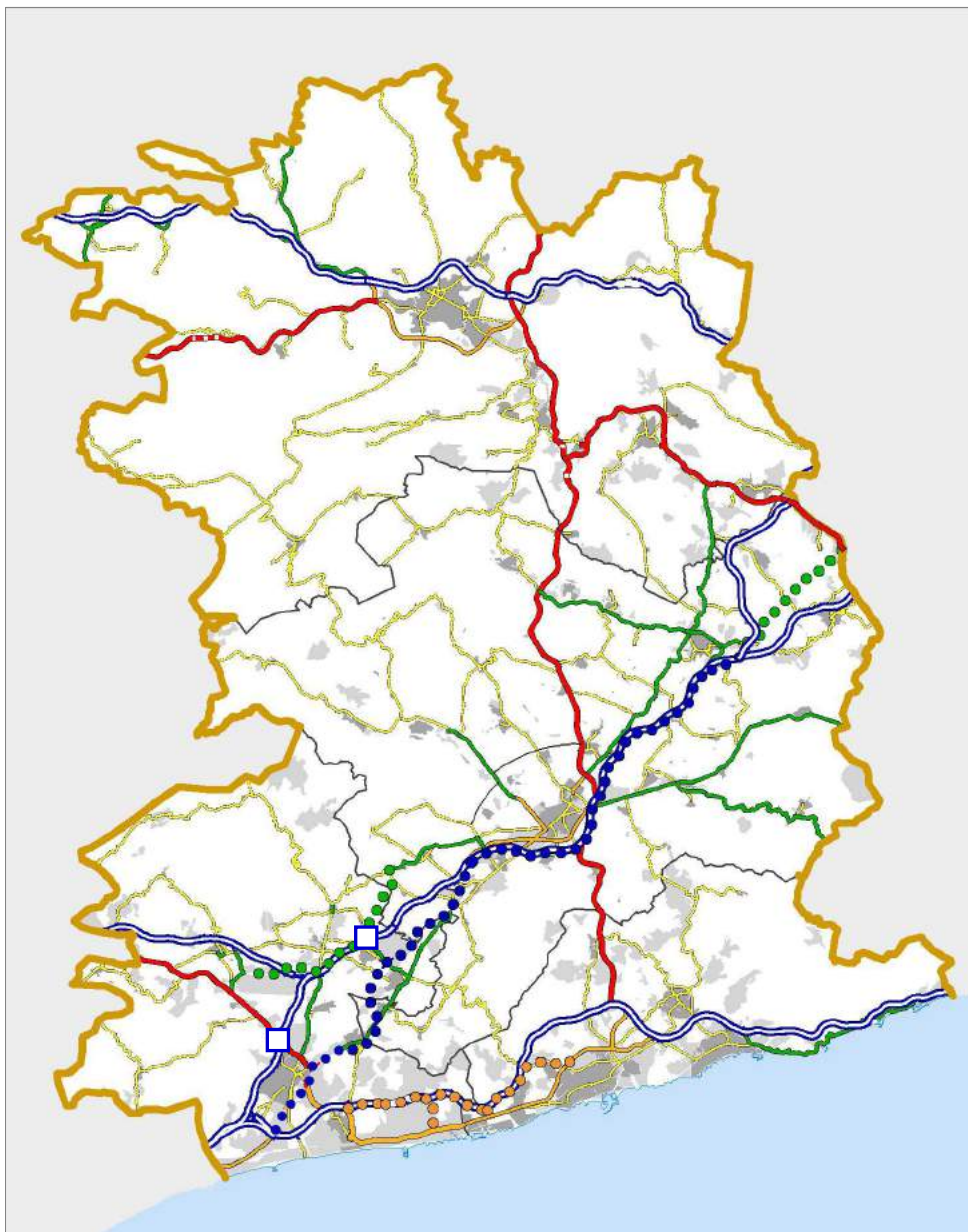
En el moment de redacció del present document de Proposta preliminar del Pla, es troba en fase de contractació el Plec de prescripcions tècniques de l'Estudi de mobilitat del Pla director urbanístic d'infraestructures de la ròtula de Martorell - Abrera, que ha d'avaluar objectivament les dues alternatives bàsiques pel que respecta a la continuació del Quart cinturó.

Els resultats de l'Estudi de mobilitat referit són els que han de guiar la decisió a favor d'una alternativa o de l'altra.

Quant a les actuacions que depenen de l'escenari, el Pla considera la següent:

- Reconversió a autovia A-7 de la carretera N-340

A Catalunya, la carretera N-340 presenta actualment elevats percentatges de vehicles pesants que compliquen la circulació en determinats trams, principalment a les travesseres urbanes i a aquells amb dificultat d'avançament imposada per l'adaptació del traçat a l'orografia del terreny, cosa per la qual el Pla d'infraestructures de transport de Catalunya, 2006-2026 (PITC) en preveu el desdoblament complet com a autovia A-7 a partir de la continuació del Quart cinturó (B-40).

MAPA. Xarxa viària
proposada. Classificació

Tipologia

- Autopista o autovia
- Via estructurant primària
- Via estructurant secundària
- Via estructurant suburbana
- Via integrada
- Tram soterrat o en túnel
- Via en estudi
- Connexió en estudi
- Nou enllaç d'autopista

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Espai urbanitzat i/o edificat

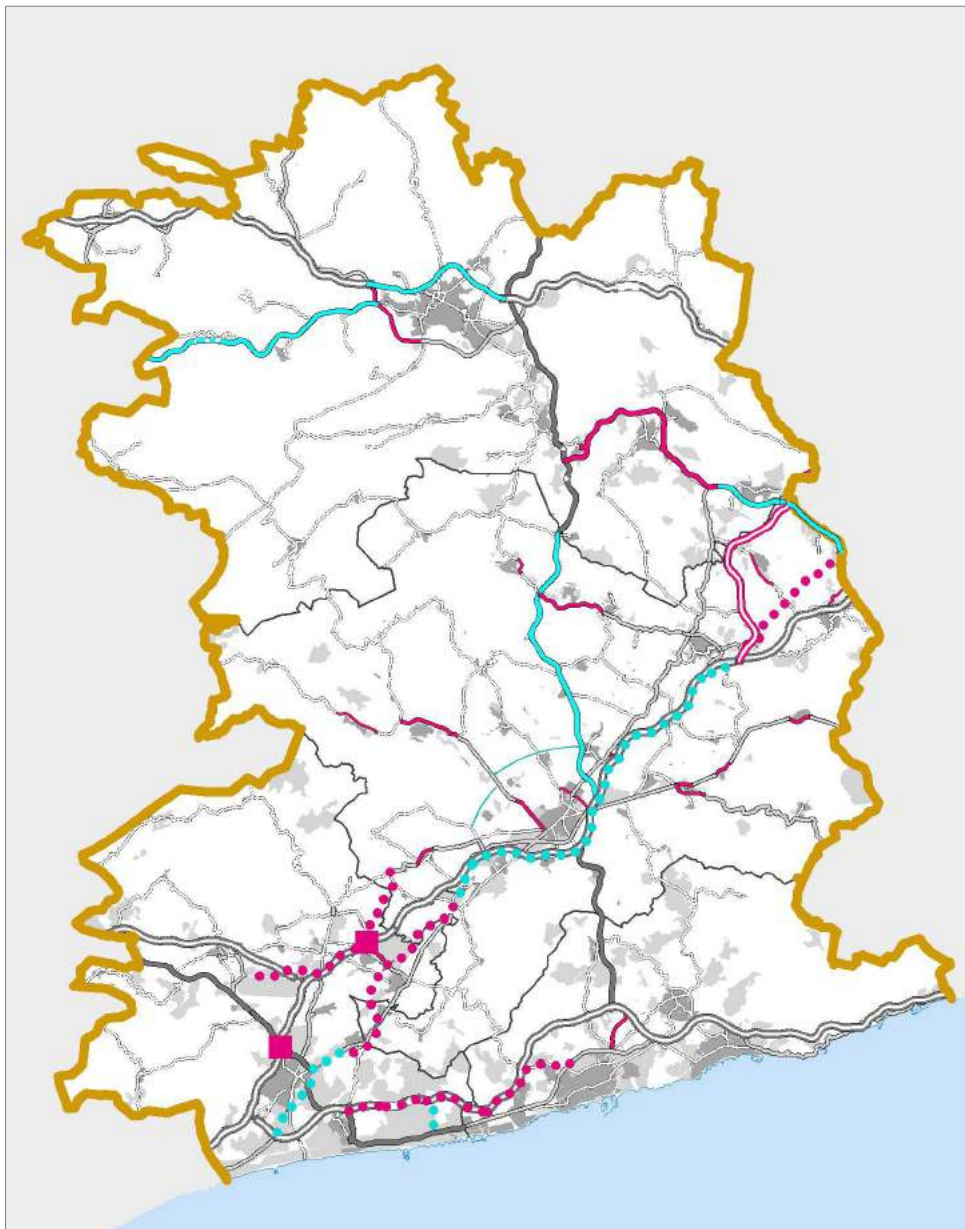
Font: Elaboració pròpia.

Tanmateix, la introducció dels escenaris esmentats al subapartat immediatament anterior al present, situa aquesta proposta entre les actuacions que responen, exclusivament, a l'escenari amb peatges, per això, tant als mapes *Xarxa viària proposada. Tipologia* i *Xarxa viària proposada. Actuacions*, com als Plànols d'ordenació, se la representa –amb línia de punts– com a via en estudi.

Al pas pel Baix Penedès, la declaració d'impacte ambiental d'aquesta infraestructura (Resolució de 4 de novembre de 2009, publicada al BOE de 23 de novembre de 2009) considerava diverses opcions:

- L'alternativa 1, per la Cobertera (carretera TV-2126) i el sud del Vendrell, que, des del punt de vista de l'estructura i la integració territorials, aprofita carreteres ja existents, representa la configuració d'una artèria central entre els dos principals teixits urbans de la comarca –el del Vendrell i el de la costa–, se situa exactament en el centre de gravetat poblacional d'aquesta, i podria absorbir el trànsit de manera directa.

Per raó d'aquests arguments territorials de pes que hi ha a favor, és més ben vista per l'Equip redactor del present Pla territorial del Penedès que l'alternativa 2 i va ser defensada en el seu dia pel Servei de Planejament i Disseny d'Infraestructures de Mobilitat –responsable de l'autoria del traçat–, l'aleshores Equip redactor del Pla territorial del

MAPA. Xarxa viària
proposada. Actuacions

Tipologia

- Autopista o autovia
- Via estructurant primària
- Via estructurant secundària
- Via estructurant suburbana
- Via integrada
- Tram soterrat o en túnel
- Via en estudi
- Connexió en estudi
- Nou enllaç d'autopista

Actuacions

- Nova actuació
- Condicionament
- Manteniment

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Espai urbanitzat i/o edificat

Font: Elaboració pròpia.

Camp de Tarragona i els representants del món local del Baix Penedès, tot i que, recentment, en les sessions del Grup de treball del Pla territorial del Penedès, aquests darrers s'hi han manifestat en contra.

El Pla, tal com ja s'ha dit al subapartat 6.1.2 del present capítol d'aquesta Memòria, estableix la subjecció dels traçats que formula o recull als estudis informatius i les avaluacions ambientals de cada projecte, però exigeix, en cas d'elecció d'una alternativa diferent per raons sectorials (d'infraestructura o ambientals), que aquesta es justifiqui també en termes d'estructura i integració territorial. Per tant, l'alternativa finalment escollida no només s'ha de justificar en base a l'impacte ambiental directe sinó, també, en aquests darrers termes.

- L'alternativa 2 se cenyeix al traçat actual de la carretera N-340, llevat del tram que actua de variant de l'Arboç i la Gornal, i, per contra i des del mateix punt de vista de l'estructura i la integració territorials, pot significar una fractura severa respecte de l'estructura de la conurbació del Vendrell, s'allunya del centre de gravetat poblacional de la comarca i, molt probablement, no evitarà que, per raons de congestió de la circulació, s'hagi d'acabar desdoblant l'actual carretera de la Cobertera per poder accedir a la nova autovia des de la costa.

Va ser l'escollida finalment en la declaració d'impacte ambiental i, consegüentment, l'adoptada pel Ministeri de Foment.

- L'alternativa 3, la d'ampliar l'autopista AP-7, descartada en la declaració d'impacte ambiental, però que, en un escenari sense peatges, resultaria la més assenyada.

Per tot l'expressat, tal com mostren els mapes *Xarxa viària proposada. Tipologia* i *Xarxa viària proposada. Actuacions*, i els Plànols d'ordenació, per a l'escenari sense peatges, el Pla no proposa cap via amb traça nova o amb condicionament per resultar innecessària, i, per a l'escenari amb peatges, incorpora l'alternativa 2 i, consegüentment, la representa –amb línia de punts– com a via en estudi, oberta al debat.

6.2.3. Vies estructurants primàries

Com ja s'ha dit anteriorment, les vies estructurants primàries, si es justifica en els plans sectorials i els projectes de traçat, poden tenir secció d'autovia 2+2, però, en cas contrari, també poden tenir seccions inferiors.

Les actuacions independents de l'escenari són les que es detallen a continuació:

- Millora de traçat entre Vilafranca del Penedès i Igualada, i nou accés a Vilanova i la Geltrú de la carretera C-15.

Es proposa dotar aquesta via d'una tipologia adient per donar una bona accessibilitat als territoris que travessa, tot connectant amb vies estructurants secundàries i integrades.

- Alternativa de traçat de la carretera C-37, eix Diagonal de Catalunya

L'eix Diagonal correspon a l'itinerari Figueres - Manresa - Tarragona i potencia noves relacions entre les ciutats mitjanes que uneix, en particular i al Penedès, Igualada amb Manresa i amb Montblanc.

Entre Igualada i Manresa, s'ha resolt amb el condicionament de la via preexistent i la creació de nous trams per evitar travessar les dues ciutats i millorar la connectivitat amb la resta de la xarxa viària.

El tram a partir d'Igualada es projecta amb el condicionament de la carretera C-241 en detriment de l'actual corredor Valls - Igualada, que, a efectes del planejament territorial, passa a la categoria de via integrada.

Al respecte, cal comentar que, d'una banda, l'itinerari per l'Alt Camp té un recorregut de 51 quilòmetres entre Igualada i Valls, travessa gairebé longitudinalment la serralada Prelitoral i passa pels nuclis de Santa Margarida de Montbui (9.700 habitants, a menys de 2 km d'Igualada), Santa Maria de Miralles (100 habitants), Querol (500 habitants), el Pont d'Armentera (600 habitants) i el Pla de Santa Maria (2.300 habitants). La carretera circula inicialment pel sud de la serra de Miralles i entre els dos primers nuclis esmentats és el límit de l'espai PEIN. Un cop superada la serra de la Portella, transcorre al nord d'un altre espai protegit, el d'Ancosa-Montagut.

D'una altra banda, el corredor per la Conca de Barberà ofereix un recorregut de 56 quilòmetres entre Igualada i Montblanc, i comunica els nuclis de Sant Martí de Tous (1.200 habitants) a l'Anoia, i Santa Coloma de Queralt (3.000 habitants), les Piles (200 habitants), Rocafort de Queralt (300 habitants), Sarral (1.600 habitants) i Pira (500 habitants) a la Conca de Barberà. Aquesta alternativa situa el punt d'arribada de l'eix Diagonal a Montblanc. La via circula durant la major part del recorregut pel vessant nord de la serralada Prelitoral, de manera que el terreny és eminentment pla, i presenta majors facilitats per a l'adequació com a eix Diagonal. Fins i tot, el tram de l'Anoia entre Sant Martí de Tous i el coll de Goda, que, topogràficament i ambiental, ofereix més dificultats, podria resoldre's amb un traçat alternatiu que contindria un túnel de prop d'1 km.

El present Pla territorial del Penedès, en coherència amb el Pla d'infraestructures de transport de Catalunya, 2006-2026 (PITC), aposta per l'eix de la Conca de Barberà com a l'alternativa susceptible de formar part de la xarxa bàsica catalana. L'alternativa de l'antiga traça de la carretera C-37 representa un perjudici més elevat, ja que el pas per aquestes zones protegides és molt més gran en longitud i no correspon a cap coll de muntanya, de manera que no pot resoldre's amb una solució única tipus túnel.

Si es compara el nombre de ciutadans que poden beneficiar-se de l'actuació, es comprova que els nuclis més importants que es troben a l'itinerari per l'Alt Camp són Santa Margarida de Montbui, de 9.700 habitants, però que, a efectes territorials pertany al sistema urbà d'Igualada, i el Pla de Santa Maria, de 2.300, ubicat ja a la plana de Valls. Tot plegat, restringiria el nombre d'habitants beneficiats per l'actuació a menys de 1.000 persones.

En canvi, desenvolupar l'alternativa per la Conca de Barberà representa millorar la comunicació de tot un seguit de nuclis de població no situats ni a l'àrea urbana d'Igualada ni a la plana de Valls, que sumen gairebé 7.000 habitants.

- Condicionament i nou traçat de la carretera C-54 / B-224, itinerari Vallbona d'Anoia - Piera - Masquefa - Martorell

Per tal de garantir l'accessibilitat en condicions òptimes i oferir bones prestacions en termes de velocitat de recorregut i de capacitat, es proposen el condicionament del tram entre el límit de l'àmbit i l'enllaç amb la carretera BV-2241, i un nou traçat des d'aquest punt fins a l'enllaç amb la carretera C-15, amb la incorporació d'una gran variant ben integrada i respectuosa amb els valors naturals d'aquest territori.

Pel que respecta a les actuacions que depenen de l'escenari, el Pla considera la següent:

- Variant/s de l'Arboç i la Gornal a la carretera N-340

En un escenari sense peatges, la reconversió a autovia A-7 de la carretera N-340 ja no tindria cap sentit, però continuarien sent necessàries la variant o variants d'aquesta darrera carretera al pas per l'Arboç i la Gornal.

6.2.4. Vies estructurants secundàries

Dins d'aquest nivell de la xarxa viària, s'inclouen les vies de relligat intern de l'àmbit del Penedès, però que juguen un paper molt limitat com a eixos de llarg recorregut o d'interconnexió amb la resta de Catalunya. En general, es tracta de carreteres convencionals de secció 1+1, si bé poden tenir trams segregats i de secció superior.

Tot seguit s'enumeren les actuacions de condicionament i nova implantació de vies estructurants secundàries determinades pel Pla, totes elles independents de l'escenari que, finalment, s'acabi adoptant:

- Nova variant de la Múnia a la carretera B-212.
- Nova variant de Sant Martí Sarroca i modificació de l'accés a Vilafranca del Penedès a la carretera C-432 / BP-2121.
- Millora de la traça actual de la carretera N-340 i noves variants d'Avinyó Nou, Cantallops i Ordal.
- Millora de la traça actual de la carretera BP-2151 i nova variant de Sant Pere de Riudebitlles
- Millora dels trams existents i compleció de l'arc entre la carretera C-51, el nus de l'autopista AP-7 proposat per donar accés al LOGIS Intermodal Penedès i la carretera B-212.

- Nova via Sant Sadurní d'Anoia - Martorell, com a continuació de la carretera Vilafranca del Penedès - Sant Sadurní d'Anoia (C-532), amb un traçat pel mateix corredor de l'AVE.

Les dues darreres actuacions es representen als mapes *Xarxa viària proposada. Tipologia* i *Xarxa viària proposada. Actuacions*, i als Plànols d'ordenació com a vies en estudi –amb línia de punts–, obertes al debat, que encara és molt viu.

A totes aquestes, en cas que, per a la continuació del Quart cinturó, s'adoptés l'alternativa 1 (la que disposa la baixada amb direcció nord-sud per l'anomenat vial SEAT fins a la sortida de Martorell de l'autopista AP-7, totalment a fora de l'àmbit del Penedès), caldria afegir la nova via que, com a carretera 1+1, uniria Abrera, Masquefa / la Beguda Alta i el Clot del Xarel·lo, tot enllaçant amb l'autovia A-2, la carretera C-54 / B-224 i la carretera BV-2249.

6.2.5. Vies estructurants suburbanes

Es consideren vies estructurants suburbanes aquelles vies que vertebrin sistemes urbans plurimunicipals i que, sovint, han estat o es preveu que seran substituïdes funcionalment com a eixos de llarg recorregut per vies de prestacions superiors. La missió principal d'aquestes vies és canalitzar trànsits de recorregut curt i mitjà, gràcies a les connexions que tenen amb la xarxa local del sistema urbà corresponent.

Les propostes del Pla territorial dins la categoria de vies estructurants suburbanes són les següents:

- Tancament –independentment de l'escenari finalment triat– de la ronda sud d'Igualada mitjançant l'execució del tram oest, que ha de connectar l'autovia A-2, la nova carretera C-37 provinent de Montblanc, i la carretera C-15 provinent de Vilafranca, i ha de servir fonamentalment per donar accessibilitat als municipis de la Conca d'Òdena des de les vies indicades, com també millorar la connectivitat entre aquests, tot mantenint un caràcter suburbà.
- Variant de la carretera C-31 a Cubelles, Cunit i Calafell, a resoldre mitjançant una actuació sobre l'autopista C-32 (gestió del peatge, nombre de carrils i/o nombre d'enllaços) o bé una nova via complementària de rang inferior.

El Pla representa aquesta actuació –amb línia de punts– com a via en estudi als mapes *Xarxa viària proposada. Tipologia* i *Xarxa viària proposada. Actuacions*, i als Plànols d'ordenació, atès que el debat al respecte encara no ha conclòs.

Tanmateix, un escenari sense peatges faria innecessària l'alternativa d'una nova via.

6.2.6. Vies integrades

Les actuacions proposades a la xarxa de vies integrades, totes independents de l'escenari final, són les que es detallen a continuació:

- Variant de la carretera C-244 a Sant Quintí de Mediona.
- Variant de la carretera BP-2249 a Sant Llorenç d'Hortons.
- Variant de la carretera BV-2122 a Torrelles de Foix.
- Variant de la carretera BP-2127 al nord-est de Vilafranca del Penedès.
- Nova via entre Gelida i Sant Esteve Sesrovires.
- Connexió –en estudi– entre les carreteres N-340, BV-2128, C-432 / BP-2121 i C-15 que tanqui la ronda de Vilafranca del Penedès pel nord.

6.2.7. Travesseres

El planejament urbanístic general, a través de l'estudi d'avaluació de la mobilitat generada que ha de contenir, ha d'incorporar actuacions de tractament de les travesseres urbanes vinculades a variants o vials de ronda existents o planificats. Aquestes actuacions han d'incloure les corresponents mesures d'integració urbana, pacificació del trànsit i adaptació a la mobilitat no motoritzada.

Així, determinats municipis que acollien trànsits de pas per l'interior dels nuclis respectius i per als quals la travessera era fins ara un element més viari que de ciutat, n'han de veure reduït el trànsit en l'escenari del Pla per l'efecte de la construcció d'una variant. El condicionament d'aquestes noves travesseres resultants és una de les recomanacions que estableix el Pla, especialment als nuclis costaners.

Al Baix Penedès, d'acord amb el Pla d'infraestructures de transport de Catalunya, 2006-2026 (PITC) i les propostes de la unitat directiva responsable, es preveu el condicionament de la carretera C-31 des del límit comarcal fins a l'actual variant de la carretera N-340 al sud del Vendrell. Sembla ben difícil, en aquest àmbit, definir una secció desdoblada d'alta o mitjana capacitat com s'ha plantejat en algun moment, no tan sols per una qüestió d'espai físic, sinó, sobre tot, de coexistència impossible amb els usos urbans dels nuclis, que, de fet, constitueixen pràcticament un continu a banda i banda de la carretera. Aquesta reconversió podria tenir un aspecte similar al que ja té ara a Cunit, on un tronc central es troba segregat d'uns carrils laterals a banda i banda, amb semàfors, rotondes i passos de vianants. Aquest model podria tenir continuïtat a Segur de Calafell i Calafell (aquí no per la variant, sinó per l'antic pas del coll), i mantenir-se tal com, de fet, ja es troba al tram del Vendrell, on l'accés als serveis té lloc pels laterals, mentre que el tronc central circula exempt d'entrades i sortides excepte a les rotondes.

La carretera N-340 al pas per Coma-ruga i el Francàs (i més enllà) està cridada a jugar un paper de vertebració interna, que aculli només els trànsits locals i d'agitació que es produeixen entre els nuclis. A l'igual que es dedueix a tota la resta de casos, es tractaria d'una via amb prou capacitat per absorbir aquest (i poc més que aquest) volum de trànsit i, essencialment, concebuda per moviments quotidians de curta distància.

El disseny definitiu de tots aquests espais ha de prioritzar la convivència de vianants i ciclistes, i les facilitats d'accés al transport públic, si escau. De cara als vehicles a motor, poden habilitar-se sortides laterals pensades exclusivament per als serveis, mentre que mesures com la limitació de velocitat o de l'aparcament són ben considerades pels experts de cara a la pacificació del trànsit a les zones urbanes.

6.2.8. Mobilitat no motoritzada

La xarxa intermèdia i capil·lar d'irrigació del territori, constituïda per les vies estructurants secundàries, les vies estructurants suburbanes, les vies integrades i la xarxa de camins públics, ha de ser objecte de programes específics d'inventariat, manteniment i millora. En el projecte de les vies que la conformen, cal integrar criteris de disseny apropiats per respectar i afavorir l'ús de la bicicleta, el trànsit dels vianants, les potencialitats turístiques o de lleure i una adequada accessibilitat territorial.

Es recomana el disseny i la progressiva implantació d'una xarxa de vies de comunicació per a la mobilitat no motoritzada –d'ús ciclista, eqüestre i/o peatonal– totalment segregada de les vies per a vehicles a motor, que comuniqui els diferents nuclis habitats i els diversos pols d'interès, i que es planifiqui a escala comarcal i regional.

Els itineraris susceptibles d'integrar-se en una xarxa d'itineraris senderistes d'alta qualitat, s'han de vincular a una atenció especial a les possibles transformacions que puguin produir-se a l'entorn d'aquests i han d'esdevenir una base d'ordenació.

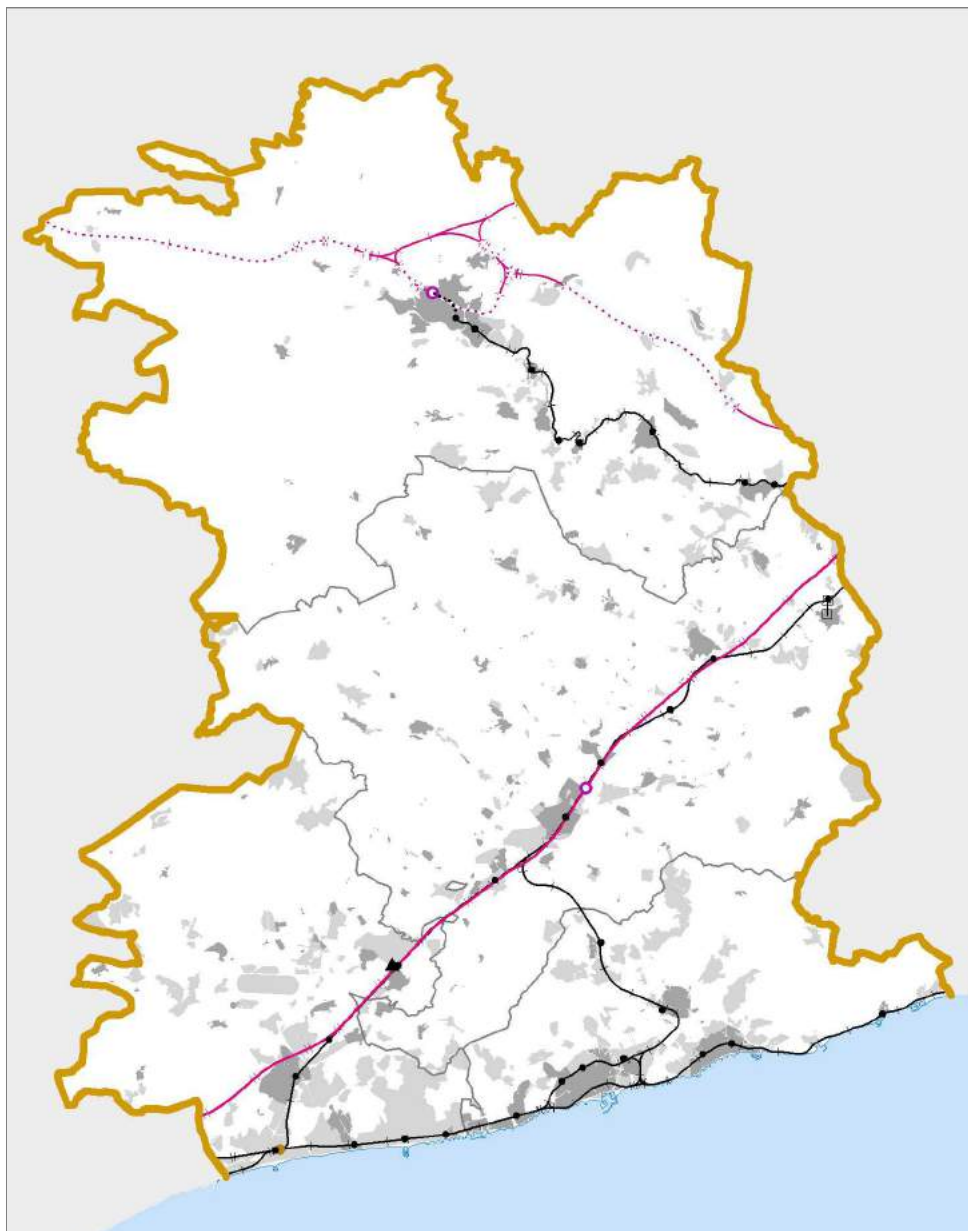
El desenvolupament d'una xarxa per a bicicletes, en especial a les àrees més planeres del territori és un objectiu coherent amb les propostes d'aquest Pla territorial. Amb aquesta finalitat, es recomana l'elaboració d'un pla especial d'itineraris i carrils bici a preservar, millorar i crear, d'acord amb la línia estratègica 1 del Pla estratègic de la bicicleta de Catalunya.

6.3. Propostes per a la xarxa ferroviària

6.3.1. Línies d'altres prestacions

Les propostes que el Pla incorpora pel que respecta a les línies d'altres prestacions són les següents:

- Execució a curt / mitjà termini d'una connexió de les línies d'altres prestacions i convencional a l'àmbit de Vilafranca del Penedès per tal que els serveis regionals d'altres prestacions s'aturin al Penedès i arribin al centre de Tarragona i Reus per la via convencional actual mentre no es dugui a terme la solució definitiva.
- Dotació a llarg termini a l'estació de Vilafranca del Penedès de funcionalitat completa de la línia d'alta velocitat Sevilla / Màlaga - Madrid - Saragossa - Barcelona - França, que permeti fer parada al Penedès als serveis AVE de llarg recorregut i altres de caràcter regional.

MAPA. Xarxa ferroviària proposada. Classificació

Tipologia

- +— Línia d'altres prestacions
- +— Línia convencional
- Estació intermodal
- Estació convencional
- ▲ Terminal de mercaderies

Informació cartogràfica de base

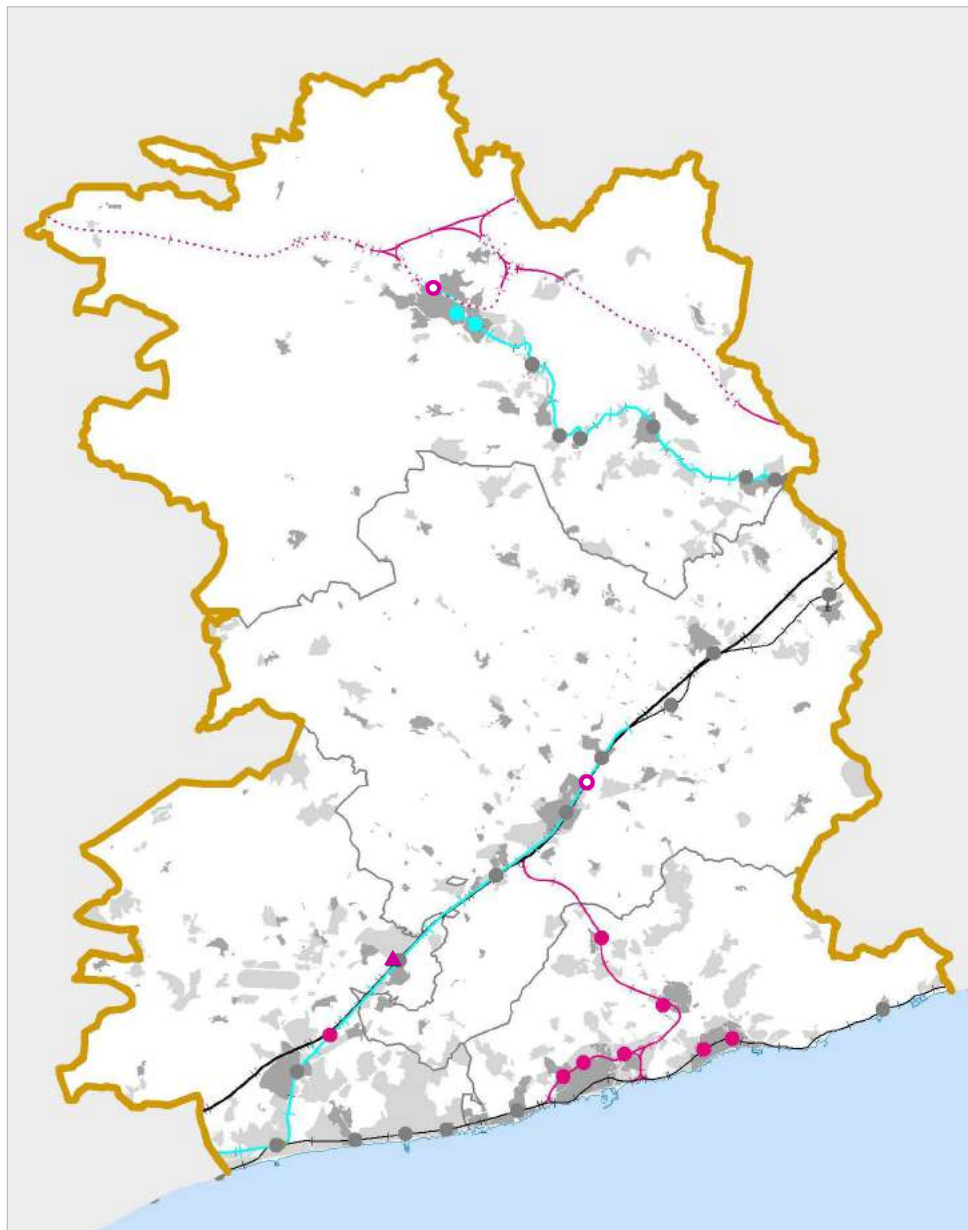
- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Espai urbanitzat i/o edificat

També, es proposa utilitzar la xarxa d'altres prestacions i la nova xarxa de mercaderies per permetre desplaçaments més ràpids entre les ciutats dotades d'estació, que ara s'han de realitzar sobre la xarxa de rodalies amb uns temps de viatge que, així, han de poden ser molt més competitius; amb aquest objectiu, cal connectar les diferents xarxes ferroviàries entre si (cosa que cal concretar en documents més específics), de manera que l'estació proposada a Vilafranca del Penedès actuï –a l'igual que les de les altres ciutats referides– com a intercanviador, de manera que serveixi tot el Penedès i n'estengui l'àmbit d'influència a les poblacions de l'entorn.

– Eix Transversal Ferroviari

L'Eix Transversal Ferroviari (ETF) és una aposta a llarg termini del Pla d'infraestructures de transport de Catalunya, 2006-2026 (PITC).

Està concebut per prestar serveis tant de viatgers com de mercaderies, tot posant en relació les ciutats de Lleida, Cervera, Tàrraga, Igualada, Manresa, Vic i Girona, i, a més, amb un nou ramal des d'Igualada fins a Martorell hauria de possibilitar noves connexions de viatgers directes a Barcelona amb millores molt significatives dels temps de recorregut, com també la connexió directa amb el port de Barcelona amb serveis de mercaderies.

MAPA. Xarxa ferroviària proposada. Actuacions

Tipologia

- +—+— Línia d'altres prestacions
- +—+— Línia convencional
- Estació intermodal
- Estació convencional
- ▲ Terminal de mercaderies

Actuacions

- ▲— Nova actuació
- ▲— Condicionament / millora
- Manteniment

Informació cartogràfica de base

- Límit de l'AFT Penedès
- Límit comarcal
- Espai urbanitzat i/o edificat

Font: Elaboració pròpia.

Així mateix, contribuiria al tancament d'una malla ferroviària catalana que connectés les diferents línies existents i previstes mitjançant nous intercanviadors, en el cas del Penedès, el d'Igualada, amb la línia de FGC cap a Martorell, i, tot i estar situat a fora de l'àmbit, el de Castellbisbal a través del ramal des d'Igualada, amb el sistema ferroviari costaner (port de Barcelona, línies Martorell - Barcelona de Renfe i FGC) i amb el sistema ferroviari prelitoral (línia Barcelona - Sant Vicenç de Calders per Vilafranca del Penedès)

6.3.2. Línies de mercaderies

El desenvolupament de les actuacions ferroviàries previstes en el marc del Pla d'infraestructures de transport de Catalunya, 2006-2026 (PITC) ha de generar un nou escenari per al transport de mercaderies per ferrocarril que l'ha de situar en una posició força més competitiva en relació amb el transport per carretera.

Les actuacions principals són les següents:

- La millora de la capacitat del corredor Prelitoral entre Sant Vicenç de Calders i Castellbisbal, on ha d'enllaçar amb l'actual línia d'altres prestacions Sevilla / Màlaga - Madrid - Saragossa - Barcelona – França, que, des d'aquest punt i en direcció nord és apta per a mercaderies, i amb el futur Eix Transversal Ferroviari

En aquest tram, que pertany al corredor Mediterrani, es troba en obres una primera fase que inclou la implantació del tercer raïl entre el Camp de Tarragona i Castellbisbal pel nus de Vilafranca del Penedès, per tal que es pugui disposar de l'ample mixt a la major brevetat de temps. Aquesta intervenció s'ha d'entendre com una solució provisional i no nega en cap cas les previsions del Pla.

- La terminal ferroviària del LOGIS Intermodal Penedès, per servir la corresponent central d'intercanvi de mercaderies.

6.3.3. Línies convencionals de passatgers

Les propostes que el Pla incorpora pel que fa a les línies convencionals de passatgers són les següents:

- Línia Orbital Ferroviària.

Aquesta línia uneix transversalment Vilanova i la Geltrú, Vilafranca del Penedès i les grans ciutats de l'Arc Metropolità sense passar per Barcelona, i utilitza diversos trams de la xarxa ferroviària existent. El traçat d'aquesta línia permet, a més d'unir les estacions principals d'aquestes poblacions, donar cobertura a les àrees urbanes que travessa; aquesta infraestructura va molt lligada a les propostes de desenvolupament urbà, ja que uneix ciutats nodals ja consolidades i les que han de concentrar els creixements.

La traça que recull el Pla l'ha definit el Pla director urbanístic de la Línia Orbital Ferroviària; al Garraf, tant el traçat d'aquesta línia com el possible desviament de la línia actual entre Barcelona i Vilanova i la Geltrú admeten diverses solucions que s'han considerat com a possibles alternatives a estudiar.

- Línia dels FGC entre Martorell i Igualada.

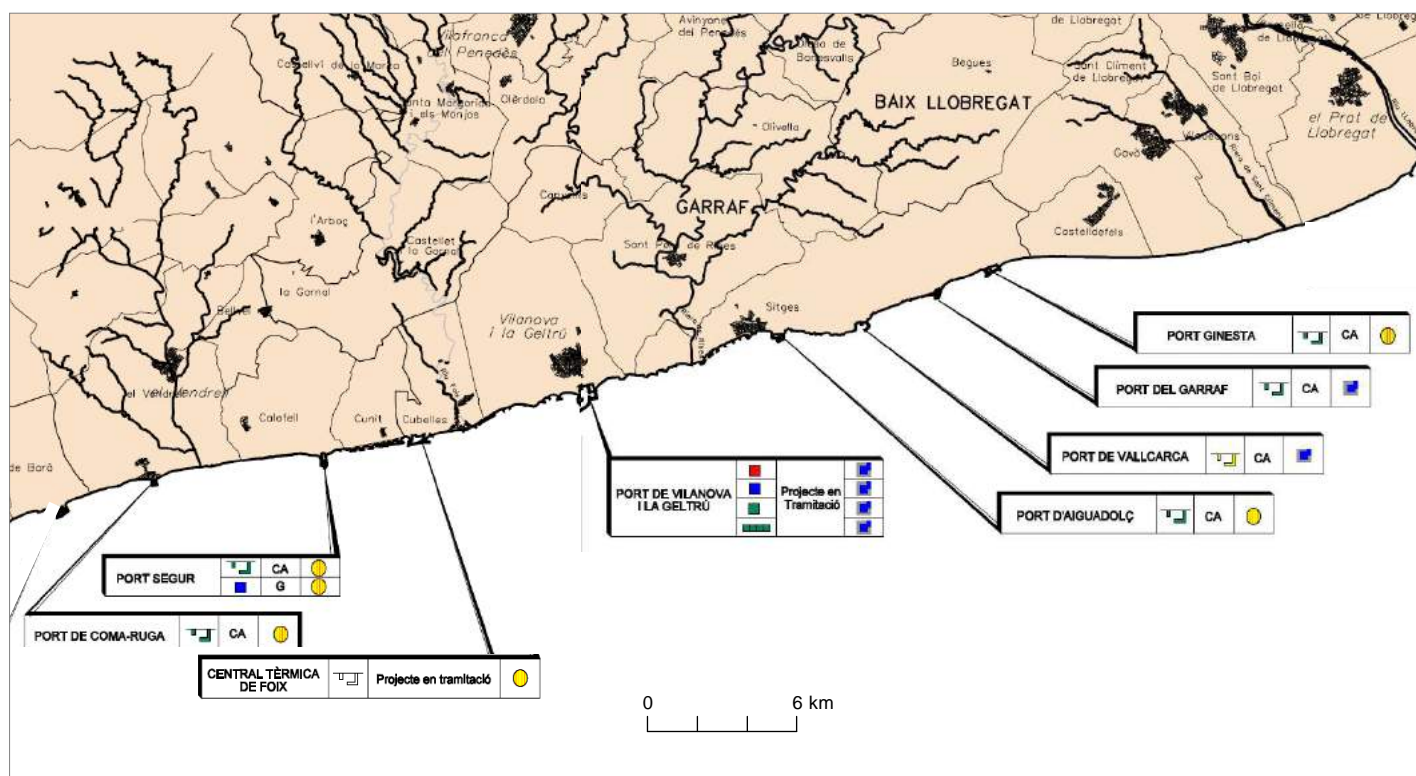
Condicionament i millora, amb supressió dels passos a nivell que encara romanen a Masquefa, Vallbona d'Anoia i Igualada.

6.4. Propostes per al sistema portuari

El Pla incorpora les propostes del Pla de ports de Catalunya, 2007-2015, que és l'instrument d'ordenació del litoral català dins el marc general de l'ordenació territorial, l'objecte del qual és establir un pla d'actuació que permeti el desenvolupament ordenat i racional de la xarxa de ports esportius, pesquers, industrials i comercials que es presenta al mapa *Instal·lacions portuàries. Tipologia, ús, gestió i tutela*, tot garantint la conservació del litoral i la gestió correcta del medi ambient mitjançant la metodologia següent:

- Realitzar un estudi de la situació actual i previsions d'evolució dels sectors esportiu, pesquer i comercial.
- Caracteritzar els valors ambientals de cada tram de costa catalana per tal de garantir la protecció eficaç i la preservació del medi ambient, i fixar els criteris per compatibilitzar la preservació i sostenibilitat del medi amb la necessitat d'emprendre accions a cada zona.

MAPA. Instal·lacions portuàries. Tipologia, ús, gestió i tutela

Tipologia	Ús	Gestió	Organisme tutelar
Port	Industrial	GD Gestió directa	Ports de la Generalitat
Marina interior	Comercial	CA Concessió administrativa	Direcció General de Transports i Mobilitat
Darsena	Esportiu		
Instal·lació lleugera	Pesquer		

TAULA. Sistema portuari. Problemàtiques i solucions

Instal·lació	Problemàtica	Proposta
Port de Coma-ruga	Grans acumulacions de sediment a les bocanes	Dragatges de manteniment
	Afecció a la dinàmica litoral	
	Agitació interior excessiva en temporals	Dragatges de transvasament
	Manca d'amarradors	
	Ultrapassaments del dic de recer en temporals	
Port Segur	Problemes d'estabilitat als molls interiors	
	Problemes de manteniment en el pont d'accés	Estudi d'una nova configuració del port
Port de Vilanova i la Geltrú	Afecció a la dinàmica litoral	Dragatges periòdics de manteniment
	Agitació en bocana	Estudi de condicions operatives
Port de Vilanova i la Geltrú	Afecció a la dinàmica litoral	Dragatges periòdics de manteniment
	Acumulacions de sediment	Manteniment de calats mitjançant dragatges
	Manca d'espai comercial	Ampliació de la superfície comercial cap a mar
	Falta de maniobrabilitat de les embarcacions comercials	Demolició d'un tram d'espigó
	Basculament de la platja al sud del port	Construcció d'un espigó
	Degradació de plaques en els pantalans de la dàrsena esportiva	Obres de substitució
	Necessitat de millora de la integració port-ciutat	Urbanització del dic de recer i remodelació de la plaça del Trajo
Port d'Aiguadolç	Acumulació de sediment a la bocana	Dragatges periòdics de manteniment
	Manca d'espai a terra	Estudi de reordenació dels espais
	Envelliment de les instal·lacions	Estudi d'inspecció i reparació de les instal·lacions
	Afecció a la dinàmica litoral	Dragatges periòdics de manteniment
Port de Vallcarca	-	-
Port del Garraf	Acumulacions de sediment	Dragatges periòdics de manteniment
	Dificultat d'accessos terrestres	Estudi de millores en els accessos
Port Ginesta	Problemes de dinàmica litoral	Dragatges de manteniment

- Efectuar una diagnosi estratègica de l'activitat futura del sistema portuari català, tot definint la demanda sostenible des d'un punt de vista ambiental i territorial.
- Dur a terme una anàlisi actualitzada de l'oferta d'amarradors per a ús esportiu, avaluant-ne els dèficits actuals i l'evolució de les necessitats futures.
- Identificar la problemàtica existent a les instal·lacions actuals, tot establint criteris i proposant actuacions de millora de la xarxa actual i les instal·lacions futures.
- Establir determinacions de caràcter normatiu i recomanacions a seguir en l'àmbit portuari.
- Definir indicadors de seguiment de l'aplicació i desenvolupament del Pla de ports.

En concret, les problemàtiques més importants detectades i les solucions que s'han determinat són les que es mostren a la taula *Sistema portuari. Problemàtiques i solucions*. A més de la millora de les instal·lacions i l'aprofitament de l'espai de les instal·lacions portuàries existents, a l'àmbit del Penedès, el Pla de ports preveu, al terme de Cubelles, la construcció del port de la central tèrmica del Foix, el projecte del qual es troba en fase de tramitació.

6.5. Propostes per al sistema aeroportuari

El Pla incorpora les propostes del Pla d'aeroports, aeròdroms i heliports de Catalunya, 2009-2015. Aquest, aprovat el 20 de gener de 2009, és una revisió del Pla d'aeroports de Catalunya aprovat el 2003 i n'estructura les propostes en tres nivells d'actuació d'acord amb les funcions que exerceix cada instal·lació i les actuacions que s'hi han de dur a terme.

Aquests són els següents:

- Aeroports comercials: Barcelona, Girona, Reus, Lleida - Alguaire, Pirineus - Andorra, Terres de l'Ebre i aeroport corporatiu-empresarial.
- Aeròdroms d'aviació general i esportiva, i auxiliars: Arnes, Cervera, Lladurs, Prat de Mojà, Ribera d'Ebre, Tremp i Viladamat com a noves actuacions, i Sabadell, Igualada-Òdena, la Cerdanya, Alfés, Empuriabrava, Calaf-Sallavinera i Sant Fruitós de Bages com a instal·lacions ja existents.
- Camps d'aviació.

En el cas de l'aviació general i esportiva, nivell que correspon a l'aeròdrom situat a l'àmbit del Penedès, el d'Igualada - Òdena, l'objectiu és el de disposar d'una xarxa planificada que compagini la prestació de serveis públics amb els interessos per al desenvolupament de l'aviació general, tot garantint la integració de les infraestructures en el territori.

L'Avantprojecte del Pla director urbanístic aeroportuari de l'aeròdrom d'Igualada-Òdena, si bé planteja unes intervencions a curt i mitjà termini poc rellevants a escala territorial, avança la possibilitat d'una fase posterior de desenvolupament molt més ambiciosa, que, literalment, *implica aconseguir una ampliació de pista suficient perquè l'aeròdrom resulti atractiu a un altre tipus d'aviació com la destinada a aeronaus corporatives i per al transport aeri comercial tant de passatgers com de càrrega.*

Aquest extrem, de dur-se a terme, podria situar a l'Anoia el futur aeroport corporatiu de Catalunya. Per tant, la planificació territorial i el planejament urbanístic han de tenir en compte aquest factor a l'hora de concretar l'ordenació dels espais propis de l'aeròdrom, com també els de l'entorn immediat i proper.

6.6. Propostes per al sistema logístic

El projecte de LOGIS Intermodal Penedès, la plataforma logística amb què ha de comptar el Penedès, és la principal actuació en matèria logística prevista a l'àmbit, i ha de ser un centre per a activitats logístiques i de valor afegit que contribueixi a completar la xarxa de plataformes logístiques i terminals ferroviàries estratègiques per a la funcionalitat del sistema logístic de Catalunya.

L'emplaçament és molt idoni, entre l'autopista AP-7, la possible futura autovia A-7 i el corredor ferroviari del Mediterrani, a cavall dels termes municipals de l'Arboç, Banyeres del Penedès, Castellet i la Gornal, Sant Jaume dels Domenys i Santa Margarida i els Monjos.

El 25 d'octubre de 2012 es va aprovar definitivament el Pla director urbanístic per al desenvolupament d'infraestructures viàries, ferroviàries i logístiques a les comarques de l'Alt Penedès i el Baix Penedès, on s'esbossen les solucions per a la connexió amb les xarxes viària i ferroviària, que coincideixen sensiblement amb el que ja proposava el Pla territorial parcial del Camp de Tarragona, aprovat definitivament el 12 de gener de 2010, i es mostren al mapa *LOGIS Intermodal Penedès. Accessos viaris i ferroviaris, i proposta global indicativa*.

MAPA. LOGIS Intermodal Penedès. Accessos viaris i ferroviaris, i proposta global indicativa

